

II

(Ανακοινώσεις)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς

(2022/C 248/01)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
1. Εισαγωγή	3
1.1. Σκοπός και δομή των κατευθυντήριων γραμμών	3
1.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στις κάθετες συμφωνίες	4
2. Αποτελέσματα των κάθετων συμφωνιών	6
2.1. Θετικά αποτελέσματα	6
2.2. Αρνητικά αποτελέσματα	9
3. Κάθετες συμφωνίες που κατά κανόνα δεν επιίττουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ...	10
3.1. Απουσία επηρεασμού του εμπορίου, συμφωνίες ήσσονος σημασίας και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις	10
3.2. Συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας	11
3.2.1. Συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν επιίττουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης	11
3.2.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης στις συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας	15
3.2.3. Εμπορική αντιπροσωπεία και η οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών	16
3.3. Συμφωνίες υπεργολαβίας	17
4. Πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	17
4.1. Περιοχή ασφαλείας δημιουργούμενη από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720	17
4.2. Ορισμός των κάθετων συμφωνιών	18
4.2.1. Η μονομερής συμπεριφορά δεν επιίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	18
4.2.2. Οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής	19
4.2.3. Συμφωνία που αφορά την αγορά, την πώληση ή τη μεταπώληση αγαθών ή υπηρεσιών	19
4.3. Κάθετες συμφωνίες στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών	20
4.4. Όρια στην εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	21

4.4.1. Ενώσεις λιανοπωλητών	21
4.4.2. Κάθετες συμφωνίες που περιέχουν διατάξεις περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)	22
4.4.3. Κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών	25
4.4.4. Κάθετες συμφωνίες με παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που έχουν υβριδική λειτουργία ...	28
4.5. Σχέση με άλλους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία	30
4.6. Συγκεκριμένα είδη συστημάτων διανομής	30
4.6.1. Συστήματα αποκλειστικής διανομής	31
4.6.2. Συστήματα επιλεκτικής διανομής	35
4.6.3. Δικαιόχρηση	40
5. Ορισμός της σχετικής αγοράς και υπολογισμός των μεριδίων αγοράς	42
5.1. Ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς	42
5.2. Υπολογισμός των μεριδίων αγοράς βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	42
5.3. Υπολογισμός των μεριδίων αγοράς βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	43
6. Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	43
6.1. Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	43
6.1.1. Καθορισμός των τιμών μεταπώλησης	45
6.1.2. Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχεία β), γ), δ) και ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	49
6.1.3. Περιορισμοί στις πωλήσεις ανταλλακτικών	57
6.2. Περιορισμοί που εξαιρούνται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720	57
6.2.1. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που υπερβαίνουν σε διάρκεια τα πέντε έτη	58
6.2.2. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού μετά τη λύση της συμφωνίας	58
6.2.3. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που επιβάλλονται στα μέλη συστήματος επιλεκτικής διανομής	59
6.2.4. Υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες	59
7. Ανάκληση και μη εφαρμογή	59
7.1. Ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	59
7.2. Μη εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720	62
8. Πολιτική εφαρμογής των κανόνων σε ατομικές περιπτώσεις	63
8.1. Το πλαίσιο της ανάλυσης	63
8.1.1. Σχετικοί παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης	64
8.1.2. Σχετικοί παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης	66
8.2. Ανάλυση συγκεκριμένων κάθετων περιορισμών	67
8.2.1. Προώθηση συγκεκριμένου σήματος	68
8.2.2. Αποκλειστική προμήθεια	72
8.2.3. Περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών	74
8.2.4. Περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών	75
8.2.5. Υποχρεώσεις ισοτιμίας	77
8.2.6. Τέλη αρχικής πρόσβασης	82
8.2.7. Συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία	83
8.2.8. Δεσμευμένη πώληση	83

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Σκοπός και δομή των κατευθυντήριων γραμμών

- (1) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν τις αρχές αξιολόγησης των κάθετων συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών με βάση το άρθρο 101 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁾ και τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 της Επιτροπής ⁽²⁾. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, ο όρος «συμφωνία» στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καλύπτει και τις εναρμονισμένες πρακτικές ⁽³⁾.
- (2) Σκοπός της Επιτροπής, με την έκδοση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, είναι να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να προβαίνουν οι ίδιες σε αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών βάσει των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης και να διευκολύνει την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης. Ωστόσο, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται μηχανικά, δεδομένου ότι κάθε συμφωνία πρέπει να αξιολογείται υπό το πρίσμα των δικών της πραγματικών δεδομένων ⁽⁴⁾. Επίσης, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν με την επιφύλαξη της νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- (3) Κάθετες συμφωνίες μπορεί να συνάπτονται για ενδιάμεσα ή τελικά αγαθά και υπηρεσίες. Εφόσον δεν αναφέρεται το αντίθετο, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν για όλα τα είδη αγαθών και υπηρεσιών και για όλα τα επίπεδα των εμπορικών συναλλαγών. Επιπλέον, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, ο όρος «τελικός χρήστης» περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις και τους τελικούς καταναλωτές, δηλαδή τα φυσικά πρόσωπα που ενεργούν για σκοπούς που δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα.
- (4) Η δομή των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών είναι η ακόλουθη:
- το πρώτο εισαγωγικό τμήμα εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με τις κάθετες συμφωνίες και την εμβέλεια των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Εξηγεί επίσης τους σκοπούς του άρθρου 101 της Συνθήκης, τον τρόπο με τον οποίο το άρθρο 101 της Συνθήκης εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες, καθώς και τα κύρια στάδια αξιολόγησης των κάθετων συμφωνιών βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης
 - στο δεύτερο τμήμα παρέχεται επισκόπηση των θετικών και αρνητικών αποτελεσμάτων των κάθετων συμφωνιών. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και η πολιτική της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων σε ατομικές περιπτώσεις βασίζονται στην εξέταση των εν λόγω αποτελεσμάτων
 - το τρίτο τμήμα αφορά τις κάθετες συμφωνίες που δεν εμπίπτουν κατά κανόνα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Παρότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται στις εν λόγω συμφωνίες, είναι αναγκαία η παροχή κατευθύνσεων σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κάθετες συμφωνίες ενδέχεται να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης
 - στο τέταρτο τμήμα παρέχονται περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, συμπεριλαμβανομένων επεξηγήσεων ως προς τη δημιουργούμενη από τον κανονισμό περιοχή ασφαλείας και τον ορισμό της κάθετης συμφωνίας. Το εν λόγω τμήμα περιέχει επίσης κατευθύνσεις σχετικά με τις κάθετες συμφωνίες στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών, η οποία διαδραματίζει ολοένα σημαντικότερο ρόλο στη διανομή αγαθών και υπηρεσιών. Στο ίδιο τμήμα επεξηγούνται επιπλέον τα όρια της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφοι 2, 3 και 4 του κανονισμού. Εδώ περιλαμβάνονται και τα ειδικά όρια που ισχύουν για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή σε περιπτώσεις διττής διανομής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού, και τα όρια που ισχύουν για τις συμφωνίες παροχής επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης όταν ο πάροχος των εν λόγω υπηρεσιών έχει υβριδική λειτουργία, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού. Στο τέταρτο τμήμα επεξηγείται επίσης ο τρόπος με τον οποίο ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται σε περιπτώσεις στις οποίες μια κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής άλλου κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 7 του κανονισμού. Τέλος, το τέταρτο τμήμα περιέχει περιγραφή ορισμένων κοινών τύπων συστημάτων διανομής, ιδίως εκείνων που αποτελούν αντικείμενο ειδικών διατάξεων του άρθρου 4 του κανονισμού, το οποίο αφορά τους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας

⁽¹⁾ Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αντικαθιστούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς (ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σ. 1).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 της Επιτροπής της 10ης Μαΐου 2022 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 134 της 11.5.2022, σ. 4).

⁽³⁾ Βλ. παράγραφο (51).

⁽⁴⁾ Η Επιτροπή θα συνεχίσει την παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών και μπορεί να προβαίνει σε αναθεώρηση της παρούσας ανακοίνωσης υπό το πρίσμα των μελλοντικών εξελίξεων.

- το πέμπτο τμήμα διαλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών και τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς παραπέμποντας στην ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς ⁽⁷⁾. Αυτό είναι σημαντικό επειδή οι κάθετες συμφωνίες μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή κατά κατηγορία που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 μόνον αν τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων που μετέχουν στη συμφωνία δεν υπερβαίνουν τα όρια που καθορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720
- το έκτο τμήμα πραγματεύεται τους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας που ορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και τους αποκλειόμενους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 5 του κανονισμού, ενώ επεξηγεί και γιατί είναι σημαντικός ο χαρακτηρισμός ενός περιορισμού ως ιδιαίτερης σοβαρότητας ή ως αποκλειόμενου περιορισμού
- το έβδομο τμήμα περιέχει κατευθύνσεις σχετικά με τις εξουσίες της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών (στο εξής: ΕΑΑ) να ανακαλούν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε ατομικές περιπτώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου ⁽⁸⁾, και το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, καθώς και κατευθύνσεις σχετικά με την εξουσία της Επιτροπής να εκδίδει, δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, κανονισμούς που ορίζουν ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται
- το όγδοο τμήμα περιγράφει την πολιτική της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων σε ατομικές περιπτώσεις. Για τον σκοπό αυτόν, επεξηγεί τον τρόπο με τον οποίο οι κάθετες συμφωνίες που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 αξιολογούνται βάσει του άρθρου 101 παράγραφοι 1 και 3 της Συνθήκης και παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με διάφορους κοινούς τύπους κάθετων περιορισμών.

1.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στις κάθετες συμφωνίες

- (5) Σκοπός του άρθρου 101 της Συνθήκης είναι να εξασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις δεν χρησιμοποιούν τις συμφωνίες, οριζόντιες ή κάθετες ⁽⁹⁾, για την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή την νόθευση του ανταγωνισμού στην αγορά σε βάρος των καταναλωτών ⁽⁸⁾. Το άρθρο 101 της Συνθήκης επιδιώκει επίσης τον ευρύτερο στόχο της επίτευξης μιας ενοποιημένης εσωτερικής αγοράς, η οποία προωθεί τον ανταγωνισμό στην Ένωση. Δεν επιτρέπεται στις επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τις κάθετες συμφωνίες για να δημιουργούν εκ νέου φραγμούς ιδιωτικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών όπου έχει επιτευχθεί η κατάργηση των κρατικών φραγμών.
- (6) Το άρθρο 101 της Συνθήκης εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες και στους περιορισμούς στο πλαίσιο κάθετων συμφωνιών που επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και που παρεμποδίζουν, περιορίζουν ή νοθεύουν τον ανταγωνισμό ⁽⁹⁾. Παρέχει το νομικό πλαίσιο για την αξιολόγηση των κάθετων περιορισμών ⁽¹⁰⁾, στο οποίο λαμβάνεται υπόψη η διάκριση μεταξύ αρνητικών και θετικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων. Το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης απαγορεύει τις συμφωνίες που περιορίζουν ή νοθεύουν αισθητά τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, η εν λόγω απαγόρευση δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, ιδίως όταν η συμφωνία παρέχει επαρκή οφέλη ώστε να υπερκαλύπτει τα αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματά της, όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (ΕΕ C 372 της 9.12.1997, σ. 5) ή οποιοδήποτε μελλοντικό έγγραφο κατευθύνσεων της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν κατευθυντήριων γραμμών που θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν την ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς.

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

⁽⁹⁾ Περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με τον ορισμό της «κάθετης συμφωνίας» κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχονται με το τμήμα 4.2 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽⁸⁾ Βλ., για παράδειγμα, τις αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 1973, Europemballage Corporation και Continental Can Company κατά Επιτροπής, υπόθεση 6/72, ΕΥ:C:1973:22, σκέψεις 25 και 26· της 17ης Φεβρουαρίου 2011, Konkurrenterbetet κατά TeliaSonera Sverige AB, υπόθεση C-52/09, ΕΥ:C:2011:83, σκέψεις 20 έως 24· και της 18ης Νοεμβρίου 2021, SIA «Visma Enterprise» κατά Konkurences padome, υπόθεση C-306/20, ΕΥ:C:2021:935, σκέψη 58 («υπόθεση C-306/20 — Visma Enterprise»).

⁽⁹⁾ Βλ., για παράδειγμα, τις αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1966, Grundig-Consten and Grundig κατά Επιτροπής της ΕΟΚ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 56/64 και 58/64, ΕΥ:C:1966:41· της 30ης Ιουνίου 1966, Société Technique Minière κατά Maschinenbau Ulm, 56/65, ΕΥ:C:1966:38 (στο εξής: υπόθεση 56/65 - Société Technique Minière)· και της 14ης Ιουλίου 1994, Parker Pen κατά Επιτροπής, υπόθεση T-77/92, ΕΥ:T:1994:85 (στο εξής: υπόθεση T-77/92 - Parker Pen).

⁽¹⁰⁾ Για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, στο άρθρο 1 παράγραφος β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζεται ως «κάθετος περιορισμός» ο «περιορισμός του ανταγωνισμού σε κάθετη συμφωνία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης» [η επισήμανση των συντακτών]. Περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με τις κάθετες συμφωνίες που δεν εμπίπτουν κατά κανόνα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης παρέχονται στο τμήμα 3 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ανακοίνωση – Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 97), στην οποία ορίζονται η γενική μεθοδολογία και η ερμηνεία, εκ μέρους της Επιτροπής, των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης και ειδικότερα του άρθρου 101 παράγραφος 3.

- (7) Μολονότι δεν υπάρχει υποχρεωτική ακολουθία για την αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών, η αξιολόγηση περιλαμβάνει κατά γενικό κανόνα τα ακόλουθα στάδια:
- πρώτον, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις πρέπει να καθορίσουν τα μερίδια του προμηθευτή και του αγοραστή στις σχετικές αγορές όπου, αντιστοίχως, πωλούν και αγοράζουν τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή τις υπηρεσίες
 - αν ούτε το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή ούτε εκείνο του αγοραστή υπερβαίνει το όριο μεριδίου αγοράς του 30 % το οποίο ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η κάθετη συμφωνία καλύπτεται από τη δημιουργούμενη από τον κανονισμό περιοχή ασφαλείας, υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία δεν περιέχει ούτε περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού, ούτε αποκλειόμενους περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού που δεν μπορούν να διαχωριστούν από το υπόλοιπο κείμενο της συμφωνίας
 - αν το σχετικό μερίδιο αγοράς του προμηθευτή ή του αγοραστή υπερβαίνει το όριο του 30 % ή αν η συμφωνία περιέχει έναν ή περισσότερους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας ή μη διαχωρίσιμους αποκλειόμενους περιορισμούς, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί αν η κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης
 - αν η κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, πρέπει να εξεταστεί αν πληροί τις προϋποθέσεις για την εξαιρέση που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (8) Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί βασική αρχή της Συνθήκης και στόχο προτεραιότητας για τις πολιτικές της Ένωσης ⁽¹²⁾, σε συνδυασμό με την ψηφιοποίηση και μια ανθεκτική ενιαία αγορά ⁽¹³⁾. Η έννοια της βιωσιμότητας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (για παράδειγμα, μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου), τον περιορισμό της χρήσης των φυσικών πόρων, τη μείωση των αποβλήτων και την προώθηση της καλής μεταχείρισης των ζώων ⁽¹⁴⁾. Η επίτευξη των στόχων της Ένωσης για τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και την ψηφιοποίηση προωθείται από αποτελεσματικές συμφωνίες προμήθειας και διανομής μεταξύ επιχειρήσεων. Οι κάθετες συμφωνίες που επιδιώκουν στόχους βιωσιμότητας ή που συμβάλλουν σε μια ψηφιακή και ανθεκτική ενιαία αγορά δεν αποτελούν χωριστή κατηγορία κάθετων συμφωνιών βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό. Συνεπώς, οι εν λόγω συμφωνίες πρέπει να αξιολογούνται με βάση τις αρχές που διατυπώνονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τον ειδικό στόχο που επιδιώκουν. Επομένως, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που επιδιώκουν στόχους βιωσιμότητας, ανθεκτικότητας και ψηφιοποίησης, υπό τον όρο ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του κανονισμού. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν παραδείγματα σχετικά με την αξιολόγηση κάθετων συμφωνιών που επιδιώκουν στόχους βιωσιμότητας ⁽¹⁵⁾.
- (9) Όταν μια κάθετη συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης και δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720, η συμφωνία μπορεί ωστόσο να πληροί τις προϋποθέσεις της εξαιρέσης του άρθρου 101 παράγραφος 3 ⁽¹⁶⁾. Αυτό ισχύει επίσης για τις κάθετες συμφωνίες που επιδιώκουν στόχους βιωσιμότητας ή συμβάλλουν σε μια ψηφιακή και ανθεκτική ενιαία αγορά. Ενώ το τμήμα 8 περιλαμβάνει κατευθύνσεις σχετικά με την αξιολόγηση των εν λόγω κάθετων συμφωνιών σε ατομικές περιπτώσεις, ενδέχεται να ασκούν επιρροή και άλλες κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Επιτροπή. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3, οι οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές ⁽¹⁷⁾ και τυχόν κατευθύνσεις που ενδέχεται να παρασχεθούν σε μελλοντικές εκδόσεις των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Οι αναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές ενδέχεται, ειδικότερα, να παρέχουν κατευθύνσεις σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα οφέλη για τη βιωσιμότητα, την ψηφιοποίηση ή την ανθεκτικότητα μπορούν να λαμβάνονται υπόψη ως ποσοτικές ή ποσοτικές βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

⁽¹²⁾ Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁽¹³⁾ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Μαΐου 2021, με τίτλο «Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης» [COM(2021) 350 final].

⁽¹⁴⁾ Όταν το δίκαιο της Ένωσης περιλαμβάνει ορισμούς των εννοιών της βιωσιμότητας, της ψηφιοποίησης ή της ανθεκτικότητας, η αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών μπορεί να λαμβάνει υπόψη τους εν λόγω ορισμούς.

⁽¹⁵⁾ Βλ. παραγράφους (144) και (316).

⁽¹⁶⁾ Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν εφαρμόζονται σε συμφωνίες παραγωγών γεωργικών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

⁽¹⁷⁾ Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας (ΕΕ C11 της 14.1.2011, σ. 1).

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΘΕΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ

- (10) Για τους σκοπούς της αξιολόγησης των κάθετων συμφωνιών βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης και εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές παράμετροι του ανταγωνισμού, όπως οι τιμές, η παραγωγή από άποψη ποσοτήτων, ποιότητας και ποικιλίας των προϊόντων και η καινοτομία. Η αξιολόγηση πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη ότι οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής είναι κατά γενικό κανόνα λιγότερο επιζήμιες απ' ό,τι οι οριζόντιες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων που παρέχουν αγαθά ή υπηρεσίες δυνάμει να υποκατασταθούν μεταξύ τους ⁽¹⁸⁾. Καταρχήν, αυτό οφείλεται στον συμπληρωματικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων που ασκούν τα μετέχοντα σε κάθετη συμφωνία μέρη, πράγμα το οποίο σημαίνει συνήθως ότι οι θετικές για τον ανταγωνισμό ενέργειες του ενός μέρους θα ωφελήσουν το άλλο μέρος της συμφωνίας και, εντέλει, τους καταναλωτές. Συνεπώς, σε αντίθεση με τις οριζόντιες συμφωνίες, τα μετέχοντα σε κάθετη συμφωνία μέρη τείνουν να έχουν κίνητρο να συμφωνήσουν χαμηλότερες τιμές και υψηλότερα επίπεδα υπηρεσιών, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν οφέλη και για τους καταναλωτές. Ομοίως, ένα μετέχον σε κάθετη συμφωνία μέρος συνήθως έχει κίνητρο να ανταχθεί σε ενέργειες του άλλου μέρους οι οποίες ενδέχεται να βλάψουν τους καταναλωτές, καθώς οι εν λόγω ενέργειες κατά κανόνα μειώνουν επίσης τη ζήτηση για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από το πρώτο μέρος. Επιπλέον, ο συμπληρωματικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων των μετεχόντων σε κάθετη συμφωνία μερών όσον αφορά τη διάθεση αγαθών ή υπηρεσιών στην αγορά σημαίνει επίσης ότι οι κάθετοι περιορισμοί εξασφαλίζουν μεγαλύτερα περιθώρια για βελτίωση της αποτελεσματικότητας, μέσω της βελτιστοποίησης, για παράδειγμα, των μεθόδων και υπηρεσιών παραγωγής και διανομής. Παραδείγματα θετικών αποτελεσμάτων τέτοιου είδους παρατίθενται στο τμήμα 2.1.
- (11) Ωστόσο, οι επιχειρήσεις με ισχύ στην αγορά ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να προσπαθήσουν να χρησιμοποιήσουν κάθετους περιορισμούς για να επιδιώξουν αντανταγωνιστικούς σκοπούς, οι οποίοι βλάπτουν εντέλει τους καταναλωτές. Όπως εξηγείται περαιτέρω στο τμήμα 2.2, οι κάθετοι περιορισμοί μπορούν ιδίως να οδηγήσουν σε αποκλεισμό, άμβλυνση του ανταγωνισμού ή αθέμιτη σύμπραξη. Ισχύς στην αγορά είναι η ικανότητα διατήρησης των τιμών πάνω από ανταγωνιστικά επίπεδα ή η ικανότητα διατήρησης της παραγωγής κάτω από ανταγωνιστικά επίπεδα όσον αφορά τις ποσότητες, την ποιότητα και την ποικιλία των προϊόντων ή την καινοτομία, για μη αμελητέο χρονικό διάστημα ⁽¹⁹⁾. Ο βαθμός ισχύος στην αγορά που απαιτείται για τη διαπίστωση περιορισμού του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης είναι μικρότερος από τον βαθμό ισχύος στην αγορά που απαιτείται για τη διαπίστωση δεσπόζουσας θέσης βάσει του άρθρου 102 της Συνθήκης.

2.1. Θετικά αποτελέσματα

- (12) Οι κάθετες συμφωνίες είναι δυνατόν να παράγουν θετικά αποτελέσματα, μεταξύ άλλων χαμηλότερες τιμές, προαγωγή του ανταγωνισμού σε επίπεδα άλλα πλην εκείνου των τιμών και βελτιωμένη ποιότητα των υπηρεσιών. Οι απλές συμβατικές σχέσεις μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή, οι οποίες καθορίζουν μόνο την τιμή και την ποσότητα μιας συναλλαγής, μπορεί να οδηγούν συχνά σε επίπεδα επενδύσεων και πωλήσεων τα οποία να μην είναι τα καλύτερα δυνατά, δεδομένου ότι δεν λαμβάνουν υπόψη εξωτερικά επακόλουθα που προκύπτουν από τον συμπληρωματικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων του προμηθευτή και των διανομέων του. Αυτά τα εξωτερικά επακόλουθα εμπίπτουν σε δύο κατηγορίες: τα κάθετα εξωτερικά επακόλουθα και τα οριζόντια εξωτερικά επακόλουθα.
- (13) Κάθετα εξωτερικά επακόλουθα προκύπτουν επειδή οι αποφάσεις που λαμβάνονται και οι ενέργειες που πραγματοποιούνται σε διάφορα επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής καθορίζουν πτυχές της πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών, όπως η τιμή, η ποιότητα, οι συναφείς υπηρεσίες και η εμπορία, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο την επιχείρηση που λαμβάνει τις αποφάσεις, αλλά και άλλες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε άλλα επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής. Για παράδειγμα, ένας διανομέας μπορεί να μην αποκομίσει όλα τα οφέλη από τις προσπάθειές του να αυξήσει τις πωλήσεις, διότι ορισμένα από τα εν λόγω οφέλη ενδέχεται να περιέλθουν στον προμηθευτή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, για κάθε επιπλέον μονάδα προϊόντος που πωλεί ο διανομέας μειώνοντας τις τιμές μεταπώλησής του ή αυξάνοντας τις προσπάθειες πωλήσεων, ο προμηθευτής επωφελείται, αν η εφαρμοζόμενη από αυτόν τιμή χονδρικής πώλησης υπερβαίνει το οριακό κόστος παραγωγής του. Αυτό σημαίνει ότι ο προμηθευτής επωφελείται από ένα θετικό εξωτερικό επακόλουθο των ενεργειών του διανομέα για τη βελτίωση των πωλήσεων. Αντιστρόφως, είναι πιθανό να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες, από τη σκοπιά του προμηθευτή, ο διανομέας εφαρμόζει ενδεχομένως πολύ υψηλές τιμές ⁽²⁰⁾, καταβάλλει ανεπαρκείς προσπάθειες για την πώληση των προϊόντων του ή και τα δύο.
- (14) Οριζόντια εξωτερικά επακόλουθα μπορεί να προκύπτουν ιδίως μεταξύ διανομέων των ίδιων αγαθών ή υπηρεσιών, όταν ο διανομέας δεν είναι σε θέση να οικειοποιηθεί πλήρως τα οφέλη των προσπαθειών πωλήσεων. Για παράδειγμα, όταν υπηρεσίες αύξησης της ζήτησης προ της πώλησης παρέχονται από έναν διανομέα, όπως η παροχή εξατομικευμένων συμβουλών σε σχέση με συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες, μπορεί να πραγματοποιηθούν υψηλότερες πωλήσεις από ανταγωνιζόμενους διανομείς που προσφέρουν τα ίδια αγαθά ή υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, μπορεί να δημιουργηθούν κίνητρα στους διανομείς να επωφελούνται ανέξοδα από δαπανηρές υπηρεσίες που παρέχονται από άλλους. Σε ένα

⁽¹⁸⁾ Βλ., για παράδειγμα, υπόθεση C-306/20 — Visma Enterprise, σκέψη 78.

⁽¹⁹⁾ Βλ. παράγραφο 25 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

⁽²⁰⁾ Αυτό αναφέρεται ενίοτε ως «πρόβλημα της διπλής περιθωριοποίησης».

περιβάλλον διανομής πολλαπλών διαύλων, παρασιτική συμπεριφορά μπορεί να προκύψει μεταξύ των διαδικτυακών και των μη διαδικτυακών διαύλων πωλήσεων, τούτο δε και προς τις δύο κατευθύνσεις ⁽²¹⁾. Για παράδειγμα, οι πελάτες μπορούν να επισκεφθούν ένα μη ψηφιακό κατάστημα για να δοκιμάσουν αγαθά ή υπηρεσίες ή να λάβουν άλλες χρήσιμες πληροφορίες στις οποίες βασίζουν την απόφαση αγοράς τους, αλλά στη συνέχεια να παραγγείλουν το προϊόν μέσω διαδικτύου από διαφορετικό διανομέα. Αντιθέτως, οι πελάτες μπορούν να συλλέγουν πληροφορίες κατά το στάδιο που προηγείται της αγοράς από ένα διαδικτυακό κατάστημα και στη συνέχεια να επισκέπτονται ένα μη ψηφιακό κατάστημα, να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσω διαδικτύου για να επιλέξουν και να δοκιμάσουν συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες και, τέλος, να αγοράζουν εκτός διαδικτύου σε μη ψηφιακό κατάστημα. Σε περίπτωση που είναι δυνατή μια τέτοια παρασιτική συμπεριφορά και ο διανομέας που παρέχει υπηρεσίες προ της πώλησης δεν είναι σε θέση να οικειοποιηθεί πλήρως τα οφέλη, η κατάσταση αυτή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μη βέλτιστη παροχή των εν λόγω υπηρεσιών προ της πώλησης από πλευράς ποσότητας ή ποιότητας.

- (15) Όταν υπάρχουν εξωτερικά επακόλουθα τέτοιου είδους, οι προμηθευτές ενδέχεται να έχουν λόγους να ελέγχουν ορισμένες πτυχές των δραστηριοτήτων των διανομέων τους και αντίστροφα. Ειδικότερα, οι κάθεται συμφωνίες μπορούν να χρησιμοποιούνται προκειμένου να εσωτερικεύονται τα εν λόγω εξωτερικά επακόλουθα, να αυξάνεται το κοινό κέρδος της κάθετης αλυσίδας εφοδιασμού και διανομής και, υπό ορισμένες συνθήκες, να βελτιώνεται η ευημερία των καταναλωτών.
- (16) Παρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές επιδιώκουν να δώσουν μια επισκόπηση των διαφόρων στοιχείων που θα δικαιολογούσαν τους κάθεται περιορισμούς, δεν φιλοδοξούν να είναι πλήρεις ούτε να καλύψουν όλες τις περιπτώσεις. Στους λόγους που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή συγκεκριμένων κάθεται περιορισμών περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι:
- α) η αντιμετώπιση του προβλήματος των κάθεται εξωτερικών επακόλουθων. Ο καθορισμός υπερβολικά υψηλών τιμών από τον διανομέα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των αποφάσεών του για τον προμηθευτή, μπορεί να αποφευχθεί με την επιβολή μέγιστης τιμής μεταπώλησης στον διανομέα. Ομοίως, για την αύξηση των προσπάθειών πωλήσεων του διανομέα, ο προμηθευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα σύστημα επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής
- β) η αντιμετώπιση του προβλήματος του παρασιτισμού. Παρασιτική συμπεριφορά μεταξύ αγοραστών μπορεί να προκύψει σε επίπεδο χονδρικής ή λιανικής πώλησης, ιδίως όταν ο προμηθευτής δεν μπορεί να επιβάλει αποτελεσματικές προδιαγραφές προώθησης ή εξυπηρέτησης σε όλους τους αγοραστές. Φαινόμενα παρασιτικής συμπεριφοράς μεταξύ αγοραστών παρατηρούνται μόνο στις υπηρεσίες που προηγούνται των πωλήσεων και άλλες ενέργειες προώθησης και όχι στην εξυπηρέτηση μετά της πώληση, για την οποία ο διανομέας μπορεί να χρεώνει ατομικά τους πελάτες του. Οι προσπάθειες προ της πώλησης στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να παρατηρηθεί παρασιτική συμπεριφορά μπορεί να είναι σημαντικές, για παράδειγμα, όταν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες είναι σχετικά νέα, τεχνικά πολύπλοκα ή υψηλής αξίας ή όταν η φήμη των αγαθών ή των υπηρεσιών αποτελεί όλως καθοριστικό παράγοντα της ζήτησής τους ⁽²²⁾. Οι περιορισμοί στο πλαίσιο συστημάτων αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής ή παρόμοιοι περιορισμοί μπορεί να συμβάλουν στην αποφυγή ή στη μείωση της εν λόγω παρασιτικής συμπεριφοράς. Παρασιτική συμπεριφορά μπορεί επίσης να προκύψει μεταξύ προμηθευτών, π.χ. όταν ένας παραγωγός επενδύει στην εμπορική προώθηση στις εγκαταστάσεις του αγοραστή, η οποία επίσης προσελκύει πελάτες για τους ανταγωνιστές του εν λόγω παραγωγού. Οι περιορισμοί που έχουν τη μορφή υποχρεώσεων μη άσκησης ανταγωνισμού μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της παρασιτικής συμπεριφοράς μεταξύ προμηθευτών ⁽²³⁾
- γ) το άνοιγμα ή η διεύδυση σε νέες αγορές. Όταν ένας προμηθευτής επιθυμεί να εισέλθει σε μια νέα γεωγραφική αγορά, π.χ. πραγματοποιώντας εξαγωγές σε άλλη χώρα, αυτό μπορεί να απαιτεί ιδιαίτερες μη ανακτήσιμες επενδύσεις από τον διανομέα, προκειμένου να καθιερώσει το σήμα στην αγορά. Για να πειστεί ένας τοπικός διανομέας να πραγματοποιήσει τις επενδύσεις αυτές, μπορεί να χρειάζεται γεωγραφική προστασία, ώστε να μπορέσει να ανακτήσει το κόστος των επενδύσεών του. Για τον σκοπό αυτόν, μπορεί να δικαιολογείται η επιβολή περιορισμών στους διανομείς που είναι εγκατεστημένοι σε άλλες γεωγραφικές αγορές ώστε να μην πραγματοποιούν πωλήσεις στη νέα αγορά (βλ. επίσης παραγράφους (118), (136) και (137)). Πρόκειται για ειδική περίπτωση που συνδέεται με το πρόβλημα του παρασιτισμού που περιγράφεται στο στοιχείο β)

⁽²¹⁾ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Evaluation of the Vertical Block Exemption Regulation» (Αξιολόγηση του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία των κάθεται συμφωνιών), έγγραφο SWD(2020) 172 final της 10ης Μαΐου 2017, σ. 31-42, και μελέτη αξιολόγησης αναφοράς· έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της 10ης Μαΐου 2017, Τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, COM(2017) 229 final (στο εξής: Τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου), αιτιολογική σκέψη 11.

⁽²²⁾ Για να διαπιστωθεί αν οι καταναλωτές αποκομίζουν όντως συνολικό όφελος από τις έκτακτες προσπάθειες προώθησης, πρέπει να εξετάζεται αν με την εν λόγω προώθηση ενημερώνονται, πείθονται και επομένως ωφελούνται πολλοί νέοι καταναλωτές ή αν η προώθηση αφορά κυρίως πελάτες που ξέρουν ήδη τι θέλουν να αγοράσουν και για τους οποίους η έκτακτη προώθηση σημαίνει αποκλειστικά ή κυρίως αύξηση τιμής.

⁽²³⁾ Βλ., ιδίως, τον ορισμό της «υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού» στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, σχετικά με την οποία παρέχονται κατευθύνσεις στο τμήμα 6.2 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών, καθώς και τις κατευθύνσεις σχετικά με την «προώθηση ενός και μόνου σήματος» που παρέχονται στο τμήμα 8.2 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών.

- δ) η αντιμετώπιση του παρασιτισμού πιστοποίησης. Σε μερικούς κλάδους, ορισμένοι διανομείς φημίζονται ότι εμπορεύονται μόνο προϊόντα ποιότητας ή ότι παρέχουν μόνο υπηρεσίες ποιότητας (πρόκειται για τους λεγόμενους «διανομείς αυξημένου κύρους»). Σε τέτοιες περιπτώσεις, η διάθεση ενός προϊόντος μέσω αυτών των διανομέων μπορεί να έχει καίρια σημασία, ιδίως για την επιτυχή είσοδο νέων προϊόντων στην αγορά. Αν ο προμηθευτής δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι η διανομή των προϊόντων του περιορίζεται στους εν λόγω διανομείς αυξημένου κύρους, διατρέχει τον κίνδυνο να μην περιληφθεί στον κατάλογο των εν λόγω διανομέων. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να δικαιολογείται η χρήση αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής
- ε) η αντιμετώπιση του προβλήματος της ομηρίας. Είτε ο προμηθευτής είτε ο αγοραστής μπορεί να χρειαστεί να πραγματοποιήσει επενδύσεις συναρτώμενες με συγκεκριμένη εμπορική σχέση (για παράδειγμα για ειδικό εξοπλισμό ή κατάρτιση), οι οποίες είναι μη ανακτήσιμες επενδύσεις και έχουν μικρή ή μηδενική αξία εκτός της συγκεκριμένης κάθετης σχέσης. Για παράδειγμα, ένας κατασκευαστής εξαρτημάτων ενδεχομένως να πρέπει να κατασκευάσει ειδικά μηχανήματα για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις ενός από τους πελάτες του, αλλά τα μηχανήματα μπορεί να είναι ακατάλληλα για χρήση σε άλλους πελάτες και μπορεί να είναι αδύνατη η μεταπώλησή τους. Ελλείψει συμφωνίας, το μέρος που πραγματοποιεί την επένδυση θα βρεθεί σε αδύναμη διαπραγματευτική θέση μόλις πραγματοποιήσει την επένδυση που συναρτάται με τη συγκεκριμένη σχέση, καθώς κινδυνεύει να «βρεθεί όμηρος» κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με τον εμπορικό εταίρο του. Η απειλή μιας τέτοιας καιροσκοπικής ομηρίας μπορεί να οδηγήσει σε μη βέλτιστες επενδύσεις από το μέρος που πραγματοποιεί την επένδυση. Οι κάθετες συμφωνίες μπορούν να εξαιλέψουν το περιθώριο ομηρίας (ιδίως όταν η επένδυση μπορεί να ανατεθεί πλήρως βάσει σύμβασης και μπορούν να προβλεφθούν όλες οι μελλοντικές έκτακτες δαπάνες) ή μπορούν να μειώσουν το περιθώριο ομηρίας. Για παράδειγμα, οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες ή ο αποκλειστικός εφοδιασμός μπορούν να αμβλύνουν το πρόβλημα της ομηρίας όταν η επένδυση που συναρτάται με τη συγκεκριμένη σχέση πραγματοποιείται από τον προμηθευτή, ενώ η αποκλειστική διανομή, η αποκλειστική κατανομή πελατείας ή η αποκλειστική προμήθεια μπορούν να αμβλύνουν το πρόβλημα της ομηρίας όταν η επένδυση πραγματοποιείται από τον αγοραστή
- στ) η αντιμετώπιση του ειδικού προβλήματος ομηρίας που μπορεί να ανακύψει σε περίπτωση μεταφοράς ουσιώδους τεχνολογίας. Ο πάροχος τεχνολογίας ενδέχεται να μην επιθυμεί τη χρήση της τεχνολογίας από τους ανταγωνιστές του ή προς όφελός τους, για παράδειγμα στο πλαίσιο δικαιόχρησης. Εφόσον η τεχνολογία δεν ήταν άμεσα διαθέσιμη στον αγοραστή και είναι ουσιώδης και απαραίτητη για την εφαρμογή της συμφωνίας, η μεταφορά της μπορεί να δικαιολογεί την επιβολή περιορισμού με τη μορφή της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού. Ο περιορισμός αυτός κατά κανόνα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης
- ζ) η επίτευξη οικονομικών κλίμακας στη διανομή. Για να αξιοποιηθούν οι οικονομίες κλίμακας και να μειωθεί, συνεπώς, η τιμή λιανικής πώλησης των αγαθών ή των υπηρεσιών του, ο παραγωγός μπορεί να επιθυμεί να συγκεντρώσει τη μεταπώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών του σε περιορισμένο αριθμό διανομέων. Για τον σκοπό αυτόν, ο παραγωγός μπορεί να καταφύγει σε αποκλειστική διανομή, σε επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες με τη μορφή της υποχρέωσης αγοράς ελάχιστης ποσότητας, σε επιλεκτική διανομή που περιλαμβάνει την υποχρέωση αγοράς ελάχιστης ποσότητας ή σε αποκλειστικό εφοδιασμό
- η) η διασφάλιση ομοιομορφίας και τυποποίησης της ποιότητας. Ένας κάθετος περιορισμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ή στην προώθηση της εικόνας σήματος επιβάλλοντας κάποιου βαθμού ομοιομορφία και τυποποίηση της ποιότητας στους διανομείς. Αυτό μπορεί να προστατεύσει τη φήμη του σήματος, να αυξήσει την ελκυστικότητα των αντίστοιχων αγαθών ή υπηρεσιών για τους τελικούς χρήστες και να αυξήσει τις πωλήσεις. Η εν λόγω τυποποίηση μπορεί, για παράδειγμα, να επιτευχθεί με την επιλεκτική διανομή ή τη δικαιόχρηση
- θ) η αντιμετώπιση των ατελειών της κεφαλαιαγοράς. Οι φορείς παροχής κεφαλαίων, όπως οι τράπεζες και οι κεφαλαιαγορές, μπορεί να μην παρέχουν κεφάλαια υπό τους καλύτερους δυνατούς όρους όταν έχουν ελλιπείς πληροφορίες για τη φερεγγυότητα του δανειολήπτη ή όταν δεν υπάρχει επαρκής εξασφάλιση του δανείου. Ο αγοραστής ή ο προμηθευτής μπορεί να διαθέτει καλύτερη πληροφόρηση και να είναι σε θέση, μέσω μιας αποκλειστικής σχέσης, να εξασφαλίσει πρόσθετες εγγυήσεις για την επένδυσή του. Όταν ο προμηθευτής χορηγεί δάνειο στον αγοραστή, είναι πιθανό να επιβληθεί στον τελευταίο υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού ή αγοράς συγκεκριμένων ποσοτήτων. Η χορήγηση δανείου από τον αγοραστή στον προμηθευτή πιθανόν να δικαιολογεί την επιβολή στον προμηθευτή υποχρέωσης αποκλειστικής προμήθειας ή όρων ως προς τις ποσότητες προμήθειας.
- (17) Υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες υποκατάστασης μεταξύ των διαφόρων κάθετων περιορισμών, πράγμα που σημαίνει ότι το ίδιο πρόβλημα αναποτελεσματικότητας μπορεί να επιλυθεί με τη χρήση διαφορετικών κάθετων περιορισμών. Για παράδειγμα, οικονομίες κλίμακας στη διανομή είναι ενδεχομένως δυνατόν να επιτευχθούν με τη μέθοδο της αποκλειστικής διανομής, της επιλεκτικής διανομής, της επιβολής όρων ως προς τις ποσότητες ή του αποκλειστικού εφοδιασμού. Ωστόσο, τα αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τη μορφή του εκάστοτε κάθετου περιορισμού. Αυτό λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση της αναγκαιότητας βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

2.2. Αρνητικά αποτελέσματα

- (18) Τα αρνητικά αποτελέσματα στην αγορά που μπορούν να προκληθούν από κάθετους περιορισμούς και στον οποίων την αποτροπή αποβλέπει η νομοθεσία ανταγωνισμού της Ένωσης είναι ιδίως τα εξής:
- α) ο ανταναγωνιστικός αποκλεισμός άλλων προμηθευτών ή άλλων αγοραστών μέσω της ύψωσης φραγμών στην είσοδο ή την επέκταση
 - β) η άμβλυνση του ανταγωνισμού μεταξύ του προμηθευτή και των ανταγωνιστών του ή/και διευκόλυνση ρητών ή σιωπηρών αθέμιτων συμπράξεων μεταξύ ανταγωνιζόμενων προμηθευτών, συχνά αναφερόμενη ως περιορισμός του διασηματικού ανταγωνισμού
 - γ) η άμβλυνση του ανταγωνισμού μεταξύ του αγοραστή και των ανταγωνιστών του ή διευκόλυνση ρητών ή σιωπηρών αθέμιτων συμπράξεων μεταξύ ανταγωνιζόμενων αγοραστών, συχνά αναφερόμενη ως περιορισμός του ενδοσηματικού ανταγωνισμού, όταν αφορά τους διανομείς των αγαθών ή των υπηρεσιών του ίδιου προμηθευτή ⁽²⁴⁾
 - δ) η δημιουργία εμποδίων στην ενοποίηση των αγορών, ιδίως περιορισμών της ελευθερίας των καταναλωτών να αγοράζουν αγαθά ή υπηρεσίες στο κράτος μέλος της επιλογής τους.
- (19) Ο αποκλεισμός, η άμβλυνση του ανταγωνισμού και η αθέμιτη σύμπραξη σε επίπεδο προμηθευτών μπορεί να είναι επιζήμια για τους καταναλωτές, ιδιαίτερα με:
- α) την αύξηση των τιμών που χρεώνονται στους αγοραστές αγαθών ή υπηρεσιών, η οποία μπορεί να οδηγήσει, με τη σειρά της, σε υψηλότερες τιμές λιανικής πώλησης
 - β) τον περιορισμό στην επιλογή των αγαθών ή υπηρεσιών
 - γ) την υποβάθμιση της ποιότητας των αγαθών ή υπηρεσιών
 - δ) τη μείωση της καινοτομίας ή των υπηρεσιών σε επίπεδο προμηθευτών
- (20) Ο αποκλεισμός, η άμβλυνση του ανταγωνισμού και η αθέμιτη σύμπραξη σε επίπεδο διανομέων μπορεί να είναι επιζήμια για τους καταναλωτές, ιδιαίτερα με:
- α) την αύξηση των τιμών λιανικής πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών
 - β) τον περιορισμό της επιλογής συνδυασμών τιμής-εξυπηρέτησης και τρόπων διανομής
 - γ) τη μείωση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών λιανικής
 - δ) τη μείωση της καινοτομίας σε επίπεδο διανομής.
- (21) Ο περιορισμός του ενδοσηματικού ανταγωνισμού (δηλαδή του ανταγωνισμού μεταξύ των διανομέων των αγαθών ή των υπηρεσιών του ίδιου προμηθευτή), είναι απίθανο να έχει, από μόνος του, αρνητικές συνέπειες για τους καταναλωτές αν ο διασηματικός ανταγωνισμός (δηλαδή ο ανταγωνισμός μεταξύ των διανομέων αγαθών ή υπηρεσιών διαφορετικών προμηθευτών) είναι ισχυρός ⁽²⁵⁾. Ειδικότερα, στις αγορές όπου οι μεμονωμένοι λιανοπωλητές διανέμουν αγαθά ή υπηρεσίες που φέρουν το σήμα ή τα σήματα ενός μόνο προμηθευτή, ο περιορισμός του ανταγωνισμού μεταξύ των διανομέων αγαθών ή υπηρεσιών του ίδιου σήματος θα οδηγήσει σε μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού μεταξύ των εν λόγω διανομέων, αλλά ενδέχεται να μην έχει αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό μεταξύ των διανομέων γενικά.
- (22) Τα ενδεχόμενα αρνητικά αποτελέσματα των κάθετων περιορισμών ενισχύονται σε περίπτωση που διάφοροι προμηθευτές και οι αγοραστές τους οργανώνουν τις συναλλαγές τους κατά παρόμοιο τρόπο, πράγμα που οδηγεί στα λεγόμενα σωρευτικά αποτελέσματα ⁽²⁶⁾.

⁽²⁴⁾ Όσον αφορά τις έννοιες των ρητών και των σιωπηρών αθέμιτων συμπράξεων, βλ. απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, Ahlström Osakeyhtiö και λοιποί κατά Επιτροπής, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, EU:C:1993:120.

⁽²⁵⁾ Βλ. απόφαση στην υπόθεση C-306/20 - Visma Enterprise, σκέψη 78.

⁽²⁶⁾ Τα σωρευτικά ανταναγωνιστικά αποτελέσματα μπορούν κυρίως να δικαιολογήσουν την ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, βλ. τμήμα 7.1. των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών.

3. ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑ ΚΑΝΟΝΑ ΔΕΝ ΕΜΠΙΠΤΟΥΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

3.1. Απουσία επηρεασμού του εμπορίου, συμφωνίες ήσσονος σημασίας και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

- (23) Προτού εξεταστεί το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η εφαρμογή του και, γενικότερα, η αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 και 3 της Συνθήκης, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται μόνο στις συμφωνίες που *εμπίπτουν* στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (24) Συμφωνίες που δεν μπορούν να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (απουσία επηρεασμού του εμπορίου) ή που δεν περιορίζουν αισθητά τον ανταγωνισμό (συμφωνίες ήσσονος σημασίας) δεν εμπίπτουν στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽²⁷⁾. Η Επιτροπή έχει παράσχει κατευθύνσεις όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον επηρεασμό του εμπορίου ⁽²⁸⁾ και όσον αφορά τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας με την ανακοίνωση *de minimis* ⁽²⁹⁾. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν με την επιφύλαξη της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών για τον επηρεασμό του εμπορίου και της ανακοίνωσης *de minimis* ή τυχόν μελλοντικών κατευθύνσεων της Επιτροπής.
- (25) Οι κατευθυντήριες γραμμές για τον επηρεασμό του εμπορίου παρουσιάζουν τις αρχές που έχουν αναπτύξει τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης για την ερμηνεία της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου και διευκρινίζουν πότε δεν είναι πιθανό οι συμφωνίες να μπορούν να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Περιλαμβάνουν μαχητό αρνητικό τεκμήριο που εφαρμόζεται σε όλες τις συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ανεξάρτητα από τη φύση των περιορισμών που περιέχουν συμφωνίες αυτού του είδους, και, ως εκ τούτου, εφαρμόζονται επίσης σε συμφωνίες που περιέχουν περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας ⁽³⁰⁾. Σύμφωνα με το εν λόγω τεκμήριο, οι κάθετες συμφωνίες δεν είναι καταρχήν ικανές να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών όταν:
- α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Ένωσης που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 % και
 - β) ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών του προμηθευτή στην Ένωση από τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. EUR ή, σε περιπτώσεις συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ ενός αγοραστή και περισσότερων προμηθευτών, οι συνδυασμένες αγορές από τον αγοραστή των προϊόντων που καλύπτουν οι συμφωνίες δεν υπερβαίνουν τα 40 εκατ. EUR ⁽³¹⁾. Η Επιτροπή μπορεί να ανατρέψει αυτό το τεκμήριο μόνον αν η ανάλυση των χαρακτηριστικών της συμφωνίας και του οικονομικού της πλαισίου αποδεικνύει το αντίθετο.
- (26) Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση *de minimis*, θεωρείται κατά γενικό κανόνα ότι οι κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται από μη ανταγωνιστές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης αν το μερίδιο αγοράς που κατέχει το καθένα από τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη δεν υπερβαίνει το 15 % σε καμία από τις σχετικές αγορές που επηρεάζονται από τη συμφωνία ⁽³²⁾. Αυτός ο γενικός κανόνας υπόκειται σε δύο εξαιρέσεις. Πρώτον, όσον αφορά τους εξ αντικείμενου περιορισμούς του ανταγωνισμού, το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης εφαρμόζεται ακόμη και αν το μερίδιο αγοράς που κατέχει καθένα από τα μέρη δεν υπερβαίνει το 15 % ⁽³³⁾. Και τούτο διότι συμφωνία η οποία ενδέχεται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και η οποία

⁽²⁷⁾ Βλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2012, *Expedia Inc. κατά Autorité de la concurrence κ.λπ.*, C-226/11, EU:C:2012:795, σκέψεις 16 και 17 (στο εξής: υπόθεση C-226/11 - *Expedia*).

⁽²⁸⁾ Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (EE C 101 της 27.4.2004, σ. 81).

⁽²⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν αισθητά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EE C 291 της 30.8.2014, σ. 1). Περαιτέρω κατευθύνσεις παρέχονται με το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής – *Guidance on restrictions of competition «by object» for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice* (Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους «εξ αντικείμενου» περιορισμούς του ανταγωνισμού για τους σκοπούς του καθορισμού των συμφωνιών που μπορούν να υπαχθούν στο ευεργέτημα της ανακοίνωσης *de minimis*), SWD(2014) 198 final.

⁽³⁰⁾ Βλ. παράγραφο 50 των κατευθυντήριων γραμμών για τον επηρεασμό του εμπορίου.

⁽³¹⁾ Βλ. παράγραφο 52 των κατευθυντήριων γραμμών για τον επηρεασμό του εμπορίου.

⁽³²⁾ Βλ. παράγραφο 8 της ανακοίνωσης *de minimis*, που περιλαμβάνει επίσης όριο μερίδιου αγοράς για τις συμφωνίες μεταξύ πραγματικών και δυνητικών ανταγωνιστών, βάσει της οποίας συμφωνίες αυτού του είδους δεν περιορίζουν αισθητά τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, αν το συνολικό μερίδιο αγοράς που κατέχουν τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη δεν υπερβαίνει το 10 % σε καμία από τις σχετικές αγορές που επηρεάζονται από τη συμφωνία.

⁽³³⁾ Βλ. απόφαση στην υπόθεση C-226/11 - *Expedia*, σκέψεις 21 έως 23 και 37, με παραπομπή στην απόφαση της 9ης Ιουλίου 1969, *Völk κατά Vervaecke*, C-5/69, EU:C:1969:35· βλ. επίσης αποφάσεις της 6ης Μαΐου 1971, *Cadillon κατά Höss*, C-1/71, EU:C:1971:47· και της 28ης Απριλίου 1998, *Javico κατά Yves Saint Laurent Parfums*, C-306/96, EU:C:1998:173, σκέψεις 16 και 17 (στο εξής: υπόθεση C-306/96 - *Javico κατά Yves Saint Laurent Parfums*).

έχει αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αντικείμενο συνιστά από τη φύση της, και ανεξάρτητα από τυχόν συγκεκριμένες επιπτώσεις που μπορεί να έχει, αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού ⁽³⁴⁾. Δεύτερον, το όριο μεριδίου αγοράς του 15 % μειώνεται στο 5 % όταν, σε μια σχετική αγορά, ο ανταγωνισμός περιορίζεται από το σωρευτικό αποτέλεσμα παράλληλων δικτύων συμφωνιών. Στις παραγράφους (257) έως (261) εξετάζονται τα σωρευτικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της ανάκλησης του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Στην ανακοίνωση de minimis διευκρινίζεται ότι μεμονωμένοι προμηθευτές ή διανομείς, των οποίων το μερίδιο αγοράς δεν υπερβαίνει το 5 %, θεωρείται κατά κανόνα ότι δεν συντελούν σημαντικά στο σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλεισμού του ανταγωνισμού ⁽³⁵⁾.

- (27) Επιπλέον, δεν υπάρχει τεκμήριο ότι οι κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται από επιχειρήσεις των οποίων το ατομικό μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το 15 % εμπίπτουν αυτόματα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Ωστόσο, οι συμφωνίες αυτές μπορεί να μην έχουν καμία αισθητή επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ή να μην συνιστούν αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού ⁽³⁶⁾. Επομένως, τέτοιου είδους συμφωνίες πρέπει να εξετάζονται στο νομικό και οικονομικό τους πλαίσιο. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν κριτήρια για την επιμέρους αξιολόγηση συμφωνιών αυτού του είδους, όπως εκτίθενται στο τμήμα 8.
- (28) Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (στο εξής: ΜΜΕ) ⁽³⁷⁾ σπανίως είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι συμφωνίες αυτού του είδους σπανίως περιορίζουν αισθητά τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός αν περιλαμβάνουν εξ αντικείμενου περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Επομένως, οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ ΜΜΕ δεν εμπίπτουν κατά γενικό κανόνα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Στις περιπτώσεις στις οποίες οι συμφωνίες αυτές πληρούν παρ' όλα αυτά τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η Επιτροπή κατά γενικό κανόνα αποφεύγει να κινηθεί διαδικασία, λόγω έλλειψης επαρκούς συμφέροντος της Ένωσης, εκτός αν οι επιχειρήσεις κατέχουν, ατομικά ή συλλογικά, δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς.

3.2. Συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας

- 3.2.1. Συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης
- (29) Εμπορικός αντιπρόσωπος είναι ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η εξουσία να διαπραγματεύεται ή/και να συνάπτει συμβάσεις για λογαριασμό άλλου προσώπου («αντιπροσωπευόμενος»), είτε στο όνομα του ίδιου του αντιπροσώπου είτε στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου, για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών από τον αντιπροσωπευόμενο ή για την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών που προμηθεύει ο αντιπροσωπευόμενος.
- (30) Το άρθρο 101 της Συνθήκης εφαρμόζεται στις συμφωνίες μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η σχέση μεταξύ ενός αντιπροσώπου και του αντιπροσωπευόμενου μπορεί να χαρακτηριστεί ως σχέση στην οποία ο αντιπρόσωπος παύει πλέον να ενεργεί ως ανεξάρτητος οικονομικός φορέας. Αυτό ισχύει όταν ο αντιπρόσωπος δεν επωμίζεται κανέναν σημαντικό χρηματοοικονομικό ή εμπορικό κίνδυνο που συνδέεται με τις συμβάσεις που συνάπτονται ή αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, όπως εξηγείται περαιτέρω στις παραγράφους (31) έως (34) ⁽³⁸⁾. Στην περίπτωση αυτή, η συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας δεν εμπίπτει, ούτε συνολικά ούτε εν μέρει, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽³⁹⁾. Δεδομένου ότι αυτό συνιστά εξαίρεση από τη γενική εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, οι προϋποθέσεις όσον αφορά τον χαρακτηρισμό μιας συμφωνίας ως συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης θα πρέπει να ερμηνεύονται συστατικά. Για παράδειγμα, είναι λιγότερο πιθανό μια συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας να κατηγοριοποιηθεί ως μη εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όταν ο αντιπρόσωπος διαπραγματεύεται ή/και συνάπτει συμβάσεις για λογαριασμό μεγάλου αριθμού αντιπροσωπευόμενων ⁽⁴⁰⁾. Ο χαρακτηρισμός που δίνεται στη συμφωνία από τα συμβαλλόμενα μέρη της ή από την εθνική νομοθεσία δεν έχει σημασία γι' αυτή την κατηγοριοποίηση.

⁽³⁴⁾ Βλ. υπόθεση C-226/11 — Expedia, σκέψη 37.

⁽³⁵⁾ Βλ. παράγραφο 8 της ανακοίνωσης de minimis.

⁽³⁶⁾ Βλ. παράγραφο 3 της ανακοίνωσης de minimis. Βλ. απόφαση της 8ης Ιουνίου 1995, Langnese-Iglo κατά Επιτροπής, υπόθεση T-7/93, EU:T:1995:98, σκέψη 98.

⁽³⁷⁾ Όπως ορίζονται στο παράρτημα της σύστασης της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

⁽³⁸⁾ Βλ. αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, DaimlerChrysler κατά Επιτροπής, υπόθεση T-325/01, EU:T:2005:322 (στο εξής: υπόθεση T-325/01 - DaimlerChrysler κατά Επιτροπής) της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio κατά CEPESA, υπόθεση C-217/05, EU:C:2006:784 και της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, CEPESA Estaciones de Servicio SA κατά LV Tobar e Hijos SL, υπόθεση C-279/06, EU:C:2008:485.

⁽³⁹⁾ Βλ. τμήμα 3.2.2 των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις διατάξεις της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας που ενδέχεται να εξακολουθούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

⁽⁴⁰⁾ Βλ. απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1987, ASBL Vereniging van Vlaamse Reisbureaus contre ASBL Sociale Dienst van de Plaatselijke en Gewestelijke Overheidsdiensten, υπόθεση 311/85, EU:C:1987:418, σκέψη 20.

- (31) Υπάρχουν τρία είδη χρηματοοικονομικών ή εμπορικών κινδύνων που είναι ουσιώδη για τον χαρακτηρισμό μιας συμφωνίας ως συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν επιπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ήτοι:
- α) οι ειδικοί κίνδυνοι της σύμβασης που συνδέονται άμεσα με τις συμβάσεις που συνάπτει ή/και διαπραγματεύεται ο αντιπρόσωπος για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, όπως η χρηματοδότηση των αποθεμάτων
 - β) οι κίνδυνοι που σχετίζονται με επενδύσεις που αφορούν ορισμένη αγορά. Πρόκειται για επενδύσεις που απαιτούνται για τη συγκεκριμένη μορφή δραστηριότητας για την οποία ο αντιπροσωπευόμενος έχει ορίσει τον αντιπρόσωπο, δηλαδή επενδύσεις που απαιτούνται για να είναι σε θέση ο αντιπρόσωπος να συνάπτει ή/και να διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο είδος σύμβασης. Οι εν λόγω επενδύσεις είναι συνήθως μη ανακτήσιμες, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά την εγκατάλειψη του συγκεκριμένου τομέα δραστηριοτήτων που αφορά η επένδυση, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλες δραστηριότητες ούτε να πωληθούν παρά μόνο με σημαντική ζημία
 - γ) οι κίνδυνοι που σχετίζονται με άλλες δραστηριότητες που ασκούνται στην ίδια αγορά προϊόντος, στον βαθμό που ο αντιπροσωπευόμενος απαιτεί από τον αντιπρόσωπο, στο πλαίσιο της σχέσης αντιπροσωπείας, να ασκεί τις εν λόγω δραστηριότητες όχι ως αντιπρόσωπος για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, αλλά με ίδιο κίνδυνο του αντιπρόσωπου.
- (32) Μια συμφωνία θα χαρακτηρίζεται ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν επιπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όταν ο αντιπρόσωπος δεν επωμίζεται κανένα από τα είδη κινδύνου που απαριθμούνται στην παράγραφο (31) ή όταν επωμίζεται τους εν λόγω κινδύνους μόνο σε αμελητέο βαθμό. Η σημασία των κινδύνων αυτών που αναλαμβάνει ενδεχομένως ο αντιπρόσωπος πρέπει κατά γενικό κανόνα να εκτιμάται σε σχέση με την αμοιβή που λαμβάνει ο αντιπρόσωπος για την παροχή των υπηρεσιών εμπορικής αντιπροσωπείας, για παράδειγμα την προμήθειά του, και όχι σε σχέση με τα έσοδα που παράγονται από την πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από τη συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας. Ωστόσο, οι κίνδυνοι που απορρέουν από τη δραστηριότητα της παροχής υπηρεσιών εμπορικής αντιπροσωπείας γενικά, όπως ο κίνδυνος να εξαρτάται το εισόδημα του αντιπρόσωπου από την επιτυχία του ως αντιπρόσωπου ή από γενικές επενδύσεις πραγματοποιούμενες, για παράδειγμα, σε εγκαταστάσεις ή προσωπικό που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε είδος δραστηριότητας, δεν είναι ουσιώδεις στο πλαίσιο της σχετικής εκτίμησης.
- (33) Με βάση τα ανωτέρω, μια συμφωνία θα χαρακτηρίζεται κατά κανόνα ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν επιπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όταν συντρέχουν όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) ο αντιπρόσωπος δεν αποκτά την κυριότητα των αγαθών που αγοράζονται ή πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας και δεν παρέχει ο ίδιος τις υπηρεσίες που αγοράζονται ή πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας. Το γεγονός ότι ο αντιπρόσωπος μπορεί προσωρινά, για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, να αποκτήσει την κυριότητα των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών κατά την πώλησή τους για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου δεν αποκλείει την ύπαρξη συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν επιπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι ο αντιπρόσωπος δεν επιβαρύνεται με δαπάνες ή κινδύνους που σχετίζονται με τη μεταβίβαση κυριότητας
 - β) ο αντιπρόσωπος δεν συμβάλλει στις δαπάνες για την προμήθεια ή την αγορά των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου του κόστους μεταφοράς των αγαθών. Αυτό δεν αφαιρεί από τον αντιπρόσωπο τη δυνατότητα να παρέχει την υπηρεσία μεταφοράς, υπό τον όρο ότι τα σχετικά έξοδα καλύπτονται από τον αντιπροσωπευόμενο
 - γ) ο αντιπρόσωπος δεν διατηρεί με δικό του κόστος ή κίνδυνο αποθέματα των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών, συμπεριλαμβανομένου του κόστους χρηματοδότησης και απώλειας των αποθεμάτων. Ο αντιπρόσωπος θα πρέπει να μπορεί να επιστρέφει τα μη πωληθέντα αγαθά στον αντιπροσωπευόμενο χωρίς επιβάρυνση, εκτός αν υπάρχει υπαιτιότητα του αντιπρόσωπου, για παράδειγμα, επειδή δεν έλαβε εύλογα μέτρα ασφάλειας ή μέτρα προστασίας κατά της κλοπής για να αποφύγει την απώλεια των αποθεμάτων
 - δ) ο αντιπρόσωπος δεν αναλαμβάνει ευθύνη για τη μη εκτέλεση της σύμβασης από τον εκάστοτε πελάτη, με εξαίρεση την απώλεια της προμήθειας του αντιπρόσωπου, εκτός αν υπάρχει υπαιτιότητα του τελευταίου (για παράδειγμα, διότι παρέλειψε να λάβει εύλογα μέτρα ασφάλειας ή μέτρα προστασίας κατά της κλοπής ή παρέλειψε να λάβει εύλογα μέτρα για την αναφορά της κλοπής στον αντιπροσωπευόμενο ή στην αστυνομία ή δεν γνωστοποίησε στον αντιπροσωπευόμενο όλες τις αναγκαίες πληροφορίες που είχε στη διάθεσή του σχετικά με την οικονομική φερεγγυότητα του πελάτη)
 - ε) ο αντιπρόσωπος δεν αναλαμβάνει ευθύνη έναντι πελατών ή τρίτων για απώλεια ή ζημιές που προκύπτουν από την προμήθεια των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, εκτός αν υπάρχει υπαιτιότητα του αντιπρόσωπου
 - στ) ο αντιπρόσωπος δεν έχει, άμεσα ή έμμεσα, υποχρέωση να επενδύσει στην προώθηση των πωλήσεων, μεταξύ άλλων συμμετέχοντας στις διαφημιστικές δαπάνες του αντιπροσωπευόμενου ή σε δραστηριότητες διαφήμισης ή προώθησης οι οποίες αφορούν ειδικά τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, εκτός αν οι εν λόγω δαπάνες επιστρέφονται πλήρως από τον αντιπροσωπευόμενο

- ζ) ο αντιπρόσωπος δεν πραγματοποιεί συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη αγορά επενδύσεις σε εξοπλισμό, εγκαταστάσεις, εκπαίδευση του προσωπικού ή διαφήμιση, όπως, παραδείγματος χάρη, επενδύσεις για δεξαμενή αποθήκευσης καυσίμων σε περίπτωση πρατηρίου καυσίμων, για ειδικό λογισμικό για την πώληση ασφαλιστικών συμβολαίων σε περίπτωση ασφαλιστικών πρακτόρων ή για διαφήμιση σχετικά με διαδρομές ή προορισμούς σε περίπτωση πρακτορείων ταξιδιών που πωλούν πτήσεις ή κρατήσεις ξενοδοχείων, εκτός αν οι σχετικές δαπάνες επιστρέφονται πλήρως από τον αντιπροσωπευόμενο
- η) ο αντιπρόσωπος δεν ασκεί εντός της ίδιας αγοράς προϊόντος άλλες δραστηριότητες που απαιτεί ο αντιπροσωπευόμενος στο πλαίσιο της σχέσης αντιπροσωπείας (για παράδειγμα, την παράδοση των αγαθών), εκτός αν οι δαπάνες για τις εν λόγω δραστηριότητες επιστρέφονται πλήρως από τον αντιπροσωπευόμενο.
- (34) Ενώ η απαρίθμηση που παρατίθεται στην παράγραφο (33) δεν είναι εξαντλητική, όταν ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει έναν ή περισσότερους από τους κινδύνους ή τις δαπάνες που αναφέρονται στις παραγράφους (31) έως (33), η συμφωνία μεταξύ αντιπροσώπου και αντιπροσωπευόμενου δεν θα χαρακτηρίζεται ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης⁽⁴¹⁾. Το ζήτημα του κινδύνου πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση και με βάση τα οικονομικά δεδομένα της συμφωνίας παρά με βάση τη νομική μορφή της. Για πρακτικούς λόγους, η ανάλυση κινδύνου μπορεί να ξεκινήσει από την εκτίμηση των κινδύνων που παρουσιάζει η συγκεκριμένη σύμβαση. Αν ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει συνδεδεμένους με τη συγκεκριμένη σύμβαση κινδύνους οι οποίοι δεν είναι αμελητέοι, τούτο είναι αρκετό για να συναχθεί ότι αυτός αποτελεί ανεξάρτητο διανομέα. Αντιθέτως, αν ο αντιπρόσωπος δεν αναλαμβάνει συνδεδεμένους με τη συγκεκριμένη σύμβαση κινδύνους, τότε θα πρέπει να συνεχιστεί περαιτέρω η ανάλυση, με αξιολόγηση των κινδύνων από τις επενδύσεις που απαιτούνται στις συγκεκριμένες αγορές. Τέλος, αν ο αντιπρόσωπος δεν αναλαμβάνει κανέναν κίνδυνο που συνδέεται με τη συγκεκριμένη σύμβαση ούτε κάποιον από τους κινδύνους που αφορούν τις επενδύσεις που απαιτούνται στις συγκεκριμένες αγορές, τότε θα πρέπει ενδεχομένως να εξεταστούν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με άλλες απαιτούμενες δραστηριότητες στο πλαίσιο της σχέσης αντιπροσωπείας εντός της ίδιας αγοράς προϊόντος.
- (35) Ο αντιπροσωπευόμενος μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους για την κάλυψη των σχετικών κινδύνων και δαπανών, υπό τον όρο ότι οι μέθοδοι αυτές διασφαλίζουν ότι ο αντιπρόσωπος δεν εμμιζείται κανέναν σημαντικό κίνδυνο των ειδών που αναφέρονται στις παραγράφους (31) έως (33). Για παράδειγμα, ο αντιπροσωπευόμενος μπορεί να επιλέξει να επιστρέψει τις ακριβείς δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν ή να καλύψει τις δαπάνες με τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού ή μπορεί να καταβάλει στον αντιπρόσωπο ένα σταθερό ποσοστό των εσόδων που παράγονται από την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας. Για να εξασφαλιστεί ότι καλύπτεται το σύνολο των σχετικών κινδύνων και δαπανών, η μέθοδος που χρησιμοποιεί ο αντιπροσωπευόμενος πρέπει να επιτρέπει στον αντιπρόσωπο την εύκολη διάκριση μεταξύ του ποσού ή των ποσών που προορίζονται για την κάλυψη των σχετικών κινδύνων και δαπανών και τυχόν άλλου ποσού ή άλλων ποσών που καταβάλλονται στον αντιπρόσωπο, για παράδειγμα με σκοπό την αμοιβή του αντιπροσώπου για την παροχή των υπηρεσιών αντιπροσωπείας. Διαφορετικά, ο αντιπρόσωπος ενδέχεται να μην είναι σε θέση να ελέγξει αν η μέθοδος που επέλεξε ο αντιπροσωπευόμενος καλύπτει τις δαπάνες του. Ενδέχεται επίσης να είναι αναγκαίο να προβλεφθεί μια απλή μέθοδος προκειμένου ο αντιπρόσωπος να δηλώνει και να αιτείται την επιστροφή τυχόν δαπανών που υπερβαίνουν το συμφωνηθέν κατ' αποκοπή ποσό ή σταθερό ποσοστό. Μπορεί επίσης να είναι αναγκαίο ο αντιπροσωπευόμενος να παρακολουθεί συστηματικά τυχόν αλλαγές στις σχετικές δαπάνες και να προσαρμόζει αναλόγως το κατ' αποκοπή ποσό ή το σταθερό ποσοστό. Όταν οι σχετικές δαπάνες επιστρέφονται με τη μορφή ποσοστού επί της τιμής των προϊόντων που πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, ο αντιπροσωπευόμενος θα πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι ο αντιπρόσωπος μπορεί να επιβαρυνθεί με σχετική επενδυτική δαπάνη που αφορά τη συγκεκριμένη αγορά, ακόμη και όταν πραγματοποιεί περιορισμένες ή μηδενικές πωλήσεις για ορισμένο χρονικό διάστημα. Ο αντιπροσωπευόμενος πρέπει να επιστρέφει αυτές τις δαπάνες.
- (36) Ένας ανεξάρτητος διανομέας ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών ενός προμηθευτή μπορεί επίσης να ενεργεί ως αντιπρόσωπος για άλλα αγαθά ή υπηρεσίες του ίδιου προμηθευτή, υπό τον όρο ότι οι δραστηριότητες και οι κίνδυνοι που καλύπτονται από τη συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας μπορούν να οριοθετηθούν με αποτελεσματικό τρόπο, επειδή αφορούν, για παράδειγμα, αγαθά ή υπηρεσίες που παρουσιάζουν πρόσθετες λειτουργικές δυνατότητες ή νέα χαρακτηριστικά. Για να χαρακτηριστεί η συμφωνία ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ο ανεξάρτητος διανομέας πρέπει να είναι πραγματικά ελεύθερος να συνάψει τη συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας (για παράδειγμα, η σχέση αντιπροσωπείας δεν πρέπει να επιβάλλεται *de facto* από τον αντιπροσωπευόμενο μέσω απειλής καταγγελίας της σύμβασης ή επιδείνωσης των όρων της σχέσης διανομής). Ομοίως, ο αντιπροσωπευόμενος δεν πρέπει να επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα στον αντιπρόσωπο δραστηριότητα ανεξάρτητου διανομέα, εκτός αν οι δαπάνες για την εν λόγω δραστηριότητα επιστρέφονται πλήρως από τον αντιπροσωπευόμενο, όπως ορίζεται στην παράγραφο (33) σημείο η). Επιπλέον, όπως αναφέρεται στις παραγράφους (31) έως (33), ο αντιπροσωπευόμενος πρέπει να αναλαμβάνει όλους τους σχετικούς κινδύνους που συνδέονται με την πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από τη συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων που αφορούν συγκεκριμένη αγορά.
- (37) Στην περίπτωση που ένας αντιπρόσωπος αναλαμβάνει με δικό του κίνδυνο άλλες δραστηριότητες για τον ίδιο προμηθευτή, χωρίς να το ζητήσει ο εν λόγω προμηθευτής, υπάρχει πιθανότητα οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον αντιπρόσωπο όσον αφορά τη δραστηριότητα εμπορικής αντιπροσωπείας που ασκεί να επηρεάσουν τα κίνητρό του και να περιορίσουν την ανεξαρτησία του όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων όταν πραγματοποιεί πωλήσεις προϊόντων ως ανεξάρτητη δραστηριότητα. Ειδικότερα, υπάρχει πιθανότητα η πολιτική τιμολόγησης του αντιπροσωπευόμενου για τα

⁽⁴¹⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (192). Ειδικότερα, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ο αντιπρόσωπος πρέπει να διατηρεί την ελευθερία να μειώνει την πραγματική τιμή που καταβάλλει ο πελάτης, μειώνοντας την αμοιβή του προς όφελος του πελάτη.

προϊόντα που πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας να επηρεάσει τα κίνητρα του αντιπροσώπου/διανομέα να τιμολογεί ανεξάρτητα τα προϊόντα που πωλεί ως ανεξάρτητος διανομέας. Επιπλέον, ο συνδυασμός της εμπορικής αντιπροσωπείας και της ανεξάρτητης διανομής για τον ίδιο προμηθευτή δημιουργεί δυσκολίες ως προς τη διάκριση μεταξύ των επενδύσεων και των δαπανών που σχετίζονται με τη λειτουργία της εμπορικής αντιπροσωπείας, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων που αφορούν συγκεκριμένη αγορά, και των επενδύσεων και των δαπανών που σχετίζονται αποκλειστικά με την ανεξάρτητη δραστηριότητα. Στις περιπτώσεις αυτές, η εκτίμηση του αν μια σχέση αντιπροσωπείας πληροί τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους (30) έως (33) μπορεί να είναι, συνεπώς, ιδιαίτερα πολύπλοκη ⁽⁴²⁾.

- (38) Οι ανησυχίες που περιγράφονται στην παράγραφο (37) είναι πιο πιθανό να ανακύψουν όταν ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει άλλες δραστηριότητες ως ανεξάρτητος διανομέας για τον ίδιο αντιπροσωπευόμενο στην ίδια σχετική αγορά. Αντιθέτως, οι ανησυχίες αυτές είναι λιγότερο πιθανό να ανακύψουν αν οι λοιπές δραστηριότητες που ασκεί ο αντιπρόσωπος ως ανεξάρτητος διανομέας αφορούν διαφορετική σχετική αγορά ⁽⁴³⁾. Γενικότερα, όσο λιγότερο εναλλάξιμα είναι τα προϊόντα που πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας και τα προϊόντα που πωλούνται αυτοτελώς από τον αντιπρόσωπο, τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα να ανακύψουν αυτές οι ανησυχίες. Όταν τυχόν αντικειμενικές διαφορές μεταξύ των χαρακτηριστικών των προϊόντων (για παράδειγμα, υψηλότερη ποιότητα, καινοτόμα χαρακτηριστικά ή πρόσθετες λειτουργίες) είναι αμελητέες, ενδέχεται να είναι δυσκολότερη η οριοθέτηση των δύο κατηγοριών δραστηριοτήτων του αντιπροσώπου και, ως εκ τούτου, ενδέχεται να υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ο αντιπρόσωπος να επηρεαστεί από τους όρους της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών, για τα προϊόντα που διανέμει ως ανεξάρτητος διανομέας.
- (39) Για τον προσδιορισμό των συναρτώμενων με συγκεκριμένη αγορά επενδύσεων που πρέπει να επιστρέφονται κατά τη σύναψη συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας με έναν από τους ανεξάρτητους διανομείς του αντιπροσωπευόμενου, ο οποίος δραστηριοποιείται ήδη στη σχετική αγορά, ο αντιπροσωπευόμενος θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την υποθετική περίπτωση ενός αντιπροσώπου ο οποίος δεν δραστηριοποιείται ακόμη στη σχετική αγορά προκειμένου να διαπιστώσει ποιες επενδύσεις είναι σχετικές με το είδος της δραστηριότητας για την οποία έχει οριστεί αντιπρόσωπος. Ο αντιπροσωπευόμενος θα πρέπει να καλύπτει τις συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη αγορά επενδύσεις που απαιτούνται για τη δραστηριοποίηση στη σχετική αγορά, μεταξύ άλλων και όταν οι εν λόγω επενδύσεις αφορούν επίσης διαφοροποιημένα προϊόντα που διανέμονται εκτός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά δεν σχετίζονται αποκλειστικά με την πώληση των εν λόγω διαφοροποιημένων προϊόντων. Η μοναδική περίπτωση στην οποία ο αντιπροσωπευόμενος δεν θα ήταν υποχρεωμένος να καλύψει επενδύσεις που αφορούν τη συγκεκριμένη σχετική αγορά θα ήταν όταν οι εν λόγω επενδύσεις αφορούν αποκλειστικά την πώληση διαφοροποιημένων προϊόντων τα οποία δεν πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά διανέμονται ανεξάρτητα. Και τούτο διότι ο αντιπρόσωπος θα επιβαρυνόταν με όλες τις συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη αγορά δαπάνες που αφορούν τη δραστηριοποίηση στην αγορά αυτή, αλλά δεν θα επιβαρυνόταν με τις συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη αγορά δαπάνες που σχετίζονται αποκλειστικά με την πώληση των διαφοροποιημένων προϊόντων, αν δεν ενεργούσε επίσης ως ανεξάρτητος διανομέας για τα εν λόγω προϊόντα (υπό την προϋπόθεση ότι ο αντιπρόσωπος μπορεί να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά χωρίς να πωλεί τα εν λόγω διαφοροποιημένα προϊόντα). Στον βαθμό που οι σχετικές επενδύσεις (για παράδειγμα, επενδύσεις σε εξοπλισμό που αφορά συγκεκριμένες δραστηριότητες) έχουν ήδη αποσβεστεί, η επιστροφή μπορεί να αναπροσαρμόζεται αναλογικά. Ομοίως, η επιστροφή μπορεί επίσης να αναπροσαρμόζεται αν οι επενδύσεις για συγκεκριμένη αγορά τις οποίες πραγματοποιούν οι ανεξάρτητοι διανομείς υπερβαίνουν σημαντικά τις συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη αγορά επενδύσεις που είναι απαραίτητες για να αρχίσει να δραστηριοποιείται ένας αντιπρόσωπος στη σχετική αγορά, ως αποτέλεσμα της δραστηριότητάς του ως ανεξάρτητου διανομέα.
- (40) Παράδειγμα του τρόπου κατανομής των δαπανών στην περίπτωση διανομής που ενεργεί επίσης ως αντιπρόσωπος για ορισμένα προϊόντα για τον ίδιο προμηθευτή.

Τα προϊόντα Α, Β και Γ πωλούνται γενικά από τον ίδιο διανομέα ή τους ίδιους διανομείς. Τα προϊόντα Α και Β ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντος και στην ίδια γεωγραφική αγορά, αλλά είναι διαφοροποιημένα και παρουσιάζουν αντικειμενικά διαφορετικά χαρακτηριστικά. Το προϊόν Γ ανήκει σε διαφορετική αγορά προϊόντος.

Ένας προμηθευτής που γενικά διανέμει τα προϊόντα του χρησιμοποιώντας ανεξάρτητους διανομείς επιθυμεί να χρησιμοποιήσει μια συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας για τη διανομή του προϊόντος του Α, το οποίο διαθέτει νέα λειτουργική δυνατότητα. Προσφέρει αυτή τη συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας στους ανεξάρτητους διανομείς του (που διανέμουν το προϊόν Β), οι οποίοι ήδη δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά προϊόντος και στην ίδια γεωγραφική αγορά, χωρίς να τους υποχρεώνει βάσει νομικών ή πραγματικών περιστάσεων να συνάψουν την εν λόγω συμφωνία.

⁽⁴²⁾ Βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975, «Suiker Unie» κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40 έως 48, 50, 54 έως 56, 111, 113 και 114/73, EU:C:1975:174, σκέψεις 537 έως 557.

⁽⁴³⁾ Βλ. υπόθεση T-325/01 — DaimlerChrysler κατά Επιτροπής, σκέψεις 100 και 113.

Για να μην εμπίπτει η συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης και να πληροί τις προϋποθέσεις των παραγράφων (30) έως (33), ο αντιπροσωπευόμενος πρέπει να καλύπτει όλες τις επενδύσεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα πώλησης καθενός από τα προϊόντα Α και Β (και όχι μόνο των προϊόντων Α), δεδομένου ότι τα δύο προϊόντα ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντος και στην ίδια γεωγραφική αγορά. Για παράδειγμα, οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την προσαρμογή ή τον εξοπλισμό ενός καταστήματος για την έκθεση και την πώληση των προϊόντων Α και Β είναι πιθανό να αφορούν ειδικά τη συγκεκριμένη αγορά. Ομοίως, οι δαπάνες εκπαίδευσης του προσωπικού για την πώληση των προϊόντων Α και Β και οι δαπάνες που σχετίζονται με συγκεκριμένο εξοπλισμό αποθήκευσης, οι οποίες είναι αναγκαίες για τα προϊόντα Α και Β, είναι επίσης πιθανό να αφορούν ειδικά τη συγκεκριμένη αγορά. Οι εν λόγω σχετικές επενδύσεις, οι οποίες θα απαιτούνταν κατά κανόνα για την εισοδο ενός αντιπροσώπου στην αγορά και την έναρξη της πώλησης των προϊόντων Α και Β, θα πρέπει να βαρύνουν τον αντιπροσωπευόμενο, ακόμη και αν ο συγκεκριμένος αντιπρόσωπος είναι ήδη εγκατεστημένος στη σχετική αγορά ως ανεξάρτητος διανομέας.

Ωστόσο, ο αντιπροσωπευόμενος δεν θα ήταν υποχρεωμένος να καλύψει τις επενδύσεις σε σχέση με την πώληση του προϊόντος Γ, το οποίο δεν ανήκει στην ίδια αγορά προϊόντος με τα προϊόντα Α και Β. Επιπλέον, όταν η πώληση του προϊόντος Β απαιτεί συγκεκριμένες επενδύσεις που δεν είναι αναγκαίες για την πώληση του προϊόντος Α, για παράδειγμα επενδύσεις σε ειδικό εξοπλισμό ή εκπαίδευση προσωπικού, οι επενδύσεις αυτές δεν θα ήταν σχετικές και, κατά συνέπεια, δεν θα έπρεπε να καλύπτονται από τον αντιπροσωπευόμενο, υπό την προϋπόθεση ότι ένας διανομέας μπορεί να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά που περιλαμβάνει τα προϊόντα Α και Β πωλώντας μόνο το προϊόν Α.

Όσον αφορά τη διαφήμιση, οι επενδύσεις στη διαφήμιση για το κατάστημα του αντιπροσώπου αυτό καθαυτό, σε αντίθεση με τη διαφήμιση που αφορά ειδικά το προϊόν Α, θα ήταν επωφελείς τόσο για το κατάστημα του αντιπροσώπου εν γένει όσο και για τις πωλήσεις των προϊόντων Α, Β και Γ, ενώ στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας πωλείται μόνο το προϊόν Α. Επομένως, οι δαπάνες αυτές θα είχαν εν μέρει σημασία για την αξιολόγηση της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, στον βαθμό που αφορούν την πώληση του προϊόντος Α, το οποίο πωλείται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας. Ωστόσο, οι δαπάνες μιας διαφημιστικής εκστρατείας που αφορά αποκλειστικά τα προϊόντα Β ή Γ δεν θα είχαν σημασία και, κατά συνέπεια, δεν θα έπρεπε να καλύπτονται από τον αντιπροσωπευόμενο, υπό την προϋπόθεση ότι ένας διανομέας μπορεί να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά πωλώντας μόνο το προϊόν Α.

Οι ίδιες αρχές ισχύουν και για τις επενδύσεις σε ιστότοπο ή σε διαδικτυακό κατάστημα, δεδομένου ότι μέρος των εν λόγω επενδύσεων δεν θα ήταν σχετικό, διότι θα έπρεπε να υλοποιηθούν ανεξάρτητα από τα προϊόντα που πωλούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας. Ως εκ τούτου, ο αντιπροσωπευόμενος δεν θα πρέπει να επιστρέφει τις γενικές επενδύσεις στον σχεδιασμό του ιστοτόπου του αντιπροσώπου, εφόσον ο ίδιος ο ιστοτόπος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την πώληση άλλων προϊόντων εκτός των προϊόντων που ανήκουν στη σχετική αγορά προϊόντων, για παράδειγμα του προϊόντος Γ ή, γενικότερα, άλλων προϊόντων εκτός των προϊόντων Α και Β. Ωστόσο, σημασία θα είχαν οι επενδύσεις που σχετίζονται με τη δραστηριότητα διαφήμισης ή πώλησης στον ιστότοπο προϊόντων που ανήκουν στη σχετική αγορά προϊόντος, δηλαδή τόσο των προϊόντων Α όσο και των προϊόντων Β. Επομένως, ανάλογα με το επίπεδο των επενδύσεων που απαιτούνται για τη διαφήμιση και την πώληση προϊόντων Α και Β στον ιστότοπο, ο αντιπροσωπευόμενος θα πρέπει να καλύψει μέρος των δαπανών για τη δημιουργία ή/και τη λειτουργία του ιστοτόπου ή του διαδικτυακού καταστήματος. Δεν θα πρέπει να καλύπτονται επενδύσεις που αφορούν ειδικά τη διαφήμιση ή την πώληση του προϊόντος Β, υπό την προϋπόθεση ότι ο διανομέας μπορεί να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά πωλώντας μόνο το προϊόν Α.

3.2.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης στις συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας

- (41) Όταν μια συμφωνία πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η λειτουργία πώλησης ή αγοράς του αντιπροσώπου αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων του αντιπροσωπευόμενου. Δεδομένου ότι ο αντιπροσωπευόμενος επωμίζεται τους εμπορικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους που σχετίζονται με την πώληση και αγορά των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, καμία από τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον αντιπρόσωπο σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτει ή/και διαπραγματεύεται για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Η ανάληψη, εκ μέρους του αντιπροσώπου, των υποχρεώσεων που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο θεωρείται ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας, δεδομένου ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις αφορούν την ικανότητα του αντιπροσωπευόμενου να καθορίζει το πεδίο της δραστηριότητας του αντιπροσώπου σε σχέση με τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες. Αυτό είναι ουσιώδες στην περίπτωση που ο αντιπροσωπευόμενος πρόκειται να αναλάβει τους κινδύνους σε σχέση με τις συμβάσεις που συνάπτει ή/και διαπραγματεύεται ο αντιπρόσωπος για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου. Συνεπώς, ο αντιπροσωπευόμενος είναι σε θέση να καθορίζει την εμπορική στρατηγική σε σχέση με τα ακόλουθα:

- α) περιορισμούς όσον αφορά τη γεωγραφική περιοχή εντός της οποίας ο αντιπρόσωπος μπορεί να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες ·
- β) περιορισμούς σχετικά με την πελατεία προς την οποία ο αντιπρόσωπος μπορεί να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες ·
- γ) τιμές και όρους πώλησης ή αγοράς των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών από τον αντιπρόσωπο.
- (42) Αντιθέτως, όταν ο αντιπρόσωπος επωμίζεται έναν ή περισσότερους από τους σχετικούς κινδύνους που περιγράφονται στις παραγράφους (31) έως (33), η συμφωνία μεταξύ αντιπροσώπου και αντιπροσωπευόμενου δεν συνιστά συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Στην περίπτωση αυτή, ο αντιπρόσωπος αντιμετωπίζεται ως ανεξάρτητη επιχείρηση, η δε συμφωνία μεταξύ αντιπροσώπου και αντιπροσωπευόμενου υπάγεται στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όπως οποιαδήποτε άλλη κάθετη συμφωνία. Για τον λόγο αυτόν, το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ια) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αποσαφηνίζει ότι μια επιχείρηση η οποία, βάσει συμφωνίας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, πωλεί αγαθά ή υπηρεσίες για λογαριασμό άλλης επιχείρησης, είναι αγοραστής.
- (43) Ακόμη και αν ο αντιπρόσωπος δεν επωμίζεται κανέναν σημαντικό κίνδυνο της μορφής που περιγράφεται στις παραγράφους (31) έως (33), εξακολουθεί να αποτελεί χωριστή επιχείρηση από τον αντιπροσωπευόμενο και, κατά συνέπεια, οι διατάξεις που διέπουν τη σχέση μεταξύ του αντιπροσώπου και του αντιπροσωπευόμενου ενδέχεται να εμπίπτουν στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ανεξάρτητα από το αν αποτελούν μέρος της συμφωνίας που διέπει την πώληση ή την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών ή χωριστής συμφωνίας. Οι εν λόγω διατάξεις μπορούν να τυγχάνουν της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του κανονισμού αυτού. Εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι εν λόγω διατάξεις απαιτούν ατομική αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης, όπως περιγράφεται στο τμήμα 8.1, ιδίως για να διαπιστωθεί αν παράγουν περιοριστικά αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης και, αν ναι, κατά πόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για παράδειγμα, οι συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας μπορεί να περιέχουν διάταξη με την οποία απαγορεύεται στον αντιπροσωπευόμενο να ορίσει άλλους αντιπροσώπους για συγκεκριμένο είδος συναλλαγής ή πελατείας ή συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή (διατάξεις αποκλειστικής εμπορικής αντιπροσωπείας) ή διάταξη με την οποία απαγορεύεται στον αντιπρόσωπο να ενεργεί ως αντιπρόσωπος ή διανομέας επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται τον αντιπροσωπευόμενο (διατάξεις προώθησης ενός και μόνου σήματος). Οι διατάξεις αποκλειστικής αντιπροσωπείας κατά κανόνα δεν συνεπάγονται δυσμενή για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Ωστόσο, οι διατάξεις προώθησης ενός και μόνου σήματος και οι διατάξεις που προβλέπουν υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού μετά τη λύση της συμφωνίας, οι οποίες αφορούν τον διασηματικό ανταγωνισμό, μπορεί να περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης εφόσον, μεμονωμένα ή υπό τη μορφή σωρευτικών αποτελεσμάτων, οδηγούν σε αποκλεισμό από τη σχετική αγορά όπου πωλούνται ή αγοράζονται τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες (βλ. ιδίως τμήματα 6.2.2 και 8.2.1).
- (44) Μια συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας μπορεί επίσης να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ακόμη και αν ο αντιπροσωπευόμενος επωμίζεται όλους τους σχετικούς χρηματοοικονομικούς και εμπορικούς κινδύνους, στις περιπτώσεις που η συμφωνία διευκολύνει αθέμιτες συμπράξεις. Αυτό, για παράδειγμα, συμβαίνει στις περιπτώσεις στις οποίες περισσότεροι αντιπροσωπευόμενοι χρησιμοποιούν τους ίδιους αντιπροσώπους, ενώ εμποδίζουν συλλογικά άλλους αντιπροσωπευόμενους να χρησιμοποιούν τους αντιπροσώπους αυτούς ή όταν οι αντιπροσωπευόμενοι χρησιμοποιούν τους αντιπροσώπους για την εφαρμογή μιας αθέμιτης εμπορικής στρατηγικής ή για την ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών σχετικά με την αγορά.
- (45) Στην περίπτωση ανεξάρτητου διανομέα που ενεργεί επίσης ως αντιπρόσωπος για ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες του ίδιου προμηθευτή, πρέπει να αξιολογείται αυστηρά η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στις παραγράφους (36) έως (39). Η αξιολόγηση αυτή είναι αναγκαία ώστε να αποφεύγεται η κατάχρηση του προτύπου της εμπορικής αντιπροσωπείας σε περιπτώσεις στις οποίες ο προμηθευτής δεν δραστηριοποιείται πραγματικά σε επίπεδο λιανικής πώλησης μέσω της συμφωνίας εμπορικής αντιπροσωπείας και δεν λαμβάνει όλες τις σχετικές εμπορικές αποφάσεις ούτε αναλαμβάνει όλους τους σχετικούς κινδύνους σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στις παραγράφους (30) έως (33), αλλά χρησιμοποιεί το πρότυπο εμπορικής αντιπροσωπείας ως μέσο ελέγχου των τιμών λιανικής πώλησης για τα προϊόντα που παρέχουν τη δυνατότητα υψηλών περιθωρίων μεταπώλησης. Δεδομένου ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης (στο εξής: KTM) συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όπως ορίζεται στο τμήμα 6.1.1, και εξ αντικειμένου περιορισμό βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, οι προμηθευτές δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν καταχρηστικά τη σχέση της εμπορικής αντιπροσωπείας για να παρακάμψουν την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

3.2.3. Εμπορική αντιπροσωπεία και η οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών

- (46) Οι συμφωνίες που συνάπτονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών κατά κανόνα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν ως συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Οι επιχειρήσεις αυτές ενεργούν κατά κανόνα ως ανεξάρτητοι οικονομικοί φορείς και όχι ως μέρος των επιχειρήσεων για τις οποίες παρέχουν υπηρεσίες. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών

πλατφορμών συχνά εξυπηρετούν πολύ μεγάλο αριθμό πωλητών, γεγονός που τις εμποδίζει να καταστούν ουσιαστικά μέρος των επιχειρήσεων των πωλητών. Επιπλέον, τα ισχυρά αποτελέσματα δικτύου και άλλα χαρακτηριστικά της οικονομίας των επιγραμμικών πλατφορμών μπορούν να συντελέσουν σε σημαντική ανισορροπία ως προς το μέγεθος και τη διαπραγματευτική ισχύ των συμβαλλόμενων μερών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση στην οποία οι όροι πώλησης των αγαθών ή των υπηρεσιών και η εμπορική στρατηγική καθορίζονται από την επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών και όχι από τους πωλητές των αγαθών ή των υπηρεσιών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών υλοποιούν συνήθως σημαντικές επενδύσεις που συναρτώνται με τη συγκεκριμένη αγορά, για παράδειγμα, σε υπηρεσίες λογισμικού, διαφήμισης και εξυπηρέτησης μετά την πώληση, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις επωμίζονται σημαντικούς χρηματοοικονομικούς ή εμπορικούς κινδύνους που συνδέονται με τις συναλλαγές για τις οποίες παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης.

3.3. Συμφωνίες υπεργολαβίας

- (47) Οι συμφωνίες υπεργολαβίας ορίζονται στην ανακοίνωση για την υπεργολαβία⁽⁴⁴⁾ ως συμφωνίες στο πλαίσιο των οποίων μια εταιρεία, που καλείται «ανάδοχος», αναθέτει —είτε ως επακόλουθο προηγούμενης εντολής τρίτου είτε όχι— σε κάποια άλλη εταιρεία, που καλείται «υπεργολάβος», την παραγωγή αγαθών, την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση εργασιών υπό τις οδηγίες του αναδόχου, με σκοπό την παράδοσή τους στον ανάδοχο ή την εκτέλεσή τους για λογαριασμό του. Κατά γενικό κανόνα, οι συμφωνίες υπεργολαβίας δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Η ανακοίνωση για την υπεργολαβία περιλαμβάνει περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω γενικού κανόνα. Ειδικότερα, στην ανακοίνωση για την υπεργολαβία αναφέρεται ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται σε ρήτρες που περιορίζουν τη χρήση τεχνολογίας ή εξοπλισμού που ο ανάδοχος παρέχει σε υπεργολάβο, υπό τον όρο ότι η τεχνολογία ή ο εξοπλισμός αποτελούν αναγκαίο στοιχείο για να μπορεί ο υπεργολάβος να παράγει τα σχετικά προϊόντα⁽⁴⁵⁾. Στην ανακοίνωση για την υπεργολαβία αποσαφηνίζεται επίσης το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω γενικού κανόνα και ιδίως ότι άλλοι περιορισμοί που επιβάλλονται στον υπεργολάβο μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης, όπως η υποχρέωση μη διεξαγωγής ή εκμετάλλευσης της έρευνας και ανάπτυξης του υπεργολάβου ή γενικά μη παραγωγής για λογαριασμό τρίτων⁽⁴⁶⁾.

4. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2022/720

4.1. Περιοχή ασφαλείας δημιουργούμενη από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720

- (48) Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 δημιουργεί περιοχή ασφαλείας για τις κάθετες συμφωνίες κατά την έννοια του κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι τα μερίδια αγοράς που κατέχουν ο προμηθευτής και ο αγοραστής στις σχετικές αγορές δεν υπερβαίνουν έκαστο τα όρια που προβλέπονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (βλ. τμήμα 5.2) και η συμφωνία δεν περιλαμβάνει κανένα από τους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας που αναφέρονται στο άρθρο 4 του κανονισμού (βλ. τμήμα 6.1)⁽⁴⁷⁾. Η περιοχή ασφαλείας εφαρμόζεται εφόσον το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία δεν έχει ανακληθεί σε συγκεκριμένη περίπτωση από την Επιτροπή ή από ΕΑΑ σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (βλ. τμήμα 7.1). Το γεγονός ότι μια κάθετη συμφωνία δεν εμπίπτει στην περιοχή ασφαλείας δεν σημαίνει ότι η συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (49) Όταν ένας προμηθευτής χρησιμοποιεί την ίδια κάθετη συμφωνία για τη διανομή διαφόρων ειδών αγαθών ή υπηρεσιών, η εφαρμογή των ορίων μεριδίου αγοράς που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού μόνο για ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες. Όσον αφορά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες για τα οποία δεν εφαρμόζεται το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, απαιτείται ατομική αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης.

⁽⁴⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1978 σχετικά με την αξιολόγηση ορισμένων συμφωνιών υπεργολαβίας σε σχέση με το άρθρο 85 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ C 1 της 3.1.1979, σ. 2).

⁽⁴⁵⁾ Βλ. παράγραφο 2 της ανακοίνωσης για την υπεργολαβία, στην οποία παρέχονται περαιτέρω διευκρινίσεις, ιδίως σε σχέση με τη χρήση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και της τεχνονωσίας.

⁽⁴⁶⁾ Βλ. παράγραφο 3 της ανακοίνωσης για την υπεργολαβία.

⁽⁴⁷⁾ Όσον αφορά τους αποκλειόμενους περιορισμούς και την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, βλ. τμήμα 6.2 των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών.

4.2. Ορισμός των κάθετων συμφωνιών

- (50) Το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης αφορά συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων. Δεν κάνει διάκριση ως προς το αν οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο ίδιο επίπεδο ή σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής. Επομένως, το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης εφαρμόζεται τόσο στις οριζόντιες όσο και στις κάθετες συμφωνίες ⁽⁴⁸⁾.
- (51) Σύμφωνα με την εξουσία που έχει ανατεθεί στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 1 του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ να κηρύσσει, διά κανονισμού, ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζει μια κάθετη συμφωνία ως τη «συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, καθεμία εκ των οποίων δραστηριοποιείται, για τους σκοπούς της συμφωνίας ή της εναρμονισμένης πρακτικής, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, που αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μετέχοντα μέρη δύνανται να αγοράζουν, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες» ⁽⁴⁹⁾.

4.2.1. Η μονομερής συμπεριφορά δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

- (52) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε μονομερείς συμπεριφορές επιχειρήσεων. Ωστόσο, η μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 της Συνθήκης, το οποίο απαγορεύει την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ⁽⁵⁰⁾.
- (53) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες. Για να υπάρχει συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 της Συνθήκης, αρκεί τα μέρη να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο (πρόκειται για τη λεγόμενη σύμπτωση των βουλήσεων). Η μορφή με την οποία εκφράζεται η βούληση αυτή δεν έχει σημασία, εφόσον αποτελεί πιστή έκφραση της βούλησης των μερών ⁽⁵¹⁾.
- (54) Σε περίπτωση που δεν υφίσταται ρητή συμφωνία με την οποία να εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων των μετεχόντων μερών, το μέρος ή η αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να αποδείξει ότι η μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του έτερου μέρους. Όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες, η συναίνεση σε συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή:
- α) η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη με προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του έτερου μέρους μπορεί να αποδειχτεί σε αυτή τη βάση ⁽⁵²⁾.
- β) για τη ρητή συναίνεση είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του έτερου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το έτερο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη ⁽⁵³⁾. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους του προμηθευτή αναγγελία μόνωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί αυτό το συμπέρασμα αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου.

⁽⁴⁸⁾ Βλ. απόφαση στην υπόθεση C-56/65 - Société Technique Minière κατά Maschinenbau Ulm, σελίδα 249.

⁽⁴⁹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ο όρος «κάθετες συμφωνίες» περιλαμβάνει τις κάθετες εναρμονισμένες πρακτικές, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

⁽⁵⁰⁾ Αντιθέτως, όπου υφίσταται κάθετη συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 της Συνθήκης, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 και οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται με την επιφύλαξη της πιθανής παράλληλης εφαρμογής του άρθρου 102 της Συνθήκης στην κάθετη συμφωνία.

⁽⁵¹⁾ Βλ. απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021, υπόθεση C-450/19, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, EU:C:2021:10, σκέψη 21.

⁽⁵²⁾ Βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Volkswagen AG, υπόθεση C-74/04 P, EU:C:2006:460, σκέψεις 39 έως 42.

⁽⁵³⁾ Βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, Bayer AG κατά Επιτροπής, υπόθεση T-41/96, EU:T:2000:242, σκέψη 120.

(55) Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το άλλο μέρος ⁽⁵⁴⁾.

4.2.2. Οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής

(56) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται σε συμφωνίες μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το επιχειρηματικό τους μοντέλο. Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες που συνάπτονται με φυσικά πρόσωπα τα οποία ενεργούν για σκοπούς που δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα, δεδομένου ότι τα πρόσωπα αυτά δεν είναι επιχειρήσεις.

(57) Για να χαρακτηριστεί ως κάθετη συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η συμφωνία πρέπει να έχει συναφθεί μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται, για τους σκοπούς της συμφωνίας, σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής. Για παράδειγμα, κάθετη συμφωνία υφίσταται όταν μια επιχείρηση παράγει πρώτη ύλη ή παρέχει υπηρεσία και την πωλεί σε άλλη επιχείρηση, η οποία τη χρησιμοποιεί ως εισροή, ή όταν ένας παραγωγός πωλεί προϊόν σε χονδρέμπορο, ο οποίος το μεταπωλεί σε λιανοπωλητή. Ομοίως, κάθετη συμφωνία υφίσταται όταν μια επιχείρηση πωλεί αγαθά ή υπηρεσίες σε άλλη επιχείρηση η οποία είναι ο τελικός χρήστης των αγαθών ή των υπηρεσιών.

(58) Δεδομένου ότι ο ορισμός στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αναφέρεται στον σκοπό της συγκεκριμένης συμφωνίας, το γεγονός ότι μία επιχείρηση που συμμετέχει στη συμφωνία δραστηριοποιείται σε περισσότερα του ενός επίπεδα της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής δεν αποκλείει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ωστόσο, όταν συνάπτεται κάθετη συμφωνία μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται, εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2022/720 (βλ. τμήματα 4.4.3. και 4.4.4.).

4.2.3. Συμφωνία που αφορά την αγορά, την πώληση ή τη μεταπώληση αγαθών ή υπηρεσιών

(59) Για να χαρακτηριστεί ως κάθετη συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η συμφωνία πρέπει να αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μετέχοντα μέρη «δύνανται να αγοράζουν, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες». Σύμφωνα με τον σκοπό των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία, ο οποίος συνίσταται στην παροχή ασφάλειας δικαίου, το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται σε όλες τις κάθετες συμφωνίες ανεξάρτητα από το αν αφορούν ενδιάμεσα ή τελικά αγαθά ή υπηρεσίες. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού σε συγκεκριμένη συμφωνία, τόσο τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που παρέχονται όσο και, στην περίπτωση ενδιάμεσων αγαθών ή υπηρεσιών, τα προκύπτοντα τελικά αγαθά ή υπηρεσίες, λογίζονται ως αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών.

(60) Οι κάθετες συμφωνίες στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνάπτονται από παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, όπως αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, καλύπτονται από το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Στην περίπτωση κάθετων συμφωνιών που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, τόσο οι επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης όσο και τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο συναλλαγής μέσω των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης λογίζονται ως αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 στη συμφωνία.

(61) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε κάθετους περιορισμούς που δεν αφορούν τους όρους υπό τους οποίους τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να αγοραστούν, να πωληθούν ή να μεταπωληθούν. Συνεπώς, οι εν λόγω περιορισμοί πρέπει να υποβάλλονται σε ατομική αξιολόγηση, δηλαδή είναι απαραίτητο να διαπιστώνεται αν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης και, αν ναι, κατά πόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για παράδειγμα, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε υποχρέωση που εμποδίζει τα μετέχοντα μέρη να διεξάγουν ανεξάρτητη έρευνα και ανάπτυξη, ακόμα και αν τα μέρη την έχουν ενδεχομένως συμπεριλάβει στην κάθετη συμφωνία τους. Ένα άλλο παράδειγμα αφορά τις

⁽⁵⁴⁾ Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 - Guess, αιτιολογική σκέψη 97, με παραπομπή στην απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής, υπόθεση C-277/87, EU:C:1990:6, σκέψη 2, και απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής, υπόθεση T-450/05, EU:T:2009:262, σκέψεις 168 έως 209.

συμφωνίες μίσθωσης και χρηματοδοτικής μίσθωσης. Μολονότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται σε συμφωνίες για την πώληση και την αγορά αγαθών με σκοπό τη μίσθωσή τους προς τρίτους, οι συμφωνίες μίσθωσης και χρηματοδοτικής μίσθωσης καθαυτές δεν καλύπτονται από τον κανονισμό, διότι στην περίπτωση αυτή δεν υφίσταται πώληση ή αγορά αγαθών.

4.3. Κάθετες συμφωνίες στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών

- (62) Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών διαδραματίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο στη διανομή αγαθών και υπηρεσιών. Καθιστούν δυνατές νέες μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας, ορισμένες από τις οποίες δεν είναι εύκολο να κατηγοριοποιηθούν με τη χρήση εννοιών που εφαρμόζονται στις κάθετες συμφωνίες στο μη ψηφιακό περιβάλλον.
- (63) Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών συχνά χαρακτηρίζονται ως αντιπρόσωποι στο δίκαιο των συμβάσεων ή στο εμπορικό δίκαιο. Ωστόσο, ο χαρακτηρισμός αυτός δεν ασκεί επιρροή στον χαρακτηρισμό των συμφωνιών τους βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης⁽⁵⁵⁾. Οι κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών θα κατηγοριοποιούνται ως συμφωνίες εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης μόνον εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2. Λόγω των παραγόντων που αναφέρονται στο τμήμα 3.2.3, οι εν λόγω προϋποθέσεις δεν πληρούνται γενικά στην περίπτωση συμφωνιών που συνάπτονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών.
- (64) Όταν μια κάθετη συμφωνία που συνάπτεται από επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν η συμφωνία αφορά την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζει τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης ως υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών⁽⁵⁶⁾ οι οποίες παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες σε άλλες επιχειρήσεις ή σε τελικούς καταναλωτές, με σκοπό τη διευκόλυνση της έναρξης άμεσων συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχείρησης και τελικού καταναλωτή, ανεξάρτητα από το αν και πού πραγματοποιούνται τελικά οι συναλλαγές⁽⁵⁷⁾. Παραδείγματα επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορεί να είναι οι αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου, τα καταστήματα εφαρμογών, τα εργαλεία σύγκρισης τιμών και οι υπηρεσίες μέσω κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από επιχειρήσεις.
- (65) Για να χαρακτηριστεί πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, μια επιχείρηση πρέπει να διευκολύνει την έναρξη άμεσων συναλλαγών μεταξύ δύο άλλων μερών. Καταρχήν, οι λειτουργίες που ασκεί η επιχείρηση πρέπει να αξιολογούνται χωριστά για κάθε κάθετη συμφωνία που συνάπτει η επιχείρηση, κυρίως επειδή οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών συχνά εφαρμόζουν διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα σε διαφορετικούς τομείς ή ακόμη και στον ίδιο τομέα. Για παράδειγμα, εκτός από την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, οι εν λόγω επιχειρήσεις μπορεί να αγοράζουν και να μεταπωλούν αγαθά ή υπηρεσίες, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις εκτελούν και τις δύο λειτουργίες έναντι ενός μόνο αντισυμβαλλόμενου.
- (66) Το γεγονός ότι μια επιχείρηση εισπράττει πληρωμές για συναλλαγές για τις οποίες διαμεσολαβεί ή προσφέρει παρεπόμενες υπηρεσίες πλέον των υπηρεσιών διαμεσολάβησης, για παράδειγμα, διαφημιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες αξιολόγησης, ασφάλιση ή εγγύηση έναντι ζημίας, δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό της επιχείρησης ως παρόχου επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης⁽⁵⁸⁾.
- (67) Για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι επιχειρήσεις που μετέχουν σε κάθετες συμφωνίες κατηγοριοποιούνται είτε ως προμηθευτές είτε ως αγοραστές. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού, μια επιχείρηση που παρέχει επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης κατά την έννοια του άρθρου 1

⁽⁵⁵⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (30).

⁽⁵⁶⁾ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας (ΕΕ) 2015/1535 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (ΕΕ L 241 της 17.9.2015, σ. 1).

⁽⁵⁷⁾ Βλ. επίσης άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1150 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την προώθηση της δίκαιης μεταχείρισης και της διαφάνειας για τους επιχειρηματικούς χρήστες επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 57).

⁽⁵⁸⁾ Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, X, υπόθεση C-390/18, EU:C:2019:1112, σκέψεις 58 έως 69.

παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού χαρακτηρίζεται ως προμηθευτής των εν λόγω υπηρεσιών, ενώ μια επιχείρηση που προσφέρει ή πωλεί προϊόντα ή υπηρεσίες μέσω επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης χαρακτηρίζεται ως αγοραστής των εν λόγω επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, ανεξάρτητα από το αν πληρώνει για τη χρήση των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης ⁽⁵⁹⁾. Αυτό έχει τις ακόλουθες συνέπειες για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720:

- α) η επιχείρηση που παρέχει τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αγοραστής κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ια) του κανονισμού όσον αφορά αγαθά ή υπηρεσίες που παρέχονται από τρίτους οι οποίοι χρησιμοποιούν τις εν λόγω επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης
- β) για τους σκοπούς της εφαρμογής των ορίων μεριδίου αγοράς που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού, το μερίδιο αγοράς της επιχείρησης που παρέχει τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης υπολογίζεται στη σχετική αγορά για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών. Το πεδίο της σχετικής αγοράς εξαρτάται από τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως από τον βαθμό δυνατότητας υποκατάστασης μεταξύ επιγραμμικών και μη επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, μεταξύ υπηρεσιών διαμεσολάβησης που χρησιμοποιούνται για διαφορετικές κατηγορίες αγαθών ή υπηρεσιών και μεταξύ υπηρεσιών διαμεσολάβησης και διαύλων άμεσης πώλησης
- γ) οι περιορισμοί που επιβάλλονται από την επιχείρηση που παρέχει τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης στους αγοραστές των εν λόγω υπηρεσιών όσον αφορά την τιμή, τις γεωγραφικές περιοχές ή τους πελάτες στους οποίους μπορούν να πωληθούν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών που αφορούν την επιγραμμική διαφήμιση και τις διαδικτυακές πωλήσεις, υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού (περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας). Για παράδειγμα, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχείο α) του κανονισμού, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού δεν εφαρμόζεται σε συμφωνία βάσει της οποίας ένας πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης επιβάλλει καθορισμένη ή ελάχιστη τιμή πώλησης για μια συναλλαγή που διευκολύνει
- δ) σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού δεν εφαρμόζεται στις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής μεταξύ πλατφορμών, οι οποίες επιβάλλονται από την επιχείρηση που παρέχει τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε αγοραστές των εν λόγω υπηρεσιών
- ε) σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, όταν ο πάροχος των υπηρεσιών είναι ανταγωνιζόμενη επιχείρηση στη σχετική αγορά για την πώληση των αγαθών ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης (υβριδική λειτουργία). Όπως ορίζεται στο τμήμα 4.4.4, οι εν λόγω συμφωνίες πρέπει να αξιολογούνται βάσει των οριζόντιων κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τα πιθανά αθέμιτα αποτελέσματα και σύμφωνα με το τμήμα 8 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τους κάθετους περιορισμούς.

(68) Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών και δεν παρέχουν επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορούν να χαρακτηριστούν είτε ως προμηθευτές είτε ως αγοραστές για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού. Για παράδειγμα, οι εν λόγω επιχειρήσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως προμηθευτές υπηρεσιών εισροών προηγούμενου σταδίου ή ως (μετα)πωλητές αγαθών ή υπηρεσιών επόμενου σταδίου. Αυτή ο χαρακτηρισμός μπορεί να επηρεάσει, ιδίως, τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς της εφαρμογής των ορίων μεριδίου αγοράς που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού, τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού (περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας) και τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5 του κανονισμού (αποκλειόμενοι περιορισμοί).

4.4. Όρια στην εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

4.4.1. Ενώσεις λιανοπωλητών

(69) Το άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι οι κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται από ένωση επιχειρήσεων που πληροί ορισμένες προϋποθέσεις μπορούν να επωφεληθούν από την περιοχή ασφαλείας, αποκλείοντας έτσι από την περιοχή ασφαλείας τις κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται από όλες τις άλλες ενώσεις. Ειδικότερα, οι κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ μιας ένωσης και των επιμέρους μελών της, ή μεταξύ μιας

⁽⁵⁹⁾ Οι κατευθύνσεις που παρέχονται με το παρόν τμήμα 4 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών δεν θίγουν την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων που μετέχουν σε συμφωνίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

ένωσης και των επιμέρους προμηθευτών της, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μόνον αν όλα τα μέλη της είναι λιανοπωλητές που πωλούν αγαθά (και όχι υπηρεσίες) στους τελικούς καταναλωτές και εφόσον κάθε μέλος της ένωσης πραγματοποιεί ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR ⁽⁶⁰⁾. Ωστόσο, η αξιολόγηση μιας περίπτωσης βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης δεν μεταβάλλεται κατά κανόνα όταν μόνον ένας περιορισμένος αριθμός μελών της ένωσης έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που υπερβαίνει το όριο των 50 εκατ. EUR και στην περίπτωση που τα εν λόγω μέλη από κοινού αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 15 % του συλλογικού κύκλου εργασιών όλων των μελών.

- (70) Στο πλαίσιο μιας ένωσης επιχειρήσεων μπορεί να συνάπτονται τόσο οριζόντιες όσο και κάθετες συμφωνίες. Οι οριζόντιες συμφωνίες πρέπει να αξιολογούνται σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στις οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές. Αν το συμπέρασμα της εν λόγω αξιολόγησης είναι ότι η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων στον τομέα των αγορών ή των πωλήσεων δεν δημιουργεί ανησυχίες, ιδίως διότι πληροί τους όρους που καθορίζονται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις συμφωνίες αγοράς ή/και εμπορίας, θα χρειαστεί περαιτέρω αξιολόγηση για την εξέταση των κάθετων συμφωνιών που συνάπτονται από την ένωση με μεμονωμένους προμηθευτές ή με μεμονωμένα μέλη. Η εν λόγω περαιτέρω αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και ιδίως βάσει των όρων που καθορίζονται στα άρθρα 3, 4 και 5, καθώς και σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Για παράδειγμα, οριζόντιες συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ των μελών μιας ένωσης ή αποφάσεις που λήφθηκαν από την ένωση, όπως η απόφαση που επιβάλλει στα μέλη να αγοράζουν από την ένωση ή η απόφαση παραχώρησης αποκλειστικών γεωγραφικών περιοχών στα μέλη της ένωσης, πρέπει να αξιολογούνται πρώτα ως οριζόντια συμφωνία. Μόνον αν η αξιολόγηση αυτή οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η οριζόντια συμφωνία ή απόφαση δεν είναι ανταγωνιστική θα χρειαστεί να αξιολογηθούν οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ της ένωσης και των μεμονωμένων μελών της ή μεταξύ της ένωσης και των μεμονωμένων προμηθευτών.

4.4.2. Κάθετες συμφωνίες που περιέχουν διατάξεις περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)

- (71) Το άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι οι κάθετες συμφωνίες που περιέχουν ορισμένες διατάξεις σχετικά με την παραχώρηση ή τη χρήση ΔΔΙ μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, με την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων. Κατά συνέπεια, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε άλλες κάθετες συμφωνίες που περιέχουν διατάξεις περί ΔΔΙ.
- (72) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που περιέχουν διατάξεις περί ΔΔΙ, αν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) οι διατάξεις περί ΔΔΙ πρέπει να αποτελούν μέρος κάθετης συμφωνίας, δηλαδή μιας συμφωνίας που περιέχει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να αγοράζουν, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες·
 - β) τα ΔΔΙ πρέπει να παραχωρούνται στον αγοραστή ή να του παρέχεται άδεια χρήσης τους·
 - γ) οι διατάξεις περί ΔΔΙ δεν πρέπει να αποτελούν το κύριο αντικείμενο της συμφωνίας·
 - δ) οι διατάξεις περί ΔΔΙ πρέπει να συνδέονται άμεσα με τη χρήση, την πώληση ή τη μεταπώληση αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή ή τους πελάτες του. Σε περίπτωση δικαιόχρησης, όπου η εμπορία αποτελεί αντικείμενο της εκμετάλλευσης των ΔΔΙ, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες διανέμονται από τον κύριο δικαιοδόχο ή τους δικαιοδόχους·
 - ε) οι διατάξεις περί ΔΔΙ αναφορικά με τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες δεν πρέπει να περιέχουν περιορισμούς του ανταγωνισμού οι οποίοι έχουν το ίδιο αντικείμενο με κάθετους περιορισμούς μη απαλασσομένους από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720.
- (73) Με τις προϋποθέσεις αυτές εξασφαλίζεται η εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 στις κάθετες συμφωνίες στο πλαίσιο των οποίων η χρήση, η πώληση ή η μεταπώληση των αγαθών ή υπηρεσιών μπορεί να γίνεται αποτελεσματικότερα λόγω του ότι παραχωρούνται στον αγοραστή ΔΔΙ ή του παρέχεται άδεια χρήσης τους. Αυτό σημαίνει ότι οι περιορισμοί που αφορούν την παραχώρηση ή τη χρήση των ΔΔΙ επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, όταν κύριο αντικείμενο της συμφωνίας είναι η αγορά ή διανομή αγαθών ή υπηρεσιών.

⁽⁶⁰⁾ Το όριο των 50 εκατ. EUR για τον ετήσιο κύκλο εργασιών βασίζεται στο όριο του κύκλου εργασιών για τις ΜΜΕ που προβλέπεται στο άρθρο 2 του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

- (74) Από την πρώτη προϋπόθεση που εκτίθεται στην παράγραφο (72) στοιχείο α) καθίσταται σαφές ότι τα ΔΔΙ πρέπει να παραχωρούνται στο πλαίσιο συμφωνίας για την αγορά ή διανομή αγαθών ή συμφωνίας για την αγορά ή παροχή υπηρεσιών και όχι συμφωνίας που αφορά την παραχώρηση ή την παροχή άδειας εκμετάλλευσης ΔΔΙ με σκοπό την παραγωγή αγαθών ούτε συμφωνίας που αφορά αμιγώς τη χορήγηση άδειας εκμετάλλευσης. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν καλύπτει, για παράδειγμα:
- α) συμφωνίες δυνάμει των οποίων ο ένας συμβαλλόμενος χορηγεί στον άλλο μια συνταγή και του παρέχει άδεια για την παραγωγή ενός ποτού με βάση την εν λόγω συνταγή
 - β) άδειες που έχουν αμιγώς ως αντικείμενο την εκμετάλλευση εμπορικού σήματος ή διακριτικού γνωρίσματος με σκοπό την εμπορία παράγωγων προϊόντων (merchandising)
 - γ) συμβάσεις χορηγίας με τις οποίες παρέχεται σε κάποιον το δικαίωμα να αυτοδιαφημίζεται ως επίσημος χορηγός μιας εκδήλωσης
 - δ) άδεια εκμετάλλευσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως, π.χ., συμβάσεις ραδιοηλεκτρικής μετάδοσης που αφορούν το δικαίωμα μαγνητοφώνησης ή μαγνητοσκοπήσης ή το δικαίωμα ραδιοηλεκτρικής μετάδοσης μιας εκδήλωσης.
- (75) Από τη δεύτερη προϋπόθεση που εκτίθεται στην παράγραφο (72) στοιχείο β) προκύπτει ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που τα ΔΔΙ χορηγούνται από τον αγοραστή στον προμηθευτή, ανεξάρτητα από το αν τα ΔΔΙ αφορούν τον τρόπο παραγωγής ή διανομής. Μια συμφωνία που αφορά τη μεταβίβαση ΔΔΙ στον προμηθευτή και περιέχει πιθανούς περιορισμούς στις πωλήσεις του προμηθευτή δεν καλύπτεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720. Αυτό σημαίνει ότι η υπεργολαβία που συνεπάγεται τη μεταβίβαση τεχνογνωσίας σε υπεργολάβο δεν καλύπτεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 (βλ. επίσης τμήμα 3.3). Ωστόσο, οι κάθετες συμφωνίες βάσει των οποίων ο αγοραστής απλά παρέχει στον προμηθευτή τις προδιαγραφές με την περιγραφή των αγαθών ή υπηρεσιών που πρόκειται να παρασχεθούν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720.
- (76) Η τρίτη προϋπόθεση που εκτίθεται στην παράγραφο (72) στοιχείο γ) απαιτεί το κύριο αντικείμενο της συμφωνίας να μην είναι η μεταβίβαση ή η άδεια εκμετάλλευσης ΔΔΙ. Το κύριο αντικείμενο πρέπει να είναι η αγορά, η πώληση ή η μεταπώληση αγαθών ή υπηρεσιών, και οι διατάξεις περί ΔΔΙ πρέπει να εξυπηρετούν την εφαρμογή της κάθετης συμφωνίας.
- (77) Η τέταρτη προϋπόθεση που εκτίθεται στην παράγραφο (72) στοιχείο δ) απαιτεί οι διατάξεις περί ΔΔΙ να διευκολύνουν τη χρήση, την πώληση ή τη μεταπώληση αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή ή τους πελάτες του. Τα αγαθά ή οι υπηρεσίες προς χρήση ή μεταπώληση παρέχονται συνήθως από τον δικαιοπάροχο, αλλά μπορεί να τα αγοράσει και ο δικαιοδόχος από κάποιον τρίτο προμηθευτή. Οι διατάξεις περί ΔΔΙ κατά γενικό κανόνα αφορούν την εμπορία αγαθών ή υπηρεσιών. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας συμφωνίας δικαιόχρησης βάσει της οποίας ο δικαιοπάροχος πωλεί στον δικαιοδόχο αγαθά προς μεταπώληση και επιπλέον του χορηγεί άδεια για να χρησιμοποιεί το εμπορικό του σήμα και την τεχνογνωσία του για την εμπορία των εν λόγω αγαθών. Επίσης καλύπτεται η περίπτωση στην οποία ο προμηθευτής ενός συμπυκνωμένου αποστάγματος χορηγεί άδεια στον αγοραστή για την αραιώση και εμφιάλωση του αποστάγματος προτού το πωλήσει υπό μορφή ποτού.
- (78) Η πέμπτη προϋπόθεση που εκτίθεται στην παράγραφο (72) στοιχείο ε) απαιτεί οι διατάξεις περί ΔΔΙ να μην έχουν το ίδιο αντικείμενο με κανέναν από τους ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμούς που απαριθμούνται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και με κανέναν από τους περιορισμούς που αποκλείονται από το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 (βλ. τμήμα 6).
- (79) Τα ΔΔΙ που σχετίζονται με την εφαρμογή κάθετων συμφωνιών κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορούν κατά γενικό κανόνα τρεις βασικούς τομείς: εμπορικά σήματα, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τεχνογνωσία.
- 4.4.2.1. Εμπορικά σήματα
- (80) Η άδεια εκμετάλλευσης εμπορικού σήματος η οποία χορηγείται σε διανομέα μπορεί να αφορά τη διανομή των προϊόντων του δικαιοπαρόχου σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Αν πρόκειται για αποκλειστική άδεια εκμετάλλευσης, η συμφωνία ισοδυναμεί με συμφωνία αποκλειστικής διανομής.
- 4.4.2.2. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- (81) Οι μεταπωλητές αγαθών ή υπηρεσιών που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (για παράδειγμα, βιβλίων και λογισμικού) μπορεί να υποχρεωθούν από τον δικαιούχο του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας να μεταπωλούν τα αγαθά αυτά μόνον υπό τον όρο ότι ο αγοραστής, είτε πρόκειται για άλλον μεταπωλητή είτε για τον τελικό χρήστη, δεν προσβάλλει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Στον βαθμό που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, οι εν λόγω υποχρεώσεις του μεταπωλητή καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720.

- (82) Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 62 των κατευθυντήριων γραμμών για τη μεταφορά τεχνολογίας ⁽⁶¹⁾, η παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογισμικού με αποκλειστικό σκοπό την αναπαραγωγή και διανομή προστατευόμενων έργων δεν καλύπτεται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 316/2014 της Επιτροπής ⁽⁶²⁾, αλλά καλύπτεται κατ' αναλογία από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 και τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (83) Επιπλέον, συμφωνίες βάσει των οποίων αντίγραφα λογισμικού διατίθενται για μεταπώληση και ο μεταπωλητής δεν αποκτά άδεια εκμετάλλευσης οποιουδήποτε δικαιώματος επί του λογισμικού, αλλά απλώς έχει δικαίωμα μεταπώλησης των αντιγράφων, πρέπει να θεωρούνται, συμφωνίες προμήθειας αγαθών προς μεταπώληση για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Βάσει αυτής της μορφής διανομής, η άδεια εκμετάλλευσης του λογισμικού υπάρχει μόνο μεταξύ του δικαιούχου του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και του χρήστη του λογισμικού. Αυτό μπορεί να λάβει τη μορφή άδειας εκμετάλλευσης τύπου «shrink wrap», δηλαδή μιας δέσμης όρων που αναγράφονται στη συσκευασία του λογισμικού και τους οποίους θεωρείται ότι αποδέχεται ο τελικός χρήστης με το άνοιγμα της συσκευασίας.
- (84) Οι αγοραστές υλικού πληροφορικής το οποίο περιλαμβάνει λογισμικό προστατευόμενο από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί να υποχρεωθούν από τον δικαιούχο να μην προσβάλλουν αυτά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και πρέπει, συνεπώς, να μην κατασκευάζουν αντίγραφα του λογισμικού προς μεταπώληση ούτε να κατασκευάζουν τέτοια αντίγραφα και να τα χρησιμοποιούν σε συνδυασμό με άλλο υλικό πληροφορικής. Στον βαθμό που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τέτοιου είδους περιορισμοί επί της χρήσης καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720.

4.4.2.3. Τεχνογνωσία

- (85) Οι συμφωνίες δικαιόχρησης, με εξαίρεση τις συμφωνίες βιομηχανικής δικαιόχρησης, αποτελούν παράδειγμα γνωστοποίησης τεχνογνωσίας στον αγοραστή για εμπορικούς σκοπούς ⁽⁶³⁾. Οι συμφωνίες δικαιόχρησης περιέχουν άδειες εκμετάλλευσης ΔΔΙ που αφορούν εμπορικά σήματα ή διακριτικά γνωρίσματα και τεχνογνωσία για τη χρήση και τη διανομή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Εκτός από την άδεια εκμετάλλευσης των ΔΔΙ, ο δικαιοπάροχος συνήθως παρέχει στον δικαιοδόχο εμπορική ή τεχνική συνδρομή καθ' όλη τη διάρκεια της συμφωνίας, όπως υπηρεσίες εφοδιασμού, κατάρτιση, συμβουλές σχετικά με τα ακίνητα και χρηματοοικονομικό προγραμματισμό. Η άδεια εκμετάλλευσης και η παρεχόμενη συνδρομή αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της επιχειρηματικής μεθόδου η οποία αποτελεί αντικείμενο της δικαιόχρησης.
- (86) Οι άδειες εκμετάλλευσης που περιλαμβάνονται σε συμφωνίες δικαιόχρησης καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, όταν πληρούνται και οι πέντε προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παράγραφο (72). Αυτό είναι και το σύνηθες, καθώς στις περισσότερες συμφωνίες δικαιόχρησης, συμπεριλαμβανομένων των κύριων συμφωνιών δικαιόχρησης, ο δικαιοπάροχος παρέχει αγαθά ή/και υπηρεσίες, ιδίως υπηρεσίες εμπορικής ή τεχνικής συνδρομής, στον δικαιοδόχο. Τα ΔΔΙ βοηθούν τον δικαιοδόχο στη μεταπώληση των προϊόντων που του προμηθεύει ο δικαιοπάροχος ή κάποιος προμηθευτής τον οποίον έχει ορίσει ο δικαιοπάροχος ή στη χρήση των προϊόντων αυτών και στην πώληση των αγαθών ή υπηρεσιών που προκύπτουν από αυτά. Όταν η συμφωνία δικαιόχρησης αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης ΔΔΙ, δεν καλύπτεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, αλλά, κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή εφαρμόζει στις περιπτώσεις αυτές τις αρχές που διατυπώνονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 και στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (87) Οι ακόλουθες υποχρεώσεις σχετικά με τα ΔΔΙ θεωρούνται κατά κανόνα αναγκαίες για την προστασία των ΔΔΙ του δικαιοπαρόχου και, αν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, καλύπτονται επίσης από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720:
- α) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, οποιαδήποτε ομοειδή δραστηριότητα
 - β) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην αποκτήσει συμμετοχή στο κεφάλαιο ανταγωνιζόμενης επιχείρησης που θα του παρείχε τη δυνατότητα να επηρεάσει την οικονομική συμπεριφορά της εν λόγω επιχείρησης
 - γ) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην αποκαλύπτει σε τρίτους τη χορηγηθείσα από τον δικαιοπάροχο τεχνογνωσία για όσο διάστημα η εν λόγω τεχνογνωσία δεν έχει περιέλθει σε δημόσια χρήση

⁽⁶¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας (ΕΕ C 89 της 28.3.2014, σ. 3).

⁽⁶²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 316/2014 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών μεταφοράς τεχνολογίας (ΕΕ L 93 της 28.3.2014, σ. 17).

⁽⁶³⁾ Οι παράγραφοι (85) έως (87) ισχύουν κατ' αναλογία και σε άλλα είδη συμφωνιών διανομής που περιλαμβάνουν τη μεταφορά σημαντικής τεχνογνωσίας από τον πάροχο στον αγοραστή.

- δ) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να γνωστοποιεί στον δικαιοπάροχο κάθε εμπειρία αποκτηθείσα κατά την εκμετάλλευση της δικαιόχρησης και να χορηγεί στον δικαιοπάροχο, καθώς και σε άλλους δικαιοδόχους, άδεια μη αποκλειστικής εκμετάλλευσης της τεχνονωσίας που προκύπτει από αυτή την εμπειρία
- ε) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να ενημερώνει τον δικαιοπάροχο για τις προσβολές των ΔΔΙ που αποτελούν αντικείμενο της άδειας εκμετάλλευσης, να ασκεί μέσα έννομης προστασίας κατά των παραβατών ή να συμπαρίσταται στον δικαιοπάροχο κατά την άσκηση οποιουδήποτε μέσου έννομης προστασίας κατά των παραβατών
- στ) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να μη χρησιμοποιεί τεχνονωσία παραχωρηθείσα από τον δικαιοπάροχο βάσει άδειας εκμετάλλευσης, για σκοπούς άλλους από την εκμετάλλευση της δικαιόχρησης
- ζ) η υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην παραχωρεί τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπει η συμφωνία δικαιόχρησης χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιοπαρόχου.

4.4.3. Κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών

- (88) Όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών, θα πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, για το οποίο παρέχονται κατευθύνσεις στο τμήμα 4.5, ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες των οποίων το αντικείμενο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής οποιουδήποτε άλλου κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε αυτόν τον άλλο κανονισμό.
- (89) Το άρθρο 2 παράγραφος 4 πρώτη περίοδος του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 θεσπίζει τον γενικό κανόνα ότι η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων.
- (90) Στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζονται ως ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις οι πραγματικοί ή δυνητικοί ανταγωνιστές. Δύο επιχειρήσεις αντιμετωπίζονται ως πραγματικοί ανταγωνιστές όταν ασκούν δραστηριότητες στην ίδια σχετική αγορά (προϊόντος και γεωγραφική). Ελλείψει κάθετης συμφωνίας μεταξύ των επιχειρήσεων, μια επιχείρηση αντιμετωπίζεται ως δυνητικός ανταγωνιστής άλλης επιχείρησης όταν υπάρχει η πιθανότητα να πραγματοποιήσει εντός σύντομης χρονικής περιόδου (συνήθως όχι μεγαλύτερης του ενός έτους) τις απαραίτητες συμπληρωματικές επενδύσεις ή να αναλάβει άλλες απαραίτητες δαπάνες προκειμένου να εισέλθει στη σχετική αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η άλλη επιχείρηση. Η αξιολόγηση αυτή πρέπει να βασίζεται σε ρεαλιστικά στοιχεία, λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης της αγοράς, καθώς και του οικονομικού και νομικού πλαισίου. Μια καθαρά θεωρητική δυνατότητα εισόδου στην αγορά δεν αρκεί. Η εν λόγω επιχείρηση πρέπει να έχει πραγματικές και συγκεκριμένες δυνατότητες να εισέλθει στην αγορά χωρίς ανυπέβλητους φραγμούς εισόδου. Αντιθέτως, δεν χρειάζεται να αποδειχτεί με βεβαιότητα ότι η επιχείρηση θα εισέλθει πράγματι στη σχετική αγορά και ότι θα είναι σε θέση να διατηρήσει τη θέση της σε αυτή ⁽⁶⁴⁾.
- (91) Οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων που δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 δεύτερη περίοδος του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, για τις οποίες παρέχονται κατευθύνσεις στις παραγράφους (93) έως (95), πρέπει να αξιολογούνται μεμονωμένα βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση τυχόν κάθετων περιορισμών στις εν λόγω συμφωνίες. Οι οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να παρέχουν σχετικές κατευθύνσεις για την αξιολόγηση πιθανών αθέμιτων αποτελεσμάτων.
- (92) Ένας χονδρέμπορος ή λιανοπωλητής που παρέχει προδιαγραφές σε έναν κατασκευαστή για την παραγωγή αγαθών προς πώληση υπό το εμπορικό σήμα του εν λόγω χονδρεμπόρου ή λιανοπωλητή δεν θεωρείται κατασκευαστής των εν λόγω αγαθών με το εμπορικό σήμα και, κατά συνέπεια, δεν είναι ανταγωνιστής του κατασκευαστή για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ως εκ τούτου, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού μπορεί να εφαρμόζεται σε κάθετη συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ, αφενός, χονδρεμπόρου ή λιανοπωλητή που πωλεί αγαθά ιδίου σήματος τα οποία έχουν κατασκευαστεί από τρίτον (και όχι εσωτερικά) και, αφετέρου, κατασκευαστή ανταγωνιστικών αγαθών με εμπορικό σήμα ⁽⁶⁵⁾. Αντιθέτως, οι χονδρέμποροι και οι λιανοπωλητές που παράγουν, με δικά τους μέσα, αγαθά προς πώληση με το δικό τους σήμα θεωρούνται παραγωγοί και, κατά συνέπεια, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των εν λόγω χονδρεμπόρων ή λιανοπωλητών με παραγωγούς ανταγωνιστικών επώνυμων αγαθών.

⁽⁶⁴⁾ Βλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Generics (UK) κ.λπ. κατά Competition and Markets Authority, υπόθεση C-307/18, EU:C:2020:52, σκέψεις 36 έως 45· και απόφαση της 25ης Μαρτίου 2021, H. Lundbeck A/S και Lundbeck Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπόθεση C-591/16 P, EU:C:2021:243, σκέψεις 54-57.

⁽⁶⁵⁾ Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής της ανακοίνωσης για την υπεργολαβία, βλ. παράγραφο (47) των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών.

- (93) Το άρθρο 2 παράγραφος 4 δεύτερη περίοδος του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει δύο εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τον οποίο η απαλλαγή κατά κατηγορία δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 παράγραφος 4 δεύτερη περίοδος ορίζει ότι η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού εφαρμόζεται σε μη αμοιβαίες κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) ή στοιχείο β) του κανονισμού. Μη αμοιβαία σημαίνει ειδικότερα ότι ο αγοραστής των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών δεν προμηθεύει επίσης ανταγωνιστικά αγαθά ή υπηρεσίες στον προμηθευτή.
- (94) Αμφότερες οι εξαιρέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 δεύτερη περίοδος του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορούν περιπτώσεις διττής διανομής, ήτοι περιπτώσεις όπου ένας προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών ασκεί επίσης δραστηριότητες επόμενου σταδίου και, συνεπώς, ανταγωνίζεται τους ανεξάρτητους διανομείς του. Το άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) του κανονισμού αφορά την περίπτωση στην οποία ο προμηθευτής πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά σε διάφορα επίπεδα εμπορικής δραστηριότητας, δηλαδή ως παραγωγός, εισαγωγέας ή χονδρέμπορος σε επίπεδο προηγούμενου σταδίου, καθώς και ως εισαγωγέας, χονδρέμπορος ή λιανοπωλητής σε επίπεδο επόμενου σταδίου, ενώ ο αγοραστής πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά σε επίπεδο επόμενου σταδίου, δηλαδή ως εισαγωγέας, χονδρέμπορος ή λιανοπωλητής, και δεν αποτελεί ανταγωνιζόμενη επιχείρηση στο επίπεδο προηγούμενου σταδίου στο οποίο αγοράζει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά. Το άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχείο β) του κανονισμού αφορά την περίπτωση στην οποία ο προμηθευτής είναι πάροχος υπηρεσιών που δραστηριοποιείται σε διάφορα επίπεδα εμπορικής δραστηριότητας, ενώ ο αγοραστής παρέχει υπηρεσίες σε επίπεδο λιανικής και δεν αποτελεί ανταγωνιζόμενη επιχείρηση στο επίπεδο εμπορικής δραστηριότητας στο οποίο όπου αγοράζει τις αναφερόμενες στη σύμβαση υπηρεσίες.
- (95) Το σκεπτικό για τις εξαιρέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχεία α) και β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 είναι ότι, στην περίπτωση διττής διανομής, ο δυνητικός αρνητικός αντίκτυπος της κάθετης συμφωνίας στην ανταγωνιστική σχέση μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή σε επίπεδο επόμενου σταδίου θεωρείται λιγότερο σημαντικός σε σύγκριση με τον δυνητικό θετικό αντίκτυπο της κάθετης συμφωνίας στον ανταγωνισμό γενικά σε επίπεδο προηγούμενου ή επόμενου σταδίου. Δεδομένου ότι το άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχεία α) και β) εισάγει εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα κατά τον οποίο ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών, οι εξαιρέσεις αυτές θα πρέπει να ερμηνεύονται στενά.
- (96) Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) ή β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού εφαρμόζεται σε όλες τις πτυχές της εν λόγω κάθετης συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης, εν γένει, της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των μερών που σχετίζονται με την εφαρμογή της συμφωνίας⁽⁶⁶⁾. Η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να συμβάλει στα θετικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα των κάθετων συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της βελτιστοποίησης των διαδικασιών παραγωγής και διανομής. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις διττής διανομής. Ωστόσο, δεν βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή σε περίπτωση διττής διανομής. Για τον λόγο αυτόν, το άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζει ότι οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχεία α) και β) δεν εφαρμόζονται στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του προμηθευτή και του αγοραστή, η οποία είτε δεν συνδέεται άμεσα με την εφαρμογή της κάθετης συμφωνίας, είτε δεν είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, είτε δεν πληροί καμία από αυτές τις δύο προϋποθέσεις. Το άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού και οι κατευθύνσεις που παρέχονται με τις παραγράφους (96) έως (103) αφορούν μόνο την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο της διττής διανομής, δηλαδή την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μερών σε κάθετη συμφωνία που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) ή β) του κανονισμού.
- (97) Για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 5 του κανονισμού και των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών, η ανταλλαγή πληροφοριών περιλαμβάνει κάθε γνωστοποίηση πληροφοριών από το ένα μέρος της κάθετης συμφωνίας στο άλλο μέρος, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά της ανταλλαγής, για παράδειγμα αν οι πληροφορίες γνωστοποιούνται από ένα μόνο μέρος ή και από τα δύο μέρη ή αν οι πληροφορίες ανταλλάσσονται γραπτώς ή προφορικά. Επίσης είναι επουσιώδες αν τα μετέχοντα στην κάθετη συμφωνία μέρη συμφωνούν ρητά ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο της ανταλλαγής πληροφοριών ή αν αυτή πραγματοποιείται σε άτυπη βάση, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της περίπτωσης κατά την οποία ένα μέρος στην κάθετη συμφωνία γνωστοποιεί πληροφορίες χωρίς να έχουν ζητηθεί από το άλλο μέρος.

⁽⁶⁶⁾ Οι κατευθύνσεις που παρέχονται με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν θίγουν την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1), καθώς και λοιπών διατάξεων της ενωσιακής νομοθεσίας που εφαρμόζονται στην ανταλλαγή πληροφοριών κατά την έννοια της παραγράφου (97) των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών.

- (98) Το αν η ανταλλαγή πληροφοριών σε περίπτωση διττής διανομής συνδέεται άμεσα με την εφαρμογή της κάθετης συμφωνίας και είναι αναγκαία για τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορεί να εξαρτάται από το συγκεκριμένο μοντέλο διανομής. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας αποκλειστικής διανομής, μπορεί να είναι αναγκαίο τα μέρη να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις αντίστοιχες δραστηριότητες τους πωλήσεων σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε σχέση με συγκεκριμένες ομάδες πελατών. Στο πλαίσιο συμφωνίας δικαιόχρησης, ο δικαιούχος και ο δικαιούχος μπορεί να χρειαστεί να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή ενός ενιαίου επιχειρηματικού μοντέλου σε ολόκληρο το δίκτυο δικαιόχρησης⁽⁶⁷⁾. Σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, ο διανομέας μπορεί να χρειαστεί να ανταλλάσει πληροφορίες με τον προμηθευτή σχετικά με τη συμμόρφωσή του με τα κριτήρια επιλογής, καθώς και με τυχόν περιορισμούς στις πωλήσεις σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς.
- (99) Ακολουθεί μη εξαντλητικός κατάλογος παραδειγμάτων πληροφοριών που ενδέχεται, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις, να συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή της κάθετης συμφωνίας και να είναι αναγκαίες για τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών⁽⁶⁸⁾:
- α) τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, μεταξύ άλλων πληροφορίες σχετικά με την καταχώριση, την πιστοποίηση, τον χειρισμό, τη χρήση, τη συντήρηση, την επισκευή, την αναβάθμιση ή την ανακύκλωση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, ιδίως όταν οι εν λόγω πληροφορίες απαιτούνται για τη συμμόρφωση με κανονιστικά μέτρα, καθώς και πληροφορίες που επιτρέπουν στον προμηθευτή ή τον αγοραστή να προσαρμόζει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες στις απαιτήσεις του πελάτη
 - β) υλικοτεχνικές πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή και τη διανομή των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε επίπεδο προηγούμενου ή επόμενου σταδίου, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τις διαδικασίες παραγωγής, την απογραφή, τα αποθέματα και, με την επιφύλαξη της παραγράφου (100) σημείο β), τους όγκους πωλήσεων και τις αποδόσεις
 - γ) με την επιφύλαξη της παραγράφου (100) σημείο β), πληροφορίες σχετικά με τις αγορές, από πελάτες, των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, τις προτιμήσεις των πελατών και τις παρατηρήσεις των πελατών, υπό την προϋπόθεση ότι η ανταλλαγή των εν λόγω πληροφοριών δεν χρησιμοποιείται για να περιορίσει τη γεωγραφική περιοχή ή την πελατεία στην οποία ο αγοραστής μπορεί να πωλήσει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχεία β), γ) ή δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720
 - δ) πληροφορίες σχετικά με τις τιμές στις οποίες τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες πωλούνται από τον προμηθευτή στον αγοραστή
 - ε) με την επιφύλαξη της παραγράφου (100) σημείο α), πληροφορίες σχετικά με τις συνιστώμενες από τον προμηθευτή τιμές μεταπώλησης ή τις μέγιστες τιμές μεταπώλησης για τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες και πληροφορίες σχετικά με τις τιμές στις οποίες ο αγοραστής μεταπωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, υπό την προϋπόθεση ότι η ανταλλαγή των εν λόγω πληροφοριών δεν χρησιμοποιείται για να περιορίσει την ικανότητα του αγοραστή να καθορίζει την οικεία τιμή πώλησης ή να επιβάλλει καθορισμένη ή ελάχιστη τιμή πώλησης κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720⁽⁶⁹⁾
 - στ) με την επιφύλαξη της παραγράφου (100) και του σημείου ε) της παρούσας παραγράφου, πληροφορίες σχετικά με την εμπορία των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με εκστρατείες προώθησης και πληροφοριών σχετικά με νέα αγαθά ή υπηρεσίες που πρόκειται να παρασχεθούν στο πλαίσιο της κάθετης συμφωνίας
 - ζ) πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένων των συγκεντρωτικών πληροφοριών που κοινοποιεί ο προμηθευτής στον αγοραστή σχετικά με τις δραστηριότητες εμπορίας και πώλησης άλλων αγοραστών των συμβατικών αγαθών ή υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν επιτρέπει στον αγοραστή να προσδιορίσει τις δραστηριότητες συγκεκριμένων ανταγωνιζόμενων αγοραστών, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τον όγκο ή την αξία των πωλήσεων των συμβατικών αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή σε σχέση με τις πωλήσεις ανταγωνιστικών αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή.
- (100) Ακολουθούν παραδείγματα πληροφοριών που είναι γενικά απίθανο να πληρούν τις δύο προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όταν ανταλλάσσονται μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή σε περίπτωση διττής διανομής:

⁽⁶⁷⁾ Βλ. παράγραφο 31 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

⁽⁶⁸⁾ Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, τα παραδείγματα καλύπτουν πληροφορίες που γνωστοποιούνται από τον προμηθευτή ή τον αγοραστή, ανεξάρτητα από τη συχνότητα της επικοινωνίας και ανεξάρτητα από το αν οι πληροφορίες αφορούν παλαιότερη, τρέχουσα ή μελλοντική συμπεριφορά.

⁽⁶⁹⁾ Βλ. τμήμα 6.1.1 για περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με τον ΚΤΜ, συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων μεθόδων εφαρμογής του ΚΤΜ.

- α) πληροφορίες σχετικά με τις μελλοντικές τιμές στις οποίες ο προμηθευτής ή ο αγοραστής προτίθεται να πωλήσει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες σε επίπεδο επόμενου σταδίου
- β) πληροφορίες σχετικά με προσδιορισμένους τελικούς χρήστες των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, εκτός αν η ανταλλαγή των πληροφοριών αυτών είναι αναγκαία:
- 1) για να δοθεί η δυνατότητα στον προμηθευτή ή τον αγοραστή να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις συγκεκριμένου τελικού χρήστη, π.χ. να προσαρμόσει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες στις ανάγκες του τελικού χρήστη, να χορηγήσει στον τελικό χρήστη ειδικούς όρους, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο προγράμματος επιβράβευσης τακτικού πελάτη, ή να παρέχει υπηρεσίες πριν ή μετά την πώληση, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών εγγύησης·
 - 2) για την εξασφάλιση ή την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με συμφωνία επιλεκτικής διανομής ή με συμφωνία αποκλειστικής διανομής βάσει της οποίας συγκεκριμένοι τελικοί χρήστες κατανέμονται στον προμηθευτή ή τον αγοραστή·
- γ) πληροφορίες σχετικά με αγαθά που πωλούνται από έναν αγοραστή με το δικό του σήμα, οι οποίες ανταλλάσσονται μεταξύ του αγοραστή και ενός κατασκευαστή ανταγωνιστικών επώνυμων αγαθών, εκτός αν ο κατασκευαστής είναι και παραγωγός των εν λόγω αγαθών που φέρουν το σήμα του.
- (101) Τα παραδείγματα που παρατίθενται στις παραγράφους (99) και (100) παρέχονται για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην αυτοαξιολόγησή τους. Ωστόσο, το γεγονός ότι στην παράγραφο (99) απαριθμούνται συγκεκριμένα είδη πληροφοριών δεν συνεπάγεται ότι η ανταλλαγή των εν λόγω πληροφοριών θα πληροί σε όλες τις περιπτώσεις τις δύο σωρευτικές προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ομοίως, το γεγονός ότι στην παράγραφο (100) απαριθμούνται συγκεκριμένα είδη πληροφοριών δεν συνεπάγεται ότι η ανταλλαγή τέτοιων πληροφοριών ουδέποτε θα πληροί τις δύο αυτές προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις πρέπει να εφαρμόζουν τους όρους του άρθρου 2 παράγραφος 5 του κανονισμού στο συγκεκριμένο πραγματικό πλαίσιο της κάθετης συμφωνίας τους.
- (102) Όταν τα μέρη σε κάθετη συμφωνία που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4 στοιχείο α) ή β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ανταλλάσσουν πληροφορίες οι οποίες είτε δεν συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή της κάθετης συμφωνίας τους, είτε δεν είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, είτε δεν πληρούν καμία από αυτές τις δύο προϋποθέσεις, η ανταλλαγή πληροφοριών πρέπει να αξιολογείται μεμονωμένα βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης. Οι ανταλλαγές αυτές δεν παραβιάζουν κατ' ανάγκη το άρθρο 101 της Συνθήκης. Οι λοιπές διατάξεις της κάθετης συμφωνίας μπορούν, ωστόσο, να επωφεληθούν από την απαλλαγή του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία πληροί κατά τα λοιπά τους όρους που προβλέπονται στον κανονισμό.
- (103) Όταν ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις συνάπτουν κάθετη συμφωνία και προβαίνουν σε ανταλλαγές πληροφοριών οι οποίες δεν επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπει το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού ⁽⁷⁰⁾, μπορούν να λαμβάνουν προφυλάξεις ώστε να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο η ανταλλαγή πληροφοριών να εγείρει ανησυχίες για τον ανταγωνισμό ⁽⁷¹⁾. Για παράδειγμα, μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες μόνο σε συγκεκριμένη μορφή ή να εξασφαλίζουν κατάλληλη χρονική απόκλιση μεταξύ της παραγωγής των πληροφοριών και της ανταλλαγής. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν τεχνικά ή διοικητικά μέτρα, όπως τείχη προστασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες που γνωστοποιεί ο αγοραστής είναι προσβάσιμες μόνο από το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τις δραστηριότητες προηγούμενου σταδίου του προμηθευτή και όχι από το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη δραστηριότητα άμεσων πωλήσεων του προμηθευτή σε επόμενο στάδιο. Ωστόσο, η χρήση των εν λόγω προφυλάξεων δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής της εξαίρεσης κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 οι ανταλλαγές πληροφοριών οι οποίες, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω εξαίρεσης.
- 4.4.4. *Κάθετες συμφωνίες με παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που έχουν υβριδική λειτουργία*
- (104) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι σχετικές με τη διττή διανομή εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχεία α) και β) του κανονισμού δεν εφαρμόζονται σε κάθετες συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, όταν ο πάροχος των εν λόγω υπηρεσιών έχει υβριδική λειτουργία, δηλαδή είναι επίσης ανταγωνιζόμενη επιχείρηση στη σχετική αγορά για την

⁽⁷⁰⁾ Για παράδειγμα, επειδή δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 παράγραφος 4, του άρθρου 2 παράγραφος 5 ή του άρθρου 3 παράγραφος 1 του κανονισμού.

⁽⁷¹⁾ Βλ. το κεφάλαιο σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών στις οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές και σε κάθε μελλοντική έκδοση αυτών.

πώληση των αγαθών ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης ⁽⁷²⁾. Το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που «αφορούν» την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, ανεξάρτητα από το αν η συμφωνία αφορά την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών σε μέρος που μετέχει στη συμφωνία ή σε τρίτους.

- (105) Οι κάθετες συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης και συνάπτονται από παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης με τέτοια υβριδική λειτουργία δεν ανταποκρίνονται στο σκεπτικό για τις σχετικές με τη διττή διανομή εξαιρέσεις, που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχεία α) και β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Οι εν λόγω πάροχοι ενδέχεται να έχουν κίνητρο να ευνοήσουν τις δικές τους πωλήσεις και την ικανότητα να επηρεάσουν το αποτέλεσμα του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης που αυτοί παρέχουν. Συνεπώς, οι εν λόγω κάθετες συμφωνίες ενδέχεται να εγείρουν ανησυχίες για τον ανταγωνισμό γενικά στις σχετικές αγορές πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης.
- (106) Το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, όταν ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης είναι πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνιστής στη σχετική αγορά πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης. Ειδικότερα, πρέπει να είναι πιθανό ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, σε σύντομο χρονικό διάστημα (συνήθως όχι μεγαλύτερο του ενός έτους), να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες συμπληρωματικές επενδύσεις ή να αναλάβει άλλες απαραίτητες δαπάνες για την είσοδο στη σχετική αγορά πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης ⁽⁷³⁾.
- (107) Οι συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, δεν επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, πρέπει να αξιολογούνται μεμονωμένα βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης. Οι συμφωνίες αυτές δεν περιορίζουν κατ' ανάγκη τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή ενδέχεται να πληρούν τις προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η ανακοίνωση de minimis μπορεί να εφαρμόζεται όταν τα μέρη κατέχουν χαμηλά μερίδια αγοράς στη σχετική αγορά παροχής επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης και στη σχετική αγορά πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης ⁽⁷⁴⁾. Οι οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να παρέχουν σχετικές κατευθύνσεις για την αξιολόγηση πιθανών αθέμιτων αποτελεσμάτων. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να παρέχουν κατευθύνσεις για την αξιολόγηση τυχόν κάθετων περιορισμών.
- (108) Ελλείπει εξ' αντικειμένου περιορισμών του ανταγωνισμού, είναι απίθανο να υπάρξουν αισθητά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα όταν ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης δεν διαθέτει ισχύ στη σχετική αγορά επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, για παράδειγμα επειδή μόλις πρόσφατα εισήλθε στην εν λόγω αγορά (φάση εκκίνησης). Στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών, τα έσοδα που παράγονται από έναν πάροχο επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (για παράδειγμα, προμήθειες) μπορεί να είναι μόνο μια πρώτη ένδειξη για την έκταση της ισχύος του στην αγορά και μπορεί επίσης να είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη εναλλακτικές παράμετροι, όπως ο αριθμός των συναλλαγών με διαμεσολάβηση του παρόχου, ο αριθμός των χρηστών των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (πωλητών ή/και αγοραστών) και ο βαθμός στον οποίο οι εν λόγω χρήστες χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες άλλων παρόχων. Είναι επίσης απίθανο ένας πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να διαθέτει ισχύ στην αγορά όταν δεν επωφελείται από αισθητά θετικά άμεσα ή έμμεσα αποτελέσματα δικτύου.
- (109) Ελλείπει εξ' αντικειμένου περιορισμών ή σημαντικής ισχύος στην αγορά, είναι απίθανο η Επιτροπή να προβεί κατά προτεραιότητα σε προβλεπόμενες νόμιμες ενέργειες όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες που αφορούν την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης όταν ο πάροχος έχει υβριδική λειτουργία. Αυτό ισχύει ιδίως όταν, σε περίπτωση διττής διανομής, ένας προμηθευτής επιτρέπει στους αγοραστές των αγαθών ή των υπηρεσιών του να χρησιμοποιούν τον ιστότοπό του για τη διανομή των αγαθών ή των υπηρεσιών, αλλά δεν επιτρέπει τη χρήση του ιστότοπου για την προσφορά ανταγωνιστικών σημάτων αγαθών ή υπηρεσιών και δεν δραστηριοποιείται με άλλον τρόπο στη σχετική αγορά για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης όσον αφορά τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες.

⁽⁷²⁾ Η εφαρμογή του άρθρου 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προϋποθέτει ότι η κάθετη συμφωνία που έχει συναφθεί από τον πάροχο επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης με υβριδική λειτουργία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, βλ. παραγράφους (46) και (63).

⁽⁷³⁾ Βλ. παράγραφο (90).

⁽⁷⁴⁾ Βλ. παράγραφο (26).

4.5. Σχέση με άλλους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία

- (110) Όπως διευκρινίζεται στα τμήματα 4.1 και 4.2, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες, οι οποίες πρέπει να αξιολογούνται αποκλειστικά με βάση τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 και τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Οι εν λόγω συμφωνίες μπορούν να επωφεληθούν από την περιοχή ασφαλείας που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720.
- (111) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες των οποίων το αντικείμενο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής άλλων κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον εν λόγω κανονισμό. Επομένως, είναι σημαντικό να εξακριβωθεί εξαρχής αν μια κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής οποιουδήποτε άλλου κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.
- (112) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που καλύπτονται από τους ακόλουθους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία ή μελλοντικούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία που αφορούν τα είδη συμφωνιών που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον αντίστοιχο κανονισμό:
- κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 316/2014 της Επιτροπής
 - κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1217/2010 της Επιτροπής ⁽⁷⁵⁾
 - κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1218/2010 της Επιτροπής ⁽⁷⁶⁾.
- (113) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται στα είδη συμφωνιών μεταξύ ανταγωνιστών που αναφέρονται στις οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές.
- (114) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται σε κάθετες συμφωνίες που αφορούν την αγορά, πώληση ή μεταπώληση ανταλλακτικών αυτοκινήτων οχημάτων και την παροχή υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων οχημάτων. Οι εν λόγω συμφωνίες επωφελούνται από την περιοχή ασφαλείας που δημιουργείται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 μόνον αν, επιπλέον των προϋποθέσεων του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, συμμορφώνονται με τους όρους του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 461/2010 της Επιτροπής ⁽⁷⁷⁾, καθώς και με τις κατευθυντήριες γραμμές που τον συνοδεύουν.

4.6. Συγκεκριμένα είδη συστημάτων διανομής

- (115) Ο προμηθευτής είναι ελεύθερος να οργανώνει τη διανομή των αγαθών ή των υπηρεσιών του κατά την κρίση του. Ο προμηθευτής μπορεί, για παράδειγμα, να επιλέξει την κάθετη ολοκλήρωση, δηλαδή να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του απευθείας στους τελικούς χρήστες ή να τα διανέμει μέσω των κάθετα ολοκληρωμένων διανομέων του, οι οποίοι είναι συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Αυτό το είδος συστήματος διανομής περιλαμβάνει μία και μόνη επιχείρηση και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (116) Ο προμηθευτής μπορεί επίσης να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει ανεξάρτητους διανομείς. Για τον σκοπό αυτόν, ο προμηθευτής δύναται να χρησιμοποιήσει ένα ή περισσότερα είδη συστημάτων διανομής. Ορισμένα είδη συστημάτων διανομής, συγκεκριμένα η επιλεκτική διανομή και η αποκλειστική διανομή, αποτελούν αντικείμενο ειδικών ορισμών στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία ζ) και η) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Κατευθύνσεις σχετικά με την αποκλειστική διανομή και την επιλεκτική διανομή παρέχονται στα τμήματα 4.6.1 και 4.6.2 αντίστοιχα ⁽⁷⁸⁾. Ο προμηθευτής μπορεί επίσης να διανέμει τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του χωρίς επιλεκτική διανομή ούτε αποκλειστική διανομή. Αυτά τα άλλα είδη διανομής ταξινομούνται ως συστήματα ελεύθερης διανομής για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού ⁽⁷⁹⁾.

⁽⁷⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1217/2010 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης (ΕΕ L 335 της 18.12.2010, σ. 36).

⁽⁷⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1218/2010 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης (ΕΕ L 335 της 18.12.2010, σ. 43).

⁽⁷⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 461/2010 της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου 2010, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ L 129 της 28.5.2010, σ. 52).

⁽⁷⁸⁾ Βλ. και τμήματα 6.1.2.3.1 και 6.1.2.3.2.

⁽⁷⁹⁾ Βλ. και τμήμα 6.1.2.3.3.

4.6.1. Συστήματα αποκλειστικής διανομής

4.6.1.1. Ορισμός των συστημάτων αποκλειστικής διανομής

(117) Σε ένα σύστημα αποκλειστικής διανομής, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο η) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο προμηθευτής κατανέμει μια γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών αποκλειστικά σε έναν αγοραστή ή σε περιορισμένο αριθμό αγοραστών, θέτοντας παράλληλα περιορισμούς σε όλους τους άλλους αγοραστές του εντός της Ένωσης ως προς τις ενεργητικές πωλήσεις στην αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή στην αποκλειστική ομάδα πελατών⁽⁸⁰⁾.

(118) Οι προμηθευτές χρησιμοποιούν συχνά συστήματα αποκλειστικής διανομής για την παροχή κινήτρων στους διανομείς ώστε να υλοποιούν τις χρηματοοικονομικές και μη χρηματοοικονομικές επενδύσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη του σήματος των προμηθευτών σε γεωγραφική περιοχή στην οποία το εμπορικό σήμα δεν είναι ευρέως γνωστό ή για την πώληση νέου προϊόντος σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή σε συγκεκριμένη ομάδα πελατών ή για την παροχή κινήτρων στους διανομείς ώστε να εστιάσουν τις οικείες δραστηριότητες πώλησης και προώθησης σε συγκεκριμένο προϊόν. Για τους διανομείς, η προστασία που παρέχει η αποκλειστικότητα μπορεί να τους επιτρέψει να εξασφαλίσουν συγκεκριμένο όγκο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και περιθώριο κέρδους που δικαιολογεί τις επενδυτικές τους προσπάθειες.

4.6.1.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στα συστήματα αποκλειστικής διανομής

(119) Σε ένα σύστημα διανομής στο οποίο ο προμηθευτής κατανέμει μια γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών αποκλειστικά σε έναν ή περισσότερους αγοραστές, οι βασικοί πιθανοί κίνδυνοι ως προς τον ανταγωνισμό είναι ο κατακερματισμός της αγοράς, ο οποίος μπορεί να διευκολύνει τις διακρίσεις ως προς τις τιμές, και ο περιορισμός του ενδοσηματικού ανταγωνισμού. Όταν οι περισσότεροι ή όλοι οι ισχυρότεροι προμηθευτές που δραστηριοποιούνται σε μια αγορά διαχειρίζονται σύστημα αποκλειστικής διανομής, η πρακτική αυτή μπορεί επίσης να αμβλύνει τον διασηματικό ανταγωνισμό ή/και να διευκολύνει τις αθέμιτες συμπράξεις, τόσο σε επίπεδο προμηθευτών όσο και σε επίπεδο διανομέων. Τέλος, η αποκλειστική διανομή μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό και άλλων διανομέων και, συνεπώς, να περιορίσει τόσο τον διασηματικό όσο και τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό σε επίπεδο διανομέων.

(120) Οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, υπό την προϋπόθεση ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και εκείνο του αγοραστή δεν υπερβαίνουν έκαστο το 30 % , ότι η συμφωνία δεν περιέχει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, και ότι ο αριθμός των διανομέων που ορίζονται ανά αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών δεν υπερβαίνει τους πέντε. Μια συμφωνία αποκλειστικής διανομής μπορεί να εξακολουθήσει να επωφελείται από τη δημιουργούμενη από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 περιοχή ασφαλείας σε περίπτωση που συνδυάζεται με άλλους κάθετους περιορισμούς μη ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη, η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες ή η αποκλειστική προμήθεια.

(121) Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 περιορίζεται σε πέντε διανομείς κατ' ανώτατο όριο ανά αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών, προκειμένου να διατηρηθεί το κίνητρο των διανομέων να επενδύουν στην προώθηση και την πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών του προμηθευτή, παρέχοντας παράλληλα στον προμηθευτή επαρκή ευελιξία για την οργάνωση του οικείου συστήματος διανομής. Πέραν του αριθμού αυτού, υπάρχει αυξημένος κίνδυνος ένας αποκλειστικός διανομέας να επωφεληθεί ανέξοδα από τις επενδύσεις άλλου αποκλειστικού διανομέα, εξαιρίζοντας συνεπώς την αποτελεσματικότητα που επιδιώκεται να επιτευχθεί με την αποκλειστική διανομή.

(122) Για να επωφεληθεί το σύστημα αποκλειστικής διανομής από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς πρέπει να προστατεύονται από τις ενεργητικές πωλήσεις όλων των άλλων αγοραστών του προμηθευτή στην αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή στην αποκλειστική ομάδα πελατών. Όταν ένας προμηθευτής ορίζει περισσότερους από έναν διανομείς για μια αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών, όλοι αυτοί οι διανομείς πρέπει επίσης να προστατεύονται από τις ενεργητικές πωλήσεις όλων των άλλων αγοραστών του προμηθευτή στην αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή στην αποκλειστική ομάδα πελατών, αλλά δεν μπορούν να περιοριστούν οι ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις των εν λόγω διανομέων εντός της αποκλειστικής γεωγραφικής περιοχής ή ομάδας πελατών. Όταν, για πρακτικούς λόγους και όχι με σκοπό την παρεμπόδιση του παράλληλου εμπορίου, η αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή πελατεία δεν προστατεύεται από τις ενεργητικές πωλήσεις ορισμένων αγοραστών για προσωρινή περίοδο, για παράδειγμα όταν ο προμηθευτής τροποποιεί το σύστημα αποκλειστικής διανομής και ζητεί χρόνο για την αναδιαπραγμάτευση των περιορισμών των ενεργητικών πωλήσεων με ορισμένους αγοραστές, το σύστημα αποκλειστικής διανομής μπορεί να εξακολουθήσει να επωφελείται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

⁽⁸⁰⁾ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο η) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

- (123) Οι κάδρες συμφωνίες που χρησιμοποιούνται για την αποκλειστική διανομή θα πρέπει να καθορίζουν το εύρος της γεωγραφικής περιοχής ή της ομάδας πελατών που κατανέμεται αποκλειστικά στους διανομείς. Για παράδειγμα, η αποκλειστική γεωγραφική περιοχή μπορεί να αντιστοιχεί στο έδαφος ενός κράτους μέλους ή σε μια περιοχή μικρότερου ή μεγαλύτερου μεγέθους. Η αποκλειστική πελατεία μπορεί να οριστεί, για παράδειγμα, με τη χρήση ενός ή περισσότερων κριτηρίων, όπως το επάγγελμα ή η δραστηριότητα των πελατών ή με τη χρήση καταλόγου συγκεκριμένων πελατών. Ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται, η ομάδα πελατών μπορεί να περιορίζεται σε έναν μόνο πελάτη.
- (124) Όταν μια γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών δεν έχει κατανεμηθεί αποκλειστικά σε έναν ή περισσότερους διανομείς, ο προμηθευτής μπορεί να διατηρήσει την εν λόγω γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών αποκλειστικά για τον ίδιο, οπότε σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να ενημερώσει όλους τους άλλους διανομείς του. Αυτό δεν συνεπάγεται ότι ο προμηθευτής είναι υποχρεωμένος να δραστηριοποιείται εμπορικά στην αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή σε σχέση με την αποκλειστική ομάδα πελατών. Για παράδειγμα, ο προμηθευτής μπορεί να επιθυμεί να διατηρήσει τη γεωγραφική περιοχή ή την ομάδα πελατών αποκλειστικά για τον σκοπό της μελλοντικής κατανομής τους σε άλλους διανομείς.
- 4.6.1.3. Κατευθύνσεις σχετικά με την ατομική αξιολόγηση των συμφωνιών αποκλειστικής διανομής
- (125) Εκτός πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η θέση που κατέχουν στην αγορά ο προμηθευτής και οι ανταγωνιστές του έχει καθοριστική σημασία, καθώς η μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού θα δημιουργεί προβλήματα μόνον αν ο διασηματικός ανταγωνισμός είναι περιορισμένος σε επίπεδο προμηθευτών ή διανομών⁽⁸¹⁾. Όσο ισχυρότερη είναι η θέση του προμηθευτή, κυρίως πάνω από το όριο του 30 %, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να είναι περιορισμένος ο διασηματικός ανταγωνισμός και τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος που ανακύπτει για τον ανταγωνισμό λόγω τυχόν μείωσης του ενδοσηματικού ανταγωνισμού.
- (126) Η θέση των ανταγωνιστών του προμηθευτή μπορεί να έχει διττή σημασία. Η παρουσία ισχυρών ανταγωνιστών αποτελεί εν γένει ένδειξη ότι οποιαδήποτε μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού θα αντισταθμιστεί από επαρκές επίπεδο διασηματικού ανταγωνισμού. Ωστόσο, αν ο αριθμός των προμηθευτών σε μια αγορά είναι αρκετά περιορισμένος και η θέση που κατέχουν στην αγορά είναι σχεδόν παρεμφερής από πλευράς μεριδίου αγοράς, παραγωγικής ικανότητας και δικτύου διανομής, υπάρχει κίνδυνος αθέμιτης σύμπραξης ή/και άμβλυσης του ανταγωνισμού. Η μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο αυτόν, ιδίως όταν αρκετοί προμηθευτές εφαρμόζουν παρόμοια συστήματα διανομής.
- (127) Η πολλαπλή αποκλειστική αντιπροσωπεία, δηλαδή η περίπτωση στην οποία πολλαπλοί προμηθευτές ορίζουν τον ίδιο ή τους ίδιους αποκλειστικούς διανομείς σε μια δεδομένη γεωγραφική περιοχή, μπορεί να αυξήσει περαιτέρω τον κίνδυνο αθέμιτης σύμπραξης ή/και άμβλυσης του ανταγωνισμού σε επίπεδο προμηθευτών και διανομών. Αν σε έναν ή περισσότερους διανομείς έχει χορηγηθεί το αποκλειστικό δικαίωμα διανομής δύο ή περισσότερων σημαντικών ανταγωνιστικών προϊόντων στην ίδια γεωγραφική περιοχή, ο διασηματικός ανταγωνισμός είναι πιθανό να περιοριστεί αισθητά για τα σήματα αυτά. Όσο αυξάνεται το αθροιστικό μερίδιο αγοράς των σημάτων που διανέμονται από τους αποκλειστικούς διανομείς πολλαπλών σημάτων τόσο ενισχύεται ο κίνδυνος αθέμιτης σύμπραξης ή/και άμβλυσης του ανταγωνισμού και μειώνεται ο διασηματικός ανταγωνισμός. Αν ένας ή περισσότεροι λιανοπωλητές είναι αποκλειστικοί διανομείς για διάφορα σήματα, υπάρχει κίνδυνος η μείωση της τιμής χονδρικής πώλησης από έναν προμηθευτή για προϊόντα που φέρουν το σήμα του να μη μετακλιστεί από τους αποκλειστικούς λιανοπωλητές στον καταναλωτή, καθώς αυτό θα μείωνε τις πωλήσεις και τα κέρδη των λιανοπωλητών από τα άλλα σήματα. Σε σύγκριση με την κατάσταση που θα προέκυπτε αν δεν υπήρχαν οι πολλαπλές αποκλειστικές αντιπροσωπείες, οι προμηθευτές δεν θα είχαν ιδιαίτερο συμφέρον να ανταγωνίζονται μεταξύ τους ως προς τις τιμές. Όταν τα μερίδια αγοράς των μεμονωμένων προμηθευτών και αγοραστών είναι χαμηλότερα από το όριο του 30 %, τα εν λόγω σωρευτικά αποτελέσματα θα μπορούσαν να αποτελέσουν λόγο ανάκλησης του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (128) Οι φραγμοί εισόδου, οι οποίοι ενδέχεται να εμποδίζουν τους προμηθευτές να δημιουργήσουν το δικό τους δίκτυο ενοποιημένων διανομών ή να εξεύρουν εναλλακτικούς διανομείς, είναι λιγότερο σημαντικοί κατά την αξιολόγηση των πιθανών αντανταγωνιστικών αποτελεσμάτων της αποκλειστικής διανομής. Αποκλεισμός άλλων προμηθευτών δεν προκύπτει όταν η αποκλειστική διανομή δεν συνδυάζεται με προώθηση ενός και μόνου σήματος, γεγονός που υποχρεώνει ή ωθεί τον διανομέα να συγκεντρώνει τις παραγγελίες του για συγκεκριμένο τύπο προϊόντος σε έναν πάροχο. Ο συνδυασμός της αποκλειστικής διανομής και της προώθησης ενός και μόνου σήματος μπορεί να δυσχεραίνει την εξεύρεση εναλλακτικών διανομών από άλλους προμηθευτές, ιδίως όταν η προώθηση ενός και μόνου σήματος εφαρμόζεται σε ένα πυκνό δίκτυο αποκλειστικών διανομών με μικρές γεωγραφικές περιοχές ή στην περίπτωση σωρευτικού αντανταγωνιστικού αποτελέσματος. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές για την προώθηση ενός και μόνου σήματος που ορίζονται στο τμήμα 8.2.1.

⁽⁸¹⁾ Βλ. υπόθεση C-306/20 — Visma Enterprise, σκέψη 78.

- (129) Ο συνδυασμός της αποκλειστικής διανομής με τον αποκλειστικό εφοδιασμό, που απαιτεί από τους αποκλειστικούς διανομείς να αγοράζουν προϊόντα σήματος του προμηθευτή απευθείας από τον προμηθευτή, αυξάνει τους κινδύνους μειωμένου ενδοσηματικού ανταγωνισμού και κατακερματισμού της αγοράς. Η αποκλειστική διανομή περιορίζει ήδη τα περιθώρια αξιοποίησης των αποκλίσεων των τιμών εκ μέρους των πελατών, διότι περιορίζει τον αριθμό των διανομέων ανά αποκλειστική γεωγραφική περιοχή και σημαίνει ότι κανένας άλλος διανομέας δεν μπορεί να πραγματοποιεί ενεργητικές πωλήσεις στην εν λόγω περιοχή. Ο αποκλειστικός εφοδιασμός εξαλείφει επίσης τα πιθανά περιθώρια αξιοποίησης των αποκλίσεων των τιμών εκ μέρους των αποκλειστικών διανομέων, οι οποίοι δεν μπορούν να αγοράσουν από άλλους διανομείς στο πλαίσιο του συστήματος αποκλειστικής διανομής. Αυτό αυξάνει τις πιθανότητες να περιορίσει ο προμηθευτής τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό εφαρμόζοντας παράλληλα διαφορετικούς όρους πώλησης σε βάρος των καταναλωτών, εκτός αν ο συνδυασμός της αποκλειστικής διανομής με τον αποκλειστικό εφοδιασμό βελτιώνει την αποτελεσματικότητα προς όφελος των καταναλωτών.
- (130) Ο αποκλεισμός άλλων διανομέων δεν αποτελεί πρόβλημα όταν ο προμηθευτής που εφαρμόζει το σύστημα αποκλειστικής διανομής ορίζει μεγάλο αριθμό αποκλειστικών διανομέων στην ίδια σχετική αγορά και δεν επιβάλλονται σε αυτούς τους αποκλειστικούς διανομείς περιορισμοί όσον αφορά τις πωλήσεις τους σε άλλους μη εξουσιοδοτημένους διανομείς. Αντιθέτως, ο αποκλεισμός άλλων διανομέων μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα στην περίπτωση που η ισχύς στην αγορά εντοπίζεται σε επόμενο στάδιο, ιδιαιτέρως στην περίπτωση των πολύ μεγάλων γεωγραφικών περιοχών όπου ένας αποκλειστικός διανομέας καθίσταται αποκλειστικός αγοραστής για μια ολόκληρη αγορά. Ως παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί μια αλυσίδα σουπερμάρκετ που καθίσταται ο μοναδικός διανομέας ενός ηγετικού σήματος σε μια εθνική αγορά λιανικής πώλησης τροφίμων. Ο αποκλεισμός άλλων διανομέων από την αγορά καθίσταται ακόμη σοβαρότερος στην περίπτωση πολλαπλής αποκλειστικής αντιπροσωπείας.
- (131) Η αγοραστική ισχύς μπορεί επίσης να αυξάνει τον κίνδυνο αθέμιτης σύμπραξης εκ μέρους των αγοραστών, όταν οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής επιβάλλονται από σημαντικούς αγοραστές, που ενδεχομένως είναι εγκατεστημένοι σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, σε έναν ή περισσότερους προμηθευτές.
- (132) Η αξιολόγηση της δυναμικής της αγοράς είναι σημαντική, καθώς η αυξανόμενη ζήτηση, οι μεταβαλλόμενες τεχνολογίες και οι μεταβαλλόμενες θέσεις στην αγορά μπορεί να μειώσουν τις πιθανότητες αρνητικών αποτελεσμάτων των συστημάτων αποκλειστικής διανομής σε σύγκριση με τις ώριμες αγορές.
- (133) Η φύση του προϊόντος μπορεί επίσης να έχει σημασία για την αξιολόγηση των πιθανών αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων της αποκλειστικής διανομής. Τα εν λόγω αποτελέσματα θα είναι λιγότερο έντονα σε τομείς στους οποίους οι διαδικτυακές πωλήσεις είναι πιο διαδεδομένες, καθώς οι διαδικτυακές πωλήσεις ενδέχεται να διευκολύνουν τις αγορές από διανομείς πέραν της αποκλειστικής γεωγραφικής περιοχής ή ομάδας πελατών.
- (134) Το επίπεδο εμπορικής δραστηριότητας είναι σημαντικό κριτήριο, καθώς τα ενδεχόμενα αρνητικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν μεταξύ του επιπέδου χονδρικής και του επιπέδου λιανικής πώλησης. Η αποκλειστική διανομή εφαρμόζεται κυρίως στη διανομή τελικών αγαθών ή υπηρεσιών. Η άμβλυση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού είναι ιδιαίτερα πιθανή σε επίπεδο λιανικής πώλησης όταν οι αποκλειστικές γεωγραφικές περιοχές είναι μεγάλες καθώς, σ' αυτή την περίπτωση, οι καταναλωτές ίσως έχουν ελάχιστες δυνατότητες επιλογής μεταξύ ενός διανομέα με υψηλές τιμές/υψηλό επίπεδο υπηρεσιών και ενός διανομέα με χαμηλές τιμές/χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών για ένα ηγετικό σήμα.
- (135) Ένας παραγωγός που επιλέγει έναν χονδρέμπορο ως αποκλειστικό διανομέα του, προβαίνει συνήθως στην επιλογή αυτή για μια μεγαλύτερη γεωγραφική περιοχή, όπως ένα ολόκληρο κράτος μέλος. Στον βαθμό που ο χονδρέμπορος μπορεί να πωλεί χωρίς περιορισμό τα προϊόντα στους λιανοπωλητές του επόμενου σταδίου, είναι απίθανο να υπάρχουν αισθητά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα. Μια πιθανή άμβλυση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής πώλησης θα ήταν εύκολο να αντισταθμισθεί από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας που επιτυγχάνεται σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής και εμπορικής προώθησης, ιδίως όταν ο παραγωγός έχει την έδρα του σε άλλο κράτος μέλος. Ωστόσο, οι πολλαπλές αποκλειστικές αντιπροσωπείες δημιουργούν μεγαλύτερους κινδύνους για τον διασηματικό ανταγωνισμό σε επίπεδο χονδρικής απ' ό,τι σε επίπεδο λιανικής πώλησης. Αν ένας χονδρέμπορος καταστεί αποκλειστικός διανομέας σημαντικού αριθμού προμηθευτών, όχι μόνο υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των σχετικών σημάτων, αλλά επίσης αυξάνεται ο κίνδυνος να αποκλειστεί η αγορά στο επίπεδο του χονδρικού εμπορίου.
- (136) Ένα σύστημα αποκλειστικής διανομής που περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης μπορεί, ωστόσο, να οδηγήσει σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για παράδειγμα, η αποκλειστικότητα μπορεί να είναι απαραίτητη για να δοθούν κίνητρα στους διανομείς να επενδύσουν στην ανάπτυξη του σήματος του προμηθευτή ή στην παροχή υπηρεσιών αύξησης της ζήτησης. Εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των αποκλειστικών διανομέων που έχουν εξουσιοδοτηθεί για μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα να έχουν επαρκή κίνητρα για να επενδύσουν στην προώθηση των προϊόντων του προμηθευτή και στην ανάπτυξη του σήματος του, καθώς οι άλλοι αποκλειστικοί διανομείς που μοιράζονται τη γεωγραφική περιοχή μπορούν να επωφεληθούν ανέξοδα από τις επενδυτικές τους προσπάθειες.

- (137) Η φύση του προϊόντος έχει σημασία για την αξιολόγηση της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας. Η αντικειμενική βελτίωση της αποτελεσματικότητας είναι πιο πιθανή στην περίπτωση νέων προϊόντων, σύνθετων προϊόντων και προϊόντων οι ιδιότητες των οποίων είναι δύσκολο να εκτιμηθούν πριν από την κατανάλωση (τα λεγόμενα «προϊόντα εμπειρίας») ή ακόμη και μετά την κατανάλωση (τα λεγόμενα «προϊόντα εμπιστοσύνης»). Επιπλέον, η αποκλειστική διανομή μπορεί να οδηγήσει σε εξοικονόμηση δαπανών υλικοτεχνικής υποδομής λόγω των οικονομιών κλίμακας σε επίπεδο μεταφοράς και διανομής. Ο συνδυασμός της αποκλειστικής διανομής και της προώθησης ενός και μόνου σήματος μπορεί να αυξήσει τα κίνητρα για τους αποκλειστικούς διανομείς να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους σε ένα συγκεκριμένο σήμα.
- (138) Οι παράγοντες που αναφέρονται στις παραγράφους (125) έως (137) παραμένουν σημαντικοί για την αξιολόγηση των συστημάτων αποκλειστικής διανομής βάσει των οποίων ο προμηθευτής προβαίνει στην κατανομή μιας ομάδας πελατών αποκλειστικά σε έναν ή περισσότερους αγοραστές. Για την αξιολόγηση αυτού του είδους συστήματος αποκλειστικής διανομής, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι πρόσθετοι παράγοντες που απαριθμούνται στις παραγράφους (139) και (140).
- (139) Όπως συμβαίνει και με την αποκλειστική κατανομή γεωγραφικής περιοχής, η αποκλειστική κατανομή μιας ομάδας πελατών δυσχεραίνει κατά κανόνα τα περιθώρια αξιοποίησης των αποκλίσεων των τιμών εκ μέρους των αγοραστών. Επιπλέον, δεδομένου ότι κάθε εξουσιοδοτημένος διανομέας έχει τη δική του ομάδα πελατών, ενδέχεται να είναι δύσκολο για τους αγοραστές που δεν emπίπτουν σε αυτή την ομάδα να εξασφαλίσουν τα προϊόντα των προμηθευτών. Κατά συνέπεια, μειώνονται τα περιθώρια αξιοποίησης των αποκλίσεων των τιμών εκ μέρους των εν λόγω αγοραστών.
- (140) Εκτός από τα είδη αποτελεσματικότητας που αναφέρονται στην παράγραφο (136), η αποκλειστική κατανομή της πελατείας μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας όταν είναι αναγκαίο για τους διανομείς να επενδύσουν σε ειδικό εξοπλισμό, δεξιότητες ή τεχνογνωσία προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες μιας συγκεκριμένης κατηγορίας πελατών ή όταν οι εν λόγω επενδύσεις οδηγούν σε οικονομίες κλίμακας ή υλικοτεχνική υποδομή⁽⁸²⁾. Η περίοδος απόσβεσης των εν λόγω επενδύσεων αποτελεί ένδειξη της διάρκειας για την οποία μπορεί να δικαιολογηθεί η αποκλειστική κατανομή πελατείας. Κατά γενικό κανόνα, η αποκλειστική κατανομή πελατείας θεωρείται περισσότερο δικαιολογημένη στην περίπτωση νέων ή σύνθετων προϊόντων, καθώς και προϊόντων που απαιτούν προσαρμογή στις ανάγκες των συγκεκριμένων πελατών. Είναι πιθανότερο να υπάρχουν προδιορισμένες διαφοροποιημένες ανάγκες για ενδιάμεσα προϊόντα, δηλαδή προϊόντα τα οποία πωλούνται σε διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών αγοραστών. Αντιθέτως, η κατανομή των καταναλωτών δεν είναι πιθανό να οδηγήσει σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας.
- (141) Ακολουθεί παράδειγμα πολλαπλών αποκλειστικών αντιπροσωπειών σε ολιγοπωλιακή αγορά:

Στην εθνική αγορά ενός τελικού προϊόντος, υπάρχουν τέσσερις ηγετικές επιχειρήσεις, καθεμία από τις οποίες κατέχει μερίδιο αγοράς περίπου 20 %. Αυτές οι τέσσερις ηγετικές επιχειρήσεις πωλούν τα προϊόντα τους μέσω αποκλειστικών διανομέων σε επίπεδο λιανικής πώλησης. Στους λιανοπωλητές παραχωρείται μια αποκλειστική γεωγραφική περιοχή, η οποία αντιστοιχεί στην πόλη ή σε μια συνοικία της πόλης όπου είναι εγκατεστημένοι. Στις περισσότερες γεωγραφικές περιοχές, οι τέσσερις ηγετικές επιχειρήσεις συμβαίνει να έχουν τον ίδιο αποκλειστικό λιανοπωλητή («πολλαπλή αντιπροσωπεία»), ο οποίος είναι συνήθως εγκατεστημένος σε κεντρικό σημείο και είναι αρκετά ειδικευμένος στο σχετικό προϊόν. Το υπόλοιπο 20 % της εθνικής αγοράς κατέχουν μικροί τοπικοί παραγωγοί, ο μεγαλύτερος από τους οποίους κατέχει μερίδιο αγοράς 5 % στην εθνική αγορά. Αυτοί οι τοπικοί παραγωγοί πωλούν κατά γενικό κανόνα τα προϊόντα τους μέσω άλλων λιανοπωλητών, κυρίως επειδή οι αποκλειστικοί διανομείς των τεσσάρων μεγαλύτερων προμηθευτών δεν δείχνουν συνήθως ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πώληση λιγότερο γνωστών και φθηνότερων σημάτων. Στην αγορά αυτή υπάρχει έντονη διαφοροποίηση σημάτων και προϊόντων. Οι τέσσερις ηγετικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν εθνικές διαφημιστικές εκστρατείες σε ευρεία κλίμακα και το κύρος των σημάτων τους στην αγορά είναι μεγάλο, ενώ οι μικρότεροι παραγωγοί δεν διαφημίζουν τα προϊόντα τους σε εθνικό επίπεδο. Η αγορά είναι αρκετά ώριμη, με σταθερή ζήτηση, και δεν υπάρχουν σημαντικές καινοτομίες σε επίπεδο προϊόντων και τεχνολογίας. Το προϊόν είναι σχετικά απλό.

Σε μια τέτοια ολιγοπωλιακή αγορά, υπάρχει κίνδυνος αθέμιτης σύμπραξης μεταξύ των τεσσάρων ηγετικών επιχειρήσεων. Ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται λόγω των συμφωνιών πολλαπλής αντιπροσωπείας. Ο ενδοσηματικός ανταγωνισμός περιορίζεται λόγω της γεωγραφικής αποκλειστικότητας. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των τεσσάρων ηγετικών σημάτων είναι μειωμένος σε επίπεδο λιανικής πώλησης, αφού ένας λιανοπωλητής καθορίζει τις τιμές και των τεσσάρων σημάτων σε κάθε γεωγραφική περιοχή. Στο πλαίσιο της πολλαπλής αντιπροσωπείας, αν ένας παραγωγός μειώνει την τιμή για τα προϊόντα που φέρουν το σήμα του, ο λιανοπωλητής δεν θα έσπευδε να

⁽⁸²⁾ Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση στην οποία ο προμηθευτής εξουσιοδοτεί διανομέα αποκλειστικά για να ανταποκρίνεται σε προκληθείς δημοσίως αρχών σχετικά με εξοπλισμό ΤΠ ή είδη γραφείου.

μετακυλίσει την εν λόγω μείωση της τιμής στον καταναλωτή, καθώς αυτό θα συνεπαγόταν περιορισμό των πωλήσεων και των κερδών που πραγματοποιεί με τα άλλα σήματα. Συνεπώς, οι παραγωγοί δεν έχουν ιδιαίτερο συμφέρον να ανταγωνιστούν μεταξύ τους σε επίπεδο τιμών. Ο διασηματικός ανταγωνισμός σε επίπεδο τιμών υφίσταται κυρίως ανάμεσα στα προϊόντα σημάτων μειωμένου κύρους των μικρότερων παραγωγών. Δεν υπάρχουν πολλές δυνατότητες να γίνει επίκληση βελτίωσης της αποτελεσματικότητας όσον αφορά τη χρήση (κοινών) αποκλειστικών διανομών, καθώς το προϊόν είναι σχετικά απλό, η μεταπώληση δεν προϋποθέτει ειδικές επενδύσεις ή κατάρτιση και η διαφήμιση πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο στο επίπεδο των παραγωγών.

Παρά το γεγονός ότι καθεμία από τις ηγετικές επιχειρήσεις κατέχει μερίδιο αγοράς χαμηλότερο του ορίου, ενδέχεται να μην πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης και να είναι αναγκαία η ανάκληση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία για τις συμφωνίες που συνάπτονται με διανομείς των οποίων το μερίδιο αγοράς είναι χαμηλότερο του 30 % στην αγορά προμήθειας.

(142) Ένα παράδειγμα αποκλειστικής κατανομής της πελατείας είναι το εξής:

Μια επιχείρηση έχει αναπτύξει ένα προηγμένο σύστημα πυρόσβεσης. Η επιχείρηση κατέχει επί του παρόντος μερίδιο αγοράς 40 % στην αγορά του προϊόντος αυτού. Όταν άρχισε να πωλεί το νέο σύστημα είχε μερίδιο αγοράς 20 % με ένα παλαιότερο προϊόν. Η εγκατάσταση του νέου συστήματος πυρόσβεσης εξαρτάται από το είδος του κτιρίου όπου τοποθετείται και από τη χρήση του κτιρίου (για παράδειγμα, γραφεία, εργοστάσιο χημικών προϊόντων ή νοσοκομείο). Η επιχείρηση όρισε έναν αριθμό διανομών για την πώληση και την εγκατάσταση του προηγμένου συστήματος πυρόσβεσης. Κάθε διανομέας έπρεπε να εκπαιδεύσει τους υπαλλήλους του για τις γενικές και τις ειδικές απαιτήσεις εγκατάστασης του προηγμένου συστήματος πυρόσβεσης για μία συγκεκριμένη κατηγορία πελατών. Για να εξασφαλιστεί η ειδικευση των διανομών, η επιχείρηση παραχώρησε μια αποκλειστική κατηγορία πελατών σε κάθε διανομέα και απαγόρευσε την πραγματοποίηση ενεργητικών πωλήσεων προς τις αποκλειστικές κατηγορίες πελατών των άλλων διανομών. Μετά την παρέλευση 5 ετών, θα επιτρέπεται σε όλους τους αποκλειστικούς διανομείς να πραγματοποιούν ενεργητικές πωλήσεις προς όλες τις κατηγορίες πελατών, ώστε να καταργηθεί το σύστημα αποκλειστικής κατανομής της πελατείας. Ο προμηθευτής θα μπορεί πλέον τότε και αυτός να πωλεί σε νέους διανομείς. Η αγορά είναι αρκετά δυναμική, με δύο πρόσφατες εισόδους νέων ανταγωνιστών και αρκετές τεχνολογικές εξελίξεις. Οι ανταγωνιστές, με μερίδια αγοράς που κυμαίνονται από 25 % έως 5 %, αναβαθμίζουν επίσης τα προϊόντα τους.

Δεδομένου ότι η αποκλειστικότητα έχει περιορισμένη χρονική διάρκεια και παρέχει τη δυνατότητα στους διανομείς να αποσβέσουν τις επενδύσεις τους και να επικεντρώσουν τις αρχικές τους προσπάθειες πωλήσεων σε μια συγκεκριμένη κατηγορία πελάτη ώστε να εξοικειωθούν με το συγκεκριμένο είδος συναλλαγών, και καθώς τα πιθανά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα φαίνονται περιορισμένα σε μια δυναμική αγορά, θεωρείται πιθανό ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

4.6.2. *Συστήματα επιλεκτικής διανομής*

4.6.2.1. *Ορισμός των συστημάτων επιλεκτικής διανομής*

(143) Σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο προμηθευτής αναλαμβάνει να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, άμεσα ή έμμεσα, μόνο σε διανομείς επιλεγμένους με βάση καθορισμένα κριτήρια. Οι εν λόγω διανομείς αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην πωλούν τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή εντός της οποίας ο προμηθευτής εφαρμόζει το σύστημα αυτό.

(144) Τα κριτήρια που χρησιμοποιεί ο προμηθευτής για την επιλογή διανομών μπορεί να είναι ποιοτικού ή ποσοτικού χαρακτήρα ή και τα δύο. Τα ποσοτικά κριτήρια περιορίζουν άμεσα τον αριθμό των διανομών επιβάλλοντας, για παράδειγμα, έναν καθορισμένο αριθμό διανομών. Τα ποιοτικά κριτήρια περιορίζουν έμμεσα τον αριθμό των διανομών, επιβάλλοντας όρους που δεν μπορούν να ικανοποιηθούν από όλους τους διανομείς, για παράδειγμα όσον αφορά το φάσμα προϊόντων προς πώληση, την κατάρτιση του προσωπικού πωλήσεων, την υπηρεσία που πρέπει να παρέχεται στο σημείο πώλησης ή τη διαφήμιση και την παρουσίαση των προϊόντων. Τα ποιοτικά κριτήρια μπορούν να αναφέρονται στην επίτευξη στόχων βιωσιμότητας, όπως η κλιματική αλλαγή, η προστασία του περιβάλλοντος ή ο περιορισμός της χρήσης φυσικών πόρων. Για παράδειγμα, οι προμηθευτές θα μπορούσαν να απαιτούν από τους διανομείς να παρέχουν υπηρεσίες επαναφόρτισης ή εγκαταστάσεις ανακύκλωσης στα σημεία πώλησης ή να διασφαλίζουν ότι τα αγαθά παραδίδονται με βιώσιμα μέσα, όπως ποδήλατα φορτίου και όχι με αυτοκίνητα οχήματα.

- (145) Τα συστήματα επιλεκτικής διανομής είναι συγκρίσιμα με τα συστήματα αποκλειστικής διανομής, υπό την έννοια ότι περιορίζουν τον αριθμό των εξουσιοδοτημένων διανομέων και τις δυνατότητες μεταπώλησης. Η κύρια διαφορά μεταξύ των δύο ειδών συστημάτων διανομής έγκειται στη φύση της προστασίας που παρέχεται στον διανομέα. Σε ένα σύστημα αποκλειστικής διανομής, ο διανομέας προστατεύεται από τις ενεργητικές πωλήσεις που προέρχονται εκτός της αποκλειστικής γεωγραφικής περιοχής του, ενώ σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, ο διανομέας προστατεύεται από τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις από μη εξουσιοδοτημένους διανομείς.

4.6.2.2. Εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στα συστήματα επιλεκτικής διανομής

- (146) Οι πιθανοί κίνδυνοι των συστημάτων επιλεκτικής διανομής για τον ανταγωνισμό περιλαμβάνουν τη μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και, ιδίως στην περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος, τον αποκλεισμό ορισμένων ειδών διανομέων, καθώς και την άμβλυνση του ανταγωνισμού και ενδεχομένως τη διευκόλυνση των αθέμιτων συμπράξεων μεταξύ προμηθευτών ή μεταξύ αγοραστών λόγω του περιορισμού του αριθμού των αγοραστών.
- (147) Για να αξιολογηθεί η συμβατότητα ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής με το άρθρο 101 της Συνθήκης, καταρχάς είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί αν το σύστημα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της καθαρά ποιοτικής επιλεκτικής διανομής και της ποσοτικής επιλεκτικής διανομής.
- (148) Η καθαρά ποιοτική επιλεκτική διανομή μπορεί να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι τρεις προϋποθέσεις που έθεσε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση *Metro*⁽⁸³⁾ («κριτήρια *Metro*»). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, αν πληρούνται τα κριτήρια αυτά, είναι δυνατό να τεκμαίρεται ότι ο περιορισμός του ενδοσηματικού ανταγωνισμού που συνδέεται με την επιλεκτική διανομή αντισταθμίζεται από τη βελτίωση του διασηματικού ανταγωνισμού ποιότητας⁽⁸⁴⁾.
- (149) Τα τρία κριτήρια *Metro* μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: πρώτον, η φύση των υπό εξέταση αγαθών ή υπηρεσιών πρέπει να καθιστά αναγκαία την ύπαρξη συστήματος επιλεκτικής διανομής. Αυτό σημαίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσης του οικείου προϊόντος, ένα τέτοιο σύστημα πρέπει να συνιστά θεμιτή απαίτηση για τη διατήρηση της ποιότητας του προϊόντος και τη διασφάλιση της ορθής χρήσης του. Για παράδειγμα, η χρήση επιλεκτικής διανομής μπορεί να είναι θεμιτή για προϊόντα υψηλής ποιότητας ή υψηλής τεχνολογίας⁽⁸⁵⁾ ή για είδη πολυτελείας⁽⁸⁶⁾. Η ποιότητα των εν λόγω προϊόντων μπορεί να προκύπτει όχι μόνο από τα υλικά χαρακτηριστικά τους, αλλά και από την αίσθηση πολυτελείας που τα περιβάλλει. Επομένως, η δημιουργία ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής με το οποίο επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι τα προϊόντα εκτίθενται κατά τρόπο που συμβάλλει στη διατήρηση αυτής της αίσθησης πολυτελείας μπορεί να είναι αναγκαία για τη διατήρηση της ποιότητάς τους⁽⁸⁷⁾. Δεύτερον, οι μεταπωλητές πρέπει να επιλέγονται με βάση αντικειμενικά ποιοτικά κριτήρια που ορίζονται με ομοιόμορφο τρόπο για όλους τους δυνητικούς μεταπωλητές και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις. Τρίτον, τα προβλεπόμενα κριτήρια δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μέτρο που είναι αναγκαίο⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸³⁾ Βλ. αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1977, *Metro* κατά Επιτροπής, υπόθεση 26/76, EU:C:1977:167, σκέψεις 20 και 21 (στο εξής: υπόθεση C-26/76 - *Metro* κατά Επιτροπής)· της 11ης Δεκεμβρίου 1980, *L'Oréal* κατά De Nieuwe AMCK, C-31/80, EU:C:1980:289, σκέψεις 15 και 16 (στο εξής: υπόθεση C-31/80 - *L'Oréal* κατά De Nieuwe AMCK)· της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS* κατά *Président de l'Autorité de la concurrence*, υπόθεση C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 41 (στο εξής: υπόθεση C-439/09 - *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*)· της 6ης Δεκεμβρίου 2017, *Coty Germany GmbH* κατά *Parfumerie Akzente GmbH*, υπόθεση C-230/16, EU:C:2017:941, σκέψη 24 (στο εξής: υπόθεση C-230/16 - *Coty Germany*).

⁽⁸⁴⁾ Βλ. στην υπόθεση C-26/76 - *Metro* κατά Επιτροπής, σκέψεις 20-22· αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1983, *ΑΕΓ* κατά Επιτροπής, C-107/82, EU:C:1983:293, (στο εξής: υπόθεση C-107/82 - *ΑΕΓ* κατά Επιτροπής), σκέψεις 33, 34 και 73· της 22ας Οκτωβρίου 1986, *Metro* κατά Επιτροπής, C-75/84, EU:C:1986:399, σκέψη 45· της 12ης Δεκεμβρίου 1996, *Leclerc* κατά Επιτροπής, υπόθεση T-88/92, EU:T:1996:192, σκέψη 106.

⁽⁸⁵⁾ Βλ. υπόθεση C-26/76 - *Metro* κατά Επιτροπής· και υπόθεση C-107/82 - *ΑΕΓ* κατά Επιτροπής.

⁽⁸⁶⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 - *Coty Germany*.

⁽⁸⁷⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 - *Coty Germany*, σκέψεις 25 έως 29.

⁽⁸⁸⁾ Βλ. υπόθεση C-26/76 - *Metro* κατά Επιτροπής, σκέψεις 20 και 21· υπόθεση C-31/80 - *L'Oréal* κατά De Nieuwe AMCK, σκέψεις 15 και 16· υπόθεση C-107/82 - *ΑΕΓ* κατά Επιτροπής, σκέψη 35· απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992, *Vichy* κατά Επιτροπής, υπόθεση T-19/91, EU:T:1992:28, σκέψη 65.

- (150) Η εκτίμηση του κατά πόσον πληρούνται τα κριτήρια Metro απαιτεί όχι μόνο συνολική αξιολόγηση της υπό εξέταση συμφωνίας επιλεκτικής διανομής, αλλά και χωριστή ανάλυση κάθε δυνητικά περιοριστικής ρήτρας της συμφωνίας ⁽⁸⁹⁾. Η απαίτηση αυτή σημαίνει, ειδικότερα, ότι πρέπει να αξιολογείται αν η εν λόγω περιοριστική ρήτρα είναι αναλογική σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο του συστήματος επιλεκτικής διανομής και αν η ρήτρα υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του εν λόγω στόχου ⁽⁹⁰⁾. Οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας δεν πληρούν αυτό το κριτήριο αναλογικότητας. Αντιθέτως, για παράδειγμα, μπορεί να είναι αναλογικό για έναν προμηθευτή προϊόντων πολυτελείας να απαγορεύσει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του να χρησιμοποιούν διαδικτυακές αγορές, εφόσον αυτό δεν εμποδίζει έμμεσα την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον εξουσιοδοτημένο διανομέα για την πώληση των αγαθών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή πελάτες ⁽⁹¹⁾. Ειδικότερα, τέτοιου είδους απαγόρευση της χρήσης διαδικτυακών αγορών δεν θα περιορίζει τις πωλήσεις σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή πελάτες όπου ο εξουσιοδοτημένος διανομέας παραμένει ελεύθερος να εκμεταλλεύεται το δικό του διαδικτυακό κατάστημα και να πραγματοποιεί διαδικτυακές διαφημίσεις με σκοπό την ενημέρωση για τις διαδικτυακές δραστηριότητές του και την προσέλκυση δυνητικών πελατών ⁽⁹²⁾. Στην περίπτωση αυτή, η περιοριστική ρήτρα, εφόσον είναι αναλογική, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης και δεν απαιτείται περαιτέρω ανάλυση.
- (151) Ανεξαρτήτως του κατά πόσον πληρούν τα κριτήρια Metro, οι συμφωνίες ποιοτικής ή/και ποσοτικής επιλεκτικής διανομής μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, υπό την προϋπόθεση ότι το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνει το 30 % και η συμφωνία δεν περιέχει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας ⁽⁹³⁾. Το ευεργέτημα της απαλλαγής δεν χάνεται αν η επιλεκτική διανομή συνδυάζεται με άλλους κάθετους περιορισμούς μη ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τη φύση του υπό εξέταση προϊόντος και τη φύση των κριτηρίων επιλογής. Επιπλέον, ο προμηθευτής δεν υποχρεούται να δημοσιεύει τα οικεία κριτήρια επιλογής ⁽⁹⁴⁾.
- (152) Όταν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση μια συμφωνία επιλεκτικής διανομής που επωφελείται από την απαλλαγή κατά κατηγορία περιορίζει αισθητά τον ανταγωνισμό σε επίπεδο προμηθευτή ή διανομέα και δεν επιφέρει βελτίωση της αποτελεσματικότητας που αντισταθμίζει τα αποτελέσματα του περιορισμού, για παράδειγμα επειδή τα κριτήρια επιλογής δεν συνδέονται με τα χαρακτηριστικά του προϊόντος ή δεν είναι αναγκαία για τη βελτίωση της διανομής του προϊόντος, το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία μπορεί να ανακληθεί.

4.6.2.3. Κατευθύνσεις σχετικά με την ατομική αξιολόγηση των συμφωνιών αποκλειστικής διανομής

- (153) Εκτός πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η θέση που κατέχουν στην αγορά ο προμηθευτής και οι ανταγωνιστές του έχει πρωταρχική σημασία για την αξιολόγηση των πιθανών αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων, καθώς η άμβλυση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού μπορεί, καταρχήν, να αποτελεί πρόβλημα μόνον όταν είναι περιορισμένος ο διασηματικός ανταγωνισμός ⁽⁹⁵⁾. Όσο ισχυρότερη είναι η θέση του προμηθευτή, κυρίως πάνω από το όριο του 30 %, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος που ανακύπτει για τον ανταγωνισμό λόγω της άμβλυσης του ενδοσηματικού ανταγωνισμού. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι ο αριθμός των δικτύων επιλεκτικής διανομής που υπάρχουν στην ίδια σχετική αγορά. Όταν η επιλεκτική διανομή εφαρμόζεται μόνον από έναν προμηθευτή στην αγορά, η ποσοτική επιλεκτική διανομή δεν παράγει κατά κανόνα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα. Στην πράξη, ωστόσο, η επιλεκτική διανομή εφαρμόζεται συχνά από πολλούς προμηθευτές σε μια συγκεκριμένη αγορά (σωρευτικό αποτέλεσμα).
- (154) Στην περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η θέση στην αγορά των προμηθευτών που εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή: όταν η επιλεκτική διανομή χρησιμοποιείται από την πλειονότητα των ηγετικών προμηθευτών σε μια αγορά, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αποκλεισμό ορισμένων ειδών διανομών, για παράδειγμα των εκπτώτικων καταστημάτων. Ο κίνδυνος αποκλεισμού των πιο αποτελεσματικών διανομών είναι μεγαλύτερος στην περίπτωση της επιλεκτικής διανομής απ' ό,τι σε εκείνη της αποκλειστικής διανομής, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του συστήματος επιλεκτικής διανομής οι πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς είναι περιορισμένες. Ο περιορισμός αυτός έχει ως στόχο να προσδώσει στα συστήματα επιλεκτικής διανομής κλειστό χαρακτήρα, στο πλαίσιο του οποίου μόνον οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς που πληρούν τα κριτήρια έχουν πρόσβαση

⁽⁸⁹⁾ Βλ. παράγραφο (149).

⁽⁹⁰⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 — Coty Germany, σκέψεις 43 έως 58.

⁽⁹¹⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 — Coty Germany, ιδίως τη σκέψη 67· βλ. επίσης παράγραφο (208) των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών.

⁽⁹²⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (208).

⁽⁹³⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψη 54. Βλ. και τμήμα 6.1.2.3.2.

⁽⁹⁴⁾ Βλ. επίσης, κατ' αναλογία, την απόφαση της 14ης Ιουνίου 2012, Auto 24 SARL κατά Jaguar Land Rover France SAS, υπόθεση C-158/11, EU:C:2012:351, σκέψη 31.

⁽⁹⁵⁾ Βλ. υπόθεση C-306/20 — Visma Enterprise, σκέψη 78.

στο προϊόν, ενώ καθίσταται ταυτόχρονα αδύνατη για τους μη εξουσιοδοτημένους διανομείς η απόκτηση προμηθειών. Συνεπώς, η επιλεκτική διανομή προσφέρεται ιδιαίτερα για την αποφυγή των πιέσεων που ασκούν τα εκπωτικά καταστήματα (είτε πρόκειται για διανομείς που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά μέσω του διαδικτύου είτε εκτός διαδικτύου) στα περιθώρια κέρδους τόσο του παραγωγού όσο και των εξουσιοδοτημένων διανομέων. Ο αποκλεισμός τέτοιου είδους μεθόδων διανομής, είτε ως αποτέλεσμα της σωρευτικής χρήσης επιλεκτικής διανομής είτε λόγω της χρήσης της από έναν και μόνο προμηθευτή του οποίου το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το 30 %, μειώνει τις δυνατότητες των καταναλωτών να αποκομίσουν τα ειδικά πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι εν λόγω μέθοδοι διανομής, όπως χαμηλότερες τιμές, μεγαλύτερη διαφάνεια και ευρύτερη πρόσβαση στο προϊόν.

- (155) Όταν μεμονωμένα δίκτυα επιλεκτικής διανομής επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάκλησης της απαλλαγής κατά κατηγορία ή μη εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, στην περίπτωση που τα δίκτυα αυτά έχουν σωρευτικά ανταγωνιστικά αποτελέσματα. Ωστόσο, η εμφάνιση αυτών των σωρευτικών ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων δεν θεωρείται πιθανή όταν το συνολικό μερίδιο της αγοράς που καλύπτεται από την επιλεκτική διανομή δεν υπερβαίνει το 50 %. Επίσης, θεωρείται απίθανο να δημιουργηθούν προβλήματα ανταγωνισμού όταν το ποσοστό κάλυψης της αγοράς είναι μεγαλύτερο από 50 %, αλλά το συνολικό μερίδιο αγοράς των πέντε μεγαλύτερων προμηθευτών δεν υπερβαίνει το 50 %. Όταν τόσο το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων προμηθευτών όσο και το μερίδιο της αγοράς που καλύπτεται από την επιλεκτική διανομή υπερβαίνουν το 50 %, η αξιολόγηση μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το αν εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή και οι πέντε μεγαλύτεροι προμηθευτές ή όχι. Όσο ισχυρότερη είναι η θέση των ανταγωνιστών που δεν εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα αποκλεισμού άλλων διανομέων. Προβλήματα ανταγωνισμού μπορεί να προκύψουν όταν και οι πέντε μεγαλύτεροι προμηθευτές εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή. Αυτό ενδέχεται να ισχύει ιδίως σε περίπτωση που οι συμφωνίες που συνάπτονται από τους μεγαλύτερους προμηθευτές περιέχουν ποσοτικά κριτήρια επιλογής τα οποία περιορίζουν άμεσα τον αριθμό των εξουσιοδοτημένων διανομέων ή όταν τα ποιοτικά κριτήρια που εφαρμόζονται αποκλείουν ορισμένες μεθόδους διανομής, όπως η απαίτηση να υπάρχουν ένα ή περισσότερα μη ψηφιακά καταστήματα ή να παρέχονται συγκεκριμένες υπηρεσίες οι οποίες μπορούν κατά κανόνα να παρέχονται μόνο στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης μεθόδου διανομής.
- (156) Κατά κανόνα δεν θεωρείται πιθανό να πληρούνται οι όροι του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν τα συστήματα επιλεκτικής διανομής που συντελούν στο σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλείουν από την αγορά νέους διανομείς που είναι ικανοί να πωλούν ικανοποιητικά τα σχετικά προϊόντα, ιδιαίτερα δε των εκπωτικών καταστημάτων ή των διανομέων που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά μέσω του διαδικτύου και προσφέρουν χαμηλότερες τιμές στους καταναλωτές, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτόν τη διανομή προς όφελος ορισμένων υφιστάμενων διαύλων διανομής και σε βάρος των τελικών καταναλωτών. Πιο έμμεσες μορφές ποσοτικής επιλεκτικής διανομής, που προκύπτουν για παράδειγμα από τον συνδυασμό καθαρά ποιοτικών κριτηρίων επιλογής με την επιβολή στους διανομείς υποχρέωσης να πραγματοποιούν ένα ελάχιστο ποσό ετήσιων αγορών, είναι λιγότερο πιθανό να συνεπάγονται καθαρά αρνητικά αποτελέσματα, ιδίως αν το εν λόγω ελάχιστο ποσό δεν αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών του διανομέα από το σχετικό είδος προϊόντων και δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την απόσβεση της επένδυσης που πραγματοποίησε ειδικά για τη συγκεκριμένη συμβατική σχέση ο προμηθευτής ή/και για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας στη διανομή. Ένας προμηθευτής με μερίδιο αγοράς που δεν υπερβαίνει το 5 % δεν θεωρείται, κατά κανόνα, ότι έχει σημαντική συμβολή στο σωρευτικό αποτέλεσμα.
- (157) Οι φραγμοί εισόδου έχουν κυρίως σημασία σε περίπτωση αποκλεισμού μη εξουσιοδοτημένων διανομέων από την αγορά. Οι φραγμοί εισόδου θα μπορούσαν να είναι σημαντικοί όταν η επιλεκτική διανομή εφαρμόζεται από παραγωγούς επώνυμων προϊόντων, δεδομένου ότι οι διανομείς που είναι αποκλεισμένοι από το σύστημα επιλεκτικής διανομής χρειάζονται κατά κανόνα χρόνο και σημαντικές επενδύσεις για να επιχειρήσουν την είσοδο προϊόντων δικών τους σημάτων ή να εξασφαλίσουν ανταγωνιστικές προμήθειες αλλού.
- (158) Η αγοραστική ισχύς μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο αθέμιτων συμπράξεων μεταξύ διανομέων. Οι διανομείς που κατέχουν ισχυρή θέση στην αγορά μπορεί να ωθήσουν τους προμηθευτές να εφαρμόζουν κριτήρια επιλογής που αποκλείουν την πρόσβαση νέων και πιο αποτελεσματικών διανομέων στην αγορά. Κατά συνέπεια, η αγοραστική ισχύς μπορεί να μεταβάλει αισθητά την ανάλυση των πιθανών ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων της επιλεκτικής διανομής. Αποκλεισμός πιο αποτελεσματικών διανομέων από την αγορά είναι πιθανό να προκύψει σε περίπτωση που μια ισχυρή οργάνωση διανομέων επιβάλλει στον προμηθευτή κριτήρια επιλογής με στόχο τον περιορισμό της διανομής προς όφελος των μελών της.
- (159) Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο προμηθευτής δεν μπορεί να επιβάλλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς άμεση ή έμμεση υποχρέωση να μην πωλούν σήματα ορισμένων ανταγωνιζόμενων προμηθευτών. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι να αποθαρρυνθεί η οριζόντια αθέμιτη σύμπραξη για τον αποκλεισμό συγκεκριμένων σημάτων μέσω της δημιουργίας μιας επιλεγμένης ομάδας σημάτων από τους ηγετικούς προμηθευτές. Αυτό το είδος υποχρέωσης δεν είναι πιθανό να τύχει απαλλαγής εφόσον ο συνδυασμός των μεριδίων αγοράς των πέντε μεγαλύτερων παρόχων ισούται ή υπερβαίνει του 50 %, εκτός αν κανένας από τους προμηθευτές που την επιβάλλουν δεν συγκαταλέγεται στους εν λόγω πέντε μεγαλύτερους προμηθευτές στην αγορά.

- (160) Προβλήματα ανταγωνισμού σχετικά με τον αποκλεισμό άλλων προμηθευτών δεν προκύπτουν κατά γενικό κανόνα, στον βαθμό που επιτρέπεται στους άλλους προμηθευτές να χρησιμοποιούν τους ίδιους διανομείς, όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση που η επιλεκτική διανομή συνδυάζεται με την προώθηση ενός και μόνου σήματος. Σε περίπτωση πυκνού δικτύου εξουσιοδοτημένων διανομέων ή σε περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος, ο συνδυασμός της επιλεκτικής διανομής με την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποκλεισμό των άλλων προμηθευτών. Στην περίπτωση αυτή, ισχύουν οι κατευθύνσεις σχετικά με την προώθηση ενός και μόνου σήματος που εκτίθενται στο τμήμα 8.2.1. Όταν η επιλεκτική διανομή δεν συνδυάζεται με υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού, εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος αποκλεισμού των ανταγωνιζόμενων προμηθευτών από την αγορά. Αυτό συμβαίνει όταν οι μεγαλύτεροι προμηθευτές δεν εφαρμόζουν απλώς ορισμένα καθαρά ποιοτικά κριτήρια επιλογής, αλλά επιβάλλουν επίσης στους διανομείς τους ορισμένες πρόσθετες υποχρεώσεις, όπως την υποχρέωση να δεσμεύουν έναν ελάχιστο χώρο στα ράφια για τα προϊόντα του προμηθευτή ή να εξασφαλίζουν ότι οι πωλήσεις του διανομέα όσον αφορά τα προϊόντα του προμηθευτή αντιστοιχούν σε ένα ελάχιστο μερίδιο του συνολικού κύκλου εργασιών του διανομέα. Ένα τέτοιο πρόβλημα δεν θεωρείται πιθανό να προκύψει αν το μερίδιο της αγοράς που καλύπτεται από την επιλεκτική διανομή δεν υπερβαίνει το 50 % ή, όταν αυτός ο συντελεστής κάλυψης είναι μεγαλύτερος, αν το μερίδιο αγοράς των πέντε μεγαλύτερων προμηθευτών δεν υπερβαίνει το 50 %.
- (161) Η αξιολόγηση της δυναμικής της αγοράς είναι σημαντική, καθώς η αυξανόμενη ζήτηση, οι μεταβαλλόμενες τεχνολογίες και οι μεταβαλλόμενες θέσεις στην αγορά μπορεί να μειώσουν τις πιθανότητες αρνητικών αποτελεσμάτων σε σύγκριση με τις ώριμες αγορές.
- (162) Η επιλεκτική διανομή μπορεί να είναι αποτελεσματική όταν επιτρέπει την εξοικονόμηση δαπανών υλικοτεχνικής στήριξης μέσω των οικονομικών κλίμακας στη μεταφορά, και τούτο μπορεί να προκύψει ανεξάρτητα από τη φύση του προϊόντος [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο ζ)]. Ωστόσο, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας αυτού του είδους συνήθως είναι μόνον οριακή στα συστήματα επιλεκτικής διανομής. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν η επιλεκτική διανομή δικαιολογείται για την επίλυση προβλημάτων παρασιτισμού μεταξύ διανομέων [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο β)] ή για τη διαμόρφωση ή διατήρηση της εικόνας του σήματος [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο η)], σημαντικό στοιχείο είναι η φύση του προϊόντος. Κατά γενικό κανόνα, η χρήση της επιλεκτικής διανομής για την επίτευξη βελτιώσεων της αποτελεσματικότητας αυτού του είδους είναι πιθανότερο να δικαιολογείται για τα νέα προϊόντα, τα σύνθετα προϊόντα ή για προϊόντα οι ιδιότητες των οποίων είναι δύσκολο να εκτιμηθούν πριν από την κατανάλωση (τα λεγόμενα «προϊόντα εμπειρίας») ή ακόμη και μετά την κατανάλωση (τα λεγόμενα «προϊόντα εμπιστοσύνης»). Ο συνδυασμός επιλεκτικής διανομής με ρήτρα τόπου εγκατάστασης, για τους σκοπούς της προστασίας ενός εξουσιοδοτημένου διανομέα έναντι του ενδεχόμενου ανταγωνισμού λόγω του ανοίγματος καταστήματος γειτονικού με το δικό του από άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς, μπορεί ιδίως να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν ο συνδυασμός αυτός είναι απαραίτητος για την προστασία σημαντικών επενδύσεων στις οποίες προέβη ο εξουσιοδοτημένος διανομέας για τη συγκεκριμένη συμβατική σχέση [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο ε)]. Για να διασφαλιστεί ότι χρησιμοποιείται ο λιγότερο ανταγωνιστικός περιορισμός, πρέπει να εξετάζεται αν οι ίδιες βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας μπορούν να επιτευχθούν με συγκρίσιμο κόστος, για παράδειγμα, με την επιβολή υποχρεώσεων που αφορούν αποκλειστικά την εξυπηρέτηση.
- (163) Παράδειγμα ποσοτικής επιλεκτικής διανομής:
Σε μια αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών, ο παραγωγός προϊόντων του σήματος Α, ο οποίος είναι η ηγετική επιχείρηση της αγοράς με μερίδιο αγοράς 35 %, πωλεί ο προϊόν του στους καταναλωτές μέσω συστήματος επιλεκτικής διανομής. Για τη συμμετοχή στο σύστημα υπάρχουν αρκετά κριτήρια: το κατάστημα πρέπει να απασχολεί εκπαιδευμένο προσωπικό και να προσφέρει υπηρεσίες πριν από την πώληση· πρέπει να υπάρχει ειδικός χώρος στο κατάστημα που προορίζεται για τις πωλήσεις του συγκεκριμένου προϊόντος και παρόμοιων προϊόντων υψηλής τεχνολογίας· και το κατάστημα υποχρεούται να πωλεί ευρύ φάσμα των μοντέλων του προμηθευτή και να τα εκθέτει με ελκυστικό τρόπο. Επιπλέον, ο αριθμός των λιανοπωλητών που συμμετέχουν στο σύστημα περιορίζεται άμεσα, καθώς δεν μπορεί να υπερβαίνει ένα όριο ανάλογα με τον αριθμό κατοίκων της σχετικής επαρχίας ή αστικής περιοχής. Ο παραγωγός Α έχει έξι ανταγωνιστές στην εν λόγω αγορά. Οι παραγωγοί σημάτων Β, Γ και Δ είναι οι μεγαλύτεροι ανταγωνιστές του με μερίδια αγοράς 25 %, 15 % και 10 % αντίστοιχα, ενώ άλλοι παραγωγοί έχουν μικρότερα μερίδια αγοράς. Ο Α είναι ο μοναδικός παραγωγός που χρησιμοποιεί σύστημα επιλεκτικής διανομής. Οι επιλεγμένοι διανομείς προϊόντων του σήματος Α εμπορεύονται πάντα και κάποια ανταγωνιστικά σήματα. Ωστόσο, τα προϊόντα με σήματα των ανταγωνιστών πωλούνται επίσης σε ευρεία κλίμακα σε καταστήματα που δεν είναι μέλη του δικτύου επιλεκτικής διανομής του Α. Υπάρχουν διάφοροι δίαυλοι διανομής: για παράδειγμα τα προϊόντα σημάτων Β και Γ πωλούνται στα περισσότερα καταστήματα που έχουν επιλεγεί από τον Α, αλλά και σε άλλα καταστήματα που προσφέρουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και σε υπεραγορές. Τα προϊόντα σήματος Δ πωλούνται κατά κύριο λόγο σε καταστήματα υψηλού επιπέδου υπηρεσιών. Η τεχνολογία εξελίσσεται με αρκετά ταχύ ρυθμό στην αγορά αυτή, και οι βασικοί προμηθευτές διατηρούν εικόνα υψηλής ποιότητας για τα προϊόντα τους μέσω της διαφήμισης. Στην αγορά αυτή, ο συντελεστής κάλυψης της επιλεκτικής διανομής είναι 35 %. Ο διασηματικός ανταγωνισμός δεν επηρεάζεται άμεσα από το σύστημα επιλεκτικής διανομής του Α. Ο ενδοσηματικός ανταγωνισμός για το σήμα Α μπορεί να είναι μειωμένος, αλλά οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε λιανοπωλητές χαμηλού επιπέδου υπηρεσιών/χαμηλών τιμών για τα σήματα Β και Γ, τα οποία έχουν συγκρίσιμη εικόνα ποιότητας με το σήμα Α. Επιπλέον, δεν αποκλείεται η πρόσβαση σε λιανοπωλητές υψηλού επιπέδου υπηρεσιών για τα άλλα σήματα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει περιορισμός όσον αφορά τη δυνατότητα των επιλεγμένων διανομέων να πωλούν ανταγωνιστικά σήματα, και οι ποσοτικοί περιορισμοί στον αριθμό των διανομέων για το σήμα Α παρέχουν σε άλλους λιανοπωλητές υπηρεσιών υψηλού επιπέδου την ελευθερία να διανέμουν ανταγωνιστικά σήματα. Στην περίπτωση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις όσον αφορά την εξυπηρέτηση και την αναμενόμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας που αυτές θα επιφέρουν, καθώς και τις περιορισμένες επιπτώσεις στον ενδοσηματικό ανταγωνισμό, θεωρείται πιθανό να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

(164) Παράδειγμα επιλεκτικής διανομής με σωρευτικά αποτελέσματα:

Στην αγορά ενός συγκεκριμένου αθλητικού είδους, υπάρχουν επτά κατασκευαστές, των οποίων τα αντίστοιχα μερίδια αγοράς είναι 25 %, 20 %, 15 %, 15 %, 10 %, 8 % και 7 %. Οι πέντε μεγαλύτεροι κατασκευαστές διανέμουν τα προϊόντα τους μέσω δικτύων επιλεκτικής διανομής, ενώ οι δύο μικρότεροι χρησιμοποιούν διαφορετικά είδη συστημάτων διανομής, με αποτέλεσμα ο συντελεστής κάλυψης της επιλεκτικής διανομής να είναι 85 %. Τα κριτήρια για την πρόσβαση στα συστήματα επιλεκτικής διανομής είναι ομοιόμορφα μεταξύ των διαφόρων παραγωγών: οι διανομείς είναι υποχρεωμένοι να διαθέτουν ένα ή περισσότερα μη ψηφιακά καταστήματα· τα καταστήματα αυτά έχουν την υποχρέωση να απασχολούν εκπαιδευμένο προσωπικό και να προσφέρουν υπηρεσίες προ της πώλησης· πρέπει να υπάρχει ειδικός χώρος στο κατάστημα που προορίζεται για τις πωλήσεις του συγκεκριμένου προϊόντος· και θα πρέπει να ορίζεται ελάχιστο μέγεθος για τον χώρο αυτόν. Επιπλέον, το κατάστημα πρέπει να πωλεί ένα ευρύ φάσμα προϊόντων του εν λόγω σήματος και να εκθέτει το προϊόν με ελκυστικό τρόπο· το κατάστημα πρέπει να βρίσκεται σε εμπορικό δρόμο και αυτό το είδος προϊόντος πρέπει να αντιπροσωπεύει ποσοστό τουλάχιστον 30 % του συνολικού κύκλου εργασιών του καταστήματος. Εν γένει, ο ίδιος διανομέας ορίζεται ως επιλεγμένος διανομέας και για τα πέντε σήματα. Οι δύο παραγωγοί που δεν χρησιμοποιούν συστήματα επιλεκτικής διανομής συνήθως πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω λιγότερο ειδικευμένων λιανοπωλητών με χαμηλότερο επίπεδο υπηρεσιών. Η αγορά είναι σταθερή, τόσο από πλευράς προσφοράς όσο και ζήτησης, υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση προϊόντων και η εικόνα των σημάτων είναι ισχυρή. Οι πέντε ηγετικές επιχειρήσεις της αγοράς έχουν διαμορφώσει ισχυρή εικόνα για τα σήματά τους, που αποκτήθηκε μέσω διαφήμισης και χορηγιών, ενώ οι δύο μικρότεροι κατασκευαστές εφαρμόζουν στρατηγική φθηνότερων προϊόντων, χωρίς ισχυρή εικόνα σήματος.

Στην αγορά αυτή, δεν γίνεται δεκτή η πρόσβαση των γενικών εκπτώτικων καταστημάτων και των αποκλειστικά διαδικτυακών διανομέων στα πέντε ηγετικά σήματα. Και τούτο διότι η απαίτηση σύμφωνα με την οποία το συγκεκριμένο προϊόν πρέπει να αντιπροσωπεύει τουλάχιστον 30 % της δραστηριότητας των διανομέων και τα κριτήρια όσον αφορά την παρουσίαση και την παροχή υπηρεσιών πριν από την πώληση, αποκλείουν την πλειονότητα των εκπτώτικων καταστημάτων από το δίκτυο των εξουσιοδοτημένων διανομέων. Επιπλέον, η απαίτηση λειτουργίας ενός ή περισσότερων μη ψηφιακών καταστημάτων θέτει εκτός δικτύου τους αποκλειστικά διαδικτυακούς διανομείς. Συνεπώς, οι καταναλωτές δεν έχουν άλλη επιλογή παρά να αγοράσουν τα πέντε ηγετικά σήματα σε καταστήματα υψηλού επιπέδου υπηρεσιών/υψηλών τιμών. Αυτό οδηγεί σε μείωση του διασηματικού ανταγωνισμού μεταξύ των πέντε ηγετικών σημάτων. Το γεγονός ότι τα δύο μικρότερα σήματα μπορούν να αγοραστούν σε καταστήματα χαμηλού επιπέδου υπηρεσιών/χαμηλών τιμών δεν αντισταθμίζει τη μείωση αυτή, διότι τα πέντε ηγετικά σήματα της αγοράς έχουν πολύ καλύτερη εικόνα. Επίσης, ο διασηματικός ανταγωνισμός περιορίζεται μέσω της πολλαπλής αντιπροσωπείας. Παρόλο που υπάρχει κάποιος βαθμός ενδοσηματικού ανταγωνισμού και ο αριθμός των διανομέων δεν υπόκειται άμεσα σε περιορισμό, τα κριτήρια για τη συμμετοχή στο δίκτυο διανομής είναι τόσο αυστηρά ώστε να υπάρχει μικρός αριθμός διανομέων για τα πέντε ηγετικά σήματα σε κάθε γεωγραφική περιοχή.

Οι βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας που συνδέονται με αυτά τα συστήματα ποσοτικής επιλεκτικής διανομής είναι μικρές: το προϊόν δεν είναι πολύ σύνθετο και δεν δικαιολογείται η παροχή υπηρεσιών ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου. Αν οι παραγωγοί δεν μπορούν να αποδείξουν ότι υπάρχουν σαφείς βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας που συνδέονται με το σύστημα επιλεκτικής διανομής που χρησιμοποιούν, είναι πιθανό ότι το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία θα πρέπει να ανακληθεί λόγω των παρουσιάζων σωρευτικών ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων, τα οποία οδηγούν σε περιορισμό των δυνατοτήτων επιλογής και σε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές.

4.6.3. Δικαιόχρηση

- (165) Οι συμφωνίες δικαιόχρησης περιλαμβάνουν άδειες εκμετάλλευσης ΔΔΙ που αφορούν ιδίως εμπορικά σήματα ή διακριτικά γνωρίσματα και τεχνονομία για τη χρήση και τη διανομή αγαθών ή υπηρεσιών. Επιπλέον των αδειών εκμετάλλευσης ΔΔΙ, ο δικαιούχος παρέχει συνήθως στον δικαιούχο εμπορική ή τεχνική συνδρομή καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας. Η άδεια εκμετάλλευσης και η παροχή συνδρομής αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της επιχειρηματικής μεθόδου η οποία αποτελεί αντικείμενο της δικαιόχρησης. Ο δικαιούχος εισπράττει συνήθως από τον δικαιούχο αμοιβή για τη χρήση από τον τελευταίο της συγκεκριμένης επιχειρηματικής μεθόδου. Η δικαιόχρηση μπορεί να επιτρέπει στον δικαιούχο να δημιουργήσει με περιορισμένες επενδύσεις ένα ομοιόμορφο δίκτυο για τη διανομή των προϊόντων του. Πέρα από την παραχώρηση της επιχειρηματικής μεθόδου, οι συμφωνίες δικαιόχρησης περιέχουν συνήθως συνδυασμό διαφόρων κάθετων περιορισμών αναφορικά με τα προϊόντα που διανέμονται, για παράδειγμα επιλεκτική διανομή ή/και υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού.

- (166) Η δικαιόχρηση (με εξαίρεση τις συμφωνίες βιομηχανικής δικαιόχρησης) έχει ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά, όπως η χρήση ενιαίας εταιρικής επωνυμίας, οι ομοιόμορφες επιχειρηματικές μέθοδοι (συμπεριλαμβανομένης της άδειας εκμετάλλευσης ΔΔΙ) και η καταβολή αντιπαροχής ως αντάλλαγμα για τα χορηγούμενα οφέλη. Λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών αυτών, μπορεί να θεωρηθεί ότι οι διατάξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη λειτουργία των συστημάτων δικαιόχρησης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, περιορισμούς που δεν επιτρέπουν στον δικαιοδόχο να χρησιμοποιεί την τεχνογνωσία και τη συνδρομή που παρέχει ο δικαιοπάροχος προς όφελος των ανταγωνιστών του ⁽⁹⁶⁾, καθώς και υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού όσον αφορά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αγοράζει ο δικαιοδόχος και είναι αναγκαία για τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και της φήμης του δικτύου δικαιόχρησης. Στη δεύτερη περίπτωση δεν έχει σημασία η διάρκεια της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού, εφόσον δεν υπερβαίνει τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας δικαιόχρησης.
- (167) Οι συμφωνίες δικαιόχρησης μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όταν τόσο το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή όσο και εκείνο του αγοραστή δεν υπερβαίνουν το 30 %. Στην παράγραφο (174) παρέχονται ειδικές κατευθύνσεις για τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς στο πλαίσιο της δικαιόχρησης. Οι άδειες εκμετάλλευσης ΔΔΙ που περιέχονται στις συμφωνίες δικαιόχρησης εξετάζονται στις παραγράφους (71) έως (87). Οι κάθετοι περιορισμοί που περιέχονται στις συμφωνίες δικαιόχρησης θα αξιολογούνται βάσει των αρχών που ισχύουν για το σύστημα διανομής με τη μεγαλύτερη συνάφεια με τη συγκεκριμένη συμφωνία δικαιόχρησης. Για παράδειγμα, μια συμφωνία δικαιόχρησης που οδηγεί σε κλειστό δίκτυο, στο οποίο οι δικαιοδόχοι απαγορεύεται να πραγματοποιούν πωλήσεις σε μη δικαιοδόχους, πρέπει να αξιολογείται βάσει των αρχών που ισχύουν για την επιλεκτική διανομή. Αντίθετως, μια συμφωνία δικαιόχρησης που δεν δημιουργεί κλειστό δίκτυο αλλά χορηγεί εδαφική αποκλειστικότητα και προστασία από τις ενεργητικές πωλήσεις άλλων δικαιοδόχων πρέπει να αξιολογείται βάσει των αρχών που ισχύουν για την αποκλειστική διανομή.
- (168) Οι συμφωνίες δικαιόχρησης που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 απαιτούν ατομική αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης. Στην εν λόγω αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι όσο σημαντικότερη είναι η μεταφορά τεχνογνωσίας τόσο πιθανότερο είναι να προκύπτει βελτίωση της αποτελεσματικότητας από τους κάθετους περιορισμούς ή/και να είναι αυτοί απαραίτητοι για την προστασία της τεχνογνωσίας και να πληρούν, συνεπώς, τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (169) Παράδειγμα δικαιόχρησης:

Ένας παραγωγός έχει επινοήσει ένα νέο σύστημα για την πώληση ζαχαρωτών στα λεγόμενα καταστήματα «fun shops», όπου τα ζαχαρωτά μπορούν να χρωματιστούν σύμφωνα με τις επιθυμίες του καταναλωτή. Ο εν λόγω παραγωγός έχει δημιουργήσει επίσης μηχανήματα για τον χρωματισμό των ζαχαρωτών και την παραγωγή των υγρών χρωματισμού. Η ποιότητα και η φρεσκάδα του υγρού έχουν ζωτική σημασία για την παραγωγή ζαχαρωτών καλής ποιότητας. Ο παραγωγός διέθετε τα ζαχαρωτά του με επιτυχία σε μια σειρά δικών του σημείων λιανικής πώλησης που είχαν όλα την ίδια εμπορική επωνυμία και ομοιόμορφη ευχάριστη παρουσίαση (για παράδειγμα, κοινή διαρρύθμιση καταστημάτων και διαφήμιση). Για να επεκτείνει τις πωλήσεις του, ο παραγωγός ζαχαρωτών άρχισε να εφαρμόζει ένα σύστημα δικαιόχρησης. Για να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη ποιότητα του προϊόντος και η εικόνα του καταστήματος, οι δικαιοδόχοι υποχρεούνται να αγοράζουν τα ζαχαρωτά, το υγρό και το μηχανήμα χρωματισμού από τον παραγωγό, να λειτουργούν με την ίδια εμπορική επωνυμία, να καταβάλλουν τέλος δικαιόχρησης, να συνεισφέρουν στην κοινή διαφήμιση και να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα του εγχειριδίου λειτουργίας που έχει καταρτίσει ο δικαιοπάροχος. Επιπλέον, οι δικαιοδόχοι δεν επιτρέπεται να πραγματοποιούν πωλήσεις παρά μόνο στους συμφωνηθέντες χώρους, και μόνο προς τελικούς χρήστες ή άλλους δικαιοδόχους. Δεν επιτρέπεται να πωλούν άλλα ζαχαρωτά στα καταστήματά τους. Ο δικαιοπάροχος δεσμεύεται να μην ορίσει άλλον δικαιοδόχο ούτε να εκμεταλλεύεται κατάσταση λιανικής πώλησης στη δεδομένη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει η σύμβαση. Επίσης, ο δικαιοπάροχος έχει την υποχρέωση να ανανεώνει και να αναπτύσσει περαιτέρω τα προϊόντα του, την εικόνα και την παρουσίαση των καταστημάτων και το εγχειρίδιο λειτουργίας και να θέτει στη διάθεση όλων των δικαιοδόχων τις εν λόγω βελτιώσεις. Οι συμφωνίες δικαιόχρησης συνάπτονται για διάρκεια 10 ετών.

Οι λιανοπωλητές ζαχαρωτών εφοδιάζονται στην εγχώρια αγορά είτε από εγχώριους παραγωγούς που προσαρμόζονται στις εγχώριες προτιμήσεις είτε από χονδρεμπόρους που, εκτός από την πώληση ζαχαρωτών εγχώριων παραγωγών, εισάγουν ζαχαρωτά και ξένων παραγωγών. Στην εν λόγω αγορά, τα προϊόντα του δικαιοπαρόχου ανταγωνίζονται διάφορα εθνικά και διεθνή σήματα ζαχαρωτών, τα οποία παράγονται ενίοτε από μεγάλες διαφοροποιημένες επιχειρήσεις τροφίμων. Στην αγορά μηχανημάτων χρωματισμού τροφίμων, το μερίδιο αγοράς του δικαιοπαρόχου είναι χαμηλότερο του 10 %. Ο δικαιοπάροχος έχει μερίδιο αγοράς 30 % στην αγορά ζαχαρωτών που πωλούνται σε λιανοπωλητές. Υπάρχουν πολλά σημεία πώλησης ζαχαρωτών, όπως καπνοπωλεία, παντοπωλεία, καφετέριες και ειδικευμένα καταστήματα ζαχαρωτών.

⁽⁹⁶⁾ Βλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, Pronuptia de Paris GmbH κατά Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis, C-161/84, EU:C:1986:41, σκέψη 16.

Οι περισσότερες υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στις συμφωνίες δικαιόχρησης μπορούν να θεωρηθούν αναγκαίες για την προστασία των ΔΔΙ ή τη διαφύλαξη της κοινής ταυτότητας και της φήμης του δικτύου δικαιόχρησης και, συνεπώς, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Οι περιορισμοί όσον αφορά την πώληση (δηλαδή η κατανομή γεωγραφικής περιοχής που καλύπτει η σύμβαση και η επιλεκτική διανομή) παρέχουν κίνητρα στους δικαιοδόχους να επενδύσουν στην όλη φιλοσοφία της δικαιόχρησης και στο μηχανήμα χρωματισμού και να συμβάλλουν στη διαφύλαξη της κοινής ταυτότητας, αντισταθμίζοντας με τον τρόπο αυτόν την άμβλυση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού. Η ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού με την οποία αποκλείονται τα άλλα σήματα ζαχαρωτών από τα καταστήματα καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος των συμφωνιών επιτρέπει στον δικαιοπάροχο να διατηρεί την ομοιομορφία των σημείων πώλησης και εμποδίζει τους ανταγωνιστές να επωφεληθούν από την εμπορική του επωνυμία. Λόγω του μεγάλου αριθμού σημείων πώλησης που είναι διαθέσιμα σε άλλους παραγωγούς ζαχαρωτών, δεν οδηγεί σε σοβαρό αποκλεισμό. Κατά συνέπεια, στον βαθμό που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, θεωρείται πιθανό ότι οι συμφωνίες δικαιόχρησης πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3.

5. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΡΙΔΙΩΝ ΑΓΟΡΑΣ

5.1. Ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς

- (170) Η ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με τους κανόνες, τα κριτήρια και τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιεί η Επιτροπή όταν εκτιμά ζητήματα ορισμού της αγοράς. Επομένως, η σχετική αγορά για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 101 της Συνθήκης στις κάθετες συμφωνίες θα πρέπει να ορίζεται με βάση τις εν λόγω κατευθύνσεις και αντίστοιχα τυχόν μελλοντικές κατευθύνσεις που αφορούν τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των κατευθύνσεων που ενδέχεται να αντικαταστήσουν την ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αφορούν μόνον ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και τα οποία δεν καλύπτονται από την ανακοίνωση για τον ορισμό της σχετικής αγοράς.

5.2. Υπολογισμός των μεριδίων αγοράς βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

- (171) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την εφαρμογή του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία είναι το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή. Για να ισχύουν οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, τόσο το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή στην αγορά όπου πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες όσο και το μερίδιο αγοράς του αγοραστή στην αγορά όπου αγοράζει τα συμβατικά αγαθά ή υπηρεσίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν έκαστο το 30 %. Για τις συμφωνίες μεταξύ ΜΜΕ, κατά γενικό κανόνα δεν είναι αναγκαίο να υπολογίζονται τα μερίδια αγοράς (βλ. παράγραφο (28)).
- (172) Σε επίπεδο διανομής, συνήθως οι κάθετοι περιορισμοί αφορούν όχι μόνο την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή, αλλά και τη μεταπώλησή τους. Καθώς συνήθως μπορεί να αναπτυχθεί ανταγωνισμός στη βάση διαφόρων μεθόδων διανομής, οι αγορές δεν ορίζονται κατά γενικό κανόνα βάσει του εφαρμοζόμενου συστήματος διανομής, δηλαδή της αποκλειστικής, της επιλεκτικής ή της ελεύθερης διανομής. Στους τομείς στους οποίους οι προμηθευτές πωλούν συνήθως δέσμη αγαθών ή υπηρεσιών ολόκληρη η δέσμη μπορεί να καθορίσει τον ορισμό της αγοράς, εάν αυτές καθαυτές οι δέσμες και όχι τα μεμονωμένα αγαθά ή υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στη δέσμη θεωρούνται από τους αγοραστές ως δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους.
- (173) Όταν σε μια κάθετη συμφωνία μετέχουν τρία μέρη, καθένα από τα οποία δραστηριοποιείται σε διαφορετικό επίπεδο εμπορικής δραστηριότητας, το μερίδιο αγοράς έκαστου μετέχοντος μερους δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30 % προκειμένου να ισχύει ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720. Όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού αυτού, όταν σε πολυμερή συμφωνία μια επιχείρηση (η πρώτη επιχείρηση) αγοράζει τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες από μια επιχείρηση που μετέχει στη συμφωνία και πωλεί τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε άλλη επιχείρηση που επίσης μετέχει στη συμφωνία, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται μόνον αν το μερίδιο αγοράς της πρώτης επιχείρησης τόσο ως αγοραστή όσο και ως προμηθευτή δεν υπερβαίνει το όριο του 30 %. Αν, για παράδειγμα, μια συμφωνία μεταξύ ενός παραγωγού, ενός χονδρεμπόρου (ή ένωσης λιανοπωλητών) και ενός λιανοπωλητή περιλαμβάνει ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού, τότε, για να ισχύει το ευεργέτημα της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού, τα μερίδια αγοράς του παραγωγού και του χονδρεμπόρου (ή της ένωσης λιανοπωλητών) δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 30 % στις αντίστοιχες αγορές εφοδιασμού, και τα μερίδια αγοράς του χονδρεμπόρου (ή της ένωσης λιανοπωλητών) και του λιανοπωλητή δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 30 % στις αντίστοιχες αγορές όπου αγοράζουν τα αναφερόμενα στη σύμβαση προϊόντα.

- (174) Όταν η κάθετη συμφωνία, εκτός από την προμήθεια των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, περιλαμβάνει επίσης διατάξεις περί ΔΔΙ (όπως διάταξη σχετικά με τη χρήση του εμπορικού σήματος του προμηθευτή), οι οποίες βοηθούν τον αγοραστή να διαθέσει στην αγορά τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή στην αγορά στην οποία πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες είναι κρίσιμο για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Όταν ένας δικαιούχος δεν παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες που πρόκειται να μεταπωληθούν, αλλά παρέχει δέσμη υπηρεσιών και αγαθών σε συνδυασμό με διατάξεις περί ΔΔΙ που συγκροτούν από κοινού την επιχειρηματική μέθοδο που αποτελεί αντικείμενο της δικαιόχρησης, ο δικαιούχος πρέπει να λαμβάνει υπόψη το μερίδιό του στην αγορά ως παρόχου επιχειρηματικής μεθόδου για την παροχή συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Για τον σκοπό αυτόν, ο δικαιούχος πρέπει να υπολογίσει το μερίδιο που κατέχει στην αγορά στην οποία τίθεται υπό εκμετάλλευση η επιχειρηματική μέθοδος, δηλαδή την αγορά στην οποία οι δικαιούχοι εκμεταλλεύονται την επιχειρηματική μέθοδο για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες. Επομένως, ο δικαιούχος οφείλει να υπολογίσει το μερίδιο αγοράς του με βάση την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που παρέχουν οι δικαιούχοι του στη συγκεκριμένη αγορά. Σε μια τέτοια αγορά, στους ανταγωνιστές του δικαιούχου μπορεί να περιλαμβάνονται οι πάροχοι άλλων επιχειρηματικών μεθόδων που αποτελούν αντικείμενο δικαιόχρησης, αλλά και προμηθευτές υποκατάστατων αγαθών ή υπηρεσιών οι οποίοι δεν εφαρμόζουν τη μέθοδο της δικαιόχρησης. Για παράδειγμα, με την επιφύλαξη του ορισμού μιας τέτοιας αγοράς, αν υπήρχε μια αγορά για τις υπηρεσίες ταχείας εστίασης, ένας δικαιούχος ο οποίος δραστηριοποιείται στην αγορά αυτή θα ήταν υποχρεωμένος να υπολογίσει το μερίδιο αγοράς του με βάση τα σχετικά στοιχεία για τον όγκο πωλήσεων των δικαιούχων του στη συγκεκριμένη αγορά.

5.3. Υπολογισμός των μεριδίων αγοράς βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

- (175) Όπως ορίζεται στο άρθρο 8 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, τα μερίδια αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή θα πρέπει καταρχήν να υπολογίζονται με βάση τα σχετικά με την αξία στοιχεία, με συνεκτίμηση όλων των πηγών εσόδων που προκύπτουν από την πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν στοιχεία για την αξία, μπορούν να γίνουν τεκμηριωμένες εκτιμήσεις με βάση άλλες αξιόπιστες πληροφορίες για την αγορά, όπως τα αριθμητικά στοιχεία για τους όγκους.
- (176) Η εσωτερική παραγωγή, δηλαδή η παραγωγή ή η προμήθεια ενδιάμεσων αγαθών ή υπηρεσιών για ίδια χρήση του προμηθευτή μπορεί να έχει σημασία για την ανάλυση του ανταγωνισμού σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά δεν λαμβάνεται υπόψη για τους σκοπούς του ορισμού της σχετικής αγοράς ή για τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 8 στοιχείο γ) του κανονισμού αυτού, σε περιπτώσεις διττής διανομής, ο ορισμός της σχετικής αγοράς και ο υπολογισμός του μεριδίου αγοράς θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα αγαθά τα οποία πωλεί ο προμηθευτής μέσω των κάθετα ενοποιημένων διανομέων και αντιπροσώπων του⁽⁹⁷⁾. Οι ενοποιημένοι διανομείς είναι συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 2 του κανονισμού.

6. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2022/720

6.1. Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

- (177) Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 περιέχει κατάλογο περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας. Πρόκειται για σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού που θα πρέπει στις περισσότερες περιπτώσεις να απαγορεύονται λόγω της ζημίας που προκαλούν στους καταναλωτές. Όταν μια κάθετη συμφωνία περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, η εν λόγω συμφωνία εξαιρείται στο σύνολό της από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (178) Οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας που απαριθμούνται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζονται στις κάθετες συμφωνίες που αφορούν το εμπόριο εντός της Ένωσης. Επομένως, στον βαθμό που μια κάθετη συμφωνία αφορά εξαγωγές εκτός της Ένωσης ή εισαγωγές/επανεισαγωγές από τρίτες χώρες, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ως αντικείμενο τον αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της Ένωσης ή ότι δύναται, αυτή καθαυτή, να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών⁽⁹⁸⁾.

⁽⁹⁷⁾ Για τον σκοπό αυτόν, δεν λαμβάνονται υπόψη οι διενεργούμενες από τον ενοποιημένο διανομέα πωλήσεις αγαθών ή υπηρεσιών ανταγωνιζόμενων προμηθευτών.

⁽⁹⁸⁾ Βλ. υπόθεση C-306/96 — Javico κατά Yves Saint Laurent Parfums, σκέψη 20.

- (179) Οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 είναι κατά γενικό κανόνα εξ αντικειμένου περιορισμοί του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽⁹⁹⁾. Οι εξ αντικειμένου περιορισμοί του ανταγωνισμού αποτελούν μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων που μπορούν να λογίζονται ως εκ της φύσεώς τους παραβλάπτουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού ⁽¹⁰⁰⁾. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει κρίνει ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιβλαβή για τον ανταγωνισμό ώστε να γίνει δεκτό ότι παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων τους ⁽¹⁰¹⁾. Η διαπίστωση του εξ εξ αντικειμένου περιορισμού προϋποθέτει ατομική αξιολόγηση της σχετικής κάθετης συμφωνίας. Αντιθέτως, οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας είναι μια κατηγορία περιορισμών καθοριζόμενων στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, οι οποίοι τεκμαίρεται ότι κατά γενικό κανόνα συνεπάγονται καθαρή ζημία για ανταγωνισμό. Επομένως, οι κάθετες συμφωνίες που περιέχουν τέτοιους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας δεν μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (180) Ωστόσο, οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας δεν εμπίπτουν κατ' ανάγκη στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Αν ένας περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που αναφέρεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 είναι αντικειμενικά αναγκαίος για την εφαρμογή συγκεκριμένης κάθετης συμφωνίας, για παράδειγμα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με δημόσια απαγόρευση πώλησης επικίνδυνων ουσιών σε ορισμένους πελάτες για λόγους ασφάλειας ή υγείας, η εν λόγω συμφωνία κατ' εξαίρεση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, κατά την αξιολόγηση μιας κάθετης συμφωνίας, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις ακόλουθες αρχές:
- α) όταν ένας περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 περιλαμβάνεται σε κάθετη συμφωνία, η εν λόγω συμφωνία είναι πιθανό να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης
- β) μια συμφωνία που περιλαμβάνει περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 είναι απίθανο να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (181) Μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την ύπαρξη θετικών αποτελεσμάτων για τον ανταγωνισμό βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης σε μια ατομική περίπτωση ⁽¹⁰²⁾. Για τον σκοπό αυτόν, η επιχείρηση πρέπει να τεκμηριώσει ότι είναι πιθανή η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ότι η εν λόγω βελτίωση είναι πιθανό να προκύψει από την εισαγωγή του περιορισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας στη συμφωνία καθώς και από την απόδειξη ότι πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή θα αξιολογεί τον αρνητικό αντίκτυπο που ενδέχεται να έχει στον ανταγωνισμό η εισαγωγή του περιορισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας στη συμφωνία προτού προβεί σε τελική αξιολόγηση σχετικά με το αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (182) Σκοπός των παραδειγμάτων που παρατίθενται στις παραγράφους (183) και (184) είναι να επεξηγηθεί ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις αρχές που αναφέρονται ανωτέρω.
- (183) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων:

Στην περίπτωση συστήματος επιλεκτικής διανομής, οι αμοιβαίες προμήθειες μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων πρέπει κατά γενικό κανόνα να παραμένουν ελεύθερες [βλ. παράγραφο (237)]. Ωστόσο, οι περιορισμοί των ενεργητικών πωλήσεων μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, αν είναι αναγκαίο οι εξουσιοδοτημένοι έμποροι χονδρικής που βρίσκονται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές να επενδύσουν σε δραστηριότητες προώθησης στη γεωγραφική περιοχή στην οποία διανέμουν τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες για τη στήριξη των πωλήσεων των εξουσιοδοτημένων λιανοπωλητών και οι απαιτούμενες δραστηριότητες προώθησης δεν μπορούν, για πρακτικούς λόγους, να προσδιοριστούν στη συμφωνία ως συμβατική υποχρέωση.

⁽⁹⁹⁾ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Guidance on restrictions of competition «by object» for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice (Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους «εξ αντικειμένου» περιορισμούς του ανταγωνισμού για τους σκοπούς του καθορισμού των συμφωνιών που μπορούν να υπαχθούν στο ευεργέτημα της ανακοίνωσης de minimis), 25 Ιουνίου 2014 [SWD(2014) 198 final, σ. 4].

⁽¹⁰⁰⁾ Βλ. απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2016, Toshiba Corporation κατά Επιτροπής, C-373/14 P, EU:C:2016:26, σκέψη 26.

⁽¹⁰¹⁾ Βλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Budapest Bank κ.λπ., υπόθεση C-228/18, EU:C:2020:265, σκέψεις 35 έως 37 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία.

⁽¹⁰²⁾ Βλ. συγκεκριμένα παράγραφο (16) στοιχεία α) έως θ) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, όπου περιγράφονται οι μορφές βελτίωσης της αποτελεσματικότητας που συνδέονται κατά γενικό κανόνα με κάθετους περιορισμούς, καθώς και το τμήμα 6.1.1 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών για τον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης. Για γενικότερες κατευθύνσεις σχετικά με την αξιολόγηση της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, βλ. επίσης τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

(184) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα πραγματικής δοκιμής:

Στην περίπτωση της πραγματικής δοκιμής ενός νέου προϊόντος σε μια περιορισμένη γεωγραφική περιοχή ή στο πλαίσιο περιορισμένης ομάδας πελατών ή στην περίπτωση σταδιακής εισόδου νέου προϊόντος, οι διανομείς που έχουν εξουσιοδοτηθεί να πωλούν το νέο προϊόν στην αγορά που καλύπτει η δοκιμή ή οι διανομείς που συμμετέχουν στον πρώτο ή τους πρώτους γύρους της σταδιακής εισόδου είναι δυνατό να υπόκεινται σε περιορισμούς όσον αφορά την πραγματοποίηση ενεργητικών πωλήσεων εκτός της αγοράς ή των αγορών που καλύπτει η δοκιμή ή των ομάδων πελατών όπου το προϊόν δεν έχει ακόμη αρχίσει να διατίθεται. Οι περιορισμοί αυτοί ενδέχεται να μην επιπτώουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη χρονική περίοδο που είναι αναγκαία για τη δοκιμή ή την είσοδο του προϊόντος.

6.1.1. Καθορισμός των τιμών μεταπώλησης

(185) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά τον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης (ΚΤΜ), δηλαδή συμφωνίες οι οποίες έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενο τον περιορισμό της δυνατότητας του αγοραστή να καθορίζει την τιμή πώλησης που εφαρμόζει, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προβλέπουν καθορισμένη ή ελάχιστη τιμή πώλησης που οφείλει να τηρεί ο αγοραστής⁽¹⁰³⁾. Η επιβολή στον αγοραστή της υποχρέωσης να καθορίζει την τιμή πώλησής του εντός ορισμένου εύρους τιμών συνιστά ΚΤΜ κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού.

(186) Ο ΚΤΜ μπορεί να εφαρμοστεί με άμεσο τρόπο. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που καθορίζουν άμεσα την τιμή που πρέπει να χρεώνει ο αγοραστής στους πελάτες του⁽¹⁰⁴⁾ ή που δίνουν στον προμηθευτή τη δυνατότητα να καθορίζει την τιμή μεταπώλησης ή που απαγορεύουν στον αγοραστή να πωλεί κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο τιμών. Ο περιορισμός είναι επίσης σαφής όταν ο προμηθευτής ζητεί αύξηση της τιμής και ο αγοραστής συμμορφώνεται με το αίτημα αυτό.

(187) Ο ΚΤΜ μπορεί επίσης εφαρμοστεί με έμμεσο τρόπο, περιλαμβανομένων κινήτρων για την τήρηση ελάχιστης τιμής ή αντικινήτρων για την απόκλιση από μια ελάχιστη τιμή. Σκοπός των παραδειγμάτων που ακολουθούν είναι να παράσχουν έναν μη εξαντλητικό κατάλογο αυτών των έμμεσων τρόπων:

- α) καθορισμός του περιθωρίου κέρδους από τη μεταπώληση
- β) καθορισμός του ανώτατου επιπέδου έκπτωσης που μπορεί να χορηγήσει ο διανομέας από ένα καθορισμένο επίπεδο τιμών
- γ) εξάρτηση της χορήγησης εκπτώσεων ή της επιστροφής των δαπανών προώθησης εκ μέρους του προμηθευτή από την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών
- δ) επιβολή πολιτικών ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής, οι οποίες απαγορεύουν στον διανομέα να διαφημίζει τιμές που κυμαίνονται κάτω από ένα ορισμένο ποσό που καθορίζεται από τον προμηθευτή
- ε) σύνδεση της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών
- στ) απειλές, εκφοβισμοί, προειδοποιήσεις, επιβολή κυρώσεων, καθυστέρηση ή αναστολή παραδόσεων ή καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση ενός δεδομένου επιπέδου τιμών.

(188) Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η επιβολή εκ μέρους του προμηθευτή μέγιστης τιμής μεταπώλησης ή ο καθορισμός συνιστώμενης τιμής μεταπώλησης δεν συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας. Παρ' όλα αυτά, αν ο προμηθευτής συνδυάζει μια τέτοια μέγιστη τιμή ή συνιστώμενη τιμή μεταπώλησης με κίνητρα για την εφαρμογή συγκεκριμένου επιπέδου τιμών ή αντικίνητρα για τη μείωση της τιμής πώλησης, ο συνδυασμός αυτός μπορεί να ισοδυναμεί με ΚΤΜ. Αυτό θα συνέβαινε, για παράδειγμα, σε περίπτωση επιστροφής εκ μέρους του προμηθευτή των δαπανών προώθησης που ερωμίστηκε ο αγοραστής, υπό τον όρο ότι ο αγοραστής δεν αποκλίνει από τη μέγιστη τιμή μεταπώλησης ή τη συνιστώμενη τιμή μεταπώλησης. Παράδειγμα αντικινήτρου για τη μείωση της τιμής πώλησης θα αποτελούσε η απειλή του προμηθευτή να μειώσει περαιτέρω τις προμήθειες σε περίπτωση απόκλισης του αγοραστή από τη μέγιστη ή συνιστώμενη τιμή μεταπώλησης.

⁽¹⁰³⁾ Είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι ο ΚΤΜ μπορεί να συνδέεται με άλλους περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένων των οριζόντιων αθέμιτων συμπράξεων με τη μορφή συμφωνιών «ακτινωτού τροχού» (hub-and-spoke), οι οποίες εξετάζονται στην παράγραφο 55 των οριζόντιων κατευθυντήριων γραμμών.

⁽¹⁰⁴⁾ Βλ. για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση ΑΤ.40428 — Guess, αιτιολογικές σκέψεις 84, 86 και 137.

- (189) Μολονότι, οι πολιτικές ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής αφήνουν κατ' αρχάς τον διανομέα ελεύθερο να πωλεί σε τιμή χαμηλότερη από τη διαφημιζόμενη τιμή, λειτουργούν ως αντικίνητρο για τον καθορισμό χαμηλότερης τιμής πώλησης από τον διανομέα, διότι περιορίζουν την ικανότητά του να ενημερώνει τους δυνητικούς πελάτες σχετικά με τις διαθέσιμες εκπτώσεις. Ως εκ τούτου, καταργείται μια βασική παράμετρος για τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές μεταξύ των λιανοπωλητών. Επομένως, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι πολιτικές ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής θα αντιμετωπίζονται ως έμμεσος τρόπος εφαρμογής του ΚΤΜ.
- (190) Οι άμεσοι ή έμμεσοι τρόποι για την εφαρμογή του ΚΤΜ μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με τη λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης των τιμών, ή η επιβολή υποχρέωσης στους λιανοπωλητές να καταγγέλλουν άλλα μέλη του δικτύου διανομής που αποκλίνουν από το καθορισμένο επίπεδο τιμών.
- (191) Η παρακολούθηση των τιμών χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο στο ηλεκτρονικό εμπόριο, στο πλαίσιο του οποίου τόσο οι προμηθευτές όσο και οι λιανοπωλητές χρησιμοποιούν συχνά ειδικό λογισμικό παρακολούθησης των τιμών⁽¹⁰⁵⁾. Το λογισμικό αυτό αυξάνει τη διαφάνεια των τιμών στην αγορά και παρέχει στους παραγωγούς τη δυνατότητα να παρακολουθούν αποτελεσματικά τις τιμές μεταπώλησης στο δίκτυο διανομής τους⁽¹⁰⁶⁾. Επίσης, παρέχει στους λιανοπωλητές τη δυνατότητα να παρακολουθούν τις τιμές των ανταγωνιστών τους. Ωστόσο, η παρακολούθηση των τιμών και η αναφορά των τιμών, αυτές καθαυτές, δεν συνιστούν ΚΤΜ.
- (192) Στο πλαίσιο συμφωνιών εμπορικής αντιπροσωπείας, τις τιμές πώλησης καθορίζει κατά κανόνα ο αντιπροσωπευόμενος, καθώς επωμίζεται τους εμπορικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους που σχετίζονται με την πώληση. Ωστόσο, όταν η συμφωνία δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως συμφωνία εμπορικής αντιπροσωπείας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης [βλ. ειδικότερα παραγράφους (30) έως (34) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών], η επιβολή υποχρέωσης με την οποία απαγορεύεται στον αντιπρόσωπο, ή περιορίζεται η ευχέρειά του, να μειώνει την προμήθειά του, πάγια ή κυμαινόμενη, προς όφελος του πελάτη, αποτελεί περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720⁽¹⁰⁷⁾. Επομένως, ο αντιπρόσωπος θα πρέπει να διατηρεί ελευθερία μείωσης της πραγματικής τιμής που καταβάλλει ο πελάτης χωρίς να μειώνεται το εισόδημα του αντιπροσωπευόμενου⁽¹⁰⁸⁾.
- (193) Στο πλαίσιο συμβάσεων εκτέλεσης, ο προμηθευτής συνάπτει κάθετη συμφωνία με αγοραστή για την εκτέλεση (διεκπεραίωση) συμφωνίας προμήθειας που έχει συναφθεί προηγουμένως μεταξύ του προμηθευτή και συγκεκριμένου πελάτη. Όταν ο προμηθευτής επιλέγει την επιχείρηση που θα παρέχει τις υπηρεσίες διεκπεραίωσης, η επιβολή τιμής μεταπώλησης από τον προμηθευτή δεν συνιστά ΚΤΜ. Στην περίπτωση αυτή, η τιμή μεταπώλησης που επιβάλλεται στη σύμβαση εκτέλεσης δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό για την παροχή των αγαθών ή υπηρεσιών στον πελάτη ούτε τον ανταγωνισμό για την παροχή των υπηρεσιών διεκπεραίωσης. Για παράδειγμα, αυτό ισχύει όταν οι πελάτες αγοράζουν αγαθά από επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών, την οποία διαχειρίζεται ομάδα ανεξάρτητων λιανοπωλητών με κοινό σήμα, και η εν λόγω επιχείρηση καθορίζει την τιμή για την πώληση των αγαθών και προωθεί τις παραγγελίες στους λιανοπωλητές για εκτέλεση⁽¹⁰⁹⁾. Αντιθέτως, όταν η επιχείρηση που θα παρέχει τις υπηρεσίες διεκπεραίωσης επιλέγεται από τον πελάτη, η επιβολή τιμής μεταπώλησης από τον προμηθευτή μπορεί να περιορίζει τον ανταγωνισμό για την παροχή των υπηρεσιών διεκπεραίωσης. Στην περίπτωση αυτή, η επιβολή τιμής μεταπώλησης μπορεί να ισοδυναμεί με ΚΤΜ.
- (194) Το άρθρο 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται πλήρως στην οικονομία των επιγραμμικών πλατφορμών. Ειδικότερα, αν μια επιχείρηση παρέχει επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού, αποτελεί προμηθευτή σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, το άρθρο 4 στοιχείο α) του κανονισμού εφαρμόζεται στους περιορισμούς που επιβάλλει η επιχείρηση στους αγοραστές των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης όσον αφορά την τιμή πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών που

⁽¹⁰⁵⁾ Βλ. τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, σημεία 602 έως 603.

⁽¹⁰⁶⁾ Βλ. αποφάσεις της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40182 — Pioneer, αιτιολογικές σκέψεις 136 και 155· υπόθεση AT.40469 — Denon & Marantz, αιτιολογική σκέψη 95· υπόθεση AT.40181 — Philips, αιτιολογική σκέψη 64· υπόθεση AT.40465 — Asus, αιτιολογική σκέψη 27.

⁽¹⁰⁷⁾ Οι περιορισμοί της δυνατότητας των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού να μειώνουν υπέρ τρίτου την αμοιβή τους σχετικά με την παροχή των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης δεν αποτελούν ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού, δεδομένου ότι δεν περιορίζουν τη δυνατότητα του αγοραστή να καθορίζει την τιμή πώλησής του. Βλέπε επίσης παραγράφους (64) έως (67) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, και ιδίως παράγραφο (67) στοιχείο α).

⁽¹⁰⁸⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση αριθ. IV/32.737 — Eirpage, και ιδίως την αιτιολογική σκέψη 6.

⁽¹⁰⁹⁾ Οι κατευθύνσεις αυτές ισχύουν με την επιφύλαξη της αξιολόγησης των οριζόντιων συμφωνιών μεταξύ των λιανοπωλητών που δημιουργούν και εφαρμόζουν ένα τέτοιο μοντέλο εκτέλεσης βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης, λαμβάνοντας υπόψη τις οδηγίες που παρέχονται από τις οριζόντιες κατευθυντήριες γραμμές.

πωλούνται μέσω των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Μολονότι αυτό δεν εμποδίζει τον πάροχο επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να παρέχει κίνητρα στους χρήστες των υπηρεσιών ώστε να πωλούν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες τους σε ανταγωνιστική τιμή ή να μειώνουν τις τιμές τους, η επιβολή εκ μέρους του παρόχου επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης καθορισμένης ή ελάχιστης τιμής πώλησης για τις συναλλαγές που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

- (195) Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει κρίνει επανειλημμένως ότι ο ΚΤΜ συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹¹⁰⁾. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στις παραγράφους (179) έως (181), ο χαρακτηρισμός ενός περιορισμού ως ιδιαίτερης σοβαρότητας ή ως εξ αντικειμένου περιορισμού δεν σημαίνει ότι συνιστά από τη φύση του παράβαση του άρθρου 101 της Συνθήκης. Σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι ο ΚΤΜ ενισχύει την αποτελεσματικότητα σε μια ατομική περίπτωση, μπορούν να προβάλουν στοιχεία που δικαιολογούν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (196) Ο ΚΤΜ μπορεί να περιορίζει τον ενδοσηματικό ή/και διασηματικό ανταγωνισμό με διάφορους τρόπους:
- α) ο ΚΤΜ μπορεί να διευκολύνει την αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ των προμηθευτών ενισχύοντας τη διαφάνεια των τιμών στην αγορά, πράγμα που καθιστά ευκολότερη τη διαπίστωση αν ένας προμηθευτής παρεκκλίνει από την επιτυγχάνομενη με αθέμιτο τρόπο ισορροπία, μειώνοντας τις τιμές του. Αυτό το αρνητικό αποτέλεσμα είναι πιθανότερο να προκύψει σε αγορές που είναι επιρρεπείς σε αθέμιτες συμπράξεις, για παράδειγμα, στην περίπτωση που οι προμηθευτές σχηματίζουν κλειστό ολιγοπώλιο και σημαντικό μερίδιο της αγοράς καλύπτεται από συμφωνίες ΚΤΜ
 - β) ο ΚΤΜ μπορεί να διευκολύνει την αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ αγοραστών σε επίπεδο διανομής, ιδίως όταν καθοδηγείται από τους αγοραστές. Οι ισχυροί ή καλά οργανωμένοι αγοραστές μπορεί να είναι σε θέση να εξαναγκάσουν ή να πείσουν έναν ή περισσότερους προμηθευτές να καθορίσουν τις τιμές μεταπώλησής τους πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο και, ως εκ τούτου, να τους βοηθήσουν να επιτύχουν ή να σταθεροποιήσουν μια αθέμιτη ισορροπία. Ο ΚΤΜ χρησιμεύει ως μέσο δέσμευσης για τους λιανοπωλητές ώστε να μην αποκλίνουν από την αθέμιτη ισορροπία μέσω της μείωσης των τιμών
 - γ) σε ορισμένες περιπτώσεις, ο ΚΤΜ μπορεί επίσης να εξασθενίσει τον ανταγωνισμό μεταξύ παραγωγών ή/και μεταξύ λιανοπωλητών, ιδίως όταν οι παραγωγοί χρησιμοποιούν τους ίδιους διανομείς για τη διανομή των προϊόντων τους και ο ΚΤΜ εφαρμόζεται από όλους ή από πολλούς εξ αυτών
 - δ) ο ΚΤΜ μπορεί να μειώσει την πίεση στα περιθώρια κέρδους του προμηθευτή, ιδίως σε περίπτωση που ο παραγωγός έχει πρόβλημα δεσμεύσεων, δηλαδή έχει συμφέρον να μειώσει την τιμή που χρεώνει τους επόμενους διανομείς. Στην περίπτωση αυτή, ο παραγωγός μπορεί να προτιμήσει να δεχτεί τον ΚΤΜ, ώστε να δεσμευτεί ότι δεν θα μειώσει την τιμή για τους επόμενους διανομείς και να περιορίσει την πίεση στο δικό του περιθώριο κέρδους
 - ε) με την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές μεταξύ των διανομέων, ο ΚΤΜ μπορεί να αποτρέψει ή να εμποδίσει την είσοδο και επέκταση νέων ή αποδοτικότερων συστημάτων διανομής, περιορίζοντας έτσι την καινοτομία σε επίπεδο διανομής
 - στ) ο ΚΤΜ μπορεί να εφαρμοστεί από προμηθευτή με ισχύ στην αγορά για τον αποκλεισμό μικρότερων ανταγωνιστών. Τα αυξημένα περιθώρια κέρδους που μπορεί να προσφέρει ο ΚΤΜ στους διανομείς μπορεί να τους ενθαρρύνουν να ευνοούν το συγκεκριμένο σήμα έναντι ανταγωνιστικών σημάτων όταν συμβουλευούν πελάτες, ακόμη και αν οι συμβουλές αυτές δεν είναι προς το συμφέρον του πελάτη, ή να μην πωλούν καθόλου αυτά τα ανταγωνιστικά σήματα
 - ζ) το άμεσο αποτέλεσμα του ΚΤΜ είναι η εξάλειψη του ενδοσηματικού ανταγωνισμού ως προς τις τιμές, εμποδίζοντας ορισμένους ή όλους τους διανομείς να μειώσουν την τιμή πώλησής τους για το συγκεκριμένο σήμα, με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών για το εν λόγω σήμα.
- (197) Ωστόσο, ο ΚΤΜ μπορεί επίσης να επιφέρει βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας, ιδίως όταν καθοδηγείται από τον προμηθευτή. Όταν οι επιχειρήσεις βασίζονται στο επιχειρήμα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας για τον ΚΤΜ, πρέπει να μπορούν να το τεκμηριώσουν με συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία και να αποδείξουν ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 στη συγκεκριμένη περίπτωση ⁽¹¹¹⁾. Στη συνέχεια παρατίθενται τέσσερα παραδείγματα σχετικού επιχειρήματος βελτίωσης της αποτελεσματικότητας.
- α) Όταν ένας παραγωγός αρχίζει να διαθέτει ένα νέο προϊόν, ο ΚΤΜ μπορεί να συνιστά αποτελεσματικό μέσο για την ενθάρρυνση των διανομέων ώστε να λαμβάνουν περισσότερο υπόψη το συμφέρον του παραγωγού για την προώθηση του εν λόγω προϊόντος. Σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, απαιτείται επίσης να μην υπάρχουν ρεαλιστικά και λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέσα παροχής κινήτρων στους διανομείς για την προώθηση του προϊόντος. Για την εκπλήρωση της απαίτησης αυτής, οι προμηθευτές μπορούν, για παράδειγμα, να

⁽¹¹⁰⁾ Βλ. απόφαση της 3ης Ιουλίου 1985, Binon κατά AMP, C-243/83, EU:C:1985:284, σκέψη 44· απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1987, VVR κατά Sociale Dienst van de Plaatselijke en Gewestelijke Overheidsdiensten, C-311/85, EU:C:1987:418, σκέψη 17· απόφαση της 19ης Απριλίου 1988, Erauw-Jacquery κατά La Hesbignonne, C-27/87, EU:C:1988:183, σκέψη 15.

⁽¹¹¹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η απόδειξη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης βαρύνει την επιχείρηση που επικαλείται τη διάταξη αυτή.

- αποδείξουν ότι δεν είναι πρακτικώς εφικτό για τον προμηθευτή να επιβάλει με σύμβαση σε όλους τους αγοραστές ουσιαστικές υποχρεώσεις προώθησης. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιβολή καθορισμένων ή ελάχιστων τιμών λιανικής πώλησης για περιορισμένο χρονικό διάστημα, ώστε να διευκολυνθεί η είσοδος του νέου προϊόντος, μπορεί να θεωρηθεί επωφελής για τον ανταγωνισμό
- β) Οι καθορισμένες τιμές μεταπώλησης, και όχι απλώς οι μέγιστες τιμές μεταπώλησης, μπορεί να είναι αναγκαίες για τη διοργάνωση μιας συντονισμένης εκστρατείας χαμηλών τιμών σύντομης διάρκειας (συνήθως 2 έως 6 εβδομάδων), ιδίως σε σύστημα διανομής όπου ο προμηθευτής εφαρμόζει ενιαίο σύστημα διανομής, π.χ. σύστημα δικαιόχρησης. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεδομένου του προσωρινού χαρακτήρα της, η επιβολή καθορισμένων τιμών λιανικής πώλησης μπορεί να θεωρηθεί συνολικά επωφελής για τον ανταγωνισμό
- γ) Μια ελάχιστη τιμή μεταπώλησης ή πολιτική ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εμποδίσει συγκεκριμένο διανομέα να χρησιμοποιεί το προϊόν ενός προμηθευτή ως προϊόν για την προσέλκυση πελατών πωλούμενο επί ζημία. Όταν ένας διανομέας μεταπωλεί συστηματικά ένα προϊόν κάτω από την τιμή χονδρικής πώλησης, αυτό μπορεί να βλάψει τη φήμη του εμπορικού σήματος του προϊόντος και, σε βάθος χρόνου, να μειώσει τη συνολική ζήτηση για το προϊόν και να υπονομεύσει τα κίνητρα του προμηθευτή να επενδύσει στην ποιότητα και την εικόνα του εμπορικού σήματος. Εν προκειμένω, η παρεμπόδιση του συγκεκριμένου διανομέα να πωλεί κάτω από την τιμή χονδρικής πώλησης με την επιβολή σε αυτόν στοχευμένης ελάχιστης τιμής μεταπώλησης ή πολιτικής ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής μπορεί να θεωρηθεί συνολικά επωφελής για τον ανταγωνισμό
- δ) Σε ορισμένες περιπτώσεις, το πρόσθετο περιθώριο κέρδους που παρέχει ο ΚΤΜ μπορεί να επιτρέπει στους λιανοπωλητές να παρέχουν συμπληρωματικές υπηρεσίες προ της πώλησης, ιδίως στην περίπτωση των σύνθετων προϊόντων. Αν αρκετοί πελάτες επωφελούνται από αυτές τις υπηρεσίες για να επιλέξουν ένα προϊόν, αλλά στη συνέχεια αγοράζουν το προϊόν σε χαμηλότερη τιμή από λιανοπωλητές που δεν παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες (και συνεπώς δεν επιβαρύνονται με τις εν λόγω δαπάνες), οι λιανοπωλητές υψηλού επιπέδου υπηρεσιών μπορούν να μειώσουν ή να καταργήσουν την παροχή υπηρεσιών προ της πώλησης οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση για το προϊόν του προμηθευτή. Ο προμηθευτής πρέπει να αποδείξει ότι υπάρχει κίνδυνος παρασιτισμού σε επίπεδο διανομής, ότι οι καθορισμένες ή ελάχιστες τιμές μεταπώλησης παρέχουν επαρκή κίνητρα για επενδύσεις σε υπηρεσίες προ της πώλησης και ότι δεν υπάρχουν ρεαλιστικά και λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέσα για την αντιμετώπιση αυτού του παρασιτισμού. Στην περίπτωση αυτή, η πιθανότητα να θεωρηθεί ότι ο ΚΤΜ είναι επωφελής για τον ανταγωνισμό είναι μεγαλύτερη όταν ο ανταγωνισμός μεταξύ προμηθευτών είναι έντονος και ο προμηθευτής διαθέτει περιορισμένη ισχύ στην αγορά.
- (198) Η χρήση συνιστώμενων τιμών μεταπώλησης ή μέγιστων τιμών μεταπώλησης μπορεί να επωφεληθεί από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 όταν το μερίδιο αγοράς καθενός από τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη δεν υπερβαίνει το όριο του 30 % και υπό τον όρο ότι αυτό δεν ισοδυναμεί με επιβολή ελάχιστης ή καθορισμένης τιμής πώλησης ως αποτέλεσμα πίεσης ή κινήτρων από οποιοδήποτε από τα μέρη, όπως ορίζεται στις παραγράφους (187) και (188). Στις παραγράφους (199) έως (201) παρέχονται κατευθύνσεις σχετικά με την εκτίμηση των συνιστώμενων ή των μέγιστων τιμών μεταπώλησης πάνω από το όριο του μεριδίου αγοράς.
- (199) Από πλευράς ανταγωνισμού, οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις συνιστώμενες και τις μέγιστες τιμές μεταπώλησης είναι, πρώτον, να λειτουργήσουν ενδεχομένως ως σημείο εστίασης για τους μεταπωλητές και, ως εκ τούτου, να εφαρμόζονται από τους περισσότερους ή και από όλους τους μεταπωλητές. Δεύτερον, ενδέχεται να αμβλύνουν τον ανταγωνισμό ή να διευκολύνουν τις αθέμιτες συμπτώσεις μεταξύ προμηθευτών.
- (200) Σημαντικός παράγοντας για την αξιολόγηση των πιθανών αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις συνιστώμενες ή τις μέγιστες τιμές μεταπώλησης είναι η θέση του προμηθευτή στην αγορά. Όσο ισχυρότερη είναι η θέση του προμηθευτή στην αγορά τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος μια συνιστώμενη ή μια μέγιστη τιμή μεταπώλησης να οδηγήσει σε κατά το μάλλον ή ήττον ομοιόμορφη εφαρμογή αυτού του επιπέδου τιμών από τους μεταπωλητές, διότι μπορεί να θεωρούν δύσκολο να αποκλίνουν από τις προτεινόμενες τιμές μεταπώλησης φρονώντας ότι είναι αυτές που προτιμά ένας τόσο σημαντικός προμηθευτής.
- (201) Όταν οι συνιστώμενες ή μέγιστες τιμές μεταπώλησης παράγουν αισθητά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα, είναι αναγκαίο να αξιολογείται αν πληρούν τις προϋποθέσεις της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Όταν αφορά τις μέγιστες τιμές μεταπώλησης, ιδιαίτερα κρίσιμο μπορεί να είναι το στοιχείο της αποφυγής της «διπλής περιθωριοποίησης»⁽¹¹²⁾. Η μέγιστη τιμή μεταπώλησης μπορεί επίσης να συμβάλει στο να διασφαλιστεί ότι το σήμα του προμηθευτή ανταγωνίζεται εντονότερα άλλα σήματα που διανέμονται από τον ίδιο διανομέα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας.

⁽¹¹²⁾ Βλ. σχετικά παραγράφους (13) και (16).

- 6.1.2. Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχεία β), γ), δ) και ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720
- 6.1.2.1. Χαρακτηρισμός περιορισμού ως περιορισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχεία β), γ), δ) και ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720
- (202) Το άρθρο 4 στοιχεία β), γ) και δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 περιέχει κατάλογο περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας και εξαιρέσεων που ισχύουν για διάφορα είδη συστημάτων διανομής, ήτοι αντίστοιχα: αποκλειστική διανομή, επιλεκτική διανομή ή ελεύθερη διανομή. Οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας που περιγράφονται στο άρθρο 4 στοιχείο β), στοιχείο γ) σημείο i) και στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορούν τις συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες έχουν ως αντικείμενο, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που εμπίπτουν στον έλεγχο των μετεχόντων μερών, τον περιορισμό της γεωγραφικής περιοχής ή της πελατείας στην οποία ο αγοραστής ή οι πελάτες του δύνανται να πωλούν τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες. Το άρθρο 4 στοιχείο γ) σημεία ii) και iii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι, σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, οι περιορισμοί των αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ των μελών του συστήματος επιλεκτικής διανομής που λειτουργούν στο ίδιο ή σε διαφορετικά επίπεδα εμπορικής δραστηριότητας καθώς και οι περιορισμοί των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη του συστήματος επιλεκτικής διανομής που λειτουργούν σε επίπεδο λιανικής εμπορικής δραστηριότητας συνιστούν περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας. Οι διατάξεις του άρθρου 4 στοιχεία β), γ) και δ) του κανονισμού εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τον διαύλο πωλήσεων που χρησιμοποιείται, για παράδειγμα, ανεξάρτητα από το αν οι πωλήσεις πραγματοποιούνται εκτός διαδικτύου ή διαδικτυακά.
- (203) Το άρθρο 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι μια κάθετη συμφωνία η οποία, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που εμπίπτουν στον έλεγχο των μετεχόντων μερών, έχει ως στόχο να εμποδίσει την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον αγοραστή ή τους πελάτες του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες, συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας. Κάθετη συμφωνία που περιέχει έναν ή περισσότερους περιορισμούς των διαδικτυακών πωλήσεων ή των διαδικτυακών διαφημίσεων⁽¹¹³⁾, οι οποίοι απαγορεύουν εκ των πραγμάτων στον αγοραστή να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, έχει τουλάχιστον ως στόχο τον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες που επιθυμούν να πραγματοποιούν διαδικτυακές αγορές και βρίσκονται εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης εμπορικών δραστηριοτήτων του αγοραστή⁽¹¹⁴⁾. Επομένως, συμφωνίες αυτού του είδους εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Το ίδιο ισχύει και για τις κάθετες συμφωνίες που δεν απαγορεύουν άμεσα, αλλά έχουν ως στόχο να αποτρέπουν την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από έναν αγοραστή ή τους πελάτες του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες. Για παράδειγμα, αυτό ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες που έχουν ως στόχο τη σημαντική μείωση του συνολικού όγκου των διαδικτυακών πωλήσεων των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών ή τη δυνατότητα των τελικών χρηστών να αγοράζουν τα συμβατικά αγαθά ή υπηρεσίες μέσω του διαδικτύου. Ομοίως, αυτό ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες που έχουν ως στόχο να αποτρέψουν την εξ ολοκλήρου χρήση ενός ή περισσότερων επιγραμμικών διαφημιστικών διαύλων από τον αγοραστή, π.χ. μηχανών αναζήτησης⁽¹¹⁵⁾ ή υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, ή να αποτρέψουν τον αγοραστή από τη δημιουργία ή τη χρήση δικού του διαδικτυακού καταστήματος⁽¹¹⁶⁾. Η εκτίμηση αν ένας περιορισμός είναι ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορεί να λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο και το πλαίσιο του περιορισμού, αλλά δεν μπορεί να εξαρτάται από περιστάσεις που αφορούν ειδικά μια αγορά ή από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μετεχόντων στην κάθετη συμφωνία μερών.
- (204) Οι περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας που αναφέρονται στην παράγραφο (202) μπορεί να προκύπτουν από άμεσες υποχρεώσεις, όπως η υποχρέωση μη πώλησης σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε ορισμένους πελάτες ή η υποχρέωση μετάθεσης των παραγγελιών από τους πελάτες αυτούς σε άλλους διανομείς. Μπορεί επίσης να προκύπτουν από την εφαρμογή έμμεσων μέτρων από τον προμηθευτή που έχουν ως στόχο να αποτρέψουν τον διανομέα ώστε να μην πωλεί στους εν λόγω πελάτες, όπως:
- α) η υποχρέωση του αγοραστή να ζητεί την πρότερη έγκριση του προμηθευτή για την πώληση στους εν λόγω πελάτες⁽¹¹⁷⁾
 - β) η άρνηση ή η μείωση των προμοδοτήσεων ή των εκπτώσεων, αν ο αγοραστής πραγματοποιεί πωλήσεις στους εν λόγω πελάτες⁽¹¹⁸⁾, ή η καταβολή αντισταθμιστικών πληρωμών στον αγοραστή, αν διακόμει την πώληση στους εν λόγω πελάτες
 - γ) η διακοπή της προμήθειας προϊόντων, αν ο αγοραστής πραγματοποιεί πωλήσεις στους εν λόγω πελάτες

⁽¹¹³⁾ Βλ. επίσης παραγράφους (204), (206) και (210) σχετικά με τα διάφορα είδη διαδικτυακών πωλήσεων και τους περιορισμούς της επιγραμμικής διαφήμισης.

⁽¹¹⁴⁾ Βλ. επίσης υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψη 54.

⁽¹¹⁵⁾ Βλ. επίσης απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 — Guess, αιτιολογικές σκέψεις 118 έως 126.

⁽¹¹⁶⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 56 και 57, και παράγραφο (224) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽¹¹⁷⁾ Βλ., για παράδειγμα, υπόθεση T-77/92 — Parker Pen κατά Επιτροπής, σκέψη 37.

⁽¹¹⁸⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής, υπόθεση T-450/05, EU:T:2009:262, σκέψη 47.

- δ) ο περιορισμός ή η μείωση των παρεχόμενων ποσοτήτων, π.χ., ώστε οι ποσότητες να αντιστοιχούν στη ζήτηση από πελάτες σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή στη ζήτηση από ορισμένες ομάδες πελατών
- ε) η απειλή καταγγελίας της κάθετης συμφωνίας ⁽¹¹⁹⁾ ή μη ανανέωσής της, αν ο αγοραστής πραγματοποιεί πωλήσεις στους εν λόγω πελάτες
- στ) η χρέωση υψηλότερων τιμών στον διανομέα για τα προϊόντα που πρόκειται να πωληθούν στους εν λόγω πελάτες ⁽¹²⁰⁾
- ζ) ο περιορισμός του ποσοστού των πωλήσεων που πραγματοποιεί ο αγοραστής στους εν λόγω πελάτες
- η) η παρεμπόδιση της χρήσης πρόσθετων γλωσσών από τον αγοραστή στη συσκευασία ή για την προώθηση των προϊόντων ⁽¹²¹⁾
- θ) η προμήθεια άλλου προϊόντος ως αντάλλαγμα για την παύση των πωλήσεων του αγοραστή στους εν λόγω πελάτες
- ι) η πληρωμή του αγοραστή για την παύση των πωλήσεων στους εν λόγω πελάτες
- ια) η επιβολή υποχρέωσης στον αγοραστή για μεταβίβαση κερδών από τους εν λόγω πελάτες στον προμηθευτή ⁽¹²²⁾
- ιβ) η εξαίρεση από υπηρεσία εγγύησης σε ολόκληρη την Ένωση, η οποία αποζημιώνεται από τον προμηθευτή, προϊόντων που μεταπωλούνται εκτός της γεωγραφικής περιοχής του αγοραστή ή προϊόντων που πωλούνται στην περιοχή του αγοραστή από αγοραστές που βρίσκονται σε άλλες περιοχές ⁽¹²³⁾.
- (205) Τα μέτρα που δίνουν στον παραγωγό τη δυνατότητα να επαληθεύει τον προορισμό των παραδοθέντων αγαθών, όπως η χρήση διαφορετικών ετικετών, συγκεκριμένων γλωσσικών ομάδων ή αριθμών σειράς, ή η απειλή ή η διενέργεια ελέγχων προς διαπίστωση της συμμόρφωσης του αγοραστή με άλλους περιορισμούς ⁽¹²⁴⁾, δεν συνιστούν, αυτά καθαυτά, περιορισμούς του ανταγωνισμού. Ωστόσο, μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν μέρος περιορισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας των πωλήσεων του αγοραστή όταν χρησιμοποιούνται από τον προμηθευτή για τον έλεγχο του προορισμού των παραδοθέντων αγαθών, για παράδειγμα, όταν χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με μία ή περισσότερες από τις πρακτικές που αναφέρονται στις παραγράφους (203) και (204).
- (206) Εκτός από τους άμεσους και έμμεσους περιορισμούς που αναφέρονται στις παραγράφους (202) έως (204), περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας που αφορούν ειδικά τις διαδικτυακές πωλήσεις μπορεί ομοίως να προκύπτουν από άμεσες ή έμμεσες υποχρεώσεις. Εκτός από την άμεση απαγόρευση της χρήσης του διαδικτύου για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, τα ακόλουθα αποτελούν παραδείγματα υποχρεώσεων που έχουν ως έμμεσο στόχο να εμποδίσουν τον αγοραστή να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά το διαδίκτυο για να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε ορισμένους πελάτες κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720:
- α) η απαίτηση ο αγοραστής να εμποδίζει τους πελάτες που βρίσκονται σε άλλη περιοχή να συμβουλευονται τον διαδικτυακό του τόπο ή το διαδικτυακό του κατάστημα ή να ανακατευθύνει τους πελάτες προς το διαδικτυακό κατάστημα του παραγωγού ή κάποιου άλλου πωλητή. Ωστόσο, η επιβολή στον αγοραστή της υποχρέωσης να προσφέρει συνδέσμους προς τα διαδικτυακά καταστήματα του προμηθευτή ή άλλων πωλητών δεν συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας ⁽¹²⁵⁾
- β) η απαίτηση ο αγοραστής να σταματά τις διαδικτυακές συναλλαγές καταναλωτών αν από τα δεδομένα της πιστωτικής τους κάρτας προκύπτει διεύθυνση που δεν βρίσκεται στην περιοχή του αγοραστή ⁽¹²⁶⁾
- γ) η απαίτηση ο αγοραστής να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μόνο σε φυσικό χώρο ή με τη φυσική παρουσία ειδικευμένου προσωπικού ⁽¹²⁷⁾

⁽¹¹⁹⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 6ης Ιουλίου 2009, Volkswagen κατά Επιτροπής, υπόθεση T-62/98, EU:T:2000:180, σκέψη 44.

⁽¹²⁰⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40433 — Film merchandise, αιτιολογική σκέψη 54.

⁽¹²¹⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40433 — Film merchandise, αιτιολογικές σκέψεις 52 και 53.

⁽¹²²⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40436 — Nike, αιτιολογική σκέψη 57· απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40433 — Film merchandise, αιτιολογικές σκέψεις 61 έως 63.

⁽¹²³⁾ Βλ. για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.37975 — PO/Yamaha, αιτιολογικές σκέψεις 111 και 112. Αντιθέτως, μια συμφωνία βάσει της οποίας ο προμηθευτής συμφωνεί με τους διανομείς του ότι, όταν ένας διανομέας πραγματοποιεί πώληση σε περιοχή που έχει παραχωρηθεί σε άλλον διανομέα, ο πρώτος διανομέας πρέπει να καταβάλλει στον δεύτερο διανομέα ένα τέλος που βασίζεται στο κόστος των υπηρεσιών που πρόκειται να παρασχεθούν, δεν έχει ως στόχο τον περιορισμό των πωλήσεων από τους διανομείς εκτός των γεωγραφικών περιοχών που τους έχουν παραχωρηθεί (βλ. απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2004, JCB Service κατά Επιτροπής, υπόθεση T-67/01, EU:T:2004:3, σκέψεις 136 έως 145).

⁽¹²⁴⁾ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.4043 — Nike, αιτιολογικές σκέψεις 71 και 72· απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40433 — Film merchandise, αιτιολογικές σκέψεις 65 και 66.

⁽¹²⁵⁾ Άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/302.

⁽¹²⁶⁾ Άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/302.

⁽¹²⁷⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 36 και 37.

- δ) η απαίτηση ο αγοραστής να ζητεί τη χορήγηση πρότερης έγκρισης του προμηθευτή πριν προβεί σε μεμονωμένες διαδικτυακές πωλήσεις
- ε) η απαίτηση ο αγοραστής να μην χρησιμοποιεί τα εμπορικά σήματα ή τις εμπορικές ονομασίες του προμηθευτή στον διαδικτυακό του τόπο ή στο διαδικτυακό του κατάστημα
- στ) η απαγόρευση δημιουργίας ή λειτουργίας ενός ή περισσότερων διαδικτυακών καταστημάτων από τον αγοραστή, ανεξάρτητα από το αν το διαδικτυακό κατάστημα φιλοξενείται στον διακομιστή του ίδιου του αγοραστή ή σε διακομιστή τρίτου ⁽¹²⁸⁾
- ζ) η εξ ολοκλήρου απαγόρευση της χρήσης ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου από τον αγοραστή, π.χ. μηχανών αναζήτησης ⁽¹²⁹⁾ ή υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, ή περιορισμοί που απαγορεύουν έμμεσα εξ ολοκλήρου τη χρήση ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου, όπως η υποχρέωση να μη χρησιμοποιούνται τα εμπορικά σήματα ή οι εμπορικές ονομασίες του προμηθευτή για την υποβολή προσφορών προς εμφάνισή του σε μηχανές αναζήτησης, ή περιορισμός της παροχής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές σε υπηρεσίες σύγκρισης τιμών. Οι περιορισμοί αυτοί έχουν ως στόχο να εμποδίσουν την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον αγοραστή για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες, καθώς περιορίζουν τη δυνατότητα του αγοραστή να στοχεύει πελάτες εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης εμπορικών δραστηριοτήτων του, να τους ενημερώνει σχετικά με τις προσφορές του και να τους προσελκύει στο διαδικτυακό του κατάστημα ή σε άλλους διαύλους πωλήσεων. Κατά γενικό κανόνα, η απαγόρευση της χρήσης συγκεκριμένων υπηρεσιών σύγκρισης τιμών ή συγκεκριμένων μηχανών αναζήτησης δεν αποτελεί περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας, δεδομένου ότι ο αγοραστής μπορεί να χρησιμοποιήσει άλλες διαδικτυακές διαφημιστικές υπηρεσίες ως μέσο ενημέρωσης σχετικά με τις δραστηριότητές του που συνδέονται με τις διαδικτυακές πωλήσεις. Ωστόσο, η απαγόρευση της χρήσης των πλέον διαδεδομένων διαφημιστικών υπηρεσιών στον συγκεκριμένο επιγραμμικό διαφημιστικό δίαυλο μπορεί να ισοδυναμεί με περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας, αν οι υπόλοιπες υπηρεσίες του εν λόγω διαφημιστικού διαύλου δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να προσελκύσουν πελάτες στο διαδικτυακό κατάστημα του αγοραστή.

(207) Σε αντίθεση με τους περιορισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο (204), οι απαιτήσεις που επιβάλλει ο προμηθευτής στον αγοραστή όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να πωληθούν τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ανεξάρτητα από το είδος του συστήματος διανομής. Ειδικότερα, ο προμηθευτής μπορεί να επιβάλει απαιτήσεις που αφορούν την ποιότητα. Για παράδειγμα, σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, ο προμηθευτής μπορεί να επιβάλλει απαιτήσεις που αφορούν το ελάχιστο μέγεθος και την εμφάνιση του καταστήματος του αγοραστή (π.χ. όσον αφορά τον εξοπλισμό, την επίπλωση, τον σχεδιασμό, τον φωτισμό και τις επενδύσεις δαπέδου) ή την παρουσίαση του προϊόντος (π.χ. τον ελάχιστο αριθμό προϊόντων της εμπορικής ονομασίας που πρόκειται να εκτεθούν ή τον ελάχιστο χώρο μεταξύ των προϊόντων) ⁽¹³⁰⁾.

(208) Ομοίως, ο προμηθευτής μπορεί να επιβάλλει στον αγοραστή απαιτήσεις που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες πρέπει να πωλούνται μέσω του διαδικτύου. Οι περιορισμοί που αφορούν τη χρήση συγκεκριμένων διαδικτυακών διαύλων πωλήσεων, όπως οι διαδικτυακές αγορές ή η επιβολή προτύπων ποιότητας για τις διαδικτυακές πωλήσεις, μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή κατά κατηγορία που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ανεξάρτητα από το είδος του συστήματος διανομής, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχουν ως έμμεσο στόχο να αποτρέψουν τον αγοραστή από την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες. Κατά γενικό κανόνα, οι περιορισμοί των διαδικτυακών πωλήσεων δεν έχουν τέτοιο στόχο όταν ο αγοραστής διατηρεί την ελευθερία να εκμεταλλευτεί το δικό του διαδικτυακό κατάστημα ⁽¹³¹⁾ και να διαφημίζεται μέσω του διαδικτύου ⁽¹³²⁾. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αγοραστής δεν αποτρέπεται από το να κάνει αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. Ακολουθούν παραδείγματα απαιτήσεων σχετικών με τις διαδικτυακές πωλήσεις που μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού:

- α) απαιτήσεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιότητας ή συγκεκριμένης εμφάνισης του διαδικτυακού καταστήματος του αγοραστή
- β) απαιτήσεις σχετικά με την εμφάνιση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών στο διαδικτυακό κατάστημα (όπως ο ελάχιστος αριθμός των ειδών που εκτίθενται, ο τρόπος έκθεσης των εμπορικών σημάτων ή των εμπορικών ονομασιών του προμηθευτή)
- γ) άμεση ή έμμεση απαγόρευση της χρήσης διαδικτυακών αγορών ⁽¹³³⁾
- δ) απαίτηση ο αγοραστής να λειτουργεί ένα ή περισσότερα μη ψηφιακά καταστήματα, π.χ., ως όρο για να γίνει μέλος του συστήματος επιλεκτικής διανομής του προμηθευτή

⁽¹²⁸⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (203).

⁽¹²⁹⁾ Βλ. επίσης απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση ΑΤ.40428 — Guess, αιτιολογικές σκέψεις 118 έως 126.

⁽¹³⁰⁾ Για άλλα παραδείγματα, βλ. τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, σημείο 241.

⁽¹³¹⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 56 και 57, και παράγραφο (224) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽¹³²⁾ Βλ. επίσης απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση ΑΤ.40428 — Guess, αιτιολογικές σκέψεις 118 έως 126, και παράγραφο 200 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽¹³³⁾ Υπόθεση C-230/16 — Coty Germany, σκέψεις 64 έως 69· βλ. επίσης τμήμα 8.2.3. των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

ε) απαίτηση να πωλεί ο αγοραστής ελάχιστη απόλυτη ποσότητα των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών εκτός διαδικτύου (σε αξία ή όγκο αλλά όχι ως ποσοστό των συνολικών πωλήσεων του), ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική λειτουργία του μη ψηφιακού καταστήματός του. Η απαίτηση αυτή μπορεί να είναι η ίδια για όλους τους αγοραστές ή μπορεί να καθορισθεί σε διαφορετικό επίπεδο για κάθε αγοραστή, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως το μέγεθος του αγοραστή σε σχέση με άλλους αγοραστές ή η γεωγραφική του θέση.

(209) Η απαίτηση σύμφωνα με την οποία ο αγοραστής πρέπει να καταβάλλει διαφορετική τιμή χονδρικής για προϊόντα που πωλούνται μέσω του διαδικτύου απ' ό,τι για προϊόντα που πωλούνται εκτός διαδικτύου (διπλή τιμολόγηση) μπορεί να επωφεληθεί από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, δεδομένου ότι μπορεί να κινητροδοτεί ή να επιβραβεύει κατάλληλο επίπεδο επενδύσεων σε διαδικτυακούς ή μη διαδικτυακούς διαύλους πωλήσεων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει ως στόχο τον περιορισμό των πωλήσεων σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 στοιχεία β), γ) και δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ⁽¹³⁴⁾. Ωστόσο, όταν η διαφορά στην τιμή χονδρικής έχει ως στόχο να αποτρέψει την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον αγοραστή για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες, πρόκειται για περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Αυτό ισχύει, ειδικότερα, σε περίπτωση που η διαφορά στην τιμή χονδρικής καθιστά τις διαδικτυακές πωλήσεις μη επικερδείς ή οικονομικά μη βιώσιμες ⁽¹³⁵⁾ ή όταν η διπλή τιμολόγηση χρησιμοποιείται για τον περιορισμό της ποσότητας των προϊόντων που τίθενται στη διάθεση του αγοραστή προς πώληση μέσω του διαδικτύου ⁽¹³⁶⁾. Αντιθέτως, η διπλή τιμολόγηση μπορεί να επωφεληθεί από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αν η διαφορά στην τιμή χονδρικής συνδέεται ευλόγως με τις διαφορές στις επενδύσεις και τις δαπάνες στις οποίες έχει υποβληθεί ο αγοραστής για την πραγματοποίηση πωλήσεων σε κάθε δίαυλο. Ομοίως, ο προμηθευτής μπορεί να χρεώνει διαφορετική τιμή χονδρικής για προϊόντα που πρόκειται να πωληθούν μέσω συνδυασμού διαύλων εκτός διαδικτύου και διαδικτυακών διαύλων, αν στη διαφορά τιμής λαμβάνονται υπόψη οι επενδύσεις ή οι δαπάνες που σχετίζονται με το εν λόγω είδος διανομής. Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν κατάλληλη μέθοδο για την εφαρμογή διπλής τιμολόγησης, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, εκ των υστέρων ισοσκελίσης των λογαριασμών με βάση τις πραγματικές πωλήσεις.

(210) Οι περιορισμοί της επιγραμμικής διαφήμισης μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχουν ως στόχο να αποτρέψουν την εξ ολοκλήρου χρήση ενός επιγραμμικού διαφημιστικού διαύλου από τον αγοραστή. Παραδείγματα περιορισμών της επιγραμμικής διαφήμισης που μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή είναι τα εξής:

- α) απαίτηση οι διαδικτυακές διαφημίσεις να πληρούν ορισμένα πρότυπα ποιότητας ή να περιλαμβάνουν συγκεκριμένο περιεχόμενο ή πληροφορίες
- β) απαίτηση ο αγοραστής να μην χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες συγκεκριμένων παρόχων διαδικτυακών διαφημίσεων οι οποίοι δεν πληρούν ορισμένα πρότυπα ποιότητας
- γ) απαίτηση να μη χρησιμοποιεί ο αγοραστής την εμπορική ονομασία του προμηθευτή στο όνομα τομέα του διαδικτυακού του καταστήματος.

6.1.2.2. Διάκριση μεταξύ των «ενεργητικών πωλήσεων» και των «παθητικών πωλήσεων»

(211) Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 κάνει διάκριση μεταξύ των περιορισμών των ενεργητικών πωλήσεων και των περιορισμών των παθητικών πωλήσεων στο πλαίσιο των συστημάτων αποκλειστικής διανομής. Στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία ιβ) και ιγ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει τους ορισμούς για τις ενεργητικές και τις παθητικές πωλήσεις.

(212) Το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ιγ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι, στην περίπτωση πωλήσεων σε πελάτες σε αποκλειστικά παραχωρημένη περιοχή ή ομάδα πελατών, οι πωλήσεις σε πελάτες που δεν έχουν αποτελέσει ενεργητικό στόχο του πωλητή συνιστούν παθητικές πωλήσεις. Για παράδειγμα, η δημιουργία διαδικτυακού καταστήματος αποτελεί μορφή παθητικής πώλησης, δεδομένου ότι με αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται στους δυνητικούς πελάτες να προσεγγίσουν τον πωλητή. Η λειτουργία ενός διαδικτυακού καταστήματος μπορεί να έχει συνέπειες που εκτείνονται πέραν της φυσικής γεωγραφικής ζώνης εμπορικών δραστηριοτήτων του πωλητή, μεταξύ άλλων επιτρέποντας τις διαδικτυακές αγορές από πελάτες που βρίσκονται σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή εντάσσονται σε άλλες ομάδες πελατών. Ωστόσο, οι εν λόγω αγορές (συμπεριλαμβανομένης της παράδοσης των προϊόντων) συνιστούν παθητικές πωλήσεις, υπό την προϋπόθεση ότι ο συγκεκριμένος πελάτης ή η συγκεκριμένη περιοχή ή ομάδα πελατών

⁽¹³⁴⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (206) στοιχείο ζ).

⁽¹³⁵⁾ Βλ. επίσης παράγραφο 203.

⁽¹³⁶⁾ Βλ. επίσης παράγραφο 208 στοιχείο ε).

στην οποία ανήκει ο πελάτης δεν αποτελεί ενεργητικό στόχο του πωλητή. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση που ένας πελάτης επιλέγει να ενημερώνεται αυτόματα από τον πωλητή και η ενημέρωση αυτή οδηγεί σε πώληση. Ομοίως, η χρήση μέσων βελτιστοποίησης των μηχανών αναζήτησης, δηλαδή η χρήση εργαλείων ή τεχνικών που αποσκοπούν στη βελτίωση της προβολής ή της κατάταξης του διαδικτυακού καταστήματος στα αποτελέσματα των μηχανών αναζήτησης, ή η προσφορά μιας εφαρμογής σε κατάσταση εφαρμογών, αποτελούν καταρχήν μέσα τα οποία παρέχουν στους δυνητικούς πελάτες τη δυνατότητα να προσεγγίσουν τον πωλητή και, ως εκ τούτου, συνιστούν μορφές παθητικής πώλησης.

- (213) Αντιθέτως, το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ορίζει ότι, στην περίπτωση πωλήσεων σε πελάτες σε περιοχή ή πελατεία που έχει παραχωρηθεί αποκλειστικά, η προσφορά εντός διαδικτυακού καταστήματος διαφορετικής γλωσσικής επιλογής από τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται συνήθως στη γεωγραφική περιοχή στην οποία είναι εγκατεστημένος ο πωλητής υποδεικνύει, κατά γενικό κανόνα, ότι η περιοχή στην οποία χρησιμοποιείται ευρέως η εν λόγω γλώσσα αποτελεί στόχο του πωλητή και, ως εκ τούτου, συνιστά μορφή ενεργητικής πώλησης⁽¹³⁷⁾. Ωστόσο, η προσφορά εντός διαδικτυακού καταστήματος της επιλογής αγγλικής γλώσσας δεν υποδηλώνει, αυτή καθαυτή, ότι ο πωλητής στοχεύει αγγλόφωνες γεωγραφικές περιοχές, δεδομένου ότι τα αγγλικά είναι ευρέως κατανοητά και χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την Ένωση. Ομοίως, η δημιουργία διαδικτυακού καταστήματος με τομέα ανωτάτου επιπέδου (top-level domain) που αντιστοιχεί σε γεωγραφική περιοχή άλλη από εκείνη στην οποία είναι εγκατεστημένος ο πωλητής αποτελεί μορφή ενεργητικής πώλησης στην εν λόγω περιοχή, ενώ η προσφορά διαδικτυακού καταστήματος με γενικό και μη ειδικό για τη χώρα όνομα τομέα συνιστά μορφή παθητικής πώλησης.
- (214) Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ως ενεργητικές πωλήσεις νοούνται οι πωλήσεις που προκύπτουν από την ενεργό στόχευση πελατών με επισκέψεις, επιστολές, ηλεκτρονικά μηνύματα, κλήσεις ή άλλα μέσα άμεσης επικοινωνίας. Η στοχευμένη διαφήμιση ή προώθηση αποτελεί μορφή ενεργητικής πώλησης. Ειδικότερα, οι διαδικτυακές διαφημιστικές υπηρεσίες παρέχουν συχνά στον πωλητή τη δυνατότητα να επιλέγει τις γεωγραφικές περιοχές ή τις πελατείες για τις οποίες θα προβάλλεται η επιγραμμική διαφήμιση. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για τις διαφημίσεις σε μηχανές αναζήτησης και άλλες διαδικτυακές διαφημίσεις, π.χ. σε ιστοτόπους, καταστήματα εφαρμογών, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η διαφημιστική υπηρεσία επιτρέπει στον διαφημιζόμενο να στοχεύει πελάτες ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, συμπεριλαμβανομένης της γεωγραφικής θέσης ή του προσωπικού τους προφίλ. Αντιθέτως, όταν ο πωλητής απευθύνεται μέσω της επιγραμμικής διαφήμισης σε πελάτες της δικής του γεωγραφικής περιοχής ή ομάδας πελατών και δεν είναι δυνατόν να αποτραπεί η προβολή της διαφήμισης αυτής σε πελάτες που βρίσκονται σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή εντάσσονται σε άλλες ομάδες πελατών, τότε πρόκειται για μορφή παθητικής πώλησης. Παραδείγματα τέτοιας γενικής διαφήμισης αποτελούν το επιχορηγούμενο περιεχόμενο στον διαδικτυακό τόπο τοπικής ή εθνικής εφημερίδας στον οποίο μπορεί να έχει πρόσβαση οποιοσδήποτε επισκέπτης του εν λόγω διαδικτυακού τόπου ή η χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών με γενικά και όχι ειδικά ανά χώρα ονόματα τομέα. Αντιθέτως, αν η εν λόγω γενική διαφήμιση πραγματοποιείται σε γλώσσες που δεν χρησιμοποιούνται ευρέως στη γεωγραφική περιοχή του πωλητή ή σε δικτυακούς τόπους με τομέα ανωτάτου επιπέδου που αντιστοιχούν σε γεωγραφικές περιοχές εκτός της περιοχής του πωλητή, αυτό ισοδυναμεί με ενεργητική πώληση στις εν λόγω άλλες περιοχές.
- (215) Η συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων αποτελεί μορφή παθητικής πώλησης ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων (π.χ. ανοικτή διαδικασία, κλειστή διαδικασία ή άλλη). Ο χαρακτηρισμός αυτός συνάδει με τους σκοπούς της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία περιλαμβάνει τη διευκόλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, κάθετη συμφωνία η οποία περιορίζει τη δυνατότητα ενός αγοραστή να συμμετέχει σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχεία β), γ) και δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ομοίως, η ανταπόκριση σε προσκλήσεις υποβολής προσφορών που ανακοινώνονται από μη δημόσιους φορείς συνιστά μορφή παθητικής πώλησης. Οι εν λόγω προσκλήσεις υποβολής προσφορών αποτελούν μορφή αυτοβούλως εκφρασμένης ζήτησης από πελάτες και απευθύνεται σε πολλούς δυνητικούς προμηθευτές και, ως εκ τούτου, η υποβολή προσφοράς στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προσφορών που ανακοινώνεται από μη δημόσιο φορέα αποτελεί μορφή παθητικής πώλησης.

6.1.2.3. Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας που αφορούν συγκεκριμένα συστήματα διανομής

- (216) Το άρθρο 4 στοιχεία β), γ) και δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 περιέχει κατάλογο περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας και εξαιρέσεων που ισχύουν ανάλογα με το είδος του συστήματος διανομής που εφαρμόζει ο προμηθευτής: αποκλειστική διανομή, επιλεκτική διανομή ή ελεύθερη διανομή.

6.1.2.3.1. Εφαρμογή από τον προμηθευτή συστήματος αποκλειστικής διανομής

- (217) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά συμφωνίες οι οποίες έχουν ως αντικείμενο, άμεσα ή έμμεσα, τον περιορισμό της γεωγραφικής περιοχής ή της πελατείας στην οποία ένας αγοραστής, στον οποίο έχει παραχωρηθεί αποκλειστική γεωγραφική περιοχή ή ομάδα πελατών, μπορεί να πραγματοποιεί ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών.

⁽¹³⁷⁾ Βλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2010, Peter Pammer κατά Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG και Hotel Alpenhof GesmbH κατά Oliver Heller, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-585/08 και C-144/09, EU:C:2010:740, σκέψη 93.

- (218) Προβλέπονται πέντε εξαιρέσεις από τον περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (219) Πρώτον, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να περιορίζει τις ενεργητικές πωλήσεις του αποκλειστικού διανομέα σε περιοχή ή ομάδα πελατών που έχει παραχωρηθεί αποκλειστικά σε μέγιστο αριθμό πέντε αγοραστών ή που προορίζεται αποκλειστικά για τον προμηθευτή. Για να διατηρηθούν τα επενδυτικά κίνητρα των αποκλειστικών διανομέων, ο προμηθευτής πρέπει να προστατεύει τους αποκλειστικούς διανομείς του από τις ενεργητικές πωλήσεις όλων των άλλων αγοραστών του προμηθευτή, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης επιγραμμικής διαφήμισης, στην αποκλειστική γεωγραφική τους περιοχή ή στην αποκλειστική τους ομάδα πελατών.
- (220) Τα επενδυτικά κίνητρα των αποκλειστικών διανομέων θα μπορούσαν επίσης να υπονομευθούν από τις ενεργητικές πωλήσεις πελατών των άλλων αγοραστών του προμηθευτή. Επομένως, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει επίσης στον προμηθευτή τη δυνατότητα να απαιτεί από τους άλλους αγοραστές του να μην επιτρέπουν στους άμεσους πελάτες τους να προβαίνουν σε ενεργητικές πωλήσεις σε γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες πελατών τις οποίες ο προμηθευτής έχει παραχωρήσει αποκλειστικά σε άλλους διανομείς ή προορίζει αποκλειστικά για τον ίδιο. Ωστόσο, ο προμηθευτής δεν μπορεί να απαιτήσει από τους εν λόγω άλλους αγοραστές να μετακλίσουν τους περιορισμούς των ενεργητικών πωλήσεων σε πελάτες σε επόμενα στάδια της αλυσίδας διανομής.
- (221) Ο προμηθευτής μπορεί να συνδυάσει την παραχώρηση αποκλειστικότητας σε μια συγκεκριμένη περιοχή και σε μια συγκεκριμένη ομάδα πελατών, ορίζοντας για παράδειγμα έναν αποκλειστικό διανομέα για μια συγκεκριμένη ομάδα πελατών σε συγκεκριμένη περιοχή.
- (222) Η προστασία γεωγραφικών περιοχών ή ομάδων πελατών που έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά δεν είναι απόλυτη. Για να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της αγοράς, δεν επιτρέπεται ο περιορισμός των παθητικών πωλήσεων στις εν λόγω γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες πελατών. Το άρθρο 4 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εφαρμόζεται μόνο στους περιορισμούς που επιβάλλονται στον αγοραστή. Ο προμηθευτής μπορεί συνεπώς να δεχθεί περιορισμούς στις πωλήσεις που πραγματοποιεί ο ίδιος, τόσο στο διαδικτυο όσο και εκτός διαδικτύου, στην αποκλειστική περιοχή ή σε ορισμένους ή σε όλους τους πελάτες που ανήκουν σε αποκλειστική ομάδα πελατών. Ωστόσο, οι περιορισμοί των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να είναι άκυροι σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹³⁸⁾.
- (223) Δεύτερον, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει τη δυνατότητα σε προμηθευτή ο οποίος εφαρμόζει σύστημα αποκλειστικής διανομής σε συγκεκριμένη περιοχή και σύστημα επιλεκτικής διανομής σε άλλη περιοχή να μην επιτρέπει στους αποκλειστικούς διανομείς του να προβαίνουν σε ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς που βρίσκονται στην περιοχή στην οποία ο προμηθευτής εφαρμόζει ήδη σύστημα επιλεκτικής διανομής ή την οποία προορίζει αποκλειστικά για την εφαρμογή του εν λόγω συστήματος. Ο προμηθευτής μπορεί επίσης να απαιτεί από τους αποκλειστικούς διανομείς του ομοίως να μην επιτρέπουν στους πελάτες τους να προβαίνουν σε ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς σε γεωγραφικές περιοχές στις οποίες ο προμηθευτής εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής ή τις οποίες προορίζει αποκλειστικά για τον σκοπό αυτόν. Η δυνατότητα μετακλίσης των περιορισμών των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων σε επόμενα στάδια της αλυσίδας διανομής βάσει αυτού του σεναρίου αποσκοπεί στην προστασία του κλειστού χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής διανομής.
- (224) Τρίτον, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο iii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να περιορίζει τον τόπο εγκατάστασης του αγοραστή στον οποίο έχει παραχωρηθεί αποκλειστική περιοχή ή ομάδα πελατών («ρήτρα τόπου εγκατάστασης»). Αυτό σημαίνει ότι ο προμηθευτής μπορεί να απαιτήσει από τον αγοραστή να περιορίσει τα καταστήματα διανομής και τις αποθήκες του σε μια συγκεκριμένη διεύθυνση, τόπο ή περιοχή. Όσον αφορά τα κίνητρα καταστήματα διανομής, η συμφωνία μπορεί να προσδιορίζει μια περιοχή εκτός της οποίας δεν επιτρέπεται να λειτουργούν. Ωστόσο, η δημιουργία και η χρήση διαδικτυακού καταστήματος από τον διανομέα δεν ισοδυναμεί με το άνοιγμα φυσικού καταστήματος και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να περιοριστεί ⁽¹³⁹⁾.
- (225) Τέταρτον, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο iv) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις αποκλειστικού χονδρεμπόρου σε τελικούς χρήστες, παρέχοντας με τον τρόπο αυτόν στον προμηθευτή τη δυνατότητα να διασφαλίζει τον διαχωρισμό μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Η εξαίρεση αυτή περιλαμβάνει τη δυνατότητα του προμηθευτή να επιτρέπει στον χονδρέμπορο να πραγματοποιεί πωλήσεις σε ορισμένους τελικούς χρήστες (π.χ. σε ορισμένους μεγάλους τελικούς χρήστες), απαγορεύοντάς του συγχρόνως τις πωλήσεις σε όλους τους άλλους τελικούς χρήστες ⁽¹⁴⁰⁾.

⁽¹³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2018, για την αντιμετώπιση του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού και άλλων μορφών διακριτικής μεταχείρισης με βάση την ιδιαιτερία, τον τόπο διαμονής ή τον τόπο εγκατάστασης των πελατών εντός της εσωτερικής αγοράς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και (ΕΕ) 2017/2394 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ (ΕΕ L 60 I της 2.3.2018, σ. 1).

⁽¹³⁹⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 56 και 57.

⁽¹⁴⁰⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (222) σχετικά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/302.

(226) Πέμπτον, το άρθρο 4 στοιχείο β) σημείο ν) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τη δυνατότητα του αποκλειστικού διανομέα να πωλεί, ενεργητικά ή παθητικά, εξαρτήματα, τα οποία προορίζονται για ενσωμάτωση, στους ανταγωνιστές του προμηθευτή οι οποίοι θα τα χρησιμοποιήσουν για την κατασκευή αγαθών ομοειδών με εκείνα που παράγει ο προμηθευτής. Ο όρος «εξάρτημα» περιλαμβάνει κάθε είδους ενδιάμεσα αγαθά και ο όρος «ενσωμάτωση» αναφέρεται στη χρήση οποιασδήποτε εισροής για την παραγωγή αγαθών.

6.1.2.3.2. Εφαρμογή από τον προμηθευτή συστήματος επιλεκτικής διανομής

(227) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά συμφωνίες οι οποίες έχουν ως αντικείμενο, άμεσα ή έμμεσα, τον περιορισμό της γεωγραφικής περιοχής ή της πελατείας στην οποία τα μέλη συστήματος επιλεκτικής διανομής (στο εξής: εξουσιοδοτημένοι διανομείς) μπορούν να πραγματοποιούν ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται περιορισμοί των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες που επιβάλλονται από έναν προμηθευτή σε εξουσιοδοτημένους διανομείς που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πώλησης.

(228) Προβλέπονται πέντε εξαιρέσεις από τον περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας που ορίζεται στο άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

(229) Η πρώτη εξαίρεση αφορά περιορισμούς της δυνατότητας των εξουσιοδοτημένων διανομέων να προβαίνουν σε πωλήσεις εκτός του συστήματος επιλεκτικής διανομής. Επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τις ενεργητικές πωλήσεις εξουσιοδοτημένων διανομέων, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης επιγραφμικής διαφήμισης, σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες πελατών που έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά σε άλλους διανομείς ή προορίζονται αποκλειστικά για τον προμηθευτή. Ο προμηθευτής έχει επίσης τη δυνατότητα να απαιτεί από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς να επιβάλλουν τους εν λόγω επιτρεπόμενους περιορισμούς ενεργητικών πωλήσεων στους άμεσους πελάτες τους. Ωστόσο, η προστασία γεωγραφικών περιοχών ή ομάδων πελατών που έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά δεν είναι απόλυτη, δεδομένου ότι ο προμηθευτής δεν μπορεί να περιορίσει τις παθητικές πωλήσεις στις εν λόγω περιοχές ή στις εν λόγω ομάδες πελατών.

(230) Η δεύτερη εξαίρεση παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να επιβάλλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του και τους πελάτες τους περιορισμούς ως προς την εκ μέρους τους διενέργεια ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς που είναι εγκατεστημένοι σε οποιαδήποτε περιοχή στην οποία ο προμηθευτής εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής.

(231) Η τρίτη εξαίρεση παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να επιβάλλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του ρήτρα τόπου εγκατάστασης, να τους εμποδίζει από το να ασκούν τις δραστηριότητές τους από διαφορετικές εγκαταστάσεις ή από το να ανοίγουν νέο κατάστημα σε διαφορετικό τόπο. Κατά συνέπεια, το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 δεν χάνεται αν ο διανομέας συμφωνεί να περιορίσει τα καταστήματα διανομής και τις αποθήκες του σε μια συγκεκριμένη διεύθυνση, τόπο ή περιοχή. Όσον αφορά τα κινητά καταστήματα διανομής, η συμφωνία μπορεί να προσδιορίζει μια περιοχή εκτός της οποίας δεν επιτρέπεται να λειτουργούν. Ωστόσο, η δημιουργία και η χρήση διαδικτυακού καταστήματος από τον διανομέα δεν ισοδυναμεί με το άνοιγμα φυσικού καταστήματος και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να περιοριστεί ⁽¹⁴¹⁾.

(232) Η τέταρτη εξαίρεση επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις εξουσιοδοτημένου χονδρεμπόρου σε τελικούς χρήστες, παρέχοντάς του με τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα να διασφαλίζει τον διαχωρισμό μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Η εξαίρεση αυτή περιλαμβάνει τη δυνατότητα του προμηθευτή να επιτρέπει στον χονδρέμπορο να πραγματοποιεί πωλήσεις σε ορισμένους τελικούς χρήστες (π.χ. σε ορισμένους μεγάλους τελικούς χρήστες), απαγορεύοντάς του συγχρόνως τις πωλήσεις σε όλους τους άλλους τελικούς χρήστες ⁽¹⁴²⁾.

(233) Η πέμπτη εξαίρεση επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τη δυνατότητα του αποκλειστικού διανομέα να πωλεί, ενεργητικά ή παθητικά, εξαρτήματα, τα οποία προορίζονται για ενσωμάτωση, στους ανταγωνιστές του προμηθευτή οι οποίοι θα τα χρησιμοποιήσουν για την κατασκευή αγαθών ομοειδών με εκείνα που παράγει ο προμηθευτής. Ο όρος «εξάρτημα» περιλαμβάνει κάθε είδους ενδιάμεσα αγαθά και ο όρος «ενσωμάτωση» αναφέρεται στη χρήση οποιασδήποτε εισροής για την παραγωγή αγαθών.

(234) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που περιγράφεται στο άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο iii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από μέλη δικτύου επιλεκτικής διανομής που λειτουργεί σε επίπεδο λιανικής πώλησης. Αυτό σημαίνει ότι ο προμηθευτής δεν μπορεί να επιβάλλει περιορισμούς στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του όσον αφορά τις πωλήσεις σε τελικούς χρήστες ή σε αντιπροσώπους προμηθειών που ενεργούν για λογαριασμό αυτών των χρηστών, εκτός αν οι εν λόγω τελικοί χρήστες

⁽¹⁴¹⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 55 έως 58.

⁽¹⁴²⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (222) σχετικά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/302.

βρίσκονται σε γεωγραφική περιοχή ή ανήκουν σε πελατεία που έχει παραχωρηθεί αποκλειστικά σε άλλον διανομέα ή προορίζεται αποκλειστικά για τον προμηθευτή σε γεωγραφική περιοχή στην οποία ο προμηθευτής εφαρμόζει σύστημα αποκλειστικής διανομής [βλ. άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο i) πρώτη περίπτωση του κανονισμού και παράγραφο (229)]. Τούτο επίσης δεν αποκλείει τη δυνατότητα να απαγορεύεται στους εξουσιοδοτημένους διανομείς να ασκούν τη δραστηριότητά του σε μη εξουσιοδοτημένο τόπο εγκατάστασης [βλ. άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο i) τρίτη περίπτωση του κανονισμού και παράγραφο (231) των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών].

- (235) Προμηθευτής ο οποίος εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής μπορεί να επιλέγει τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του βάσει ποιοτικών ή/και ποσοτικών κριτηρίων. Κατά γενικό κανόνα, κάθε ποιοτικό κριτήριο πρέπει να καθορίζεται τόσο για τους διαδικτυακούς όσο και για τους μη διαδικτυακούς διαύλους. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη ότι οι διαδικτυακοί δίαυλοι και οι μη διαδικτυακοί δίαυλοι έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, ένας προμηθευτής που εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής μπορεί να επιβάλλει στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του κριτήρια για τις διαδικτυακές πωλήσεις που δεν είναι ισοδύναμα με εκείνα που επιβάλλονται για τις πωλήσεις σε μη ψηφιακά καταστήματα, υπό την προϋπόθεση ότι οι απαιτήσεις που επιβάλλονται για τις διαδικτυακές πωλήσεις δεν έχουν ως αντικείμενο, έμμεσα, να εμποδίσουν τον αγοραστή από το να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά το διαδίκτυο για τους σκοπούς της πώλησης των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες. Για παράδειγμα, ένας προμηθευτής μπορεί να επιβάλει απαιτήσεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση προτύπων ποιότητας για τις διαδικτυακές πωλήσεις, όπως η απαίτηση για τη δημιουργία και λειτουργία μιας διαδικτυακής υπηρεσίας εξυπηρέτησης μετά την πώληση ή η απαίτηση για την κάλυψη των δαπανών πελατών που επιστρέφουν προϊόντα που έχουν αγοράσει ή τη χρήση ασφαλών συστημάτων πληρωμών. Ομοίως, ένας προμηθευτής μπορεί να καθορίσει διαφορετικά κριτήρια που αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη για τους διαύλους πωλήσεων μέσω του διαδικτύου και εκτός διαδικτύου. Για παράδειγμα, ένας προμηθευτής θα μπορούσε να απαιτήσει οικολογικά υπεύθυνα καταστήματα πώλησης ή τη χρήση υπηρεσιών παράδοσης με τη χρήση πράσινων δικύκλων.
- (236) Ο συνδυασμός επιλεκτικής διανομής με αποκλειστική διανομή στην ίδια περιοχή δεν μπορεί να τύχει της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες ο προμηθευτής εφαρμόζει αποκλειστική διανομή σε επίπεδο χονδρικής και επιλεκτική διανομή σε επίπεδο λιανικής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο εν λόγω συνδυασμός θα επέβαλε στους εξουσιοδοτημένους διανομείς την υποχρέωση να κάνουν δεκτούς περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο β) ή γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, για παράδειγμα, περιορισμούς στις ενεργητικές πωλήσεις σε γεωγραφικές περιοχές ή πελάτες που δεν έχουν κατανεμηθεί αποκλειστικά ή περιορισμούς στις ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις σε τελικούς χρήστες ⁽¹⁴³⁾ ή περιορισμούς στις αμοιβαίες προμηθειές μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων ⁽¹⁴⁴⁾. Ωστόσο, ο προμηθευτής μπορεί να δεσμευτεί να προμηθεύει μόνο ορισμένους εξουσιοδοτημένους διανομείς, για παράδειγμα, σε ορισμένα τμήματα της γεωγραφικής περιοχής στην οποία εφαρμόζεται το σύστημα επιλεκτικής διανομής ή μπορεί να δεσμευτεί να μην πραγματοποιεί ο ίδιος απευθείας πωλήσεις στην εν λόγω περιοχή ⁽¹⁴⁵⁾. Σύμφωνα με τη δεύτερη εξαίρεση από το άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο προμηθευτής μπορεί επίσης να επιβάλλει ρήτρα τύπου εγκατάστασης στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του.
- (237) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που περιγράφεται στο άρθρο 4 στοιχείο γ) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά τον περιορισμό των αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής. Αυτό σημαίνει ότι ο προμηθευτής δεν μπορεί να εμποδίσει τις ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις μεταξύ των εξουσιοδοτημένων διανομέων του, οι οποίοι πρέπει να παραμείνουν ελεύθεροι να αγοράζουν τα συμβατικά προϊόντα από άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς εντός του δικτύου, οι οποίοι δραστηριοποιούνται είτε στο ίδιο είτε σε διαφορετικό επίπεδο του εμπορικής δραστηριότητας ⁽¹⁴⁶⁾. Κατά συνέπεια, η επιλεκτική διανομή δεν μπορεί να συνδυαστεί με κάθετους περιορισμούς που αποσκοπούν στο να εξαναγκάσουν τους διανομείς να προμηθεύονται τα συμβατικά προϊόντα αποκλειστικά από συγκεκριμένη πηγή. Αυτό σημαίνει επίσης ότι, σε ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, ο προμηθευτής δεν μπορεί να περιορίζει τις πωλήσεις των εξουσιοδοτημένων χονδρεμπόρων σε εξουσιοδοτημένους διανομείς.

6.1.2.3.3. Εφαρμογή από τον προμηθευτή συστήματος ελεύθερης διανομής

- (238) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες έχουν ως αντικείμενο, άμεσα ή έμμεσα, τον περιορισμό της γεωγραφικής περιοχής ή της πελατείας στην οποία ένας αγοραστής μπορεί να πραγματοποιεί ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών μέσω συστήματος ελεύθερης διανομής ⁽¹⁴⁷⁾.
- (239) Προβλέπονται πέντε εξαίρεσεις από τον περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας που ορίζεται στο άρθρο 4 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

⁽¹⁴³⁾ Βλ. παράγραφο (227).

⁽¹⁴⁴⁾ Βλ. παράγραφο (237).

⁽¹⁴⁵⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (222) σχετικά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/302.

⁽¹⁴⁶⁾ Βλ. για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 — Guess, αιτιολογικές σκέψεις 65 έως 78.

⁽¹⁴⁷⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (116).

- (240) Πρώτον, το άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο i) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να περιορίζει τις ενεργητικές πωλήσεις του αγοραστή, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης επιγραμματικής διαφήμισης, σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες πελατών που έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά σε άλλους αγοραστές ή προορίζονται αποκλειστικά για τον προμηθευτή. Ο προμηθευτής έχει επίσης τη δυνατότητα να απαιτεί από τον αγοραστή να επιβάλλει τους εν λόγω επιτρεπόμενους περιορισμούς ενεργητικών πωλήσεων στους άμεσους πελάτες του αγοραστή. Ωστόσο, η προστασία γεωγραφικών περιοχών ή ομάδων πελατών που έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά δεν είναι απόλυτη, δεδομένου ότι ο προμηθευτής δεν μπορεί να περιορίσει τις παθητικές πωλήσεις στις εν λόγω περιοχές ή στις εν λόγω ομάδες πελατών.
- (241) Δεύτερον, το άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να επιβάλλει στον αγοραστή ή να απαιτεί από τον αγοραστή να επιβάλλει στους πελάτες του περιορισμούς όσον αφορά τις ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς που είναι εγκατεστημένοι σε περιοχή στην οποία ο προμηθευτής εφαρμόζει σύστημα επιλεκτικής διανομής ή την οποία ο προμηθευτής προορίζει αποκλειστικά για την εφαρμογή του εν λόγω συστήματος. Ο περιορισμός μπορεί να καλύπτει τις ενεργητικές ή παθητικές πωλήσεις σε κάθε επίπεδο εμπορικής δραστηριότητας.
- (242) Τρίτον, το άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο iii) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στον προμηθευτή τη δυνατότητα να επιβάλλει ρήτρα τόπου εγκατάστασης στον αγοραστή, ώστε να περιορίσει τον τόπο εγκατάστασής του. Αυτό σημαίνει ότι ο προμηθευτής μπορεί να απαιτήσει από τον αγοραστή να περιορίσει τα καταστήματα διανομής και τις αποθήκες του σε μια συγκεκριμένη διεύθυνση, τόπο ή περιοχή. Όσον αφορά τα κινητά καταστήματα διανομής, η συμφωνία μπορεί να προσδιορίζει μια περιοχή εκτός της οποίας δεν επιτρέπεται να λειτουργούν. Ωστόσο, η δημιουργία και η χρήση διαδικτυακού καταστήματος από τον αγοραστή δεν ισοδυναμεί με το άνοιγμα φυσικού καταστήματος και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να περιοριστεί ⁽¹⁴⁸⁾.
- (243) Τέταρτον, το άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο iv) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις χονδρεμπόρου σε τελικούς χρήστες, παρέχοντας με τον τρόπο αυτόν στον προμηθευτή τη δυνατότητα να διασφαλίζει τον διαχωρισμό μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Η εξαίρεση αυτή περιλαμβάνει τη δυνατότητα του προμηθευτή να επιτρέπει στον χονδρέμπορο να πραγματοποιεί πωλήσεις σε ορισμένους τελικούς χρήστες (π.χ. σε ορισμένους μεγάλους τελικούς χρήστες), απαγορεύοντάς του συγχρόνως τις πωλήσεις σε όλους τους άλλους τελικούς χρήστες ⁽¹⁴⁹⁾.
- (244) Πέμπτον, το άρθρο 4 στοιχείο δ) σημείο v) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 επιτρέπει στον προμηθευτή να περιορίζει τη δυνατότητα του αποκλειστικού διανομέα να πωλεί, ενεργητικά ή παθητικά, εξαρτήματα, τα οποία προορίζονται για ενσωμάτωση, στους ανταγωνιστές του προμηθευτή, οι οποίοι θα τα χρησιμοποιήσουν για την κατασκευή του αγαθών ομοειδών με εκείνα που παράγει ο προμηθευτής. Ο όρος «εξάρτημα» περιλαμβάνει κάθε είδους ενδιάμεσα αγαθά και ο όρος «ενσωμάτωση» αναφέρεται στη χρήση οποιασδήποτε εισροής για την παραγωγή αγαθών.

6.1.3. Περιορισμοί στις πωλήσεις ανταλλακτικών

- (245) Ο περιορισμός ιδιαίτερης σοβαρότητας που περιγράφεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά τις συμφωνίες οι οποίες εμποδίζουν ή περιορίζουν τους τελικούς καταναλωτές, τους ανεξάρτητους επισκευαστές, τους χονδρεμπόρους και τους παρόχους υπηρεσιών από το να προμηθεύονται απευθείας ανταλλακτικά από τον κατασκευαστή τους. Η συμφωνία μεταξύ ενός κατασκευαστή ανταλλακτικών και ενός αγοραστή ο οποίος ενσωματώνει τα εν λόγω ανταλλακτικά στα δικά του προϊόντα, όπως οι κατασκευαστές αρχικού εξοπλισμού (ΚΑΕ), δεν μπορεί να εμποδίζει ή να περιορίζει, άμεσα ή έμμεσα, τις πωλήσεις του κατασκευαστή των ανταλλακτικών αυτών σε τελικούς χρήστες, ανεξάρτητους επισκευαστές, χονδρεμπόρους ή παρόχους υπηρεσιών. Έμμεσοι περιορισμοί μπορεί να προκύψουν ιδίως σε περίπτωση που ο προμηθευτής των ανταλλακτικών περιορίζεται όσον αφορά την παροχή των τεχνικών πληροφοριών και του ειδικού εξοπλισμού που απαιτούνται για τη χρήση των ανταλλακτικών από τους τελικούς χρήστες, τους ανεξάρτητους επισκευαστές ή τους παρέχοντες υπηρεσίες. Ωστόσο, η συμφωνία μπορεί να θέτει περιορισμούς στην προμήθεια των ανταλλακτικών στους επισκευαστές ή στους παρέχοντες υπηρεσίες στους οποίους ο ΚΑΕ έχει αναθέσει την επισκευή ή τη συντήρηση των δικών του προϊόντων. Αυτό σημαίνει επίσης ότι ο ΚΑΕ μπορεί να ζητήσει από το δικό του δίκτυο επισκευής και παροχής υπηρεσιών να αγοράσει ανταλλακτικά από τον ίδιο ή από άλλα μέλη του συστήματος επιλεκτικής διανομής, όταν εφαρμόζει τέτοιο σύστημα.

6.2. Περιορισμοί που εξαιρούνται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720

- (246) Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εξαιρεί ορισμένες υποχρεώσεις που περιέχονται σε κάθετες συμφωνίες από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει υπέρβαση των ορίων του μεριδίου αγοράς ή όχι κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Ειδικότερα, το άρθρο 5 του κανονισμού θεσπίζει τις υποχρεώσεις για τις οποίες δεν μπορεί να θεωρηθεί με επαρκή βεβαιότητα ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ωστόσο, δεν τεκμαίρεται ότι οι υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 5 του κανονισμού εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή ότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η εξαίρεση των εν λόγω

⁽¹⁴⁸⁾ Βλ. υπόθεση C-439/09 — Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, σκέψεις 55 έως 58.

⁽¹⁴⁹⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (222) σχετικά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/302.

υποχρέωσεων από την απαλλαγή κατά κατηγορία σημαίνει απλώς ότι υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης. Επιπλέον, σε αντίθεση με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η εξαίρεση υποχρέωσης από την απαλλαγή κατά κατηγορία σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού περιορίζεται στη συγκεκριμένη υποχρέωση, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω υποχρέωση μπορεί να αποσπαστεί από την υπόλοιπη κάθετη συμφωνία. Αυτό σημαίνει ότι για την υπόλοιπη κάθετη συμφωνία εξακολουθεί να ισχύει το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία.

6.2.1. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που υπερβαίνουν σε διάρκεια τα πέντε έτη

(247) Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που υπερβαίνουν τα πέντε έτη εξαιρούνται από την απαλλαγή κατά κατηγορία. Οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, είναι συμφωνίες με τις οποίες επιβάλλεται στον αγοραστή να αγοράζει από τον προμηθευτή ή από άλλη επιχείρηση που υποδεικνύει ο προμηθευτής πάνω από το 80 % των συνολικών προμηθειών που πραγματοποίησε ο αγοραστής κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος σε συμβατικά αγαθά ή υπηρεσίες και υποκατάστατά τους. Έτσι ο αγοραστής εμποδίζεται να αγοράζει ανταγωνιστικά αγαθά ή υπηρεσίες ή ότι οι αγορές αυτές περιορίζονται σε ποσοστό κατώτερο του 20 % των συνολικών αγορών του. Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμα σχετικά στοιχεία όσον αφορά τις αγορές του αγοραστή κατά το ημερολογιακό έτος που προηγείται της σύναψης της κάθετης συμφωνίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακριβέστερες εκτιμήσεις του αγοραστή αναφορικά με τις ετήσιες συνολικές του ανάγκες. Ωστόσο, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τις αγορές μόλις αυτά καταστούν διαθέσιμα.

(248) Οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού δεν μπορούν να εωφεληθούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία αν η διάρκεια ισχύος τους είναι αόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, οι οποίες είναι σιωπηρά ανανεώσιμες πέραν της πενταετίας, μπορούν να εωφεληθούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία, υπό την προϋπόθεση ότι ο αγοραστής μπορεί ουσιαστικά να επαναδιαπραγματευτεί ή να καταγγείλει την κάθετη συμφωνία που περιέχει την υποχρέωση με εύλογο προθεσμία προειδοποίησης και με εύλογο κόστος, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να αλλάξει ουσιαστικά τον προμηθευτή του μετά τη λήξη της πενταετούς περιόδου. Αν, για παράδειγμα, η κάθετη συμφωνία περιλαμβάνει πενταετή υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού και ο προμηθευτής χορηγήσει δάνειο στον αγοραστή, η αποπληρωμή του δανείου αυτού δεν πρέπει να εμποδίζει τον αγοραστή να απαλλαγεί πραγματικά από την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού στο τέλος της πενταετούς περιόδου. Ομοίως, σε περίπτωση που ο προμηθευτής παρέχει στον αγοραστή εξοπλισμό που δεν συνδέεται ειδικά με τη συμβατική τους σχέση, ο αγοραστής θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξαγοράσει τον εξοπλισμό στην αγοραία αξία του κατά τη λήξη της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού.

(249) Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, ο περιορισμός της διάρκειας των υποχρέωσεων μη άσκησης ανταγωνισμού σε πέντε έτη δεν ισχύει σε περίπτωση που τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μεταπωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους και οικόπεδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή είτε εκμισθώνονται σε αυτόν από τρίτους μη συνδεδεμένους με τον αγοραστή. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού μπορεί να επιβληθεί για μεγαλύτερη διάρκεια, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τη διάρκεια κατοχής του σημείου πώλησης από τον αγοραστή. Ο λόγος της εξαίρεσης αυτής είναι ότι, κατά γενικό κανόνα, δεν αναμένεται εύλογα από έναν προμηθευτή να επιτρέπει την πώληση ανταγωνιστικών προϊόντων από χώρους και οικόπεδα που ανήκουν σε αυτόν χωρίς την άδειά του. Κατ' αναλογία, ισχύουν οι ίδιες αρχές όταν ο αγοραστής ασκεί τη δραστηριότητά του από κινητό κατάστημα που είτε ανήκει στον προμηθευτή είτε εκμισθώνεται σε αυτόν από τρίτους μη συνδεδεμένους με τον αγοραστή. Η εξαίρεση αυτή δεν καλύπτει μορφώματα σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς που χρησιμοποιούνται τεχνηέντως για την παρακάμψη του ορίου των πέντε ετών, όπως η μεταβίβαση από τον διανομέα ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του επί χώρων και οικοπέδων προς τον προμηθευτή για περιορισμένη μόνο περίοδο.

6.2.2. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού μετά τη λύση της συμφωνίας

(250) Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο β) σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που επιβάλλονται στον αγοραστή και εξακολουθούν να ισχύουν μετά τη λύση της συμφωνίας εξαιρούνται από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία, εκτός αν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η επιβολή της υποχρέωσης είναι απαραίτητη για την προστασία της τεχνολογίας που μεταβιβάζει ο προμηθευτής στον αγοραστή
- β) η υποχρέωση περιορίζεται στο σημείο πώλησης στο οποίο δραστηριοποιήθηκε ο αγοραστής κατά τη διάρκεια της σύμβασης
- γ) η υποχρέωση δεν υπερβαίνει το ένα έτος κατ' ανώτατο όριο.

(251) Η σχετική τεχνολογία πρέπει να είναι απόρρητη, ουσιώδης και προσδιορισμένη κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο ι) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και, ειδικότερα, πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες που είναι σημαντικές και χρήσιμες στον αγοραστή για τη χρήση, πώληση ή μεταπώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών.

6.2.3. Υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού που επιβάλλονται στα μέλη συστήματος επιλεκτικής διανομής

(252) Το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αφορά την πώληση ανταγωνιστικών αγαθών ή υπηρεσιών εντός συστήματος επιλεκτικής διανομής. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού ισχύει για τον συνδυασμό της επιλεκτικής διανομής με την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού, σύμφωνα με τον οποίο επιβάλλεται στους εξουσιοδοτημένους διανομείς να μην μεταπωλούν ανταγωνιστικά σήματα. Ωστόσο, αν ο προμηθευτής εμποδίζει τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του, άμεσα ή έμμεσα, από το να αγοράζουν προϊόντα προς μεταπώληση από έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους ανταγωνιζόμενους προμηθευτές, η υποχρέωση αυτή εξαιρείται από την απαλλαγή κατά κατηγορία. Το σκεπτικό της εξαίρεσης αυτής είναι να αποφευχθεί η περίπτωση στην οποία ορισμένοι προμηθευτές που χρησιμοποιούν τα ίδια σημεία επιλεκτικής διανομής εμποδίζουν έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους ανταγωνιστές να κάνουν χρήση αυτών των σημείων πώλησης για τη διανομή των δικών τους προϊόντων. Ένα τέτοιο σενάριο θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποκλεισμό ανταγωνιζόμενου προμηθευτή μέσω μιας μορφής συλλογικού εμπορικού αποκλεισμού.

6.2.4. Υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες

(253) Η τέταρτη εξαίρεση από την απαλλαγή κατά κατηγορία, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, αφορά τις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες που επιβάλλουν οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, και συγκεκριμένα εκείνες που υποχρεώνουν, άμεσα ή έμμεσα, τους αγοραστές των εν λόγω υπηρεσιών να μην προσφέρουν, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά ή υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες υπό ευνοϊκότερους όρους χρησιμοποιώντας ανταγωνιστικές επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης. Οι όροι αυτοί μπορεί να αφορούν τιμές, αποθέματα, διαθεσιμότητα ή κάθε άλλο όρο ή προϋπόθεση προσφοράς ή πώλησης. Η υποχρέωση ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής μπορεί να προκύπτει από συμβατική ρήτρα ή από άλλα άμεσα ή έμμεσα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης διαφοροποιημένης τιμολόγησης ή κινήτρων, η εφαρμογή των οποίων εξαρτάται από τους όρους υπό τους οποίους ο αγοραστής των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες μέσω ανταγωνιζόμενων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Για παράδειγμα, όταν ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης εξαρτά την προσφορά καλύτερης προβολής για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του αγοραστή στον δικτυακό τόπο του παρόχου ή την εφαρμογή χαμηλότερου ποσοστού προμήθειας από το αν ο αγοραστής του παρέχει ισοτιμίες σε σχέση με τους ανταγωνιστικούς παρόχους των εν λόγω υπηρεσιών, αυτό ισοδυναμεί με υποχρέωση ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες.

(254) Όλα τα άλλα είδη υποχρεώσεων ισοτιμίας μπορούν να εωφεληθούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνονται για παράδειγμα:

- α) οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής όσον αφορά τους διαύλους απευθείας πωλήσεων των αγοραστών επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (οι λεγόμενες υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής)
- β) οι υποχρεώσεις ισοτιμίας όσον αφορά τους όρους υπό τους οποίους προσφέρονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες σε επιχειρήσεις που δεν είναι τελικοί χρήστες
- γ) οι υποχρεώσεις ισοτιμίας όσον αφορά τους όρους υπό τους οποίους οι κατασκευαστές, χονδρέμποροι ή λιανοπωλητές αγοράζουν αγαθά ή υπηρεσίες ως εισροές (υποχρεώσεις «του μάλλον ευνοούμενου πελάτη»).

(255) Στο τμήμα 8.2.5 παρέχονται κατευθύνσεις σχετικά με την εκτίμηση των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720.

7. ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

7.1. Ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

(256) Όπως ορίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, η Επιτροπή μπορεί να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, αν διαπιστώσει ότι, σε συγκεκριμένη περίπτωση, μια κάθετη συμφωνία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παράγει ορισμένα αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 101 της Συνθήκης. Επιπλέον, όταν, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, μια κάθετη συμφωνία παράγει αποτελέσματα τα οποία δεν

συμβιβάζονται με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης στο έδαφος ενός κράτους μέλους, ή σε τμήμα του εδάφους αυτού, το οποίο συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά μιας αυτοτελούς γεωγραφικής αγοράς, η ΕΑΑ του εν λόγω κράτους μέλους δύναται επίσης να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003. Το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 δεν αναφέρει τα δικαστήρια των κρατών μελών, τα οποία, ως εκ τούτου, δεν έχουν την εξουσία να ανακαλέσουν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ⁽¹⁵⁰⁾, εκτός αν το οικείο δικαστήριο αποτελεί αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους που έχει οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

- (257) Η Επιτροπή και οι ΕΑΑ μπορούν να ανακαλούν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε δύο περιπτώσεις. Πρώτον, μπορούν να ανακαλέσουν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε περίπτωση που μια κάθετη συμφωνία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης παράγει, σε μεμονωμένη βάση, αποτελέσματα στη σχετική αγορά τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Δεύτερον, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, μπορούν επίσης να ανακαλέσουν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε περίπτωση που η κάθετη συμφωνία παράγει τα εν λόγω αποτελέσματα σε συνδυασμό με παρόμοιες συμφωνίες που έχουν συναφθεί από ανταγωνιζόμενους προμηθευτές ή αγοραστής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα παράλληλα δίκτυα παρόμοιων κάθετων συμφωνιών μπορούν να παράγουν σωρευτικά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ο περιορισμός της πρόσβασης στη σχετική αγορά και ο περιορισμός του ανταγωνισμού εντός αυτής αποτελούν παραδείγματα τέτοιων σωρευτικών αποτελεσμάτων που μπορούν να δικαιολογήσουν την ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ⁽¹⁵¹⁾.
- (258) Τα παράλληλα δίκτυα κάθετων συμφωνιών θεωρούνται παρόμοια, αν περιέχουν περιορισμούς του ίδιου είδους που παράγουν παρόμοια αποτελέσματα στην αγορά. Τέτοια σωρευτικά αποτελέσματα ενδέχεται να προκύπτουν, για παράδειγμα, στην περίπτωση των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής, της επιλεκτικής διανομής ή των υποχρεώσεων μη άσκησης ανταγωνισμού.
- (259) Ως προς τις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής που αφορούν τους διαύλους απευθείας πωλήσεων (υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής), το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προβλέπει ότι το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού μπορεί να ανακληθεί σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, ιδίως όταν η σχετική αγορά για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης και ο ανταγωνισμός μεταξύ των παρόχων των εν λόγω υπηρεσιών περιορίζεται από το σωρευτικό αποτέλεσμα παράλληλων δικτύων παρόμοιων συμφωνιών που θέτουν περιορισμούς στη δυνατότητα των αγοραστών των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να προσφέρουν, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά ή υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες υπό ευνοϊκότερους όρους μέσω των δικών τους διαύλων άμεσων πωλήσεων.. Περαιτέρω κατευθύνσεις σχετικά με την περίπτωση αυτή παρέχονται στο τμήμα 8.2.5.2.
- (260) Όσον αφορά την επιλεκτική διανομή, μπορεί να υπάρξει περίπτωση επαρκώς παρόμοιων παράλληλων δικτύων, όταν σε μια δεδομένη αγορά ορισμένοι προμηθευτές εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή αποκλειστικώς βάσει ποιοτικών κριτηρίων, ενώ άλλοι προμηθευτές εφαρμόζουν επιλεκτική διανομή βάσει ποσοτικών κριτηρίων, με παρόμοια αποτελέσματα στην αγορά. Τέτοια σωρευτικά αποτελέσματα μπορούν επίσης να προκύψουν όταν, σε μια δεδομένη αγορά, τα παράλληλα δίκτυα επιλεκτικής διανομής χρησιμοποιούν ποιοτικά κριτήρια που αποκλείουν τους διανομείς. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κατά την εκτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αρνητικές για τον ανταγωνισμό συνέπειες που μπορούν να αποδοθούν σε κάθε μεμονωμένο δίκτυο συμφωνιών. Κατά περίπτωση, η ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορεί να περιορίζεται σε συγκεκριμένα ποιοτικά ή ποσοτικά κριτήρια τα οποία περιορίζουν, για παράδειγμα, τον αριθμό των εξουσιοδοτημένων διανομέων.
- (261) Η ευθύνη όσον αφορά τα αρνητικά για τον ανταγωνισμό σωρευτικά αποτελέσματα μπορεί να αποδοθεί μόνο στις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν σημαντική συμβολή σε αυτά. Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων των οποίων η συμβολή στα σωρευτικά αποτελέσματα είναι ασήμαντη, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹⁵²⁾. Επομένως, ο μηχανισμός ανάκλησης δεν εφαρμόζεται έναντι αυτών ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁵⁰⁾ Τα δικαστήρια των κρατών μελών δεν δύνανται επίσης να μεταβάλλουν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 διευρύνοντας το πεδίο εφαρμογής του σε συμφωνίες που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720. Η διεύρυνση αυτή, ανεξάρτητα από την έκταση της, θα αποτελούσε επέμβαση στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας από την Επιτροπή [απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 1991, Στέργιος Δηλιμίτης κατά Henninger Bräu AG, C-234/89, EU:C:1991:91, σκέψη 46 («Υπόθεση C-234/89, Δηλιμίτης»)].

⁽¹⁵¹⁾ Ωστόσο, δεν είναι πιθανό να υπάρξει σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλεισμού αν τα παράλληλα δίκτυα κάθετων συμφωνιών καλύπτουν λιγότερο από το 30 % της σχετικής αγοράς, βλ. παράγραφο 10 της ανακοίνωσης de minimis.

⁽¹⁵²⁾ Θεωρείται ότι μεμονωμένοι προμηθευτές ή διανομείς των οποίων το μερίδιο αγοράς δεν υπερβαίνει το 5 % δεν συντελούν σημαντικά στο σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλεισμού, βλ. παράγραφο 10 της ανακοίνωσης de minimis και υπόθεση C-234/89 — Δηλιμίτης κατά Henninger Bräu, σκέψεις 24 έως 27.

⁽¹⁵³⁾ Η εκτίμηση της συμβολής αυτής θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο τμήμα 8 σχετικά με την πολιτική εφαρμογής των κανόνων σε ατομικές περιπτώσεις.

- (262) Σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η Επιτροπή δύναται, με πρωτοβουλία της ή κατόπιν καταγγελίας, να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Αυτό περιλαμβάνει τη δυνατότητα των ΕΑΑ να ζητούν από την Επιτροπή να ανακαλεί το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε συγκεκριμένη περίπτωση, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των κανόνων σχετικά με την κατανομή υποθέσεων και τη συνδρομή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (στο εξής: ΕΔΑ) ⁽¹⁵⁴⁾, και με την επιφύλαξη της δικής τους εξουσίας ανάκλησης σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003. Αν τουλάχιστον τρεις ΕΑΑ ζητήσουν από την Επιτροπή να εφαρμόσει το άρθρο 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 σε συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα συζητήσει την υπόθεση στο πλαίσιο του ΕΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα λαμβάνει ιδιαίτερος υπόψη τις απόψεις των ΕΑΑ που ζήτησαν από την Επιτροπή να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 προκειμένου να καταλήξει εγκαίρως σε συμπέρασμα σχετικά με την πλήρωση των προϋποθέσεων για την ανάκληση στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- (263) Από το άρθρο 29 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να ανακαλεί το ευεργέτημα της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε ολόκληρη την Ένωση όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό σε σχετική γεωγραφική αγορά η οποία είναι ευρύτερη από το έδαφος μεμονωμένου κράτους μέλους, ενώ οι ΕΑΑ μπορούν να ανακαλούν τα εν λόγω ευεργετήματα μόνο σε σχέση με το έδαφος του οικείου κράτους μέλους.
- (264) Ως εκ τούτου, η εξουσία ανάκλησης μιας επιμέρους ΕΑΑ αφορά περιπτώσεις στις οποίες η σχετική αγορά καλύπτει ένα μεμονωμένο κράτος μέλος ή μια περιοχή που βρίσκεται αποκλειστικά σε ένα κράτος μέλος ή τμήμα αυτού. Σε αυτή την περίπτωση, η ΕΑΑ του εν λόγω κράτους μέλους έχει την αρμοδιότητα να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε σχέση με την κάθετη συμφωνία που παράγει αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης στην εν λόγω εθνική ή περιφερειακή αγορά. Πρόκειται για συντρέχουσα αρμοδιότητα, δεδομένου ότι το άρθρο 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 αναθέτει επίσης την εξουσία στην Επιτροπή να ανακαλεί το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε σχέση με μια εθνική ή περιφερειακή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι η υπό εξέταση κάθετη συμφωνία ενδέχεται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- (265) Όταν πρόκειται για πολλές χωριστές εθνικές ή περιφερειακές αγορές, πολλές αρμόδιες ΕΑΑ δύνανται να ανακαλέσουν το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παράλληλα.
- (266) Από το γράμμα του άρθρου 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 προκύπτει ότι, σε περίπτωση ανάκλησης του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 από την Επιτροπή, η Επιτροπή φέρει το βάρος να αποδείξει, πρώτον, ότι η υπό εξέταση κάθετη συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹⁵⁵⁾. Δεύτερον, η Επιτροπή πρέπει να αποδείξει ότι η συμφωνία παράγει αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, γεγονός που σημαίνει ότι η συμφωνία δεν πληροί τουλάχιστον μία από τις τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης ⁽¹⁵⁶⁾. Σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, οι ίδιες απαιτήσεις ισχύουν όταν μια ΕΑΑ ανακαλεί το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε σχέση με το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει. Ειδικότερα, όσον αφορά το βάρος της απόδειξης ότι πληρούνται η δεύτερη προϋπόθεση, το άρθρο 29 απαιτεί από την αρμόδια αρχή ανταγωνισμού να τεκμηριώνει ότι δεν πληρούνται τουλάχιστον μία από τις τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης ⁽¹⁵⁷⁾.

⁽¹⁵⁴⁾ Βλ. κεφάλαιο IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

⁽¹⁵⁵⁾ Σε περίπτωση που μια κάθετη συμφωνία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, κατά τα οριζόμενα στο τμήμα 3 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, διότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 ορίζει κατηγορίες κάθετων συμφωνιών που κανονικά πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, διάταξη που προϋποθέτει ότι η κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

⁽¹⁵⁶⁾ Η Επιτροπή αρκεί να τεκμηριώσει ότι δεν πληρούνται μία από τις τέσσερις προϋποθέσεις που συνδέονται με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ο λόγος είναι ότι για την εφαρμογή της εξαίρεσης του άρθρου 101 παράγραφος 3 πρέπει να πληρούνται και οι τέσσερις προϋποθέσεις.

⁽¹⁵⁷⁾ Η απαίτηση βάσει του άρθρου 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 όσον αφορά το βάρος της απόδειξης που φέρει η αρμόδια αρχή ανταγωνισμού απορρέει από την περίπτωση στην οποία δεν ισχύει ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 και μια επιχείρηση επικαλείται το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης σε ατομική περίπτωση. Σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η επιχείρηση φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται και οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για τον σκοπό αυτόν, η επιχείρηση πρέπει να τεκμηριώσει τους ισχυρισμούς της βλ., για παράδειγμα, απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.39226 — Lundbeck, που επιβεβαιώθηκε στην απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, Lundbeck κατά Επιτροπής, T-472/13, EU:T:2016:449, και στην απόφαση της 25ης Μαρτίου 2021, Lundbeck κατά Επιτροπής, υπόθεση C-591/16 P, EU:C:2021:243.

- (267) Σε περίπτωση που πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η Επιτροπή μπορεί να ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Η εν λόγω ανάκληση και οι απαιτήσεις της, όπως εκτίθενται στο παρόν τμήμα, πρέπει να διακρίνονται από τις διαπιστώσεις που περιέχονται σε απόφαση διαπίστωσης παράβασης που λαμβάνει η Επιτροπή σύμφωνα με το κεφάλαιο III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003. Ωστόσο, η ανάκληση μπορεί να συνδυαστεί, για παράδειγμα, με τη διαπίστωση παράβασης και την επιβολή μέτρου, ή ακόμη και με προσωρινά μέτρα ⁽¹⁵⁸⁾.
- (268) Αν η Επιτροπή ανακαλέσει το ευεργέτημα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, η ανάκληση παράγει έννομα αποτελέσματα μόνο *ex nunc*, δηλαδή το καθεστώς απαλλαγής των σχετικών συμφωνιών δεν θίγεται για την περίοδο που προηγείται της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της ανάκλησης. Σε περίπτωση ανάκλησης σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, οι οικείες ΕΑΑ πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις υποχρεώσεις που υπέχουν σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, και ειδικότερα να παρέχουν στην Επιτροπή κάθε σχετική προβλεπόμενη απόφαση.

7.2. Μη εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720

- (269) Σύμφωνα με το άρθρο 1α του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ, το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, με έκδοση σχετικού κανονισμού, παράλληλα δίκτυα παρόμοιων κάθετων περιορισμών, όταν τα εν λόγω δίκτυα καλύπτουν πάνω από το 50 % της σχετικής αγοράς. Ένας τέτοιος κανονισμός δεν έχει ως αποδέκτες του μεμονωμένες επιχειρήσεις, αλλά αφορά όλες τις επιχειρήσεις των οποίων οι συμφωνίες πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε κανονισμό που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Όταν εκτιμάται η ανάγκη έκδοσης τέτοιου κανονισμού, η Επιτροπή θα εξετάζει αν προτιμότερο μέτρο θα αποτελούσε η μεμονωμένη ανάκληση του ευεργετήματος. Ο αριθμός των ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων που συμβάλλουν σε σωρευτικό αποτέλεσμα στη σχετική αγορά και ο αριθμός των επηρεαζόμενων γεωγραφικών αγορών εντός της Ένωσης είναι δύο πτυχές που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την εν λόγω εκτίμηση.
- (270) Η Επιτροπή θα εξετάζει το ενδεχόμενο έκδοσης κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, σε περίπτωση που παρόμοιοι περιορισμοί που καλύπτουν πάνω από το 50 % της σχετικής αγοράς είναι πιθανό να περιορίσουν αισθητά την πρόσβαση στην εν λόγω αγορά ή τον ανταγωνισμό σε αυτήν. Αυτό μπορεί να συμβαίνει ειδικότερα σε περίπτωση που παράλληλα δίκτυα επιλεκτικής διανομής τα οποία καλύπτουν πάνω από το 50 % της αγοράς είναι ικανά να οδηγήσουν σε αποκλεισμό της αγοράς λόγω της χρήσης κριτηρίων επιλογής που δεν απαιτούνται από τη φύση των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών ή εισάγουν διακρίσεις σε βάρος ορισμένων ειδών διανομής των εν λόγω αγαθών ή υπηρεσιών. Για τον υπολογισμό του ορίου κάλυψης της αγοράς του 50 %, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε μεμονωμένο δίκτυο κάθετων συμφωνιών που περιέχουν περιορισμούς, ή συνδυασμούς αυτών, και παράγουν παρόμοια αποτελέσματα στην αγορά. Ωστόσο, το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 δεν επιβάλλει στην Επιτροπή υποχρέωση έκδοσης σχετικού κανονισμού σε περίπτωση υπέρβασης του ορίου κάλυψης της αγοράς του 50 %.
- (271) Το αποτέλεσμα κανονισμού που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 είναι ότι ο τελευταίος αυτός κανονισμός καθίσταται ανεφάρμοστος όσον αφορά τους περιορισμούς και τις σχετικές αγορές και, ως εκ τούτου, εφαρμόζεται πλήρως το άρθρο 101 παράγραφοι 1 και 3 της Συνθήκης.
- (272) Κάθε κανονισμός που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 πρέπει να ορίζει σαφώς το πεδίο εφαρμογής του. Αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή οφείλει να ορίζει, πρώτον, τη σχετική ή τις σχετικές αγορές προϊόντος και τη σχετική ή τις σχετικές γεωγραφικές αγορές και, δεύτερον, το είδος του κάθετου ή των κάθετων περιορισμών για τους οποίους δεν θα εφαρμόζεται πλέον ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720. Όσον αφορά το τελευταίο αυτό ζήτημα, η Επιτροπή δύναται να προσαρμόζει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ανάλογα με το πρόβλημα ανταγωνισμού το οποίο επιδιώκει να αντιμετωπίσει. Για παράδειγμα, ενώ μπορούν να λαμβάνονται υπόψη όλα τα παράλληλα δίκτυα συμφωνιών προώθησης ενός και μόνου σήματος για να διαπιστωθεί αν τηρείται το όριο κάλυψης του 50 % της αγοράς, η Επιτροπή δύναται, παρ' όλα αυτά, να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 στις υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού των

⁽¹⁵⁸⁾ Η Επιτροπή άσκησε την εξουσία της προς ανάκληση του ευεργετήματος προϊσχυόντων κανονισμών με την απόφαση της 25ης Μαρτίου 1992 (προσωρινά μέτρα), σε σχέση με μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ στην υπόθεση IV/34.072 — Mars/Langnese και Schöller, η οποία επιβεβαιώθηκε με την απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1998, Langnese-Iglo κατά Επιτροπής, C-279/95 P, EU:C:1998:447, και με την απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1991 (προσωρινά μέτρα), σε σχέση με μια διαδικασία που εμπίπτει στο άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ στην υπόθεση IV/33.157 — Eco System/Peugeot.

οποίων η ισχύς υπερβαίνει ορισμένη διάρκεια. Επομένως, συμφωνίες μικρότερης διάρκειας ή λιγότερο περιοριστικές μπορούν να παραμείνουν ανεπηρέαστες λόγω του μικρότερου βαθμού αποκλεισμού της αγοράς που συνεπάγονται. Επίσης, όταν σε συγκεκριμένη αγορά οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν σύστημα επιλεκτικής διανομής σε συνδυασμό με πρόσθετους περιορισμούς, όπως υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού ή επιβολής όρων ως προς τις ποσότητες, ο κανονισμός που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορεί να αφορά μόνο τους εν λόγω πρόσθετους περιορισμούς. Αν κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή δύναται επίσης να προσδιορίσει το επίπεδο του μεριδίου αγοράς το οποίο, με βάση τα δεδομένα της συγκεκριμένης αγοράς, μπορεί να μην θεωρείται επαρκές προκειμένου να διαπιστωθεί ότι μια μεμονωμένη επιχείρηση συμβάλλει σημαντικά στα σωρευτικά αποτελέσματα.

- (273) Σύμφωνα με το άρθρο 1α του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ, ο κανονισμός που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 πρέπει να καθορίζει μεταβατική περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του. Σκοπός της περιόδου αυτής είναι να παρέχει στις οικείες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προσαρμόζουν αναλόγως τις κάθετες συμφωνίες τους.
- (274) Η έκδοση κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 δεν θα επηρεάζει το καθεστώς απαλλαγής που ίσχυε για τις σχετικές συμφωνίες κατά την περίοδο που προηγήθηκε της ημερομηνίας εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

8. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΕ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

8.1. Το πλαίσιο της ανάλυσης

- (275) Όταν η απαλλαγή κατά κατηγορία που προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 δεν εφαρμόζεται σε κάθετη συμφωνία, είναι αναγκαίο να εξετάζεται αν η κάθετη συμφωνία, στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 και, εφόσον εμπίπτει, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3. Υπό την προϋπόθεση ότι δεν περιέχουν εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού και ιδίως περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, δεν υπάρχει τεκμήριο ότι οι κάθετες συμφωνίες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για τις συμφωνίες αυτές απαιτείται εξατομικευμένη εκτίμηση. Οι συμφωνίες οι οποίες είτε δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης είτε πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης είναι έγκυρες και εφαρμοστέες.
- (276) Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, οι επιχειρήσεις δεν χρειάζεται να κοινοποιούν τις κάθετες συμφωνίες τους προκειμένου να τύχουν ατομικής απαλλαγής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Σε περίπτωση ατομικής εξέτασης από την Επιτροπή, η Επιτροπή φέρει το βάρος να αποδείξει ότι η υπό εξέταση κάθετη συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Η επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην εν λόγω διάταξη. Σε περίπτωση που αποδεικνύεται ότι η συμφωνία είναι πιθανό να παραγάγει αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, οι επιχειρήσεις μπορούν να τεκμηριώσουν ότι υπάρχει βελτίωση της αποτελεσματικότητας και να εξηγήσουν τον λόγο για τον οποίο μια συγκεκριμένη συμφωνία διανομής είναι απαραίτητη για την επίτευξη των πιθανών πλεονεκτημάτων για τους καταναλωτές χωρίς να καταργεί τον ανταγωνισμό. Κατόπιν τούτου, η Επιτροπή θα αποφασίσει αν η συμφωνία πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (277) Για να εκτιμηθεί αν μια κάθετη συμφωνία συνεπάγεται περιορισμό του ανταγωνισμού, συγκρίνεται η κατάσταση που επικρατεί στη σχετική αγορά με τους κάθετους περιορισμούς σε ισχύ, σε σχέση με την κατάσταση που θα επικρατούσε αν δεν υπήρχαν οι εν λόγω περιορισμοί στην κάθετη συμφωνία. Κατά την αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη τόσο τις πραγματικές όσο και τις πιθανές συνέπειες. Για να έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, μια κάθετη συμφωνία πρέπει να επηρεάζει τον πραγματικό ή δυνητικό ανταγωνισμό σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορούν, με εύλογο βαθμό πιθανότητας, να αναμένονται αρνητικές συνέπειες στη σχετική αγορά όσον αφορά τις τιμές, την παραγωγή, την καινοτομία ή την ποικιλία ή την ποιότητα των αγαθών ή των υπηρεσιών. Οι αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό πρέπει να είναι αισθητές⁽¹⁵⁹⁾. Αισθητές αντιανταγωνιστικές συνέπειες είναι πιθανότερο να υπάρξουν όταν τουλάχιστον ένα από τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη έχει ή αποκτά

⁽¹⁵⁹⁾ Βλ. τμήμα 3.1.

ορισμένη ισχύ στην αγορά και η συμφωνία συμβάλλει στη δημιουργία, διατήρηση ή ενίσχυση της εν λόγω ισχύος ή επιτρέπει στα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη να εκμεταλλεύονται την ισχύ τους στην αγορά. Ισχύς στην αγορά είναι η ικανότητα διατήρησης των τιμών πάνω από τα ανταγωνιστικά επίπεδα ή η ικανότητα διατήρησης της παραγωγής κάτω από τα ανταγωνιστικά επίπεδα όσον αφορά τις ποσότητες, την ποιότητα και την ποικιλία των προϊόντων ή την καινοτομία, για μη αμελητέο χρονικό διάστημα. Ο βαθμός ισχύος στην αγορά που απαιτείται κατά γενικό κανόνα για τη διαπίστωση περιορισμού του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης είναι μικρότερος από τον βαθμό ισχύος στην αγορά που απαιτείται για τη διαπίστωση δεσπόζουσας θέσης βάσει του άρθρου 102 της Συνθήκης.

8.1.1. Σχετικοί παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης

(278) Κατά την ατομική αξιολόγηση κάθετων συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων με μερίδια αγοράς πάνω από το όριο του 30 %, η Επιτροπή θα προβαίνει σε πλήρη ανάλυση του ανταγωνισμού. Οι ακόλουθοι παράγοντες είναι οι πλέον καθοριστικοί για να διαπιστωθεί αν μια κάθετη συμφωνία συνεπάγεται αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης:

- α) η φύση της συμφωνίας
- β) η θέση των μερών στην αγορά
- γ) η θέση των ανταγωνιστών (προηγούμενου και επόμενου σταδίου) στην αγορά
- δ) η θέση των αγοραστών των συμβατικών προϊόντων ή υπηρεσιών στην αγορά
- ε) οι φραγμοί εισόδου
- στ) το επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής που επηρεάζεται
- ζ) η φύση του προϊόντος
- η) η δυναμική της αγοράς.

(279) Μπορούν επίσης να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες.

(280) Η σημασία των επιμέρους παραγόντων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για παράδειγμα, ένα υψηλό μερίδιο αγοράς των μετεχόντων μερών αποτελεί συνήθως αξιόπιστη ένδειξη για την ύπαρξη ισχύος στην αγορά. Ωστόσο, αν οι φραγμοί εισόδου δεν είναι σημαντικοί, η ισχύς στην αγορά μπορεί να περιορίζεται αρκετά από την πραγματική ή δυνητική είσοδο. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να καθοριστούν αυστηροί κανόνες για τη γενική εφαρμογή της σημασίας των επιμέρους παραγόντων.

(281) Οι κάθετες συμφωνίες μπορεί να είναι διαφόρων ειδών και να έχουν διάφορες μορφές. Επομένως, είναι σημαντικό να αναλύεται η φύση της συμφωνίας από την άποψη των περιορισμών που περιέχει, της διάρκειάς τους και του ποσοστού των συνολικών πωλήσεων στην αγορά (επόμενου σταδίου) που επηρεάζουν οι εν λόγω περιορισμοί. Μπορεί να χρειασθεί να εξεταστούν και άλλα στοιχεία πέραν των ρητών όρων της συμφωνίας. Η ύπαρξη σιωπηρών περιορισμών μπορεί να συνάγεται από τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η συμφωνία από τα μέρη και τα κίνητρα που έχουν αυτά.

(282) Η θέση των μερών στην αγορά αποτελεί ένδειξη για τον βαθμό της ισχύος που διαθέτει ενδεχομένως σε αυτήν ο προμηθευτής, ο αγοραστής ή και οι δύο. Όσο μεγαλύτερο είναι το μερίδιο αγοράς τους, τόσο μεγαλύτερη ενδέχεται να είναι η ισχύς στους στην αγορά. Τούτο ισχύει ιδιαίτερα όταν το μερίδιο αγοράς αντικατοπτρίζει πλεονεκτήματα κόστους ή άλλα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών. Αυτά τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μπορούν, για παράδειγμα, να απορρέουν από το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος προμηθευτής είναι ο πρώτος που δραστηριοποιήθηκε στην εκάστοτε αγορά (έχει την καλύτερη θέση εγκατάστασης κ.λπ.), κατέχει διπλώματα ευρεσιτεχνίας ουσιώδους σημασίας ή διαθέτει ανώτερη τεχνολογία, κατέχει ηγετική θέση μεταξύ των εμπορικών σημάτων ή διαθέτει ανώτερο χαρτοφυλάκιο. Ο βαθμός διαφοροποίησης των προϊόντων μπορεί επίσης να αποτελεί συναφή ένδειξη για την παρουσία ισχύος στην αγορά. Η διάθεση προϊόντος που φέρει σήμα τείνει να αυξάνει τη διαφοροποίηση των προϊόντων και να μειώνει τη δυνατότητα υποκατάστασής τους, πράγμα που οδηγεί σε μικρότερη ελαστικότητα της ζήτησης και σε μεγαλύτερη ευχέρεια αύξησης της τιμής.

- (283) Η θέση των ανταγωνιστών στην αγορά είναι επίσης σημαντική. Όσο πιο ισχυρή είναι η ανταγωνιστική θέση των ανταγωνιστών και όσο μεγαλύτερος ο αριθμός τους, τόσο μικρότερος είναι ο κίνδυνος να μπορούν τα μέρη να ασκούν σε ατομική βάση την ισχύ τους στην αγορά και να την αποκλείσουν ή να αμβλύνουν τον ανταγωνισμό. Είναι σημαντικό επίσης να εξετάζεται αν υπάρχουν αμυντικές στρατηγικές τις οποίες θα μπορούσαν να χαράξουν αποτελεσματικά και έγκαιρα οι ανταγωνιστές. Ωστόσο, αν ο αριθμός των επιχειρήσεων στην αγορά είναι σχετικά μικρός και οι θέσεις τους στην αγορά (π.χ. όσον αφορά το μέγεθος, το κόστος και το δυναμικό έρευνας και ανάπτυξης) είναι παρεμφερείς, οι κάθετοι περιορισμοί ενδέχεται να αυξήσουν τον κίνδυνο αθέμιτων συμπράξεων. Οι διακυμάνσεις και οι ταχείες αυξομειώσεις των μεριδίων αγοράς υποδηλώνουν, κατά κανόνα, την ύπαρξη έντονου ανταγωνισμού.
- (284) Η θέση που κατέχουν στην αγορά οι πελάτες επόμενου σταδίου των μετεχόντων σε κάθετη συμφωνία μερών αποτελεί ένδειξη αν ένας ή περισσότεροι από τους πελάτες αυτούς διαθέτουν αγοραστική ισχύ. Η πρώτη ένδειξη αγοραστικής ισχύος είναι το μερίδιο αγοράς του πελάτη στην αγορά προμηθειών. Αυτό το μερίδιο αγοράς αντικατοπτρίζει τη σημασία της εκφραζόμενη από τον πελάτη ζήτησης για δυνητικούς προμηθευτές. Άλλοι δείκτες είναι η θέση του πελάτη στην αγορά μεταπώλησης στην οποία δραστηριοποιείται, που περιλαμβάνει χαρακτηριστικά όπως η εκτεταμένη γεωγραφική κάλυψη των σημείων πώλησης που διαθέτει, η χρήση ιδίων σημάτων, περιλαμβανομένων των ιδιωτικών ετικετών, και η εικόνα του σήματος μεταξύ των τελικών χρηστών. Υπό ορισμένες συνθήκες, η αγοραστική ισχύς μπορεί να εμποδίζει τη βλάβη του καταναλωτή από μια κατά τα άλλα προβληματική κάθετη συμφωνία. Αυτό ισχύει κυρίως όταν ισχυροί πελάτες έχουν την ικανότητα και το κίνητρο να φέρουν νέες πηγές εφοδιασμού στην αγορά σε περίπτωση μικρής αλλά μόνιμης αύξησης των σχετικών τιμών.
- (285) Οι φραγμοί εισόδου εκτιμώνται με βάση τον βαθμό στον οποίο οι κατεστημένες επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν τις τιμές τους πέραν του ανταγωνιστικού επιπέδου χωρίς να προκληθεί είσοδος νέου ανταγωνιστή στην αγορά. Κατά γενικό κανόνα, γίνεται δεκτό ότι οι φραγμοί στην είσοδο είναι χαμηλοί αν είναι πιθανό να υπάρξει αποτελεσματική είσοδος νέων ανταγωνιστών μέσα σε ένα ή δύο έτη και θα ήταν ικανή να εμποδίσει ή να περιορίσει την άσκηση ισχύος στην αγορά. Φραγμοί στην είσοδο μπορούν να υφίστανται μόνο σε επίπεδο προμηθευτών ή αγοραστών ή και στα δύο επίπεδα. Οι φραγμοί εισόδου μπορεί να είναι αποτέλεσμα ευρέος φάσματος παραγόντων, όπως οι οικονομίες κλίμακας και φάσματος (συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων δικτύου των πολύπλευρων επιχειρήσεων), οι κρατικές ρυθμίσεις (ιδίως όταν δημιουργούν αποκλειστικά δικαιώματα), οι κρατικές ενισχύσεις, οι εισαγωγικοί δασμοί, τα ΔΔΙ, η κυριότητα πόρων όταν η προσφορά τους είναι περιορισμένη (π.χ. λόγω φυσικών περιορισμών), οι βασικές διευκολύνσεις, το πλεονέκτημα των πρωτείων εγκατάστασης ή η πίστη των καταναλωτών στο συγκεκριμένο σήμα ως αποτέλεσμα έντονης και παρατεταμένης διαφημιστικής εκστρατείας. Το ερώτημα αν ορισμένοι από τους παράγοντες αυτούς θα πρέπει να θεωρούνται φραγμοί στην είσοδο εξαρτάται, ειδικότερα, από το αν συνδέονται με μη ανακτήσιμες δαπάνες. Μη ανακτήσιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες οι οποίες θα πρέπει να πραγματοποιηθούν για την είσοδο ή τη δραστηριοποίηση σε μια αγορά, αλλά δεν μπορούν να ανακτηθούν κατά την αποχώρηση από την αγορά. Οι διαφημιστικές δαπάνες για τη συγκρότηση πιστής πελατείας είναι συνήθως μη ανακτήσιμες δαπάνες, εκτός αν η επιχείρηση που αποχωρεί από την αγορά είναι σε θέση είτε να πωλήσει το εμπορικό σήμα της είτε να το χρησιμοποιήσει αλλού χωρίς ζημία. Σε περίπτωση που η είσοδος στην αγορά προϋποθέτει υψηλές μη ανακτήσιμες δαπάνες, η απειλή έντονου ανταγωνισμού εκ μέρους των κατεστημένων επιχειρήσεων μετά την είσοδο ενδέχεται να αποτρέψει την είσοδο στην αγορά, καθώς οι δυνητικοί νεοεισερχόμενοι δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τον κίνδυνο απώλειας των μη ανακτήσιμων επενδύσεών τους.
- (286) Οι κάθετοι περιορισμοί δύνανται επίσης να λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου με το να δυσχεραίνουν την πρόσβαση και να θέτουν εκτός αγοράς τους (δυνητικούς) ανταγωνιστές. Για παράδειγμα, η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού που δεσμεύει τους διανομείς με έναν προμηθευτή μπορεί να έχει σημαντικό αποτέλεσμα αποκλεισμού από την αγορά σε περίπτωση που η δημιουργία, από μια εν δυνάμει νεοεισερχόμενη επιχείρηση, δικτύου δικών της διανομικών συνεπάγεται πραγματοποίηση μη ανακτήσιμων δαπανών.
- (287) Το επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής συνδέεται με τη διάκριση μεταξύ ενδιάμεσων και τελικών αγαθών ή υπηρεσιών. Τα ενδιάμεσα αγαθά ή υπηρεσίες πωλούνται σε επιχειρήσεις που τα χρησιμοποιούν ως εισροή για την παραγωγή άλλων αγαθών ή υπηρεσιών και κατά κανόνα δεν είναι αναγνωρίσιμα στα τελικά προϊόντα ή υπηρεσίες. Οι αγοραστές ενδιάμεσων αγαθών ή υπηρεσιών είναι συνήθως καλά ενημερωμένοι πελάτες, ικανοί να εκτιμήσουν την ποιότητα και επομένως οι αποφάσεις τους βασίζονται λιγότερο στο σήμα και τη φήμη. Τα τελικά αγαθά ή υπηρεσίες πωλούνται, άμεσα ή έμμεσα, στους τελικούς χρήστες, οι οποίοι αποδίδουν συνήθως μεγαλύτερη σημασία στο σήμα και τη φήμη.
- (288) Η φύση του προϊόντος έχει σημασία κατά την αξιολόγηση των πιθανών αρνητικών και θετικών αποτελεσμάτων των κάθετων περιορισμών, ιδίως για τα τελικά αγαθά ή υπηρεσίες. Για την αξιολόγηση των πιθανών αρνητικών αποτελεσμάτων έχει σημασία να διαπιστωθεί αν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που πωλούνται στη σχετική αγορά χαρακτηρίζονται από ομοιογένεια ή είναι μάλλον διαφοροποιημένα⁽¹⁶⁰⁾, αν πρόκειται για ακριβά προϊόντα που αντιπροσωπεύουν μεγάλο τμήμα του προϋπολογισμού του καταναλωτή ή για σχετικά φθηνά προϊόντα καθώς και αν το προϊόν αγοράζεται άπαξ ή επανειλημμένα.

⁽¹⁶⁰⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (282).

- (289) Η δυναμική της σχετικής αγοράς πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά. Σε ορισμένες δυναμικές αγορές, τα δυνητικά αρνητικά αποτελέσματα ορισμένων κάθετων περιορισμών μπορεί να μην δημιουργούν πρόβλημα, καθώς ο διασηματικός ανταγωνισμός από δυναμικούς και καινοτόμους ανταγωνιστές μπορεί να λειτουργεί ως επαρκής πίεση. Σε άλλες περιπτώσεις, ωστόσο, οι κάθετοι περιορισμοί μπορεί να παρέχουν στην κατεστημένη επιχείρηση σε μια δυναμική αγορά ένα διαρκές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και, ως εκ τούτου, να έχουν μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν ένας κάθετος περιορισμός δεν επιτρέπει στους ανταγωνιστές να επωφεληθούν από τα αποτελέσματα του δικτύου ή όταν μια αγορά είναι επιρρεπής σε ανατροπή.
- (290) Μπορεί επίσης να έχουν σημασία για την αξιολόγηση και άλλοι παράγοντες. Στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται ειδικότερα οι εξής:
- α) η παρουσία σωρευτικών αποτελεσμάτων, τα οποία απορρέουν από το γεγονός ότι η αγορά καλύπτεται από παρόμοιους κάθετους περιορισμούς που επιβάλλονται από άλλους προμηθευτές ή αγοραστές·
 - β) το αν η συμφωνία έχει «επιβληθεί» (δηλαδή η πλειονότητα των περιορισμών ή των υποχρεώσεων εφαρμόζονται μόνο σε ένα μετέχον στη συμφωνία μέρος) ή έχει «συμφωνηθεί» (αμφότερα τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη αποδέχονται τους περιορισμούς ή τις υποχρεώσεις)
 - γ) το κανονιστικό περιβάλλον·
 - δ) τα είδη συμπεριφοράς που ενδέχεται να υποδηλώνουν ή να διευκολύνουν αθέμιτες συμπράξεις, όπως είναι η ηγετική θέση σε θέματα τιμών, οι προανακοινωθείσες μεταβολές τιμών και οι συζητήσεις για τις τιμές, η ανελαστικότητα των τιμών σε περίπτωση υπερβάλλουσας παραγωγικής δυναμικότητας, η εισαγωγή διακρίσεων ως προς τις τιμές και οι αθέμιτες συμπράξεις κατά το παρελθόν.

8.1.2. Σχετικοί παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης

- (291) Οι κάθετες συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης μπορούν επίσης να έχουν θετικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα υπό μορφή βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, τα οποία δύνανται να αντισταθμίζουν τα αντανταγωνιστικά τους αποτελέσματα. Η αξιολόγηση της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας έναντι των αντανταγωνιστικών αποτελεσμάτων διενεργείται στο πλαίσιο του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, το οποίο περιλαμβάνει εξαίρεση από την απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Για να έχει εφαρμογή η εν λόγω εξαίρεση, η κάθετη συμφωνία πρέπει να πληροί τις ακόλουθες τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις:
- α) πρέπει να παράγει αντικειμενικά οικονομικά οφέλη·
 - β) οι καταναλωτές πρέπει να λαμβάνουν δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει ⁽¹⁶¹⁾
 - γ) οι περιορισμοί του ανταγωνισμού πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των εν λόγω οφελών
 - δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού όσον αφορά σημαντικό μέρος των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών ⁽¹⁶²⁾.
- (292) Στο πλαίσιο του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, η αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών διενεργείται λαμβανομένου υπόψη του πραγματικού πλαισίου στο οποίο συνάπτονται ⁽¹⁶³⁾ και με βάση τα πραγματικά δεδομένα που υφίστανται σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Η αξιολόγηση επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από κάθε ουσιώδη μεταβολή των πραγματικών περιστατικών. Η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης έχει εφαρμογή εφόσον πληρούνται και οι τέσσερις προϋποθέσεις και παύει να έχει εφαρμογή όταν τούτο δεν ισχύει πλέον ⁽¹⁶⁴⁾. Κατά την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης σύμφωνα με τις αρχές αυτές, θα πρέπει να λαμβάνονται οπωσδήποτε υπόψη οι επενδύσεις που πραγματοποιήσαν τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη καθώς και ο χρόνος που απαιτείται και οι αναγκαίοι περιορισμοί για την υλοποίηση και την ανάκτηση των επενδύσεων που ευνοούν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας.

⁽¹⁶¹⁾ Όπως ορίζεται στην παράγραφο 84 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3, στους «καταναλωτές» κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης περιλαμβάνονται όλοι οι άμεσοι ή έμμεσοι χρήστες των προϊόντων που καλύπτονται από τη συμφωνία, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών που χρησιμοποιούν το προϊόν ως εισροή, των χονδρεμπόρων, των λιανοπωλητών και των τελικών καταναλωτών, δηλαδή των φυσικών προσώπων που ενεργούν για σκοπούς που δεν εμπίπτουν στην εμπορική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα.

⁽¹⁶²⁾ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

⁽¹⁶³⁾ Βλ. απόφαση Ford κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 25/84 και 26/84, EU:C:1985:340, σκέψεις 24 και 25· κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3, σκέψη 44.

⁽¹⁶⁴⁾ Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση 1999/242/EK της Επιτροπής (υπόθεση αριθ. IV/36.237 — TPS) (EE L 90 της 2.4.1999, σ. 6). Ομοίως, η απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης εφαρμόζεται μόνον εφόσον η συμφωνία έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού· κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3, σκέψη 44.

- (293) Σύμφωνα με την πρώτη προϋπόθεση που συνδέεται με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, απαιτείται να αξιολογούνται τα αντικειμενικά οφέλη της κάθετης συμφωνίας ως προς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Από την άποψη αυτή, οι κάθετες συμφωνίες είναι συχνά πιθανό να συμβάλλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, όπως επεξηγείται στο τμήμα 2.1, βελτιώνοντας τον τρόπο με τον οποίο τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη ασκούν τις συμπληρωματικές τους δραστηριότητες.
- (294) Σύμφωνα με τη δεύτερη προϋπόθεση που συνδέεται με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, οι καταναλωτές πρέπει να λαμβάνουν δικαίο τμήμα από το όφελος που προκύπτει. Αυτό σημαίνει ότι οι καταναλωτές των αγαθών ή των υπηρεσιών που αγοράζονται ή/και (μετα)πωλούνται βάσει της κάθετης συμφωνίας πρέπει τουλάχιστον να τυγχάνουν αντιστάθμισης για τις αρνητικές συνέπειες της συμφωνίας ⁽¹⁶⁵⁾. Με άλλα λόγια, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας πρέπει να αντισταθμίζει πλήρως τις πιθανές αρνητικές συνέπειες για τις τιμές, την παραγωγή και άλλους σχετικούς παράγοντες που προκαλούνται από την κάθετη συμφωνία.
- (295) Τρίτον, η Επιτροπή, για να κρίνει αν οι περιορισμοί είναι απαραίτητοι σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εξετάζει ιδίως κατά πόσον καθένας από τους περιορισμούς επιτρέπει την παραγωγή, αγορά ή (μετα)πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών με αποτελεσματικότερο τρόπο απ' ό,τι αν δεν υπήρχε ο σχετικός περιορισμός. Κατά την αξιολόγηση αυτή, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν στην αγορά και τα πραγματικά δεδομένα που αντιμετωπίζουν τα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη. Οι επιχειρήσεις που επικαλούνται το ευεργέτημα του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης δεν είναι υποχρεωμένες να εξετάζουν υποθετικές και θεωρητικές εναλλακτικές επιλογές. Πρέπει, ωστόσο, να εξηγούν και να αποδεικνύουν τον λόγο για τον οποίο κάποιες εναλλακτικές επιλογές που φαίνονται ρεαλιστικές και σημαντικά λιγότερο περιοριστικές δεν θα είχαν τα ίδια αποτελέσματα ως προς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Αν η προσφυγή σε μια εναλλακτική επιλογή που φαίνεται εμπορικά ρεαλιστική και λιγότερο περιοριστική θα οδηγούσε σε σημαντική απώλεια αποτελεσματικότητας, ο σχετικός περιορισμός κρίνεται απαραίτητος.
- (296) Σύμφωνα με την τέταρτη προϋπόθεση που συνδέεται με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, η κάθετη συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μετέχοντα στη συμφωνία μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού σε σημαντικό μέρος των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών. Αυτό προϋποθέτει ανάλυση των ανταγωνιστικών πιέσεων που εναπομένουν στην αγορά και των επιπτώσεων της συμφωνίας στις εν λόγω εναπομένουσες πιέξεις ανταγωνισμού. Κατά την εφαρμογή της προϋπόθεσης αυτής, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η σχέση μεταξύ του άρθρου 101 παράγραφος 3 και του άρθρου 102 της Συνθήκης. Κατά πάγια νομολογία, η εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης δεν μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή του άρθρου 102 της Συνθήκης ⁽¹⁶⁶⁾. Επιπλέον, δεδομένου ότι τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης επιδιώκουν αμφότερα τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά, για λόγους συνέπειας, το άρθρο 101 παράγραφος 3 θα πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αποκλείει κάθε εφαρμογή της εν λόγω εξαίρεσης στις περιοριστικές κάθετες συμφωνίες που συνιστούν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης ⁽¹⁶⁷⁾. Η κάθετη συμφωνία δεν πρέπει να καταργεί τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό με την εξάλειψη όλων ή των περισσότερων υφιστάμενων πηγών πραγματικού ή δυνητικού ανταγωνισμού. Η άμιλλα μεταξύ των επιχειρήσεων αποτελεί βασικό μοχλό της οικονομικής αποτελεσματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των δυναμικών μορφών βελτίωσης της αποτελεσματικότητας υπό μορφή καινοτομίας. Ελλείψει αυτής, η δεσπόζουσα επιχείρηση δεν θα έχει επαρκή κίνητρα για να συνεχίσει τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και να μετακυλίσει τα οφέλη της. Μια περιοριστική συμφωνία η οποία διατηρεί, δημιουργεί ή ενισχύει μια θέση στην αγορά που προσεγγίζει αυτή του μονοπωλίου συνήθως δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με το σκεπτικό ότι βελτιώνει παράλληλα την αποτελεσματικότητα.

8.2. Ανάλυση συγκεκριμένων κάθετων περιορισμών

- (297) Ενώ το τμήμα 6 περιλαμβάνει κατευθύνσεις σχετικά με την αξιολόγηση των κάθετων περιορισμών που ισοδυναμούν με περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ή με αποκλειόμενους περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού αυτού, στις παραγράφους που ακολουθούν παρέχονται κατευθύνσεις σχετικά με άλλους ειδικούς κάθετους περιορισμούς. Όσον αφορά τους κάθετους περιορισμούς που δεν εξετάζονται ειδικά στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή θα αξιολογεί τους εν λόγω κάθετους περιορισμούς σύμφωνα με τις ίδιες αρχές, λαμβάνοντας υπόψη τους σχετικούς παράγοντες, όπως ορίζεται στο παρόν τμήμα 8.

⁽¹⁶⁵⁾ Βλ. παράγραφο 85 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

⁽¹⁶⁶⁾ Βλ. απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, *Compagnie Maritime Belge*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-395/96 P και C-396/96 P, EU:C:2000:132, σκέψη 130. Επίσης, η εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης δεν εμποδίζει την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των προσώπων και των κεφαλαίων. Οι διατάξεις αυτές, υπό ορισμένες συνθήκες, έχουν εφαρμογή σε συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, βλ. σχετικά την απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 2002, *Wouters κ.λπ.*, C-309/99, EU:C:2002:98, σκέψη 120.

⁽¹⁶⁷⁾ Βλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 1990, *Tetra Pak* κατά Επιτροπής, υπόθεση T-51/89, EU:T:1990:41. Βλ. επίσης παράγραφο 106 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3.

8.2.1. Προώθηση συγκεκριμένου σήματος

- (298) Η κατηγορία της «προώθησης συγκεκριμένου σήματος» καλύπτει τις συμφωνίες που έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό ότι ο αγοραστής υποχρεώνεται ή παρακινείται να συγκεντρώνει τις παραγγελίες του για συγκεκριμένο είδος προϊόντος σε έναν προμηθευτή. Η απαίτηση αυτή μπορεί να εντοπίζεται, μεταξύ άλλων, σε ρήτρες μη άσκησης ανταγωνισμού και σε ρήτρες επιβολής όρων ως προς τις ποσότητες που έχουν συνομολογηθεί με τον αγοραστή. Η ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού βασίζεται στην υποχρέωση ή σε ένα σύστημα κινήτρων που αναγκάζει τον αγοραστή να καλύπτει πάνω από το 80 % των αναγκών του σε μια συγκεκριμένη αγορά από έναν μόνο προμηθευτή. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο αγοραστής πρέπει να αγοράζει απευθείας μόνο από τον προμηθευτή, αλλά ότι εκ των πραγμάτων δεν πρέπει να αγοράζει, να πωλεί ή να ενσωματώνει στα προϊόντα του ανταγωνιστικά αγαθά ή υπηρεσίες. Η επιβολή όρων στον αγοραστή ως προς τις ποσότητες είναι μια ηπιότερη μορφή της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού, όπου ο αγοραστής πραγματοποιεί μεγάλο μέρος των αγορών του από έναν προμηθευτή ως αποτέλεσμα των κινήτρων ή των υποχρεώσεων που έχει συμφωνήσει με τον προμηθευτή. Η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες μπορεί, για παράδειγμα, να λάβει τη μορφή υποχρέωσης αγοράς ελάχιστων ποσοτήτων, δημιουργίας αποθεμάτων ή μη γραμμικής τιμολόγησης, όπως είναι τα συστήματα εκπτώσεων υπό όρους ή η τιμολόγηση με δύο σκέλη (πάγιο τέλος συν τιμή ανά μονάδα). Η λεγόμενη «αγγλική ρήτρα», σύμφωνα με την οποία ο αγοραστής είναι υποχρεωμένος να δηλώνει κάθε καλύτερη προσφορά και δεν έχει το δικαίωμα να αποδεχθεί μια τέτοια προσφορά παρά μόνον όταν οι αντίστοιχοι όροι του προμηθευτή είναι δυσμενέστεροι, έχει συνήθως το ίδιο αποτέλεσμα με την υποχρέωση προώθησης συγκεκριμένου σήματος, ιδίως όταν ο αγοραστής υποχρεούται να αποκαλύψει ποιος του υποβάλλει την καλύτερη προσφορά.
- (299) Οι πιθανοί κίνδυνοι για τον ανταγωνισμό από την προώθηση συγκεκριμένου σήματος είναι ο αποκλεισμός από την αγορά ανταγωνιζόμενων και δυνητικών προμηθευτών, η άμβλυνση του ανταγωνισμού και η διευκόλυνση των αθέμιτων συμπεριξών μεταξύ προμηθευτών, σε περίπτωση σωρευτικής χρήσης, καθώς και, στην περίπτωση που ο αγοραστής είναι λιανοπωλητής, η εξασθένηση του διασηματικού ανταγωνισμού εντός του καταστήματος. Όλα αυτά τα περιοριστικά αποτελέσματα έχουν άμεση επίπτωση στον διασηματικό ανταγωνισμό.
- (300) Οι συμφωνίες προώθησης συγκεκριμένου σήματος μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 αν το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνει το 30 %. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο (248), συμφωνίες προώθησης συγκεκριμένου σήματος, οι οποίες είναι σιωπηρά ανανεώσιμες πέραν της πενταετίας, μπορούν να επωφεληθούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία, υπό την προϋπόθεση ότι ο αγοραστής μπορεί ουσιαστικά να επαναδιαπραγματευτεί ή να καταγγείλει τη συμφωνία προώθησης συγκεκριμένου σήματος με εύλογο προθεσμία προειδοποίησης και με εύλογο κόστος, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να αλλάξει ουσιαστικά τον προμηθευτή του μετά τη λήξη της πενταετούς περιόδου. Αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, η συμφωνία προώθησης συγκεκριμένου σήματος πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ατομικής αξιολόγησης.
- (301) Ο κίνδυνος αντανταγωνιστικού αποκλεισμού λόγω υποχρεώσεων προώθησης συγκεκριμένου σήματος προκύπτει ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που, χωρίς τις εν λόγω υποχρεώσεις, θα ασκούνταν σημαντική ανταγωνιστική πίεση από ανταγωνιστές οι οποίοι είτε δεν έχουν ακόμη παρουσία στην αγορά κατά τον χρόνο επιβολής των υποχρεώσεων είτε δεν είναι σε θέση να ανταγωνίζονται για τον πλήρη εφοδιασμό των πελατών. Οι ανταγωνιστές μπορεί να μην είναι σε θέση να ανταγωνιστούν για το σύνολο της ζήτησης ενός συγκεκριμένου πελάτη, επειδή ο εν λόγω προμηθευτής είναι αναστόφικτος εμπορικός εταίρος τουλάχιστον για μέρος της ζήτησης στην αγορά, όπως, για παράδειγμα, επειδή το σήμα του είναι «αναντικατάστατο» και το προτιμούν πολλοί καταναλωτές ή επειδή οι άλλοι προμηθευτές υφίστανται τόσους περιορισμούς της παραγωγικής τους ικανότητας ώστε ένα μέρος της ζήτησης να μπορεί να καλυφθεί μόνο από τον εν λόγω προμηθευτή⁽¹⁶⁸⁾. Επομένως, η θέση του προμηθευτή στην αγορά αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερα σημαντικό κατά την αξιολόγηση των ενδεχόμενων αντανταγωνιστικών επιπτώσεων που έχουν οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος.
- (302) Αν οι ανταγωνιστές μπορούν να αντιπαρατεθούν επί ίσους όρους στην αγορά για την κάλυψη του συνόλου της ζήτησης κάθε μεμονωμένου πελάτη, οι υποχρεώσεις που επιβάλλει ένας και μόνο προμηθευτής για προώθηση συγκεκριμένου σήματος είναι κατά γενικό κανόνα απίθανο να περιορίσουν αισθητά τον ανταγωνισμό, εκτός αν η δυνατότητα των πελατών να αλλάξουν προμηθευτή καθίσταται δυσχερής λόγω της διάρκειας των εν λόγω υποχρεώσεων και της έκτασης κάλυψης της αγοράς. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό του μεριδίου αγοράς του προμηθευτή που αντιστοιχεί στις πωλήσεις του βάσει υποχρέωσης προώθησης συγκεκριμένου σήματος και όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια των υποχρεώσεων προώθησης συγκεκριμένου σήματος τόσο σημαντικότερος αναμένεται να είναι ο αποκλεισμός. Οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος είναι πιθανότερο να οδηγήσουν σε αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά όταν συνάπτονται από επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση.

⁽¹⁶⁸⁾ Βλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, υπόθεση T-65/98, EU:T:2003:281, σκέψεις 104 και 156.

- (303) Για να αξιολογηθεί η ισχύς του προμηθευτή στην αγορά, κρίσιμο στοιχείο είναι η θέση των ανταγωνιστών του στην αγορά. Εφόσον υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός ανταγωνιστών με αρκετή ισχύ, δεν θεωρείται πιθανό να υπάρξουν αισθητά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα. Ο αποκλεισμός των ανταγωνιστών δεν είναι ιδιαίτερα πιθανός όταν αυτοί κατέχουν παρόμοια θέση στην αγορά και είναι σε θέση να προσφέρουν εξίσου ελκυστικά προϊόντα. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, αποκλεισμός θα μπορούσε να υπάρξει για τους δυνητικούς νεοεισερχόμενους ανταγωνιστές, αν περισσότεροι μεγάλοι προμηθευτές συνάπτουν συμφωνίες προώθησης συγκεκριμένου σήματος με σημαντικό αριθμό αγοραστών στη σχετική αγορά (περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος). Πρόκειται επίσης για περίπτωση κατά την οποία συμφωνίες προώθησης συγκεκριμένου σήματος ενδέχεται να διευκολύνουν τις αθέμιτες συμπράξεις μεταξύ ανταγωνιζόμενων προμηθευτών. Όταν οι εν λόγω συμφωνίες επωφελούνται μεμονωμένα από το ευεργέτημα της απαλλαγής που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, ενδέχεται να είναι αναγκαία η ανάκληση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία για την αντιμετώπιση του εν λόγω αρνητικού σωρευτικού αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος. Κατά γενικό κανόνα, ένα δεσμευμένο μερίδιο αγοράς κάτω του 5 % δεν θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά σε σωρευτικό αποτέλεσμα αυτού του είδους.
- (304) Όταν το μερίδιο αγοράς του μεγαλύτερου προμηθευτή είναι κατώτερο του 30 % και το συνολικό μερίδιο αγοράς των πέντε μεγαλύτερων προμηθευτών είναι κατώτερο του 50 %, είναι απίθανο να επέλθει, μεμονωμένα ή σωρευτικά, αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Στις περιπτώσεις αυτές, αν ένας δυνητικός νέος ανταγωνιστής δεν μπορεί να διεισδύσει επικερδώς στην αγορά, αυτό είναι πιθανό να μην οφείλεται στις υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος, αλλά σε άλλους παράγοντες, όπως οι προτιμήσεις των καταναλωτών.
- (305) Για να διαπιστωθεί αν είναι πιθανός ένας αντιανταγωνιστικός αποκλεισμός, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί η κλίμακα των φραγμών εισόδου. Σε περίπτωση που είναι σχετικά εύκολο για τους ανταγωνιζόμενους προμηθευτές να δημιουργήσουν το δικό τους ολοκληρωμένο δίκτυο διανομής ή να βρουν εναλλακτικούς διανομείς για το προϊόν τους, δεν είναι πιθανό να προκύψει πραγματικό πρόβλημα αποκλεισμού.
- (306) Η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς έχει σημασία, διότι οι ισχυροί αγοραστές δεν θα ανεχθούν εύκολα τον αποκλεισμό τους από τη διάθεση ανταγωνιστικών αγαθών ή υπηρεσιών. Γενικότερα, για να πεισθούν οι πελάτες να δεχθούν την προώθηση ενός συγκεκριμένου σήματος, ο προμηθευτής μπορεί να υποχρεωθεί να τους προσφέρει κάποιο αντιστάθμισμα, εν όλω ή εν μέρει, για τον περιορισμό του ανταγωνισμού που προκύπτει από την αποκλειστικότητα. Εφόσον παρέχεται το εν λόγω αντιστάθμισμα, μπορεί να είναι προς το ατομικό συμφέρον του πελάτη να αναλάβει έναντι του προμηθευτή υποχρέωση προώθησης ενός συγκεκριμένου σήματος. Ωστόσο, θα ήταν λάθος να συναχθεί το συμπέρασμα ότι όλες οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος, στο σύνολό τους, είναι συνολικά ευνοϊκές για τους πελάτες στη συγκεκριμένη αγορά καθώς και για τους καταναλωτές. Ειδικότερα, δεν είναι πιθανό να ωφεληθούν οι καταναλωτές στο σύνολό τους αν οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος, ξεταξόμενες στο σύνολό τους, έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της εισόδου ή της επέκτασης ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- (307) Τέλος, κρίσιμο στοιχείο αποτελεί το επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής. Στην περίπτωση ενός ενδιάμεσου προϊόντος, ο αποκλεισμός είναι λιγότερο πιθανός. Σε περίπτωση που ο προμηθευτής ενός ενδιάμεσου προϊόντος δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση, οι προμηθευτές που τον ανταγωνίζονται εξακολουθούν να έχουν στη διάθεσή τους ένα σημαντικό μερίδιο ζήτησης το οποίο είναι ελεύθερο. Ωστόσο, από την προώθηση συγκεκριμένου σήματος μπορεί να προκύψει αντιανταγωνιστικός αποκλεισμός κάτω από το επίπεδο της δεσπόζουσας θέσης όταν υπάρχει σωρευτικό αποτέλεσμα. Το ενδεχόμενο σωρευτικού αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος δεν είναι πιθανό να προκύψει εφόσον είναι δεσμευμένο κάτω από το 50 % της αγοράς.
- (308) Όταν μια συμφωνία αφορά την προμήθεια τελικού προϊόντος σε επίπεδο χονδρικής πώλησης, η πιθανότητα να προκύψει πρόβλημα ανταγωνισμού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος της χονδρικής πώλησης και τους φραγμούς εισόδου που υπάρχουν σε επίπεδο χονδρικής. Δεν συντρέχει ουσιαστικός κίνδυνος αποκλεισμού όταν οι ανταγωνιστές παραγωγοί μπορούν εύκολα να συγκροτήσουν δικό τους σύστημα χονδρικής πώλησης. Η αξιολόγηση αν οι φραγμοί εισόδου είναι χαμηλοί εξαρτάται εν μέρει από το είδος του συστήματος χονδρικής πώλησης που μπορεί να θεσπίσει αποτελεσματικά ο προμηθευτής. Σε μια αγορά στην οποία η χονδρική πώληση μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μόνο με το προϊόν που αφορά η συμφωνία (π.χ. παγωτά), ο παραγωγός μπορεί να έχει τη δυνατότητα και το κίνητρο, αν είναι αναγκαίο, να δημιουργήσει το δικό του σύστημα χονδρικής πώλησης, οπότε, στην περίπτωση αυτή, δεν είναι πιθανό να αποκλειστεί από την εν λόγω αγορά. Αντιθέτως, σε μια αγορά στην οποία είναι αποδοτικότερη η χονδρική πώληση ολόκληρου φάσματος προϊόντων (π.χ. κατεψυγμένων τροφίμων), δεν είναι αποτελεσματικό ο παραγωγός που πωλεί μόνο ένα προϊόν να δημιουργήσει το δικό του μηχανισμό χονδρικής πώλησης. Αν δεν έχει πρόσβαση σε καθιερωμένους χονδρεμπόρους, ο παραγωγός είναι πιθανό να αποκλειστεί από την εν λόγω αγορά. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πιθανό να προκύψουν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα. Επιπλέον, σωρευτικό αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα μπορεί να προκύψει αν πολλοί προμηθευτές δεσμεύουν την πλειονότητα των διαθέσιμων εμπορών χονδρικής.
- (309) Όσον αφορά τα τελικά προϊόντα, αποκλεισμός είναι πιο πιθανό να προκύψει, κατά γενικό κανόνα, σε επίπεδο λιανικής πώλησης, δεδομένων των σημαντικών φραγμών εισόδου που έχουν να αντιμετωπίσουν οι περισσότεροι παραγωγοί στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν σημεία λιανικής πώλησης αποκλειστικά και μόνο για τα δικά τους προϊόντα. Επιπλέον, το επίπεδο λιανικής πώλησης είναι ακριβώς εκείνο στο οποίο οι συμφωνίες για προώθηση συγκεκριμένου

σήματος είναι πιθανό να οδηγήσουν σε άμβλυση του διασηματικού ανταγωνισμού εντός του καταστήματος. Αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους, όταν πρόκειται για τελικά προϊόντα σε επίπεδο λιανικής, είναι πιθανό να προκύψουν σημαντικά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα, λαμβανομένων υπόψη όλων των άλλων σχετικών παραγόντων, αν ένας προμηθευτής που δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση δεσμευτεί το 30 % τουλάχιστον της σχετικής αγοράς. Για μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ακόμη και ένα μικρό δεσμευμένο μερίδιο αγοράς μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα.

- (310) Σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλεισμού μπορεί να προκύψει επίσης σε επίπεδο λιανικής. Όταν το μερίδιο αγοράς όλων των προμηθευτών υπολείπεται του 30 %, είναι απίθανο να υπάρξει σωρευτικό αποτέλεσμα αποκλεισμού αν το συνολικό δεσμευμένο μερίδιο αγοράς είναι χαμηλότερο του 40 %· στην περίπτωση αυτή, συνεπώς, είναι απίθανο να ανακληθεί το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία. Το ποσοστό αυτό μπορεί να είναι υψηλότερο αν ληφθούν υπόψη άλλοι παράγοντες, όπως ο αριθμός των ανταγωνιστών ή των φραγμών στην είσοδο. Όταν ορισμένες από τις επιχειρήσεις κατέχουν μερίδια αγοράς που υπερβαίνουν το όριο που προβλέπεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, αλλά καμία επιχείρηση δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση, η πρόκληση σωρευτικού αποτελέσματος αποκλεισμού θεωρείται απίθανη αν το συνολικό δεσμευμένο μερίδιο αγοράς είναι κάτω από 30 %.
- (311) Σε περίπτωση που ο αγοραστής ασκεί τη δραστηριότητά του σε χώρους και οικόπεδα που ανήκουν στον προμηθευτή ή που ο προμηθευτής έχει μισθώσει από τρίτο ο οποίος δεν συνδέεται με τον αγοραστή, περιορίζονται οι δυνατότητες επιβολής αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση του πιθανού αποτελέσματος αποκλεισμού που μπορεί να προκύψει από συμφωνία προώθησης συγκεκριμένου σήματος. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η Επιτροπή είναι απίθανο να παρέμβει κάτω του επιπέδου της δεσπόζουσας θέσης.
- (312) Σε ορισμένους κλάδους, η πώληση περισσότερων του ενός σημάτων σε ένα και μόνο σημείο πώλησης μπορεί να είναι δυσχερής. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το πρόβλημα του αποκλεισμού από την αγορά μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα με τον περιορισμό της διάρκειας ισχύος των συμβάσεων.
- (313) Όταν η προώθηση συγκεκριμένου σήματος παράγει αισθητά περιοριστικά αποτελέσματα, είναι αναγκαίο να αξιολογείται αν η συμφωνία επιφέρει βελτίωση της αποτελεσματικότητας που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για τις υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού, ιδιαίτερα κρίσιμη μπορεί να είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας που περιγράφεται στην παράγραφο (16) στοιχείο β) (παρασιτισμός μεταξύ προμηθευτών), στοιχεία ε) και στ) (προβλήματα «ομηρίας») και στοιχείο θ) (ατέλειες της κεφαλαιαγοράς).
- (314) Όσον αφορά τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας που περιγράφεται στην παράγραφο (16) στοιχεία β), ε) και θ), είναι πιθανό η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες στον αγοραστή να αποτελεί λιγότερο περιοριστική εναλλακτική λύση. Αντιθέτως, η επιβολή υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού μπορεί να αποτελεί τον μοναδικό βιώσιμο τρόπο για την επίτευξη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας κατά την έννοια της παραγράφου 16, στοιχείο στ) (πρόβλημα «ομηρίας» που συνδέεται με τη μεταφορά τεχνολογίας).
- (315) Όταν πρόκειται για συναρτώμενη με συγκεκριμένη εμπορική σχέση επένδυση που πραγματοποιείται από τον προμηθευτή, όπως περιγράφεται στην παράγραφο (16) στοιχείο ε), η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού ή η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα απόσβεσης της επένδυσης πληροί, κατά γενικό κανόνα, τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Στην περίπτωση που οι συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη εμπορική σχέση επενδύσεις είναι δαπανηρές, μπορεί να δικαιολογείται υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού με διάρκεια ισχύος άνω των πέντε ετών. Επένδυση συναρτώμενη με τη συγκεκριμένη εμπορική σχέση μπορεί, για παράδειγμα, να είναι η εγκατάσταση ή προσαρμογή εξοπλισμού από τον προμηθευτή, σε περίπτωση που ο εξοπλισμός αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια μόνο για την παραγωγή εξαρτημάτων για συγκεκριμένο αγοραστή. Οι επενδύσεις σε (επιπλέον) παραγωγική δυναμικότητα, είτε είναι γενικής φύσεως είτε αφορούν συγκεκριμένη αγορά, δεν συναρτώνται κατά γενικό κανόνα με συγκεκριμένη εμπορική σχέση. Ωστόσο, όταν ένας προμηθευτής δημιουργεί νέα παραγωγική δυναμικότητα η οποία συνδέεται ειδικά με τη δραστηριότητα συγκεκριμένου αγοραστή, για παράδειγμα, όταν επιχείρηση που παράγει μεταλλικές κονσέρβες δημιουργεί νέα παραγωγική δυναμικότητα για την παραγωγή τους εντός ή πλησίον της κονσερβοποιίας ενός παραγωγού τροφίμων, η νέα αυτή παραγωγική δυναμικότητα μπορεί να είναι οικονομικά βιώσιμη μόνον αν χρησιμοποιείται για την κάλυψη των αναγκών του συγκεκριμένου πελάτη· στην περίπτωση αυτή γίνεται δεκτό ότι η επένδυση συναρτάται με τη συγκεκριμένη εμπορική σχέση.
- (316) Οι υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν με σκοπό την αντιμετώπιση ενός προβλήματος «ομηρίας» για επενδύσεις που επιδιώκουν στόχους βιωσιμότητας. Για παράδειγμα, πρόβλημα «ομηρίας» θα μπορούσε να προκύψει αν ένας προμηθευτής ενέργειας που αντιμετωπίζει αυξημένη ζήτηση για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ⁽¹⁶⁹⁾ επιθυμεί να επενδύσει σε υδροηλεκτρικό σταθμό ή αιολικό πάρκο. Ο προμηθευτής μπορεί να είναι πρόθυμος να αναλάβει αυτόν τον μακροπρόθεσμο επενδυτικό κίνδυνο μόνον αν ένας επαρκής αριθμός αγοραστών είναι πρόθυμος να δεσμευτεί να αγοράσει ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αυτές οι κάθετες συμφωνίες με αγοραστές ενδέχεται να έχουν θετικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, δεδομένου ότι η μακροπρόθεσμη υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού μπορεί να είναι αναγκαία για την υλοποίηση της επένδυσης ή για την υλοποίησή της στην προβλεπόμενη κλίμακα ή εντός του προβλεπόμενου χρόνου. Επομένως, οι εν λόγω υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού μπορούν να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν η επένδυση του προμηθευτή έχει μακρά περίοδο απόσβεσης, άνω των πέντε ετών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 ⁽¹⁷⁰⁾.

⁽¹⁶⁹⁾ Βλ. άρθρο 2 σημείο 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

⁽¹⁷⁰⁾ Οι εν λόγω επενδύσεις σε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές μπορεί να διέπονται και από άλλους κανόνες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων που απορρέουν από το άρθρο 106 παράγραφος 1 της Συνθήκης, των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και των κανόνων για την εσωτερική αγορά.

- (317) Όταν ο προμηθευτής χορηγεί στον αγοραστή δάνειο ή εξοπλισμό που δεν συναρτάται με συγκεκριμένη εμπορική σχέση, αυτό είναι κατά γενικό κανόνα απίθανο να συνιστά από μόνο του βελτίωση της αποτελεσματικότητας η οποία πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης αν η συμφωνία παράγει αποτελέσματα αποκλεισμού του ανταγωνισμού. Σε περίπτωση ατελειών της κεφαλαιαγοράς, η χορήγηση δανείου από τον προμηθευτή ενός προϊόντος ενδέχεται να είναι αποδοτικότερη απ' ό,τι η χορήγηση δανείου από τράπεζα [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο θ)]. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, θα πρέπει να χορηγείται το δάνειο με τους λιγότερο περιοριστικούς όρους, στο μέτρο του δυνατού, και, συνεπώς, ο αγοραστής θα πρέπει να διατηρεί εν γένει τη δυνατότητα να απαλλαγεί από την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού και να εξοφλήσει το μη αποπληρωθέν ποσό του δανείου ανά πάσα στιγμή και χωρίς χρηματική επιβάρυνση.
- (318) Η μεταβίβαση ουσιαστικής τεχνολογίας, όπως αναφέρεται στην παράγραφο (16) στοιχείο στ), δικαιολογεί συνήθως την επιβολή υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού για όλη τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας προμήθειας, όπως, για παράδειγμα, στο πλαίσιο δικαιόχρησης.
- (319) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού:

Η ηγετική επιχείρηση σε μια εθνική αγορά καταναλωτικών προϊόντων παρόρμησης, με μερίδιο αγοράς 40 %, πωλεί το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων της (90 %) μέσω δεσμευμένων λιανοπωλητών (δεσμευμένο μερίδιο αγοράς 36 %). Οι κάθετες συμφωνίες υποχρεώνουν τους λιανοπωλητές να καλύπτουν τις ανάγκες τους μόνο από την ηγετική επιχείρηση επί τέσσερα τουλάχιστον έτη. Η ηγετική επιχείρηση έχει ιδιαίτερα ισχυρή εκπροσώπηση σε πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές, όπως η πρωτεύουσα. Διαθέτει 10 ανταγωνιστές, αλλά τα προϊόντα ορισμένων από αυτούς είναι διαθέσιμα μόνο σε ορισμένες τοποθεσίες, και κατέχουν όλοι πολύ μικρότερα μερίδια αγοράς, ενώ ο μεγαλύτερος από αυτούς κατέχει μερίδιο αγοράς 12 %. Αυτοί οι 10 ανταγωνιστές πραγματοποιούν πωλήσεις που αντιπροσωπεύουν από κοινού ένα επιπλέον ποσοστό 10 % της αγοράς μέσω δεσμευμένων σημείων πώλησης. Η αγορά χαρακτηρίζεται από έντονη διαφοροποίηση σημάτων και προϊόντων. Η ηγετική επιχείρηση της αγοράς διαθέτει τα ισχυρότερα σήματα. Είναι η μόνη που πραγματοποιεί τακτικές διαφημιστικές εκστρατείες σε εθνικό επίπεδο και παρέχει στους δεσμευμένους λιανοπωλητές της ειδικά ερμάρια για την αποθήκευση του προϊόντος της.

Το αποτέλεσμα είναι μια κατάσταση στην οποία ένα συνολικό ποσοστό 46 % (36 % + 10 %) της αγοράς έχει αποκλειστεί για τους δυνητικούς νεοεισερχόμενους και για τις κατεστημένες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν δεσμευμένα σημεία πώλησης. Η είσοδος των δυνητικών νεοεισερχομένων είναι ακόμη δυσχερέστερη στις πυκνοκατοικημένες περιοχές, όπου ο αποκλεισμός είναι ακόμη εντονότερος, μολονότι οι ίδιοι θα προτιμούσαν να εισέλθουν στην αγορά αυτών ακριβώς των περιοχών. Επιπλέον, λόγω της έντονης διαφοροποίησης των σημάτων και των προϊόντων και του υψηλού κόστους των ερευνών σχετικά με την τιμή του προϊόντος, η απουσία διασηματικού ανταγωνισμού εντός των σημείων πώλησης οδηγεί σε πρόσθετη απώλεια ευημερίας για τους καταναλωτές. Η ενδεχόμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας λόγω της αποκλειστικότητας που διαθέτουν τα σημεία πώλησης, η οποία, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της ηγετικής επιχείρησης, απορρέει από τις μειωμένες δαπάνες μεταφοράς και το πιθανό πρόβλημα «ομηρίας» όσον αφορά τα ερμάρια φύλαξης, είναι περιορισμένης έκτασης και δεν αντισταθμίζει τα αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό. Οι βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας είναι περιορισμένες, δεδομένου ότι οι δαπάνες μεταφοράς συνδέονται με την ποσότητα και όχι με την αποκλειστικότητα, ενώ τα ερμάρια φύλαξης δεν περιλαμβάνουν στοιχεία ειδικής τεχνολογίας ούτε αφορούν ειδικά το συγκεκριμένο σήμα. Κατά συνέπεια, δεν είναι πιθανό να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

- (320) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα επιβολής όρων ως προς τις ποσότητες:

Ένας παραγωγός X με μερίδιο αγοράς 40 % πωλεί το 80 % των προϊόντων του βάσει συμβάσεων που προβλέπουν ότι ο μεταπωλητής είναι υποχρεωμένος να καλύπτει τουλάχιστον το 75 % των αναγκών του στο συγκεκριμένο προϊόν από τον παραγωγό X. Σε αντάλλαγμα, ο X προσφέρει χρηματοδότηση και εξοπλισμό με ευνοϊκούς όρους. Οι συμβάσεις έχουν πενταετή διάρκεια ισχύος και το δάνειο πρέπει να αποπληρωθεί σε ισόποσες δόσεις. Ωστόσο, μετά την πρώτη διετία, οι αγοραστές έχουν τη δυνατότητα να καταγγείλουν τη σύμβαση, με εξάμηνη προειδοποιητική προθεσμία, υπό την προϋπόθεση ότι εξοφλούν ολοσχερώς το μη αποπληρωθέν ποσό του δανείου και αγοράζουν τον εξοπλισμό στην αγοραία τιμή του. Κατά τη λήξη της πενταετίας ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του αγοραστή. Υπάρχουν 12 ανταγωνιστές παραγωγοί, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι μικροί, με τον μεγαλύτερο από αυτούς να κατέχει μερίδιο αγοράς 20 %, και χρησιμοποιούν παρόμοιες συμβάσεις με διαφορετική κάθε φορά διάρκεια ισχύος. Οι παραγωγοί των οποίων το μερίδιο αγοράς είναι κάτω από 10 % συνάπτουν συχνά συμβάσεις με μεγαλύτερη διάρκεια ισχύος και λιγότερο ευνοϊκούς όρους καταγγελίας. Οι συμβάσεις του παραγωγού X επιτρέπουν την κάλυψη των αναγκών κατά 25 % από ανταγωνιστές. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας εισήλθαν στην αγορά δύο νέοι παραγωγοί, οι οποίοι κατέκτησαν από κοινού μερίδιο περίπου 8 %, εν μέρει λόγω της εξαγοράς των δανείων ορισμένων μεταπωλητών με αντάλλαγμα τη σύναψη συμβάσεων με τους εν λόγω μεταπωλητές.

Το δεσμευμένο μερίδιο αγοράς του παραγωγού X είναι 24 % ($0,75 \times 0,80 \times 40$ %). Το δεσμευμένο μερίδιο αγοράς των υπόλοιπων παραγωγών είναι περίπου 25 %. Επομένως, για τα δύο τουλάχιστον πρώτα έτη εφαρμογής των συμβάσεων προμήθειας, έχει αποκλειστεί συνολικά το 49 % περίπου της αγοράς για τους δυνητικούς νεοεισερχόμενους και για τις κατεστημένες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν δεσμευμένα σημεία πώλησης. Φαίνεται ότι οι μεταπωλητές συχνά δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν δάνεια από τις τράπεζες και ότι είναι, κατά γενικό κανόνα, πολύ μικροί για να συγκεντρώσουν κεφάλαια με άλλους τρόπους, όπως η έκδοση μετοχών. Επιπλέον, ο παραγωγός X είναι σε θέση να αποδείξει ότι συγκεντρώνοντας τις πωλήσεις του σε περιορισμένο αριθμό μεταπωλητών, μπορεί να τις προγραμματίζει καλύτερα και να εξοικονομεί έξοδα μεταφοράς. Λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και, αφετέρου, το γεγονός ότι οι συμβάσεις του παραγωγού X δεν δεσμεύουν τον μεταπωλητή για το 25 % των αναγκών του, ότι υπάρχει ουσιαστική δυνατότητα πρόωρης λύσης των συμβάσεων, ότι προσφάτως εισήλθαν στην αγορά νέοι παραγωγοί και ότι οι μισοί περίπου μεταπωλητές δεν υπόκεινται σε δέσμευση, συνάγεται ότι ο όρος για την κάλυψη του 75 % των αναγκών που επιβάλλει ο παραγωγός X ως προς τις ποσότητες είναι πιθανό να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

8.2.2. Αποκλειστική προμήθεια

- (321) Η αποκλειστική προμήθεια αφορά περιορισμούς οι οποίοι υποχρεώνουν ή παρακινούν τον προμηθευτή να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση προϊόντα μόνο ή κυρίως σε έναν αγοραστή, εν γένει ή για συγκεκριμένη χρήση. Τέτοιοι περιορισμοί μπορούν να λάβουν τη μορφή υποχρέωσης αποκλειστικής προμήθειας, με την οποία επιβάλλεται στον προμηθευτή η υποχρέωση να πωλεί μόνο σε έναν αγοραστή με σκοπό τη μεταπώληση ή για συγκεκριμένη χρήση. Μπορούν επίσης, για παράδειγμα, να λάβουν τη μορφή επιβολής όρων στον προμηθευτή ως προς τις ποσότητες, οπότε στην περίπτωση αυτή συμφωνούνται κίνητρα μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή που έχουν ως αποτέλεσμα ο προμηθευτής να συγκεντρώνει το κύριο μέρος των πωλήσεων του στον εν λόγω αγοραστή. Για τα ενδιάμεσα αγαθά ή υπηρεσίες, η αποκλειστική προμήθεια αναφέρεται συνήθως ως βιομηχανική προμήθεια.
- (322) Η συμφωνία αποκλειστικής προμήθειας μπορεί να επωφεληθεί από την απαλλαγή κατά κατηγορία που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/720 αν το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνει το 30 %, ακόμη και αν συνδυάζεται με άλλους κάθετους περιορισμούς μη ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού. Στο υπόλοιπο του παρόντος τμήματος 8.2.2 παρέχονται κατευθύνσεις για την αξιολόγηση των ατομικών περιπτώσεων συμφωνιών αποκλειστικής προμήθειας πάνω από το όριο του μεριδίου αγοράς.
- (323) Ο βασικός κίνδυνος για τον ανταγωνισμό σε περίπτωση αποκλειστικής προμήθειας συνίσταται στον αποκλεισμό των άλλων αγοραστών. Υπάρχει μια ομοιότητα με τα ενδεχόμενα αποτελέσματα της αποκλειστικής διανομής, ειδικότερα όταν ο αποκλειστικός διανομέας καθίσταται αποκλειστικός αγοραστής για το σύνολο της αγοράς [βλ. ειδικότερα παράγραφο (130)]. Το μερίδιο αγοράς του αγοραστή στο προηγούμενο στάδιο της αγοράς προμηθειών έχει προφανώς ιδιαίτερη σημασία για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων που έχει ο αγοραστής να επιβάλλει υποχρέωση αποκλειστικής προμήθειας με την οποία αποκλείεται η πρόσβαση άλλων αγοραστών στις προμήθειες. Ωστόσο, ο σημαντικότερος παράγοντας βάσει του οποίου κρίνεται αν είναι πιθανό να δημιουργηθεί πρόβλημα ανταγωνισμού είναι η θέση του αγοραστή στην αγορά επόμενου σταδίου. Αν ο αγοραστής δεν έχει ισχύ στην αγορά επόμενου σταδίου, τότε δεν αναμένεται να υπάρξουν αισθητά αρνητικά αποτελέσματα για τους καταναλωτές. Αρνητικά αποτελέσματα αναμένονται όταν το μερίδιο αγοράς του αγοραστή στην αγορά προμηθειών επόμενου σταδίου, καθώς και στην αγορά προηγούμενου σταδίου όπου αγοράζονται τα προϊόντα, υπερβαίνει το 30 %. Όταν το μερίδιο του αγοραστή στην αγορά προηγούμενου σταδίου δεν υπερβαίνει το 30 %, είναι και πάλι πιθανό να προκύψουν σημαντικά αποτελέσματα αποκλεισμού, ιδίως όταν το μερίδιο αγοράς του αγοραστή στην αγορά επόμενου σταδίου είναι μεγαλύτερο από 30 % και η αποκλειστική προμήθεια αφορά μια συγκεκριμένη χρήση των συμβατικών προϊόντων. Σε περίπτωση που ένας αγοραστής κατέχει δεσπόζουσα θέση στο επόμενο στάδιο της αγοράς, οποιαδήποτε υποχρέωση προμήθειας των προϊόντων, αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο, στον αγοραστή που κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορεί εύκολα να έχει σοβαρά αποτελέσματα που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό.
- (324) Εκτός από τη θέση που κατέχει ο αγοραστής στην αγορά προηγούμενου σταδίου ή στην αγορά επόμενου σταδίου, είναι εξίσου σημαντικό να λαμβάνονται επίσης υπόψη ο βαθμός και η διάρκεια εφαρμογής της υποχρέωσης αποκλειστικής προμήθειας. Όσο υψηλότερο είναι το δεσμευμένο μερίδιο προμηθειών και όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της υποχρέωσης αποκλειστικής προμήθειας, τόσο πιο σοβαρό αναμένεται να είναι το αποτέλεσμα αποκλεισμού. Στις συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας με διάρκεια μικρότερη των πέντε ετών που έχουν συναφθεί από επιχειρήσεις που δεν κατέχουν δεσπόζουσα θέση, θα πρέπει συνήθως να σταθμίζονται τα θετικά και τα αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό, ενώ για τα περισσότερα είδη επενδύσεων, οι συμφωνίες άνω των πέντε ετών δεν είναι απαραίτητες για την επίτευξη των προβαλλόμενων βελτιώσεων της αποτελεσματικότητας ή οι βελτιώσεις αυτές δεν είναι επαρκείς για να αντισταθμίσουν τα αποτελέσματα αποκλεισμού που συνεπάγονται αυτές οι μακροχρόνιες συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας.
- (325) Η θέση των ανταγωνιζόμενων αγοραστών στην αγορά προμηθειών προηγούμενου σταδίου είναι επίσης σημαντικός παράγοντας, δεδομένου ότι οι συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας είναι πιθανό να αποκλείουν ανταγωνιζόμενους αγοραστής για λόγους μη συνάδοντες με τον ανταγωνισμό, όπως η αύξηση των δαπανών τους, αν είναι αισθητά μικρότεροι από τον αγοραστή που επιβάλλει τον αποκλεισμό. Ο αποκλεισμός ανταγωνιζόμενων αγοραστών δεν είναι πολύ πιθανός στις περιπτώσεις στις οποίες οι ανταγωνιστές αυτοί έχουν παρόμοια αγοραστική ισχύ με εκείνη του

αγοραστή που μετέχει στη συμφωνία και μπορούν να προσφέρουν ανάλογες δυνατότητες πωλήσεων στους προμηθευτές. Στην περίπτωση αυτή, αποκλεισμός μπορεί να προκύψει μόνο για τους δυνητικούς νεοεισερχόμενους, οι οποίοι μπορεί να μη δύνανται να εξασφαλίσουν προμήθειες σε περίπτωση που ορισμένοι μεγάλοι αγοραστές έχουν όλοι συνάψει συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας με τους περισσότερους προμηθευτές στην αγορά. Ένα τέτοιο σωρευτικό αποτέλεσμα μπορεί να δικαιολογήσει την ανάκληση του ευεργετήματος εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.

- (326) Οι ύπαρξη φραγμών εισόδου σε επίπεδο προμηθευτών καθώς και το μέγεθός τους συνιστούν κρίσιμο στοιχείο για την αξιολόγηση της ύπαρξης αποκλεισμού. Στον βαθμό που είναι αποτελεσματικό για ανταγωνιζόμενους αγοραστές να παρέχουν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες οι ίδιοι μέσω κάθετης ενοποίησης σε αγορά προηγούμενου σταδίου, δεν θεωρείται πιθανό να υπάρξει πραγματικό πρόβλημα αποκλεισμού.
- (327) Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η αντισταθμιστική ισχύς των προμηθευτών, καθώς οι σημαντικοί προμηθευτές δεν θα επιτρέψουν εύκολα σε έναν αγοραστή να τους αποκλείσει από εναλλακτικούς αγοραστές. Συνεπώς, κίνδυνος αποκλεισμού υπάρχει κυρίως στην περίπτωση ανίσχυρων προμηθευτών και ισχυρών αγοραστών. Στην περίπτωση ισχυρών προμηθευτών, η υποχρέωση αποκλειστικής προμήθειας μπορεί να συνδυάζεται με υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού. Για τους συνδυασμούς αυτούς, είναι επίσης αναγκαίο να γίνεται παραπομπή στις κατευθύνσεις σχετικά με την προώθηση ενός και μόνο σήματος. Όταν πραγματοποιούνται επενδύσεις συναρτώμενες με τη συγκεκριμένη εμπορική σχέση και από τις δύο πλευρές (πρόβλημα «ομηρίας»), ο συνδυασμός της αποκλειστικής προμήθειας με υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού θα είναι συχνά δικαιολογημένος, ιδίως κάτω από το επίπεδο στο οποίο θεωρείται ότι υπάρχει δεσπόζουσα θέση.
- (328) Τέλος, το επίπεδο εντός της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής και η φύση του προϊόντος αποτελούν κρίσιμους παράγοντες όσον αφορά την αξιολόγηση των πιθανών αποτελεσμάτων αποκλεισμού. Ο ανταγωνιστικός αποκλεισμός είναι λιγότερο πιθανός σε περίπτωση ενδιάμεσου ή ομοιογενούς προϊόντος. Πρώτον, ένας αποκλεισμένος κατασκευαστής που χρησιμοποιεί συγκεκριμένη εισροή έχει, κατά γενικό κανόνα, μεγαλύτερη ευελιξία να ανταποκριθεί στη ζήτηση των πελατών του από εκείνη που διαθέτει ο έμπορος χονδρικής ή ο λιανοπωλητής που πρέπει να ανταποκριθεί στη ζήτηση των τελικών καταναλωτών, για τους οποίους τα σήματα μπορεί να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Δεύτερον, η απώλεια μιας πιθανής πηγής εφοδιασμού είναι λιγότερο σημαντική για τους αποκλεισμένους αγοραστές σε περίπτωση ομοιογενών προϊόντων παρά σε περίπτωση ανομοιογενών προϊόντων με διαφορετικά χαρακτηριστικά και ποιότητες. Για τελικά προϊόντα συγκεκριμένου σήματος ή διαφοροποιημένα ενδιάμεσα προϊόντα για τα οποία υπάρχουν φραγμοί στην είσοδο, η αποκλειστική προμήθεια μπορεί να έχει σοβαρά ανταγωνιστικά αποτελέσματα, σε περίπτωση που οι ανταγωνιζόμενοι αγοραστές είναι σχετικά μικροί σε σύγκριση με τον αγοραστή που επιβάλλει τον αποκλεισμό, ακόμη και αν αυτός δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά επόμενου σταδίου.
- (329) Βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας μπορούν να αναμένονται σε περίπτωση προβλήματος «ομηρίας» [παράγραφος (16) στοιχεία ε) και στ)], και αυτό είναι πιθανότερο για τα ενδιάμεσα προϊόντα απ' ό,τι για τα τελικά προϊόντα. Η επίτευξη άλλων βελτιώσεων της αποτελεσματικότητας είναι λιγότερο πιθανή. Οι ενδεχόμενες οικονομίες κλίμακας στη διανομή [παράγραφος (16) στοιχείο ζ)] δεν φαίνεται να είναι πιθανό να μπορούν να δικαιολογήσουν την αποκλειστική προμήθεια.
- (330) Σε περίπτωση προβλήματος «ομηρίας» και, ακόμη περισσότερο, σε περίπτωση οικονομικών κλίμακας στη διανομή, η επιβολή όρων στον προμηθευτή ως προς τις ποσότητες, όπως υποχρεώσεις ελάχιστων προμηθειών, θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελέσουν μια λιγότερο περιοριστική εναλλακτική λύση.
- (331) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα αποκλειστικής προμήθειας:

Στην αγορά ορισμένου τύπου εξαρτήματος (αγορά ενδιάμεσων προϊόντων), ο προμηθευτής Α συμφωνεί με τον αγοραστή Β να αναπτύξουν μια διαφορετική έκδοση του εξαρτήματος, χρησιμοποιώντας τη δική του τεχνογνωσία και σημαντικές επενδύσεις σε νέα μηχανήματα και βάσει των προδιαγραφών που παρέχει ο αγοραστής Β. Ο αγοραστής Β θα πρέπει να πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις για την ενσωμάτωση του νέου αυτού εξαρτήματος. Συμφωνείται ότι ο προμηθευτής Α θα προμηθεύει το νέο προϊόν μόνο στον αγοραστή Β για περίοδο πέντε ετών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου στην αγορά. Ο αγοραστής Β είναι υποχρεωμένος να αγοράζει το νέο προϊόν μόνο από τον προμηθευτή Α για την ίδια πενταετή περίοδο. Τόσο ο Α όσο και ο Β μπορούν να συνεχίσουν να αγοράζουν και να πωλούν, αντίστοιχα, άλλες εκδοχές του εξαρτήματος προς άλλες ή από άλλες επιχειρήσεις. Το μερίδιο αγοράς του αγοραστή Β στην αγορά εξαρτημάτων προηγούμενου σταδίου και στην αγορά τελικών αγαθών επόμενου σταδίου είναι 40 %. Το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή Α είναι 35 %. Υπάρχουν άλλοι δύο προμηθευτές εξαρτημάτων με μερίδιο αγοράς περίπου 20-25 % και ορισμένοι μικροί προμηθευτές.

Λόγω των σημαντικών επενδύσεων και από τα δύο μέρη, η συμφωνία είναι πιθανό να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, λαμβανομένων υπόψη των βελτιώσεων της αποτελεσματικότητας και του περιορισμένου αποτελέσματος αποκλεισμού. Οι υπόλοιποι αγοραστές αποκλείονται από μια συγκεκριμένη έκδοση προϊόντος ενός προμηθευτή με μερίδιο αγοράς 35 %, αλλά και άλλοι προμηθευτές εξαρτημάτων θα μπορούσαν να αναπτύξουν παρόμοια νέα προϊόντα. Ο αποκλεισμός των άλλων προμηθευτών από την κάλυψη μέρους της ζήτησης του αγοραστή Β περιορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε 40 % της αγοράς.

8.2.3. Περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών

- (332) Οι διαδικτυακές αγορές συνδέουν εμπόρους και δυνητικούς πελάτες με σκοπό τη διευκόλυνση των απευθείας αγορών και είναι κατά γενικό κανόνα πάροχοι επιγραμματικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Οι διαδικτυακές υπηρεσίες που δεν προσφέρουν λειτουργίες απευθείας αγοράς, αλλά ανακατευθύνουν τους πελάτες σε άλλους διαδικτυακούς τόπους στους οποίους μπορούν να πραγματοποιηθούν αγορές αγαθών και υπηρεσιών, θεωρούνται υπηρεσίες διαφήμισης για τους σκοπούς των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών και όχι διαδικτυακές αγορές ⁽¹⁷¹⁾.
- (333) Οι διαδικτυακές αγορές έχουν εξελιχθεί σε σημαντικό δίαυλο πωλήσεων για τους προμηθευτές και τους λιανοπωλητές, παρέχοντάς τους πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό πελατών, καθώς και για τους τελικούς χρήστες. Οι διαδικτυακές αγορές μπορούν να παρέχουν στους λιανοπωλητές τη δυνατότητα να πραγματοποιούν διαδικτυακές πωλήσεις με χαμηλότερες αρχικές επενδύσεις. Μπορούν επίσης να διευκολύνουν τις διασυννοριακές πωλήσεις και να αυξήσουν την προβολή, ιδίως, των μικρών και μεσαίων πωλητών που δεν διαθέτουν δικό τους διαδικτυακό κατάστημα ή δεν είναι ευρέως γνωστοί στους τελικούς χρήστες.
- (334) Οι προμηθευτές ενδέχεται να επιθυμούν να περιορίσουν τη χρήση των διαδικτυακών αγορών από τους αγοραστές τους ⁽¹⁷²⁾, για παράδειγμα με σκοπό να προστατεύσουν την εικόνα και τη θέση του σήματός τους, να αποθαρρύνουν την πώληση προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, να εξασφαλίσουν επαρκείς υπηρεσίες πριν και μετά την πώληση ή να διασφαλίσουν ότι ο αγοραστής διατηρεί άμεση σχέση με τους πελάτες. Οι περιορισμοί μπορούν να εκτείνονται από την πλήρη απαγόρευση της χρήσης διαδικτυακών αγορών έως τους περιορισμούς στη χρήση των διαδικτυακών αγορών που δεν πληρούν ορισμένες απαιτήσεις ποιότητας. Για παράδειγμα, οι προμηθευτές μπορούν να απαγορεύουν τη χρήση αγορών στις οποίες πωλούνται προϊόντα μέσω δημοπρασίας ή μπορούν να επιβάλλουν στους αγοραστές την υποχρέωση να χρησιμοποιούν εξειδικευμένες αγορές, ώστε να διασφαλίζονται ορισμένα πρότυπα ποιότητας όσον αφορά το περιβάλλον στο οποίο μπορούν να πωλούνται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες τους. Η επιβολή ορισμένων απαιτήσεων ποιότητας ενδέχεται να απαγορεύει εκ των πραγμάτων τη χρήση διαδικτυακών αγορών επειδή καμία διαδικτυακή αγορά δεν είναι σε θέση να ικανοποιεί τις απαιτήσεις. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν ο πάροχος απαιτεί να μην είναι ορατός ο λογότυπος της διαδικτυακής αγοράς ή απαιτεί το όνομα τομέα οποιουδήποτε διαδικτυακού τόπου που χρησιμοποιείται από τον λιανοπωλητή να περιέχει την επωνυμία της επιχείρησης του λιανοπωλητή.
- (335) Οι κάθετες συμφωνίες που περιορίζουν τη χρήση διαδικτυακών αγορών μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία δεν έχει ως σκοπό, άμεσα ή έμμεσα, να εμποδίσει την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου από τον αγοραστή για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένους πελάτες, κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού, και ότι τα μερίδια αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνουν τα όρια που καθορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού αυτού.
- (336) Όπως ορίζεται στο τμήμα 6.1.2, ο περιορισμός ή η απαγόρευση των πωλήσεων σε διαδικτυακές αγορές αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο αγοραστής μπορεί να πραγματοποιεί διαδικτυακές πωλήσεις και δεν περιορίζει τις πωλήσεις σε συγκεκριμένη περιοχή ή σε συγκεκριμένη ομάδα πελατών. Παρότι ένας περιορισμός ή μια απαγόρευση αυτού του είδους περιορίζει τη χρήση συγκεκριμένου διαδικτυακού διαύλου πωλήσεων, ο αγοραστής εξακολουθεί να έχει στη διάθεσή του άλλους διαδικτυακούς διαύλους πωλήσεων ⁽¹⁷³⁾. Ειδικότερα, παρά τον περιορισμό ή την απαγόρευση των πωλήσεων σε διαδικτυακές αγορές, ο αγοραστής μπορεί ακόμη να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες μέσω του δικού του διαδικτυακού καταστήματος και άλλων διαδικτυακών διαύλων, ενώ μπορεί επίσης να χρησιμοποιεί τεχνικές βελτιστοποίησης των μηχανών αναζήτησης ή να διαφημίζεται στο διαδίκτυο, μεταξύ άλλων σε πλατφόρμες τρίτων, για την αύξηση της προβολής του διαδικτυακού του καταστήματος ή σε άλλους διαύλους πωλήσεων. Επομένως, ένας περιορισμός αυτού του είδους μπορεί, κατ' αρχήν, να τύχει απαλλαγής κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (337) Στη συνέχεια του παρόντος τμήματος 8.2.3 παρέχονται κατευθύνσεις σχετικά με την αξιολόγηση των περιορισμών στη χρήση διαδικτυακών αγορών σε ατομικές περιπτώσεις, όταν το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει τα όρια που καθορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (338) Περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών συμφωνούνται συχνά σε συστήματα επιλεκτικής διανομής. Στο τμήμα 4.6.2. καθορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής μπορεί να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹⁷⁴⁾. Σε περιπτώσεις στις οποίες ο προμηθευτής δεν συνάπτει συμφωνία με τη διαδικτυακή αγορά, ο προμηθευτής μπορεί να μη δύναται να επαληθεύσει αν η διαδικτυακή αγορά πληροί τις προϋποθέσεις που πρέπει να ικανοποιούν οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς του για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση προϊόντων ή υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, ο περιορισμός ή η

⁽¹⁷¹⁾ Βλ. επίσης παράγραφο (343).

⁽¹⁷²⁾ Τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, τμήμα 4.4.

⁽¹⁷³⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 - Coty Germany, σκέψεις 64 έως 69.

⁽¹⁷⁴⁾ Βλ. υπόθεση C-230/16 - Coty Germany, σκέψεις 24 έως 36.

απαγόρευση της χρήσης διαδικτυακών αγορών μπορεί να αποτελεί κατάλληλο μέσο και να μην υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για τη διατήρηση της ποιότητας και τη διασφάλιση της ορθής χρήσης των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. Ωστόσο, σε περιπτώσεις στις οποίες ένας προμηθευτής ορίζει τον διαχειριστή μιας διαδικτυακής αγοράς ως μέλος του συστήματος επιλεκτικής διανομής του ή όταν περιορίζει τη χρήση διαδικτυακών αγορών από ορισμένους εξουσιοδοτημένους διανομείς, αλλά όχι από άλλους, ή όταν περιορίζει τη χρήση μιας διαδικτυακής αγοράς, αλλά χρησιμοποιεί ο ίδιος την εν λόγω διαδικτυακή αγορά για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών, οι περιορισμοί στη χρήση των εν λόγω διαδικτυακών αγορών είναι απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις καταλληλότητας και αναλογικότητας ⁽¹⁷⁵⁾.

- (339) Αν η επιλεκτική διανομή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η κάθετη συμφωνία και τυχόν περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών πρέπει να αξιολογούνται βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης.
- (340) Ο βασικός κίνδυνος για τον ανταγωνισμό που προκύπτει από τους περιορισμούς στη χρήση διαδικτυακών αγορών συνίσταται στη μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού σε επίπεδο διανομής. Για παράδειγμα, ορισμένοι εξουσιοδοτημένοι διανομείς, όπως μικρομεσαίοι αγοραστής, ενδέχεται να βασίζονται σε διαδικτυακές αγορές για την προσέλκυση πελατών. Οι περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών μπορούν να στερήσουν από τους εν λόγω αγοραστής έναν δυναμικό σημαντικό διάυλο πωλήσεων και να μειώσουν την ανταγωνιστική πίεση που ασκούν σε άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς.
- (341) Για την αξιολόγηση των πιθανών αντανταγωνιστικών αποτελεσμάτων των περιορισμών στη χρήση διαδικτυακών αγορών, είναι καταρχάς αναγκαίο να εκτιμάται ο βαθμός του διασηματικού ανταγωνισμού, δεδομένου ότι η μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού, αυτή καθαυτή, είναι απίθανο να έχει αρνητικές επιπτώσεις για τους καταναλωτές αν ο διασηματικός ανταγωνισμός είναι ισχυρός σε επίπεδο προμηθευτή και διανομέα ⁽¹⁷⁶⁾. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η θέση του προμηθευτή και των ανταγωνιστών του στην αγορά. Δεύτερον, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη το είδος και το εύρος των περιορισμών στη χρήση των διαδικτυακών αγορών. Για παράδειγμα, η απαγόρευση όλων των πωλήσεων μέσω διαδικτυακών αγορών είναι πιο περιοριστική από τον περιορισμό της χρήσης συγκεκριμένων διαδικτυακών αγορών ή από την απαίτηση χρήσης μόνο διαδικτυακών αγορών που πληρούν ορισμένα ποιοτικά κριτήρια. Τρίτον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η σχετική σημασία των περιορισμένων διαδικτυακών αγορών ως διαύλου πωλήσεων στις σχετικές αγορές προϊόντων και στις σχετικές γεωγραφικές αγορές. Τέλος, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σωρευτικό αποτέλεσμα τυχόν άλλων περιορισμών στις διαδικτυακές πωλήσεις ή στη διαφήμιση που επιβάλλονται από τον προμηθευτή.
- (342) Όπως ορίζεται στην παράγραφο (334), οι περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας, ειδικότερα όσον αφορά τη διασφάλιση της προστασίας του σήματος ή ενός ορισμένου επιπέδου ποιότητας των υπηρεσιών ή τη μείωση των πιθανοτήτων παραποίησης/απομίμησης. Στον βαθμό που οι περιορισμοί εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, κατά την αξιολόγηση πρέπει να εξετάζεται αν η εν λόγω βελτίωση της αποτελεσματικότητας θα μπορούσε να επιτευχθεί με λιγότερο περιοριστικά μέσα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβαίνει, για παράδειγμα, σε περίπτωση που η διαδικτυακή αγορά επιτρέπει στους λιανοπωλητές να δημιουργούν κατάσταση με το δικό τους εμπορικό σήμα εντός της εν λόγω αγοράς και να ασκούν, συνεπώς, μεγαλύτερο έλεγχο στον τρόπο πώλησης των αγαθών ή των υπηρεσιών τους. Τυχόν σχετικοί με την ποιότητα λόγοι που προβάλλει ο προμηθευτής δεν είναι πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- ο ίδιος ο προμηθευτής χρησιμοποιεί τη διαδικτυακή αγορά την οποία εμποδίζεται να χρησιμοποιήσει ο αγοραστής·
 - ο προμηθευτής επιβάλλει τον περιορισμό σε ορισμένους διανομείς, αλλά όχι σε κάποιους άλλους·
 - ο διαχειριστής της διαδικτυακής αγοράς είναι ο ίδιος εξουσιοδοτημένο μέλος του συστήματος επιλεκτικής διανομής.

8.2.4. Περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών

- (343) Υπηρεσίες σύγκρισης τιμών ⁽¹⁷⁷⁾, για παράδειγμα διαδικτυακοί τόποι ή εφαρμογές σύγκρισης τιμών, παρέχουν στους λιανοπωλητές τη δυνατότητα να αυξάνουν την προβολή τους και να δημιουργούν κίνηση στο διαδικτυακό τους κατάστημα και επιτρέπουν στους δυναμικούς πελάτες να αναζητούν λιανοπωλητές, να συγκρίνουν διαφορετικά προϊόντα και να συγκρίνουν προσφορές για το ίδιο προϊόν. Οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών αυξάνουν τη διαφάνεια των τιμών και έχουν τις δυνατότητες να εντείνουν τον ενδοσηματικό και τον διασηματικό ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές σε επίπεδο λιανικής.

⁽¹⁷⁵⁾ Βλ. παραγράφους (147) έως (150) των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών· και υπόθεση C-230/16 — Coty Germany, σκέψεις 43 έως 58.

⁽¹⁷⁶⁾ Βλ. υπόθεση C-306/20 — Visma Enterprise, σκέψη 78.

⁽¹⁷⁷⁾ Για τους σκοπούς των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών, οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών αναφέρονται σε υπηρεσίες που δεν παρέχουν άμεση λειτουργική δυνατότητα για την πραγματοποίηση αγορών. Οι υπηρεσίες που επιτρέπουν στους χρήστες να πραγματοποιούν αγορές με την παροχή λειτουργικών δυνατοτήτων πώλησης και αγοράς υπάγονται στις διαδικτυακές αγορές για τους σκοπούς των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών. Οι περιορισμοί στη χρήση διαδικτυακών αγορών εξετάζονται στο τμήμα 8.2.3.

- (344) Σε αντίθεση με τις διαδικτυακές αγορές, οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών δεν προσφέρουν συνήθως λειτουργικές δυνατότητες πώλησης και αγοράς, αλλά ανακατευθύνουν τους πελάτες στο διαδικτυακό κατάστημα του λιανοπωλητή, καθιστώντας δυνατή την έναρξη απευθείας συναλλαγής μεταξύ του πελάτη και του λιανοπωλητή εκτός του πλαισίου της υπηρεσίας σύγκρισης τιμών. Επομένως, οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών δεν αποτελούν διακριτό διαδικτυακό δίαυλο πωλήσεων, αλλά δίαυλο επιγραμματικής διαφήμισης.
- (345) Οι προμηθευτές ενδέχεται να επιθυμούν να περιορίσουν τη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών ⁽¹⁷⁸⁾, για παράδειγμα, με σκοπό να προστατεύσουν την εικόνα του εμπορικού τους σήματος, δεδομένου ότι οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών εστιάζουν συνήθως στην τιμή και ενδέχεται να μην επιτρέπουν στους λιανοπωλητές να διαφοροποιούνται μέσω άλλων χαρακτηριστικών, όπως το εύρος ή η ποιότητα των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. Άλλοι λόγοι για τον περιορισμό της χρήσης υπηρεσιών σύγκρισης τιμών μπορεί να είναι η μείωση των πιθανοτήτων παραποίησης/απομίμησης ή η προστασία του επιχειρηματικού μοντέλου του προμηθευτή, για παράδειγμα, όταν το μοντέλο βασίζεται σε στοιχεία όπως η εξειδίκευση ή η ποιότητα και όχι στην τιμή.
- (346) Οι περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών μπορούν να εκτείνονται από την άμεση ή έμμεση απαγόρευση έως περιορισμούς που βασίζονται σε απαιτήσεις ποιότητας ή απαιτήσεις για τη συμπερίληψη συγκεκριμένου περιεχομένου στις προσφορές που διαφημίζονται στην υπηρεσία σύγκρισης τιμών. Για παράδειγμα, ο περιορισμός στην παροχή πληροφοριών ως προς τις τιμές σε παρέχοντες υπηρεσίες σύγκρισης τιμών, η απαίτηση να λαμβάνεται η άδεια του προμηθευτή πριν από τη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών ή ο περιορισμός στη χρήση του εμπορικού σήματος του προμηθευτή στις υπηρεσίες σύγκρισης τιμών μπορεί να ισοδυναμεί με απαγόρευση της χρήσης υπηρεσιών σύγκρισης τιμών.
- (347) Οι περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών μπορούν να αυξήσουν το κόστος αναζήτησης των καταναλωτών και, ως εκ τούτου, να μετριάσουν τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές λιανικής. Μπορούν επίσης να περιορίζουν τη δυνατότητα του αγοραστή να προσεγγίζει δυνητικούς πελάτες, να τους ενημερώνει σχετικά με τα προϊόντα που προσφέρει και να τους κατευθύνει στο διαδικτυακό του κατάστημα. Όπως ορίζεται στην παράγραφο (203), η απαγόρευση της χρήσης υπηρεσιών σύγκρισης τιμών εμποδίζει τον αγοραστή από την εξ ολοκλήρου χρήση επιγραμματικού διαφημιστικού διαύλου, γεγονός που συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Η απαγόρευση της χρήσης υπηρεσιών σύγκρισης τιμών εμποδίζει τον αγοραστή να πωλεί σε πελάτες που βρίσκονται εκτός του τομέα δραστηριότητάς του και επιθυμούν να πραγματοποιούν διαδικτυακές αγορές. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να οδηγήσει στον κατακερματισμό της αγοράς και στον περιορισμό του ενδοσηματικού ανταγωνισμού.
- (348) Αντιστρόφως, όταν η κάθετη συμφωνία εμποδίζει τη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών για τη στόχευση πελατών εντός περιοχής ή ομάδας πελατών που έχει παραχωρηθεί αποκλειστικά σε άλλους αγοραστές ή προορίζεται αποκλειστικά για τον πάροχο, η συμφωνία αυτή μπορεί να επωφεληθεί από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 4 στοιχείο β) σημείο i), στοιχείο γ) σημείο i) 1) και στοιχείο δ) σημείο i) του κανονισμού που αφορά την αποκλειστική διανομή. Για παράδειγμα, μια υπηρεσία σύγκρισης τιμών μπορεί να θεωρηθεί ότι στοχεύει αποκλειστική γεωγραφική περιοχή όταν η υπηρεσία είναι σε γλώσσα που δεν χρησιμοποιείται ευρέως στη γεωγραφική περιοχή του αγοραστή ή όταν η υπηρεσία χρησιμοποιεί τομέα ανωτάτου επιπέδου που αντιστοιχεί στην αποκλειστική γεωγραφική περιοχή.
- (349) Οι κάθετες συμφωνίες που περιορίζουν τη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, αλλά δεν εμποδίζουν άμεσα ή έμμεσα τη χρήση όλων των υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, για παράδειγμα, η απαίτηση σύμφωνα με την οποία η υπηρεσία σύγκρισης τιμών πρέπει να πληροί ορισμένα πρότυπα ποιότητας, μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (350) Οι κατευθύνσεις που ακολουθούν παρέχονται για την αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών που περιορίζουν τη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών οι οποίες δεν επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, για παράδειγμα λόγω υπέρβασης των ορίων του μεριδίου αγοράς που καθορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού.
- (351) Οι περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών επιβάλλονται συχνά σε συστήματα επιλεκτικής διανομής. Στο τμήμα 4.6.2. καθορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση που σε μια συμφωνία επιλεκτικής διανομής χρησιμοποιούνται περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών, είναι καταρχάς αναγκαίο να αξιολογείται αν οι περιορισμοί αποτελούν κατάλληλο και αναλογικό μέσο για τη διατήρηση της ποιότητας ή τη διασφάλιση της ορθής χρήσης των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες σύγκρισης τιμών ανακατευθύνουν τους δυνητικούς πελάτες στο διαδικτυακό κατάστημα του εξουσιοδοτημένου διανομέα για τη σύναψη της πώλησης και ότι ο προμηθευτής μπορεί συνήθως να ασκεί έλεγχο στο διαδικτυακό κατάστημα του εξουσιοδοτημένου διανομέα μέσω των κριτηρίων επιλογής και με την επιβολή απαιτήσεων στη συμφωνία επιλεκτικής διανομής.

⁽¹⁷⁸⁾ Τελική έκθεση για την έρευνα στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, τμήμα Β.4.5.

- (352) Όταν χρησιμοποιούνται περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών σε συμφωνία επιλεκτικής διανομής που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης ή σε άλλα είδη συμφωνιών διανομής, είναι αναγκαίο να αξιολογείται αν ο περιορισμός έχει αισθητά αποτελέσματα που περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Οι περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών οι οποίοι δεν επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 μπορούν, ειδικότερα, να αμβλύνουν τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές ή να κατακερματίσουν τις αγορές και να επηρεάσουν, εντέλει, τον διασηματικό και τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, οι εν λόγω περιορισμοί μπορούν να μειώσουν τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές, περιορίζοντας τη δυνατότητα του αγοραστή να ενημερώνει τους δυνητικούς πελάτες σχετικά με χαμηλότερες τιμές. Ο ενδοσηματικός ανταγωνισμός μπορεί να επηρεαστεί ιδιαίτερα όταν ένας προμηθευτής επιβάλλει τους περιορισμούς σε ορισμένους μόνον από τους διανομείς του ή όταν ο ίδιος ο προμηθευτής χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες σύγκρισης τιμών που καλύπτονται από τους περιορισμούς. Στον βαθμό που περιορίζεται η δυνατότητά τους να βασίζονται σε έναν δυνητικά σημαντικό διάυλο επιγραμμικής διαφήμισης, οι αγοραστές μπορούν να ασκούν μόνο περιορισμένη ανταγωνιστική πίεση στον προμηθευτή ή σε άλλους διανομείς που δεν αντιμετωπίζουν τον εν λόγω περιορισμό.
- (353) Οι σχετικοί παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) τη θέση του προμηθευτή και των ανταγωνιστών του στην αγορά
 - β) τη σημασία των υπηρεσιών σύγκρισης τιμών ως διαφημιστικού διαύλου στη σχετική αγορά για την πώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή των υπηρεσιών
 - γ) το είδος και το πεδίο εφαρμογής των περιορισμών και τη σχετική σημασία της συγκεκριμένης υπηρεσίας σύγκρισης τιμών, η χρήση της οποίας είναι περιορισμένη ή απαγορευμένη
 - δ) αν ο προμηθευτής επιβάλλει επίσης περιορισμούς στη δυνατότητα του αγοραστή να χρησιμοποιεί άλλες μορφές επιγραμμικής διαφήμισης.
- (354) Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνδυασμένο περιοριστικό αποτέλεσμα του περιορισμού στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών καθώς και οποιοσδήποτε άλλος περιορισμός στην επιγραμμική διαφήμιση που επιβάλλεται από τον προμηθευτή.
- (355) Όπως ορίζεται στην παράγραφο (345), οι περιορισμοί στη χρήση υπηρεσιών σύγκρισης τιμών μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας, ειδικότερα όσον αφορά τη διασφάλιση της προστασίας του σήματος ή ενός ορισμένου επιπέδου ποιότητας των υπηρεσιών ή τη μείωση των πιθανοτήτων παραποίησης/απομίμησης. Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που συνδέονται με την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, είναι αναγκαίο να αξιολογείται αν μια τέτοια βελτίωση της αποτελεσματικότητας θα μπορούσε να επιτευχθεί με λιγότερο περιοριστικά μέσα. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβαίνει, για παράδειγμα, αν προϋπόθεση για τη χρήση της υπηρεσίας σύγκρισης τιμών είναι να παρέχει η υπηρεσία τη δυνατότητα συγκρίσεων ή αξιολογήσεων όσον αφορά την ποιότητα των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών, το επίπεδο εξυπηρέτησης πελατών που παρέχει ο αγοραστής ή άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων που προσφέρει ο αγοραστής. Κάθε αξιολόγηση της αιτιολόγησης που σχετίζεται με την ποιότητα βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ότι η πώληση δεν πραγματοποιείται στον δικτυακό τόπο της υπηρεσίας σύγκρισης τιμών, αλλά στο διαδικτυακό κατάστημα του αγοραστή.

8.2.5. Υποχρεώσεις ισοτιμίας

- (356) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας, οι οποίες ονομάζονται ενίοτε ρήτρες του μάλλον ευνοούμενου κράτους (MFN) ή συμφωνίες ισοτιμίας σε όλες τις πλατφόρμες (Across Platform Parity Agreements, APPA), επιβάλλουν στον πωλητή αγαθών ή υπηρεσιών την υποχρέωση να προσφέρει τα αγαθά ή τις υπηρεσίες σε άλλο μέρος υπό όρους που δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από τους όρους που προσφέρει ο πωλητής σε ορισμένα άλλα μέρη ή μέσω ορισμένων άλλων διαύλων. Οι όροι μπορεί να αφορούν τιμές, αποθέματα, διαθεσιμότητα ή κάθε άλλο όρο ή προϋπόθεση προσφοράς ή πώλησης. Η υποχρέωση ισοτιμίας μπορεί να λαμβάνει τη μορφή συμβατικής ρήτρας ή μπορεί να είναι το αποτέλεσμα άλλων άμεσων ή έμμεσων μέτρων, όπως η διαφοροποιημένη τιμολόγηση ή άλλα κίνητρα των οποίων η εφαρμογή εξαρτάται από τους όρους υπό τους οποίους ο προμηθευτής προσφέρει τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του σε άλλα μέρη ή μέσω άλλων διαύλων.
- (357) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής αφορούν τους όρους υπό τους οποίους προσφέρονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες. Οι υποχρεώσεις αυτές επιβάλλονται συχνά από τους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (π.χ. διαδικτυακές αγορές ή υπηρεσίες σύγκρισης τιμών) στους αγοραστές των παρεχόμενων υπηρεσιών διαμεσολάβησης (π.χ. επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω της πλατφόρμας διαμεσολάβησης).
- (358) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής αφορούν διάφορους άλλους διαύλους πωλήσεων ή διαφήμισης. Για παράδειγμα, οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες αφορούν τους όρους που προσφέρονται μέσω ανταγωνιστικών επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (ανταγωνιστικές πλατφόρμες). Οι λεγόμενες υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής αφορούν τους όρους που προσφέρονται στους διαύλους απευθείας πωλήσεων των πωλητών αγαθών ή υπηρεσιών. Ορισμένες υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής αφορούν τους όρους που προσφέρονται σε όλους τους άλλους διαύλους πωλήσεων (ορισμένες φορές αναφέρονται ως υποχρεώσεις «ευρείας» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής).

- (359) Με εξαίρεση τις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, όλα τα είδη υποχρεώσεων ισοτιμίας που περιλαμβάνονται στις κάθετες συμφωνίες μπορούν να επωφεληθούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού. Οι κατευθύνσεις που ακολουθούν παρέχονται για την αξιολόγηση των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 και για άλλα είδη υποχρεώσεων ισοτιμίας σε περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία.
- 8.2.5.1. Υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες
- (360) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής που υποχρεώνουν τον αγοραστή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να μην προσφέρει, πωλεί ή μεταπωλεί αγαθά ή υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες υπό ευνοϊκότερους όρους μέσω ανταγωνιστικών επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, είναι πιο πιθανό να προκαλέσουν αντανταγωνιστικά αποτελέσματα σε σύγκριση με άλλα είδη υποχρεώσεων ισοτιμίας. Αυτό το είδος υποχρέωσης ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής μπορεί να περιορίζει τον ανταγωνισμό με τους ακόλουθους τρόπους:
- α) μπορεί να αμβλύνει τον ανταγωνισμό και να διευκολύνει την αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Ειδικότερα, είναι πιθανότερο ένας πάροχος που επιβάλλει την υποχρέωση ισοτιμίας αυτού του είδους να είναι σε θέση να αυξήσει την τιμή ή να μειώσει την ποιότητα των υπηρεσιών διαμεσολάβησης χωρίς να χάσει μερίδιο αγοράς. Ανεξάρτητα από την τιμή ή την ποιότητα των υπηρεσιών του παρόχου, οι πωλητές αγαθών ή υπηρεσιών που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα του παρόχου είναι υποχρεωμένοι να προσφέρουν στην πλατφόρμα όρους που είναι τουλάχιστον εξίσου ευνοϊκοί με τους όρους που προσφέρουν σε ανταγωνιστικές πλατφόρμες
 - β) μπορεί να αποκλείσει την είσοδο ή την επέκταση νέων ή μικρότερων παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, περιορίζοντας την ικανότητα των εν λόγω παρόχων να προσφέρουν στους αγοραστές και στους τελικούς χρήστες διαφοροποιημένους συνδυασμούς τιμών και υπηρεσιών.
- (361) Για την αξιολόγηση αυτού του είδους υποχρέωσης ισοτιμίας, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:
- α) η θέση του παρόχου επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που επιβάλλει την υποχρέωση και των ανταγωνιστών του στην αγορά
 - β) το μερίδιο των αγοραστών των σχετικών επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που καλύπτονται από τις υποχρεώσεις
 - γ) η συμπεριφορά των αγοραστών των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης και των τελικών χρηστών όσον αφορά την πλατφόρμα που χρησιμοποιούν (πόσες ανταγωνιστικές επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης χρησιμοποιούν)
 - δ) η ύπαρξη φραγμών εισόδου στη σχετική αγορά για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης
 - ε) η σημασία των διαύλων απευθείας πωλήσεων των αγοραστών των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης και ο βαθμός στον οποίο οι εν λόγω αγοραστές έχουν τη δυνατότητα να αποσύρουν τα προϊόντα τους από τις πλατφόρμες των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης (διαγραφή από τον κατάλογο).
- (362) Τα περιοριστικά αποτελέσματα των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες είναι, κατά γενικό κανόνα, σοβαρότερα όταν χρησιμοποιούνται από έναν ή περισσότερους ηγετικούς παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Σε περίπτωση που οι εν λόγω πάροχοι διαθέτουν παρόμοιο επιχειρηματικό μοντέλο, οι υποχρεώσεις ισοτιμίας είναι πιθανό να μειώσουν την έκταση της διατάραξης του μοντέλου. Τέτοιου είδους υποχρεώσεις μπορούν επίσης να επιτρέψουν σε έναν ηγέτη της αγοράς να διατηρήσει τη θέση του έναντι των μικρότερων παρόχων.
- (363) Το μερίδιο των αγοραστών των σχετικών επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που υπόκεινται στις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής και η συμπεριφορά των εν λόγω αγοραστών όσον αφορά την πλατφόρμα που χρησιμοποιούν είναι σημαντικοί παράγοντες, καθώς μπορεί να υποδηλώνουν ότι οι υποχρεώσεις ισοτιμίας ενός παρόχου περιορίζουν τον ανταγωνισμό όσον αφορά ένα μερίδιο ζήτησης που υπερβαίνει το μερίδιο αγοράς του παρόχου. Για παράδειγμα, ένας πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορεί να κατέχει μερίδιο 20 % του συνόλου των συναλλαγών που πραγματοποιούνται με τη χρήση των εν λόγω υπηρεσιών, αλλά οι αγοραστές στους οποίους επιβάλλει υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες μπορούν — επειδή χρησιμοποιούν πολλαπλές πλατφόρμες — να αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50 % των συνολικών συναλλαγών μέσω πλατφορμών. Στην περίπτωση αυτή, οι υποχρεώσεις ισοτιμίας που επιβάλλει ο πάροχος δύνανται να περιορίζουν τον ανταγωνισμό για περισσότερο από το ήμισυ της συνολικής σχετικής ζήτησης.
- (364) Οι αγοραστές επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης συχνά απευθύνονται σε περισσότερες πλατφόρμες προκειμένου να προσεγγίσουν πελάτες που χρησιμοποιούν μόνο μία πλατφόρμα και δεν αλλάζουν πλατφόρμα. Η χρήση πολλαπλών πλατφορμών από τους αγοραστές ενθαρρύνεται από επιχειρηματικά μοντέλα πλατφορμών βάσει των οποίων ο αγοραστής πρέπει να πληρώσει για τη χρήση της επιγραμμικής υπηρεσίας διαμεσολάβησης μόνον όταν η υπηρεσία δημιουργεί μια συναλλαγή. Όπως εξηγείται στην παράγραφο (363), η χρήση πολλαπλών πλατφορμών από αγοραστές επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορεί να αυξήσει το μερίδιο της συνολικής ζήτησης για τις εν λόγω υπηρεσίες που επηρεάζεται από τις υποχρεώσεις ισοτιμίας ενός παρόχου. Η αποκλειστική χρήση μίας πλατφόρμας από τους τελικούς χρήστες μπορεί να σημαίνει ότι κάθε πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης ελέγχει την πρόσβαση σε μια χωριστή ομάδα τελικών χρηστών. Αυτό μπορεί να αυξήσει τη διαπραγματευτική ισχύ του παρόχου και την ικανότητά του να επιβάλλει υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής.

- (365) Οι αγορές για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης χαρακτηρίζονται συχνά από σημαντικούς φραγμούς εισόδου και επέκτασης, γεγονός που μπορεί να επιδεινώσει τα αρνητικά αποτελέσματα των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής. Οι αγορές αυτές χαρακτηρίζονται συχνά από θετικά έμμεσα αποτελέσματα δικτύου: οι νέοι ή μικρότεροι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών μπορεί να δυσκολεύονται να προσελκύσουν αγοραστές, επειδή οι πλατφόρμες τους παρέχουν πρόσβαση σε ανεπαρκή αριθμό τελικών χρηστών. Όταν οι τελικοί χρήστες είναι τελικοί καταναλωτές, η πίστη στο εμπορικό σήμα, η αποκλειστική χρήση μίας πλατφόρμας και οι στρατηγικές εγκλωβισμού των κατεστημένων παρόχων υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορούν επίσης να δημιουργήσουν φραγμούς εισόδου.
- (366) Οι αγοραστές επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορούν επίσης να πωλούν απευθείας τα αγαθά ή τις υπηρεσίες τους σε τελικούς χρήστες. Οι εν λόγω απευθείας πωλήσεις ενδέχεται να περιορίζουν την ικανότητα των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να αυξήσουν την τιμή των υπηρεσιών τους. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να αξιολογείται αν οι εν λόγω διάυλοι άμεσων πωλήσεων καλύπτονται επίσης από την υποχρέωση ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής, ποιο είναι το μερίδιο των πωλήσεων των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών που πραγματοποιούνται μέσω των διαύλων απευθείας πωλήσεων και μέσω των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης καθώς και αν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης των δύο τύπων διαύλων από τη σκοπιά των πωλητών και των αγοραστών των αγαθών ή των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης.
- (367) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες ενδέχεται να παράγουν αισθητά περιοριστικά αποτελέσματα όταν επιβάλλονται σε αγοραστές που αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο της συνολικής ζήτησης για τις σχετικές επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης. Σε περίπτωση σωρευτικού ανταγωνιστικού αποτελέσματος, τα περιοριστικά αποτελέσματα αποδίδονται, κατά γενικό κανόνα, μόνο στις υποχρεώσεις ισοτιμίας των παρόχων των οποίων το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το 5 %.
- (368) Καταρχήν, υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής μπορούν επίσης να επιβάλλονται από τους λιανοπωλητές σε σχέση με τους όρους υπό τους οποίους προσφέρονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες του πωλητή στους τελικούς καταναλωτές από ανταγωνιζόμενους λιανοπωλητές. Ωστόσο, όταν αυτού του είδους η υποχρέωση ισοτιμίας αφορά την τιμή, θα απαιτεί κατά γενικό κανόνα από τον προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών που αποδέχεται την υποχρέωση να συμφωνεί την ελάχιστη τιμή πώλησης (KTM) με τους ανταγωνιζόμενους λιανοπωλητές με τους οποίους συναλλάσσεται. Ο KTM αποτελεί περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Σε περιπτώσεις στις οποίες οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν τέτοιες υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε συμμόρφωση με τους κανόνες που αφορούν τον KTM, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες η υποχρέωση ισοτιμίας αφορά άλλους όρους πλην της τιμής, οι υποχρεώσεις μπορούν να επωφεληθούν από την απαλλαγή κατά κατηγορία. Όταν το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού, εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι κατευθύνσεις που παρέχονται στις παραγράφους (360) έως (367).

8.2.5.2. Υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής όσον αφορά τους διαύλους απευθείας πωλήσεων

- (369) Οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής που επιβάλλονται από τους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε σχέση με τους διαύλους απευθείας πωλήσεων εμποδίζουν τους αγοραστές των υπηρεσιών από την προσφορά ευνοϊκότερων τιμών και όρων στους διαύλους απευθείας πωλήσεων τους σε σύγκριση με τους όρους που προσφέρουν στην πλατφόρμα του παρόχου επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που επιβάλλει την υποχρέωση. Οι υποχρεώσεις αυτές αναφέρονται συχνά ως υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής. Καταρχήν, οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής δεν περιορίζουν τη δυνατότητα του αγοραστή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να προσφέρει ευνοϊκότερες τιμές ή ευνοϊκότερους όρους μέσω άλλων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης. Ωστόσο, όταν ο αγοραστής χρησιμοποιεί πολλαπλούς παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης που εφαρμόζουν υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής, οι υποχρεώσεις αυτές τον εμποδίζουν να προσφέρει στους άμεσους διαύλους του όρους οι οποίοι είναι ευνοϊκότεροι από τους όρους που προσφέρει στην ακριβότερη πλατφόρμα διαμεσολάβησης.
- (370) Οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής εξαλείφουν την πίεση που ασκούν οι διάυλοι απευθείας πωλήσεων του αγοραστή. Όταν ο ανταγωνισμός για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης είναι περιορισμένος, οι υποχρεώσεις αυτές ενδέχεται να παρέχουν στους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης τη δυνατότητα να διατηρούν υψηλότερη τιμή για τις υπηρεσίες τους, με πιθανό αποτέλεσμα υψηλότερες τιμές λιανικής για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο διαμεσολάβησης.
- (371) Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ιδίως όταν ο αριθμός των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης είναι περιορισμένος, οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής μπορούν να επηρεάσουν τα κίνητρα των αγοραστών των επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης να μετακλίσουν τις αλλαγές στην τιμή των υπηρεσιών διαμεσολάβησης στις τιμές λιανικής τους. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε άμβλυση του ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, αποτέλεσμα που είναι παρόμοιο με το αποτέλεσμα των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες.

8.2.5.3. Αξιολόγηση των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης

(372) Όταν οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής παράγουν αισθητά περιοριστικά αποτελέσματα, οι πιθανοί λόγοι για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η συννηθέστερη αιτιολόγηση για τη χρήση των υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής από τους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης είναι η αντιμετώπιση ενός προβλήματος παρασιτισμού. Για παράδειγμα, ο πάροχος μπορεί να μην έχει κίνητρο να επενδύσει στην ανάπτυξη της πλατφόρμας του, στην παροχή υπηρεσιών προ της πώλησης ή στην προώθηση της ζήτησης, αν τα οφέλη των επενδύσεων αυτών από την άποψη της αύξησης των πωλήσεων καταλήγουν σε ανταγωνιστικές πλατφόρμες ή σε διαύλους απευθείας πωλήσεων που μπορούν να προσφέρουν τα ίδια αγαθά ή υπηρεσίες υπό ευνοϊκότερους όρους.

(373) Στους σχετικούς παράγοντες για την αξιολόγηση βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης περιλαμβάνεται η αξιολόγηση του αν οι επενδύσεις από τον πάροχο επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης δημιουργούν αντικειμενικά οφέλη, δηλαδή αν προσδίδουν προστιθέμενη αξία για τους τελικούς χρήστες, αν είναι πραγματικός και ουσιαστικός ο κίνδυνος παρασιτισμού και αν το συγκεκριμένο είδος και η έκταση της υποχρέωσης ισοτιμίας είναι απαραίτητα για να επιτευχθούν αντικειμενικά οφέλη. Το πιθανό επίπεδο παρασιτισμού πρέπει να είναι αρκετό ώστε να επηρεάζει σημαντικά τα κίνητρα για επενδύσεις στις επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης. Στοιχεία σχετικά με τον βαθμό στον οποίο οι χρήστες των υπηρεσιών διαμεσολάβησης (πωλητές και αγοραστές) χρησιμοποιούν πολλές πλατφόρμες έχουν ιδιαίτερη σημασία, παρότι είναι επίσης αναγκαίο να εξετάζεται αν η συμπεριφορά τους επηρεάζεται από τα αποτελέσματα των υποχρεώσεων ισοτιμίας. Σε περίπτωση που ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης ή οι ανταγωνιστές του δραστηριοποιούνται σε άλλες συγκρίσιμες αγορές χωρίς να κάνουν χρήση υποχρεώσεων ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής ή κάνοντας χρήση λιγότερο περιοριστικών υποχρεώσεων, αυτό μπορεί να υποδηλώνει ότι οι υποχρεώσεις δεν είναι απαραίτητες. Όταν ο βαθμός συγκέντρωσης της παροχής επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης είναι υψηλός και υπάρχουν σημαντικοί φραγμοί εισόδου, η ανάγκη προστασίας του εναπομένου ανταγωνισμού ενδέχεται να υπερβαίνει τα πιθανά οφέλη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας. Άλλες αιτιολογήσεις σχετικά με τα γενικά οφέλη που παρέχονται από τις ενδιάμεσες πλατφόρμες, όπως η συγκέντρωση των δαπανών προώθησης των χρηστών, η αυξημένη διαφάνεια των τιμών ή το μειωμένο κόστος συναλλαγών, μπορούν να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης μόνον αν ο πάροχος επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης μπορεί να αποδείξει άμεση αιτιώδη συνάφεια μεταξύ του εκαζόμενου οφέλους και της χρήσης του συγκεκριμένου είδους υποχρέωσης ισοτιμίας.

(374) Κατά γενικό κανόνα, οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής είναι πιθανότερο να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης απ' ό,τι οι υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι τα περιοριστικά αποτελέσματά τους είναι κατά γενικό κανόνα λιγότερο σοβαρά και, ως εκ τούτου, είναι πιθανότερο να αντισταθμίζονται από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Επιπλέον, ο κίνδυνος παρασιτισμού από τους πωλητές αγαθών ή υπηρεσιών μέσω των διαύλων απευθείας πωλήσεων τους μπορεί να είναι υψηλότερος, ιδίως επειδή ο πωλητής δεν επιβαρύνεται με δαπάνες προμήθειας πλατφόρμας για τις απευθείας πωλήσεις του. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής δεν οδηγούν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία μπορεί να ανακληθεί. Αυτό μπορεί να συμβεί, ειδικότερα, σε περίπτωση που ο κίνδυνος παρασιτισμού είναι περιορισμένος ή όταν οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής δεν είναι απαραίτητες για την επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας. Ελλείψει βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, η ανάκληση είναι ιδιαίτερα πιθανή όταν εφαρμόζονται υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής από τους τρεις μεγαλύτερους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη σχετική αγορά και οι εν λόγω πάροχοι κατέχουν συνδυασμένο μερίδιο αγοράς άνω του 50 %. Ελλείψει βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία μπορεί επίσης να ανακληθεί, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της εκάστοτε περίπτωσης, όταν οι αγοραστές που αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο της συνολικής σχετικής ζήτησης για επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης υπόκεινται σε υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής. Η απαλλαγή κατά κατηγορία μπορεί να ανακληθεί σε σχέση με τις συμφωνίες όλων των παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, των οποίων οι υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής συμβάλλουν σημαντικά στο σωρευτικό αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα, και συγκεκριμένα των παρόχων με μερίδια αγοράς άνω του 5 %.

(375) Στη συνέχεια παρατίθεται παράδειγμα της χρήσης υποχρεώσεων «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής:

Σε ένα κράτος μέλος, τα δύο τρίτα των γευμάτων εστιατορίων που παραδίδονται για οικιακή κατανάλωση παραγγέλλονται μέσω διαδικτυακών πλατφορμών και το ένα τρίτο παραγγέλλεται απευθείας από τα εστιατόρια. Οι πλατφόρμες Α, Β, Γ και Δ δημιουργούν αντίστοιχα το 25 %, το 20 %, το 20 % και το 15 % των παραγγελιών που πραγματοποιούνται μέσω πλατφορμών. Οι πλατφόρμες Α, Β και Γ λειτουργούν στο κράτος μέλος επί χρονικό διάστημα μεταξύ τριών και πέντε ετών και το μερίδιο στις συνολικές παραγγελίες που υποβλήθηκαν μέσω πλατφορμών αυξήθηκε κατά την εν λόγω περίοδο. Η πλατφόρμα Δ εισήλθε στην αγορά πιο πρόσφατα. Οι πλατφόρμες χρεώνουν στα εστιατόρια προμήθεια 15-20 % ανά παραγγελία. Οι περισσότεροι καταναλωτές που χρησιμοποιούν πλατφόρμες χρησιμοποιούν μία ή δύο πλατφόρμες, ενώ τα περισσότερα εστιατόρια που χρησιμοποιούν πλατφόρμες χρησιμοποιούν δύο ή περισσότερες πλατφόρμες.

Κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, όλες οι πλατφόρμες εισήγαγαν μια ρήτρα «στενής» ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής, η οποία δεν επιτρέπει στα εστιατόρια να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές για απευθείας διαδικτυακές ή τηλεφωνικές παραγγελίες. Κατά την ίδια περίοδο, τρεις από τις εν λόγω πλατφόρμες αύξησαν το κανονικό ποσοστό προμήθειας που εφαρμόζουν. Οι πλατφόρμες ισχυρίζονται ότι η ρήτρα «στενής» ισοτιμίας είναι αναγκαία για να αποτραπεί ο παρασιτισμός των εστιατορίων στις επενδύσεις τους, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη φιλικών προς τον χρήστη λειτουργιών αναζήτησης και σύγκρισης και ασφαλών υπηρεσιών πληρωμών.

Καμία από τις τρεις μεγαλύτερες πλατφόρμες δεν έχει προσθέσει νέα χαρακτηριστικά ή υπηρεσίες ούτε έχει επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στις υπηρεσίες της κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι υπάρχει αισθητός κίνδυνος παρασιτισμού, και συγκεκριμένα ότι σημαντικό ποσοστό των καταναλωτών χρησιμοποιούν τις πλατφόρμες για την αναζήτηση και τη σύγκριση προσφορών εστιατορίου, αλλά στη συνέχεια παραγγέλλουν απευθείας από το εστιατόριο. Επίσης, δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η εικαζόμενη απειλή παρασιτισμού επηρέασε αρνητικά τις προηγούμενες επενδύσεις των πλατφορμών για την ανάπτυξη των υπηρεσιών τους.

Εάν συναχθεί το συμπέρασμα ότι η σχετική αγορά προϊόντος συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών πλατφόρμας σε εστιατόρια, η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών φαίνεται να είναι συγκεντρωμένη. Λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων αυξήσεων στα ποσοστά προμήθειας πλατφόρμας και της έλλειψης στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι οι ρήτρες ισοτιμίας οδηγούν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας, είναι πιθανόν το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία να ανακληθεί όσον αφορά τις συμφωνίες που έχουν συνάψει και οι τέσσερις πλατφόρμες με τα εστιατόρια.

8.2.5.4. Υποχρεώσεις ισοτιμίας προηγούμενου σταδίου

(376) Υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής σε όλες τις πλατφόρμες και υποχρεώσεις «στενής» ισοτιμίας μπορούν επίσης να επιβάλλονται από παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε σχέση με τους όρους προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε άλλες επιχειρήσεις πλην των τελικών χρηστών (π.χ. σε λιανοπωλητές). Αυτό το είδος υποχρέωσης ισοτιμίας μπορεί να επωφεληθεί από το ευεργέτημα της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720. Καταρχήν, αυτό το είδος υποχρέωσης ισοτιμίας προηγούμενου σταδίου είναι ικανό να περιορίσει τον ανταγωνισμό για την παροχή επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης κατά τρόπο όμοιο με τις υποχρεώσεις ισοτιμίας σε επίπεδο λιανικής. Ωστόσο, για την αξιολόγηση αυτού του είδους υποχρέωσης ισοτιμίας προηγούμενου σταδίου, είναι επίσης αναγκαίο να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες του ανταγωνισμού στο επόμενο στάδιο, δηλαδή μεταξύ των επιχειρήσεων που αγοράζουν αγαθά ή υπηρεσίες μέσω επιγραμμικής υπηρεσίας διαμεσολάβησης. Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία, μπορούν να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι κατευθύνσεις που παρέχονται στις παραγράφους (360) έως (374).

8.2.5.5. Υποχρεώσεις του μάλλον ευνοούμενου πελάτη

(377) Υποχρεώσεις ισοτιμίας μπορούν επίσης να επιβάλλονται από κατασκευαστές, χονδρεμπόρους ή λιανοπωλητές σε σχέση με τους όρους υπό τους οποίους αγοράζουν αγαθά ή υπηρεσίες ως εισροές από προμηθευτές. Αυτό το είδος παραδοσιακής υποχρέωσης του μάλλον ευνοούμενου πελάτη δεν επηρεάζει άμεσα τους όρους υπό τους οποίους οι αγοράστριες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται στο επόμενο στάδιο εμπορικής δραστηριότητας. Ο βασικός προβληματισμός που συνδέεται με τις υποχρεώσεις ισοτιμίας όσον αφορά τους όρους υπό τους οποίους αγοράζονται αγαθά ή υπηρεσίες ως εισροές είναι ότι μπορούν να μειώσουν τα κίνητρα των προμηθευτών εισροών ως προς την άσκηση ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, να αυξήσουν τις τιμές των εισροών. Στους σχετικούς παράγοντες για την αξιολόγηση των υποχρεώσεων αυτών συγκαταλέγονται το σχετικό μέγεθος και η ισχύς στην αγορά του προμηθευτή και του αγοραστή που συμφωνούν ως προς την υποχρέωση ισοτιμίας, το μερίδιο της σχετικής αγοράς που καλύπτεται από παρόμοιες υποχρεώσεις και το κόστος της εν λόγω εισροής σε σχέση με το συνολικό κόστος των αγοραστών.

(378) Οι παραδοσιακές υποχρεώσεις του μάλλον ευνοούμενου πελάτη μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ειδικότερα, μπορούν να επιτρέψουν στα μέρη μιας μακροχρόνιας συμφωνίας προμήθειας να ελαχιστοποιήσουν το κόστος συναλλαγής. Μπορούν επίσης να αποτρέψουν την καιροσκοπική συμπεριφορά εκ μέρους του προμηθευτή και να αντιμετωπίσουν ένα πρόβλημα «ομηρίας» για τον αγοραστή, στο πλαίσιο του οποίου, για παράδειγμα, ο αγοραστής μπορεί να μην επενδύσει ή να μη διαθέσει ένα νέο προϊόν στην αγορά λόγω του φόβου ότι ο προμηθευτής της εισροής μπορεί να μειώσει την τιμή του για τους επόμενους αγοραστές. Αυτό το είδος αποτελεσματικότητας είναι πιθανότερο σε μακροχρόνιες σχέσεις που περιλαμβάνουν μη ανακτήσιμες επενδύσεις.

8.2.6. Τέλη αρχικής πρόσβασης

- (379) Τα τέλη αρχικής πρόσβασης είναι πάγια τέλη που καταβάλλουν οι προμηθευτές στους διανομείς στο πλαίσιο μιας κάθετης σχέσης, στην αρχή ορισμένης περιόδου, για να αποκτήσουν πρόσβαση στο δίκτυο διανομής τους και ως αντίτιμο για τις υπηρεσίες που τους παρέχουν οι λιανοπωλητές. Η κατηγορία αυτή καλύπτει διάφορες πρακτικές, όπως τα τέλη τοποθέτησης (slotting allowances) ⁽¹⁷⁹⁾, τα λεγόμενα τέλη παραμονής (pay-to-stay fees) ⁽¹⁸⁰⁾ και τα ποσά που καταβάλλονται για την πρόσβαση στις εκστρατείες προώθησης του διανομέα. Στο παρόν τμήμα 8.2.6 παρέχονται κατευθύνσεις για την αξιολόγηση των τελών αρχικής πρόσβασης σε ατομικές περιπτώσεις που υπερβαίνουν το όριο του μεριδίου αγοράς που ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (380) Τα τέλη αρχικής πρόσβασης μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό των άλλων διανομέων από τον ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, ένα υψηλό τέλος μπορεί να παρέχει κίνητρο στον προμηθευτή να διοχετεύει σημαντικό όγκο των πωλήσεών του μέσω ενός μόνο ή περιορισμένου αριθμού διανομέων προκειμένου να καλύψει το κόστος του τέλους. Στην περίπτωση αυτή, τα τέλη αρχικής πρόσβασης μπορεί να έχουν το ίδιο αποτέλεσμα αποκλεισμού σε αγορά επόμενου σταδίου με εκείνο μιας υποχρέωσης αποκλειστικής προμήθειας. Για την αξιολόγηση της πιθανότητας του εν λόγω αρνητικού αποτελέσματος μπορούν να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι κατευθύνσεις που αφορούν τις υποχρεώσεις αποκλειστικής προμήθειας [και ειδικότερα οι παράγραφοι (321) έως (330)].
- (381) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα τέλη αρχικής πρόσβασης δύνανται να οδηγήσουν σε αποκλεισμό από τον ανταγωνισμό σε προηγούμενο στάδιο εμπορικής δραστηριότητας. Για παράδειγμα, αν ο διανομέας έχει ισχυρή διαπραγματευτική θέση ή όταν η χρήση των τελών αρχικής πρόσβασης είναι ευρέως διαδεδομένη, τα τέλη αυτά δύνανται να αυξήσουν τους φραγμούς εισόδου για μικρούς προμηθευτές. Για την αξιολόγηση της πιθανότητας του εν λόγω αρνητικού αποτελέσματος μπορούν να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι κατευθύνσεις που αφορούν τις υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος [και ειδικότερα οι παράγραφοι (298) έως (318)]. Κατά την αξιολόγηση πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη αν ο εν λόγω διανομέας πωλεί ανταγωνιστικά προϊόντα με το δικό του εμπορικό σήμα. Στην περίπτωση αυτή, ενδέχεται επίσης να προκύψουν οριζόντια προβλήματα, με συνέπεια να μην εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 (βλ. τμήμα 4.4.3. των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών).
- (382) Πέραν του ενδεχόμενου αποκλεισμού, τα τέλη αρχικής πρόσβασης μπορεί να αμβλύνουν τον ανταγωνισμό και να διευκολύνουν τις αθέμιτες συμπράξεις μεταξύ διανομέων. Είναι πιθανό να αυξήσουν τις τιμές που χρεώνει ο προμηθευτής για τα αναφερόμενα στη σύμβαση προϊόντα, δεδομένου ότι πρέπει να καλύψει τις δαπάνες των εν λόγω τελών. Οι υψηλότερες τιμές προμήθειας μπορούν να περιορίσουν τα κίνητρα των λιανοπωλητών να ανταγωνίζονται ως προς τις τιμές στην αγορά επόμενου σταδίου, ενώ αυξάνονται τα κέρδη των διανομέων ως αποτέλεσμα των τελών πρόσβασης. Κατά γενικό κανόνα, ο εν λόγω περιορισμός του ανταγωνισμού μεταξύ διανομέων με τη σωρευτική χρήση τελών αρχικής πρόσβασης προκύπτει μόνο σε περίπτωση που η αγορά διανομής είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη.
- (383) Ωστόσο, η χρήση τελών αρχικής πρόσβασης μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να συμβάλει στην ορθολογική παραχώρηση χώρου στα ράφια για νέα προϊόντα. Όταν οι προμηθευτές θέτουν σε κυκλοφορία νέα προϊόντα, οι διανομείς έχουν συχνά λιγότερες πληροφορίες από τους προμηθευτές σχετικά με το δυναμικό επιτυχίας των νέων προϊόντων που εισάγονται στην αγορά και, ως εκ τούτου, η ποσότητα των προϊόντων προς πώληση μπορεί να μην είναι η καλύτερη δυνατή. Τα τέλη αρχικής πρόσβασης μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να περιοριστεί αυτή η ασυμμετρία στην πληροφόρηση μεταξύ προμηθευτών και διανομέων, επιτρέποντας ρητά στους προμηθευτές να ανταγωνίζονται για τον χώρο στα ράφια. Ο διανομέας μπορεί έτσι να έχει εκ των προτέρων μια προειδοποίηση σχετικά με τα προϊόντα που είναι πιθανότερο να έχουν επιτυχία, δεδομένου ότι ο προμηθευτής θα συμφωνήσει, κατά γενικό κανόνα, να καταβάλει τέλος αρχικής πρόσβασης μόνον αν θεωρεί ότι η πιθανότητα αποτυχίας της κυκλοφορίας του προϊόντος είναι μικρή.
- (384) Επιπλέον, λόγω της ασυμμετρίας στην πληροφόρηση που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, οι προμηθευτές μπορεί να έχουν κίνητρο να επωφεληθούν ανέξοδα από τις προσπάθειες προώθησης των διανομέων προκειμένου να κυκλοφορήσουν στην αγορά προϊόντα που δεν είναι τα καλύτερα δυνατά. Αν ένα προϊόν δεν γνωρίζει επιτυχία, οι διανομείς θα επωμιστούν μέρος του κόστους της αποτυχίας αυτής. Με τη χρήση των τελών αρχικής πρόσβασης μπορεί να αποτραπεί αυτός ο παρασιτισμός, μεταθέτοντας τον κίνδυνο αποτυχίας του προϊόντος στον προμηθευτή, και συμβάλλοντας έτσι στον καλύτερο δυνατό ρυθμό κυκλοφορίας νέων προϊόντων.

⁽¹⁷⁹⁾ Πάγια τέλη που καταβάλλουν οι παραγωγοί στους λιανοπωλητές για να αποκτήσουν πρόσβαση στα ράφια του καταστήματός τους.

⁽¹⁸⁰⁾ Εφάπαξ ποσό που καταβάλλεται για να εξασφαλιστεί η παραμονή ενός υπάρχοντος προϊόντος στα ράφια για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

8.2.7. Συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία

- (385) Οι συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία ⁽¹⁸¹⁾ είναι συμφωνίες στο πλαίσιο των οποίων ο διανομέας αναθέτει στον προμηθευτή (τον «αρχηγό της κατηγορίας») την εμπορία μιας κατηγορίας προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να περιλαμβάνονται όχι μόνο τα προϊόντα του προμηθευτή, αλλά και τα προϊόντα των ανταγωνιστών του προμηθευτή. Με τον τρόπο αυτόν, ο «αρχηγός της κατηγορίας» είναι σε θέση να επηρεάζει, για παράδειγμα, την τοποθέτηση και την προώθηση των προϊόντων στο κατάστημα, καθώς και την επιλογή προϊόντων προς πώληση. Οι συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία μπορούν να τύχουν της κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 απαλλαγής, όταν τα μερίδια αγοράς του «αρχηγού της κατηγορίας» και του διανομέα δεν υπερβαίνουν το 30 %, και υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία αυτή δεν περιλαμβάνει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, για παράδειγμα περιορισμούς της ικανότητας του διανομέα να καθορίζει την τιμή πώλησής του κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720.
- (386) Μολονότι οι συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία δεν γείρουν εν γένει ανησυχίες, ωστόσο, δύνανται να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών και να καταλήξουν σε αποκλεισμό των άλλων προμηθευτών από τον ανταγωνισμό όταν ο «αρχηγός της κατηγορίας» είναι σε θέση να περιορίζει ή να υπονομεύει τη διανομή προϊόντων ανταγωνιστών προμηθευτών. Γενικά, ο διανομέας δεν θα έχει συμφέρον να περιορίσει την εκ μέρους του επιλογή προϊόντων. Ωστόσο, όταν ο διανομέας πωλεί επίσης ανταγωνιστικά προϊόντα με το δικό του σήμα, μπορεί να έχει κίνητρα να αποκλείσει ορισμένους προμηθευτές. Για την αξιολόγηση της πιθανότητας τέτοιου αποκλεισμού σε αγορά προηγούμενου σταδίου, μπορούν να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι κατευθύνσεις που αφορούν τις υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος [και ειδικότερα οι παράγραφοι (298) έως (318)]. Ειδικότερα, η αξιολόγηση αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη την κάλυψη της αγοράς των συμφωνιών διαχείρισης κατά κατηγορία, την πιθανή σωρευτική χρήση τέτοιων συμφωνιών και τη θέση των ανταγωνιζόμενων προμηθευτών και του διανομέα στην αγορά.
- (387) Οι συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία μπορούν, επιπλέον, να διευκολύνουν τις αθέμιτες συμπράξεις μεταξύ διανομέων, όταν ο ίδιος προμηθευτής ενεργεί ως «αρχηγός της κατηγορίας» για όλους ή για τους περισσότερους από τους ανταγωνιζόμενους διανομείς. Οι συμφωνίες διαχείρισης κατά κατηγορία μπορούν επίσης να διευκολύνουν τις αθέμιτες συμπράξεις μεταξύ προμηθευτών, αυξάνοντας τις ευκαιρίες για ανταλλαγή, μέσω των λιανοπωλητών, ευαίσθητων πληροφοριών σχετικά με την αγορά, όπως, για παράδειγμα, σχετικά με τη μελλοντική τιμολόγηση, τα σχέδια προώθησης ή τις διαφημιστικές εκστρατείες ⁽¹⁸²⁾. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 δεν καλύπτει τις εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών. Ειδικότερα, οι κατευθύνσεις σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών που παρέχονται στις παραγράφους (95) έως (103) εφαρμόζονται μόνο στην ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο των περιπτώσεων διττής διανομής κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού. Ωστόσο, η παράγραφος (103), στην οποία περιγράφονται οι προφυλάξεις που μπορούν να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου αθέμιτων συμπράξεων που προκύπτει από την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο της διττής διανομής, μπορεί να είναι κρίσιμη κατ' αναλογία.
- (388) Η χρήση των συμφωνιών διαχείρισης κατά κατηγορία μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Οι συμφωνίες αυτές μπορεί να επιτρέψουν στους διανομείς να αποκτήσουν πρόσβαση στην εμπειρογνώσια εμπορικής προώθησης του προμηθευτή για μια ορισμένη ομάδα προϊόντων και να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας, δεδομένου ότι εξασφαλίζουν την έγκαιρη παρουσίαση της βέλτιστης ποσότητας προϊόντων. Γενικότερα, όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός διασηματικού ανταγωνισμού και όσο μικρότερο είναι το κόστος αλλαγής προτιμήσεων για τους καταναλωτές τόσο μεγαλύτερα είναι τα οικονομικά οφέλη από τη διαχείριση κατά κατηγορία.

8.2.8. Δεσμευμένη πώληση

- (389) Δεσμευμένη πώληση υπάρχει όταν οι πελάτες που αγοράζουν ένα προϊόν (δεσμεύον προϊόν) υποχρεώνονται επίσης να αγοράσουν και ένα άλλο, διαφορετικό προϊόν (δεσμευμένο προϊόν) από τον ίδιο προμηθευτή ή από κάποιον που υποδεικνύει ο τελευταίος. Οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορεί να συνιστούν κατάχρηση κατά την έννοια του άρθρου 102 της Συνθήκης ⁽¹⁸³⁾. Επίσης μπορεί να συνιστούν κάθετο περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 της Συνθήκης αν προκύπτει υποχρέωση προώθησης συγκεκριμένου σήματος για το δεσμευμένο προϊόν [βλ. παραγράφους (298) έως (318)]. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αναφέρονται μόνο στην τελευταία αυτή περίπτωση.

⁽¹⁸¹⁾ Συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 της Συνθήκης μπορεί επίσης να προκύψει όταν ο «αρχηγός της κατηγορίας» εκδίδει μη δεσμευτικές συστάσεις που εφαρμόζονται συστηματικά από τον διανομέα.

⁽¹⁸²⁾ Βλ. τη νομολογία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών, π.χ., απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2017, ICAP κατά της Επιτροπής, υπόθεση T-180/15, EU:T:2017:795, σκέψη 57, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009, T-Mobile Netherlands κ.λπ., υπόθεση C-8/08, EU:C:2009:343, σκέψη 51, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά της Επιτροπής, υπόθεση C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 127, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Eturas UAB κ.λπ., υπόθεση C-74/14 ECLI:EU:C:2016:42, σκέψεις 40-44· απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2017, ICAP κατά της Επιτροπής, υπόθεση T-180/15, EU:T:2017:795, σκέψη 57.

⁽¹⁸³⁾ Βλ. απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1996, Tetra Pak κατά Επιτροπής, C-333/94 P, EU:C:1996:436, σκέψη 37. Βλ. επίσης ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις (ΕΕ C 45 της 24.2.2009, σ. 7).

- (390) Το αν ένα προϊόν θα θεωρείται διαφορετικό εξαρτάται από τη ζήτηση των πελατών. Δύο προϊόντα είναι διαφορετικά αν, όταν δεν υπάρχουν δεσμευμένες πωλήσεις, σημαντικός αριθμός πελατών θα αγόραζε ή θα είχε αγοράσει το δεσμευόν προϊόν χωρίς να αγοράσει και το δεσμευμένο από τον ίδιο προμηθευτή, ώστε να είναι δυνατή η αυτοτελής παραγωγή τόσο του δεσμευόντος ως όσο και του δεσμευμένου προϊόντος ⁽¹⁸⁴⁾. Μεταξύ των στοιχείων από τα οποία προκύπτει ότι δύο προϊόντα είναι διαφορετικά περιλαμβάνονται άμεσα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι πελάτες, αν έχουν δυνατότητα επιλογής, αγοράζουν το δεσμευόν και το δεσμευμένο προϊόν χωριστά από διαφορετικές πηγές εφοδιασμού, ή έμμεσα στοιχεία, όπως η παρουσία στην αγορά επιχειρήσεων ειδικευμένων στην παραγωγή ή την πώληση του δεσμευμένου προϊόντος χωρίς το δεσμευόν προϊόν ⁽¹⁸⁵⁾, ή στοιχεία που υποδηλώνουν ότι οι επιχειρήσεις με μικρή ισχύ στην αγορά, ιδίως σε ανταγωνιστικές αγορές, έχουν την τάση να μη δεσμεύουν ή να μην ομαδοποιούν τα σχετικά προϊόντα. Παραδείγματος χάρη, καθώς οι πελάτες θέλουν να αγοράζουν υποδήματα μαζί με τα κορδόνια, και δεν είναι πρακτικά συμφέρον για τους διανομείς να προσθέτουν στα καινούργια υποδήματα κορδόνια της επιλογής τους, έχει καταστεί εμπορική συνήθεια για τους κατασκευαστές υποδημάτων να προμηθεύουν υποδήματα μαζί με τα κορδόνια τους. Συνεπώς, η πώληση υποδημάτων με κορδόνια δεν αποτελεί δεσμευμένη πώληση.
- (391) Οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε αποκλεισμό του ανταγωνισμού στη δεσμευμένη αγορά, στη δεσμευόσα αγορά ή και στις δύο ταυτόχρονα. Ο αποκλεισμός αυτός εξαρτάται από το ποσοστό της δεσμευσης επί των συνολικών πωλήσεων στην αγορά του δεσμευμένου προϊόντος. Για να προσδιοριστεί τότε ο αποκλεισμός μπορεί να θεωρηθεί αισθητός βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1 της Συνθήκης, μπορεί να εφαρμοστεί η ανάλυση που αφορά την προώθηση ενός συγκεκριμένου σήματος. Οι δεσμευμένες πωλήσεις συνεπάγονται τουλάχιστον μία μορφή επιβολής όρων ως προς τις ποσότητες στον αγοραστή όσον αφορά το δεσμευμένο προϊόν. Όταν συμφωνείται, επιπλέον, ρήτρα μη άσκησης ανταγωνισμού όσον αφορά το δεσμευμένο προϊόν, αυτό αυξάνει το ενδεχόμενο αποκλεισμού στην αγορά του προϊόντος αυτού. Οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε άμβλυση του ανταγωνισμού για τους πελάτες που ενδιαφέρονται να αγοράσουν το δεσμευμένο προϊόν αλλά όχι το δεσμευόν. Αν ο αριθμός των πελατών που αγοράζουν μόνο το δεσμευμένο προϊόν δεν είναι αρκετός για να στηρηθούν οι ανταγωνιστές του προμηθευτή στη δεσμευμένη αγορά, οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορεί να εκθέσουν τους πελάτες αυτούς σε αύξηση των τιμών. Αν το δεσμευμένο προϊόν αποτελεί σημαντικό συμπληρωματικό προϊόν για τους πελάτες του δεσμευόντος προϊόντος, η μείωση του αριθμού εναλλακτικών προμηθευτών για το δεσμευμένο προϊόν και, ως εκ τούτου, η περιορισμένη διαθεσιμότητα του εν λόγω προϊόντος μπορεί να καταστήσουν δυσκολότερη την είσοδο μόνο στην αγορά του δεσμευόντος προϊόντος.
- (392) Επιπλέον, οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορεί να οδηγήσουν άμεσα στη διαμόρφωση των τιμών σε επίπεδο υψηλότερο από αυτό που αντιστοιχεί σε συνθήκες ανταγωνισμού, ιδίως σε τρεις περιπτώσεις. Πρώτον, αν το δεσμευόν και το δεσμευμένο προϊόν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορες αναλογίες ως εισροές σε μια διαδικασία παραγωγής, οι πελάτες μπορεί να αντιδράσουν σε αύξηση της τιμής του δεσμευόντος προϊόντος και να αυξήσουν τη ζήτησή τους για το δεσμευμένο προϊόν μειώνοντάς την για το δεσμευόν. Δεσμεύοντας τα δύο προϊόντα, ο προμηθευτής μπορεί να επιδιώκει την αποφυγή αυτής της υποκατάστασης ώστε να μπορέσει να αυξήσει τις τιμές του. Δεύτερον, η δεσμευμένη πώληση μπορεί να επιτρέπει την άσκηση διακρίσεων ως προς τις τιμές ανάλογα με τη χρήση του δεσμευόντος προϊόντος εκ μέρους του πελάτη, παραδείγματος χάρη δεσμεύοντας την πώληση φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων με την αγορά περιεκτών μελάνης (metering). Τρίτον, σε περίπτωση μακροχρόνιων συμβάσεων ή σε περίπτωση αγορών εξαρτημάτων και ανταλλακτικών μετά την πώληση αρχικού εξοπλισμού με μακρά διάρκεια ζωής, μπορεί να είναι δυσχερές για τους πελάτες να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις της εν λόγω δεσμευμένης πώλησης.
- (393) Οι δεσμευμένες πωλήσεις μπορούν να τύχουν απαλλαγής βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 όταν το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή, τόσο στην αγορά του δεσμευμένου όσο και του δεσμευόντος προϊόντος, καθώς και το μερίδιο αγοράς του αγοραστή στις σχετικές αγορές προηγούμενων σταδίων, δεν υπερβαίνουν το 30 %. Μπορεί να συνδυάζονται με άλλους κάθεταις περιορισμούς οι οποίοι δεν είναι ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά την έννοια του κανονισμού, όπως η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού ή η επιβολή όρων ως προς τις ποσότητες όσον αφορά το δεσμευόν προϊόν ή η υποχρέωση αποκλειστικής προμήθειας. Στο υπόλοιπο τμήμα 8.2.8 παρέχονται κατευθύνσεις για την εκτίμηση των δεσμευμένων πωλήσεων σε ατομικές περιπτώσεις όταν το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το προβλεπόμενο όριο.
- (394) Είναι προφανές ότι η θέση που κατέχει ο προμηθευτής στην αγορά του δεσμευόντος προϊόντος είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εκτίμηση των πιθανών αποτελεσμάτων που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό. Εν γένει, αυτό το είδος της συμφωνίας επιβάλλεται από τον προμηθευτή. Η βαρύτητα του προμηθευτή στην αγορά του δεσμευόντος προϊόντος είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο δεν είναι ενδεχομένως εύκολο για τον αγοραστή να αρνηθεί μια υποχρέωση δεσμευμένης πώλησης.
- (395) Για την εκτίμηση της ισχύος στην αγορά του προμηθευτή, σημασία έχει η θέση των ανταγωνιστών του στην αγορά του δεσμευόντος προϊόντος. Εφόσον υπάρχει ικανός αριθμός ανταγωνιστών με επαρκή ισχύ, δεν θεωρείται πιθανό να υπάρξουν αποτελέσματα αντιβαίνοντα στον ανταγωνισμό, καθώς οι αγοραστές έχουν επαρκείς εναλλακτικές δυνατότητες να αγοράσουν το δεσμευόν προϊόν χωρίς το δεσμευμένο προϊόν, εκτός αν άλλοι προμηθευτές εφαρμόζουν παρόμοιες συμφωνίες δεσμευμένων πωλήσεων. Επιπλέον, οι φραγμοί εισόδου στην αγορά του δεσμευόντος προϊόντος είναι κρίσιμοι για την αξιολόγηση της θέσης που κατέχει στην αγορά ο προμηθευτής. Όταν οι δεσμευμένες πωλήσεις συνδυάζονται με υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού όσον αφορά το δεσμευόν προϊόν, η θέση του προμηθευτή ενισχύεται σημαντικά.

⁽¹⁸⁴⁾ Βλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Microsoft κατά Επιτροπής, T-201/04, EU:T:2007:289, σκέψεις 917, 921 και 922.

⁽¹⁸⁵⁾ Βλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1991, Hilti κατά Επιτροπής, T-30/89, EU:T:1991:70, σκέψη 67.

- (396) Η αγοραστική ισχύς είναι κρίσιμος παράγοντας, καθώς δεν είναι εύκολο να υποχρεωθούν σημαντικοί αγοραστής να αποδεχθούν δεσμευμένες πωλήσεις χωρίς να επωφεληθούν τουλάχιστον εν μέρει από τις πιθανές βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας. Συνεπώς, οι δεσμευμένες πωλήσεις που δεν στηρίζονται στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας συνιστούν κυρίως κίνδυνο στην περίπτωση αγοραστών που δεν έχουν σημαντική αγοραστική ισχύ.
- (397) Όταν διαπιστώνονται αισθητά αποτελέσματα που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Μια υποχρέωση δεσμευμένων πωλήσεων μπορεί να συμβάλλει σε βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας χάρη στην κοινή παραγωγή ή την κοινή διανομή. Στην περίπτωση που το δεσμευμένο προϊόν δεν παράγεται από τον προμηθευτή, μπορεί επίσης να επιτευχθεί βελτίωση της αποτελεσματικότητας λόγω της αγοράς μεγάλων ποσοτήτων του δεσμευμένου προϊόντος εκ μέρους του προμηθευτή. Ωστόσο, για να μπορούν οι δεσμευμένες πωλήσεις να τύχουν απαλλαγής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης, θα πρέπει να αποδειχθεί ότι τουλάχιστον ένα μέρος αυτής της μείωσης του κόστους μετακυλιέται στον καταναλωτή, πράγμα το οποίο δεν ισχύει κατά κανόνα όταν ο λιανοπωλητής έχει τη δυνατότητα να αγοράζει σε τακτική βάση τα ίδια ή αντίστοιχα προϊόντα με ίδιους ή καλύτερους όρους από εκείνους που προσφέρονται από τον προμηθευτή που εφαρμόζει την πρακτική δέσμευσης. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας μπορεί επίσης να επιτευχθεί όταν οι δεσμευμένες πωλήσεις συμβάλλουν στην εξασφάλιση ορισμένου βαθμού ομοιομορφίας και τυποποίησης της ποιότητας [βλ. παράγραφο (16) στοιχείο η)]. Ωστόσο, πρέπει να αποδειχθεί ότι οι θετικές συνέπειες δεν θα ήταν δυνατόν να επιτευχθούν εξίσου αποτελεσματικά με την επιβολή στον αγοραστή της υποχρέωσης να χρησιμοποιεί ή να μεταπωλεί προϊόντα που ικανοποιούν ορισμένες ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας, χωρίς να απαιτείται από τον αγοραστή να αγοράζει τα προϊόντα αυτά από τον προμηθευτή ή κάποιον άλλον που ορίζεται από αυτόν. Οι απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας δεν εμπίπτουν κανονικά στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Σε περίπτωση που ο προμηθευτής του δεσμευόντος προϊόντος επιβάλλει στον αγοραστή να αγοράζει το δεσμευμένο προϊόν από καθορισμένο προμηθευτή, για παράδειγμα επειδή δεν είναι δυνατόν να διαμορφωθούν ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας, και αυτή η πρακτική είναι επίσης πιθανό να μην εμπίπτει στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ιδίως αν ο προμηθευτής του δεσμευόντος προϊόντος δεν αποκομίζει άμεσο (οικονομικό) όφελος από τον ορισμό των προμηθευτών του δεσμευμένου προϊόντος.